

XXXI.
Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Társadalomtudományi Szekciója
2013

A rendezvény támogatói:
Emberi Erőforrások Minisztériuma
Magyar Tudományos Akadémia
Nemzeti Tehetség Program

XXXI. OTDK Társadalomtudományi Szekció

A Szakmai Bizottsági elnöke:

Prof. Dr. Szántó Zoltán
intézetigazgató egyetemi tanár, rektorhelyettes
Budapesti Corvinus Egyetem
Szociológia és Társadalompolitika Intézet

A Szervezőbizottság ügyvezető elnöke:

Prof. Dr. Szávai Ferenc
tanszékvezető egyetemi tanár, rektor
Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar
Társadalomtudományi Tanszék

A Szervezőbizottság ügyvezető titkára:

Dr. Molnár Gábor
egyetemi adjunktus
Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar

A hallgatói képviselők:

Jobban Róbert
tanító szakos hallgató
Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar

Takács Dóra
nemzetközi tanulmányok szakos hallgató
Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar

XXXI.
ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS
DIÁKKÖRI KONFERENCIA

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI
SZEKCIÓJA

A szekcióba benyújtott pályamunkák összefoglalói

2013. április 8–10.
Kaposvári Egyetem

Szerkesztette:

Molnár Gábor és Györfi Veronika

Nyelvileg lektorálta:

Gombos Péter

Kövérné Nagyházi Bernadett

Sajtosné Csendes Gyöngyi

A kiadvány előkészítésében közreműködött:

Szalai Norbert

Kiadja:

Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar

7400 Kaposvár, Guba Sándor u. 40.

Felelős kiadó

Dr. Podráczky Judit

Készült 600 példányban

Nyomta és kötötte

SZEC SOX Nyomda, Dombóvár

ISBN 978-963-9821-59-0

A szerkesztés lezárult a bírálattási folyamat befejezése előtt, ezért a kötet tartalmazza azoknak a pályamunkáknak a tartalmi összefoglalóját is, amelyeket formai vagy tartalmi okokból nem mutathattak be a konferencián.

A kötet a rezüméket a hallgató által leadott formában közli.
Tartalmukért a felelősséget a szerzők vállalják.

Tartalom

Előszó	16
Dékáni köszöntő.....	17
A XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia 15. Társadalomtudományi Szakcsoportjának tagozatai	18
Esztétika.....	19
BORBELJ ÉVA: Az ekphraszisz és a művészet halála.....	20
CSUKA BOTOND: A Lukács-esszék hajótöröttjei	21
HADI BARBARA: A kép „logosza”	22
HORVÁTH ZSÓFIA: Márpedig mesélni muszáj. A mese, Kant és a morálfilozófia.....	23
LÁSZLÓ LAURA: Modern és bináris Prométheuszok	24
MAKAI BEÁTA: A felszabadult testtől a közvetítő testig	25
MÁRJÁNOVICS DIÁNA: „a valóság (...) kevés hajlandóságot mutat arra, hogy regénnyé álljon” – Garaczi László regényeinek poétikája	26
POCSAI RÉKA: „Megtanulni meghalni” A levél mint lelkigyakorlat Seneca és Szent Jeromos levelezésében ..	27
RAÁB NÓRA: A ház fenomenológiája. Az otthon fogamának profán és szakrális jelentése.....	28
SZAKÁL DÓRA ANDREA: Thel al unt donc, ilem Emartanomil.....	29
SZILÁGYI ÁRON: Ranciere – az esztétikai rezsím filozófiája.....	30
URBÁN ANIKÓ: Judit és Salomé újjászületése (Judit és Salomé alakjainak összeolvadása Gustav Klimt Judit I. című képén)	31
Filmtudomány	33
BATKA MÁTÉ: Játszmák Lars von Trier Dogville A menedék című filmjében.....	34
BENE BÁLINT: Ének a havason. A zene dramaturgiája Szóts István filmjeiben	35
BOROS BENCE: A vallási motívumok szerepe Pier Paolo Pasolini művészetében	36
CSÁSZÁR ANDREA MÁRIA: Koreai társadalomkép az animációk tükrében	37
ERDEI LILLA: Horror a művészfilmben, művészfilm a horrorban.....	38
MISKOVICS ANNA: Charles Chaplin: A Csavargó alakja	39
OSGYÁNI-KOVÁCS KITTI: Romaábrázolás a dokumentumfilmekben	40
SVEDA ENIKÓ KITTI: Az evés szimbólumrendszere a filmművészetben.....	41
SZÉKELY DÁVID: Az indiai préri mítosza	42
TÓBIK BENCE BARNABÁS: „Montázs az egész világ” – Erdély Miklós montázselmélete	43
TÓTH LUCA: A daljelenetek változó szerepe a bollywoodi filmben	44
ZEMANKÓ ANIKÓ: Narratív formajátékok (Disszonáns narratívák formai modellezése mint a történetvezetés stratégiai eszközeinek vizsgálati módszere)	45
Filozófia	47
ANTALI MÁTÉ: A tudományos modell fogalmának szerepe az oktatásban	48
BALÁZS KATALIN: A bűn jelentése a Szorongás fogalmában és A halálos betegségben (Bűn, szorongás és kétségbeesés egzisztenciális válságának összjátéka Kierkegaard filozófiájában).....	49
BALOGH DÁVID: Az elme pragmatistája. Dennett és a filozófia	50

BÁRÁNYOS EDIT: A felelősség problémája Bubernél és Levinasnál.....	51
BÁRDOS DÁNIEL: Tudományfilozófiai trendek -- nagyléptékű evolúciós trendek	52
BARTHA DÁVID: Berkeley kartezianizmusa és az önismeret két modellje	53
BOZSIK ALEXANDRA: A boldogság meghódítása?	54
CORSANO DÁNIEL: A kép – nyelv vagy játék?	55
DURBÁK ESZTER: Heidegger az építészetben	56
ECSENYI ÁRON: Vannak-e igazságfeltételei a jelentés meghatározásának?	57
FEJES PÉTER: Compendium Orphei (A zene megtalálásának eltékozolt alapvetései a Descartes-i ouvre-ban) ..	58
GYIMESI ZOLTÁN: Kuhn és a „kvantitatív forradalom” a földrajztudományban	59
HERCZEG MÁTÉ: Az Arnauld-kör problémája Descartes Elmélkedések az első filozófiáról című művében ..	60
KAPELNER ZSOLT: Egy még radikálisabb fordítás.....	61
PÖLT L JÁNOS: Logika és tapasztalás (A buddhista ismeretelmélet néhány kérdése)	62
PROKK BALÁZS: A szorongástól az imáig	63
RAJNAI GERGELY: Nyugati gondolkodók hatása a XVII. század első felének erdélyi államelméleti irodalmára	64
SMRCZ ÁDÁM: A tudományok megalapozásának tétje Ralph Cudworth filozófiájában	65
SZEDLÁK ILONA: A Jó arcai és problematikája Flannery O’Connor novelláiban.....	66
TAKÓ FERENC: A hasonlóság tanítói és a tanítók hasonlósága	67
TIKÁSZ GÁSPÁR BENDEGÚZ: Libertariánus és közösségelvű filozófiák	68
TÓTH OLIVÉR ISTVÁN: A „természet megfigyelése” fejezet helye A szellem fenomenológiájában.....	69
TUBOLY ÁDÁM: A kvantifikált modális logika és a hasonmáselmélet esete az aktualitás operátorral	70
VARGA RENÁTA: Az állatok morális státuszáról	71
VÁRVIZI MÁRTA LAURA: Frege megoldási javaslatáról az alkalmazhatósági problémát illetően	72
Kulturális és szociálintropológia.....	73
FAUST ZITA: Hagyomány és változás a karácsonyfalvi Gábor-közösség életében	74
FÖLDVÁRI BARBARA: A betegséggel és a halállal kapcsolatos attitűdök antropológiai vizsgálata magyarországi romák és nem romák körében	75
GÖNDÖR OTTÓ: Szemelvények a neonáci rockzene négy évtizedes, ön- és közveszélyes múltjából.....	76
HORVÁTH FRUZSINA: Fókuszcsoportos interjúk kutatás német–magyar interkulturális együttműködésről egy multinacionális cég példáján	77
KAKNICS ANNA: Állampolgárok a magyarországi börtönökben	78
KECZER IBOLYA: Szimbólumok elvitelre: nemzeti fogyasztás a gasztronómiában	79
LABORCZI DÓRA: Kirekesztettség a köbön: mélyszegénységben élő roma nők társadalmi státusza	80
MIKES HANNA: „Azért mindig a nő irányít.” – A hagyományos zsidó női szerepek megjelenése egy zsinagóga közösségében	81
MOLNÁR BIANKA: A Magyar naptánc, a Kék Tengri Szer	82
MOLNÁR MARIANNA MÁRIA: „A szív útja” – Koncepciók és megélések a nőiségről, szexualitásról, szakralitásról a 21. században, egy spirituális közösségben, a Tantra Női Körben	83
NAGY ZSÓFIA: Egy konfliktus konstrukciói. Esettanulmány Bős–Nagymaros kapcsán.....	84
NÁDASI ESZTER: Az LMBT-artivizmus konstrukciója, működése, szerepe és előremutató jegyei a kisebbségi érdekérvényesítésben.....	85

OSGYÁNI-KOVÁCS KITTI: Látszólagos polaritás? – Nemi szerepek a wicca vallási mozgalomban	86
RUSZÁK MIKLÓS: Black Metal: Tolerancia és határátlépés	87
SOÓS LÍVIA: A jász identitás	88
SZABOLCS PÉTER: A zsidóság gazdasági szerepe Tokaj-hegyalján a 18. századtól 1944-ig	89
SZAKOLCZAI ZSÓFIA: „... idegen jön a faluba, és akkor úgymond kettéválik a falu...” Nagybörzsönyi térhasználat sajátosságainak antropológiai elemzése	90
SZÁSZ ISTVÁN SZILÁRD: Virtuális történelem – A Facebook és a történelem kapcsolatának egy lehetséges olvasata	91
TÓTH VIVIEN: A nőiesség dicsérete. „Új” társadalmi mozgalom: az antifeminizmus	92
VÁSÁRHELYI ÁGNES: „Te elvek nélkül élsz, engem az elveim visznek a sírba” – A poszt-szubkulturális fordulat elméleti és a hardcore punk és a Straight Edge tükrében	93
VASS KITTI: A galgahévízi ökofalu antropológiai vizsgálata	94
VINCZE GABRIELLA: „Ez már túlmutat a pajtán...” A holokauszt értelmezhetőségének kérdései a Jedwabne-incidens árnyékában	95
Média- és kommunikációtudomány	97
ANDRÁS HANGA: Félretett kísérlet: a várpalotai Trianon Múzeum	98
BALÁZS JÁNOS LÁSZLÓ: Egy apró villanás – Szubliminális befolyásolás több szempontú kísérletes vizsgálata	99
BENKHard ÁGOST MIKLÓS: A negyedik hatalom kérdésköre	100
BERECKI BEÁTA HAJNALKA: Az éghajlatváltozás médiareprezentációja: Aktuális trendek romániai portálokon	101
BIRTALAN ORSOLYA – ERDEI BOGLÁRKA – SÓTI ANETT: Az Odooproject. Felelősségvállalás, innovációs érzékenységre nevelés, „science infotainment”	102
CZERVAN ANDREA: A test és gép reprezentációjának hasonlóságai. A science fiction filmek néhány jellegzetessége	103
CSÁNYI EDINA: Az arculatépítés és az image-alakítás szerepe a kereskedelmi infotainment típusú televíziós műsorok nézettség növekedésének biztosításában	104
CSORDÁS HÉDI VIRÁG: A Facebook-m@gy@r	105
EGRI PETRA: A H&M mint fast fashion brand?	106
ERDÉLYI BETTINA: A nők és férfiak eltérő kommunikációs stratégiájából jelentkező verbális agresszió vizsgálata a párkapcsolatokban	107
FARKAS PÉTER: Az én bemutatása a közösségi hálózatokon	108
FODOR ZSÓFIA – LIPS ADRIÁN: Művészetkommunikáció – művészetterápia: A belső hang és a belső én kommunikációja az alkotás folyamatában magyar népdalok segítségével	109
FÓRIZS ANDRÁS: A luhmanni kommunikációelmélet epiztemológiai vonatkozásai	110
GARAI TÍMEA: Egy rajongói kultúra az új média fényében	111
HALÁSZ KINGA: Ahol minden megtörténhet	112
HORSCH CECÍLIA: Társadalomkép és társadalomkritika Cseh Tamás dalaiban (Az 1976-os és 1994-es, Levél nővéremnek és Levél nővéremnek 2. albumok összehasonlítása)	113
JUHÁSZ GERGELY: A mémelmélet érvényesülési lehetőségei a társadalmi kommunikációban	114
KOMÁR ZITA: Adornói örökség: kritikai-jelen-lét	115

KOCSIS ANDREA: A hiány emléke – az emlék hiánya. A rákoskeresztúri hősi emlékmű nyomában.....	116
MAKKAI JÚLIA ANNA: Régió mint brand. Lehetséges alapok Erdély térségmárkázása felé	117
MARKÓ ANITA: Azt hazudtam, hogy. A hazugság mint performatívum és nem-morálisan felfogott társadalmi konstrukció.....	118
MARKOS KATALIN: Létezik-e kétféle oknyomozó újságírás Magyarországon?.....	119
MAROSI RÉKA: Kommunikáció és ideológia – A diktatúrák építészetének nyelvi rendszere	120
MARÓTI NOÉMI: Az idők diszkriminációja a kereskedelmi médiában.....	121
MÉSZÁROS PÉTER: A Walt Disney bemutatja mint generációs emlékezhely	122
NÁDASI NÓRA: Üzlet és felelősség egy kézben. Egy CSR kampány tanulságai.....	123
NAGYI ENIKŐ ORSOLYA: Az észak-erdélyi zsidóság a második világháború éveiben	124
NÉMETH RÉKA: Paramilitaris szervezetek Magyarországon – fókuszban a nemzeti őrsereg médiareprezentációja	125
NYÁRI IZABELLA: Mit kezdünk egy interjúval? Abaújszántó zsidó társadalmi visszaemlékezések nyomán.....	126
PÁL DOMINIKA – SZABÓ KITTI: Valóságshow(k), avagy, a valóságshow-k a magyar médiában.....	127
PÁSZTORNÉ PINTÉR LÍVIA: A tér képe: Az olvashatóság kritériumai a Széll Kálmán tér környezeti kommunikációs vizsgálatán keresztül.....	128
PERNECKER DÁVID: Hordozható játékok	129
PINTÉR DÁNIEL GERGŐ: A közéleti kommunikáció két színtere: a televíziós last minute-vita jelensége és az internetes politikai kampányok térhódítása a globális médiatérben	130
RADÓCZ CSABA: Web 2.0: Teremtett vagy spontán valóság?	131
RÉTVÁRI MÁRTON GERGELY: A moderálás hatása az online Starcraft-közösségekre.....	132
SÁNTA MÁRIA: A magyar meleg férfiak ideálképei a Humen és a Company című magyar magazinok alapján	133
SOMODY KRISTÓF: Társadalmi nemek és nacionalizmus	134
SZABADOS GABRIELLA: Civil újságírás – A civil tudósító szerepe a ceglédi konfliktusban	135
SZABÓ DÁNIEL: A rage comic mint gondolati koncepció	136
SZLAMKA ZSÓFIA: A média és az evészavarok. A pro-anorexia közösségek	137
TAKÁCS GÁBOR: Ahol a falnak is Fila van	138
TALUM FRUZZSINA: Az interperszonális kommunikáció sajátosságai Gyermekhematológiai és Óssejt-transzplantációs Osztályon	139
TÓTH ÁGNES: Közösségi oldalak hatása a társadalmi kapcsolatokra, avagy a Facebook és társai.....	140
TÓTH LORETTA: Hogyan szórakoztat az udvariatlanság? Az offenzív viselkedés megjelenése a kvízműsorokban	141
UJHELYI ANNA: Közel s távol. Online kommunikációs színterek hatása a párkapcsolatokra	142
Művelődéstudomány és -történet, tudomány- és technikatörténet	143
BOROS ATTILA: Az 1812-es honvédő háború emlékezete az orosz érmeművészetben.....	144
CSÉMI ALEXANDRA – GUBA MAGDOLNA: Xantus János herbárium.....	145
DANCS KRISZTINA: Elméleti és gyakorlati alapvetések a temetőkutatásnál.....	146
FÖLDESI ORSOLYA: A hiánytól a túlfogyasztásig - A magyar táplálkozási szokások megváltozása a XX. század második felében.....	147

HARANGOZÓ NOÉMI: Az „Uránia” népművelő tevékenysége Kaposváron 1911 és 1922 között.....	148
HÓDI ADRIENN DÓRA: A tuaregek kultúráváltozása a 19–20. század fordulójától napjainkig a globalizációs és modernizációs folyamatok tükrében.....	149
KÓNYA NIKOLETT: Dudar és Petőfibánya: történelem és építészet. Bányásztelepülések összehasonlító vizsgálata.....	150
LAMPERT ÉVA: Zsidó temetők és emlékhelyek Budapesten és környékén.....	151
PINTÉR NOÉMI: Bor – művészet – századforduló.....	152

Nemzetközi tanulmányok.....153

ÁVÉD KRISZTINA: Lengyelország nemzetközi szerepének változása a rendszerváltás óta.....	154
BAKÓ TIBOR: Puha erő és országmázs építés az Egyesült Államok kulturális hegemoniájában.....	155
BALOGH NÓRA: Az exception française megnyilvánulása Franciaország NATO-politikájában.....	156
BÉKÉS MÁRTON: The effects of China’s rise on Third World democratization.....	157
B. KIS ANNA: Helyükre kerülnek-e a kirakós játék darabjai? A nemzetközi jog fragmentálódása és/vagy pluralizációja.....	158
BOROS ANNABELLA – KISS NIKOLETT: Demográfiai robbanás a világban és a kínai nép.....	159
BUDA GERGELY: A békeépítés evolúciója.....	160
BUDAI MIHÁLY EGON: A franciaországi kisebbségpolitika jelene és jövője: egy központosított európai állam az okcitan etnikai törekvések és a lisszaboni szerződés elvárásainak keresztüztüében.....	161
CHIKÁN BALÁZS: Az Európai Unió keleti bővítése.....	162
CSEKE BENCE: Az Iráni Iszlám Köztársaság nukleáris törekvései.....	163
CSETNYÁK DÁVID: Utópia és kihívás. Az Európai Unió energiapolitikájának külső dimenziója 2011 eseményeinek tükrében, különös tekintettel a lengyel és a német álláspontra.....	164
CZINKÓCZI SÁNDOR: Hogyan nő össze, ami összetartozik? Németország keleti tartományainak felzárkóztatása.....	165
ERDÉLYI KATALIN: Az arktiszi jég olvadásával járó nemzetközi konfliktusok a kőolaj kitermelés tekintetében.....	166
ÉRSEK KLÁRA: Az észak-ír konfliktus döntéseméleti elemzése.....	167
GAÁL BETTINA: Az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok Brazíliába irányuló működőtőke-befektetéseinek összehasonlítása.....	168
GOTHÁR EMMA: A kis jégkorszakban kimunkált európai túlélési stratégiák a XXI. század globális környezeti kihívásainak tükrében.....	169
GÖNCZŐ LEVENTE: Az ötnapos háború és a hideg béke időszaka.....	170
GULYÁS BARBARA: Bővítés és mélyítés tendenciája az Európai Unióban.....	171
HERCZEG ADRIENN: A hegyi-karabahi konfliktus és XXI. századi vetülete.....	172
KHALIFA ALI HASAN: A palesztin államiság kérdőjelei az „arab tavasz” fényében.....	173
KIS ISTVÁN: Marxizmus és 2008-as gazdasági világválság.....	174
KOCSICSKA ALEKSZANDRA: Az Európai Külügyi Szolgálat, mint meghatározó szereplő a közös európai külpolitikában.....	175
KRAJČÍR LUKÁCS: Nagyhatalmak érdekei Szíriában – A kínai és az orosz nem az ENSZ-ben.....	176
KÓHEGYI ÁDÁM: Észak-Korea segélyezésének vizsgálata.....	177
KUNDEL ADRIENN: Hogyan mutat rá a palesztin-izraeli konfliktus az EU közös külpolitikájának gyengeségeire?.....	178

LACI RENÁTA: Az egységes belső piac 20 éve az európai gazdasági és társadalmi kohézió szolgálatában.....	179
LÉNÁRT NIKOLETTA: Miért gondolja a kínai kolléga? A kínai világnézet hatásai a munkahelyi és üzleti attitűdökre	180
MÁNFAI MARCELL ZOLTÁN: A skót gazdaság múltja és jövője	181
MÁRKÓ RENÁTA: Az Európai Unió mint vezető nemzetközi szereplő a környezetvédelmi politikában.....	182
MUKA ESZTER: Gyermekek problémái nemzetközi viszonylatban	183
NAGY GABRIELLA: Életképes entitás született? – Dél-Szudán nemzetközi pozíciójának változása és függetlenségének jövője komparatív kontextusban	184
PÁL ZSUSZANNA: Kisebbségpolitika Törökországban az ország uniós csatlakozásának tükrében.....	185
POLGÁR TEKLA: Hol tart az Unió közös kül- és biztonságpolitikájának átalakulása?.....	186
RÉKASI ESZTER RÉKA: Nemzetközi kerülőúton a közvetlen demokrácia felé - az egyén nemzetközi jogalanyiságától a környezeti demokráciáig	187
SEREGI RENÁTA: Együtt vagy egymással szemben? A bírói szerepvállalás Nagy-Britannia terrrorellenes küzdelmében 2001. szeptember 11. után	188
SZÁSZI ZOLTÁN: Arculat-építés: Külpolitika 2.0 Az Amerikai Egyesült Államok szerepének változása a Közel-Keleten a nemzetközi kapcsolatok elméletének konstruktivista episztemológiájának alapján.....	189
SZELEI MENYHÉRT: Quo vadis? Gondolatok Ukrajna geopolitikai helyzetéhez.....	190
SZEMENYEI ZOLTÁN: A periféria államai által generált biztonságpolitikai kihívások.....	191
SZONTAGH VERONIKA ANNA: Hova igyekeznek a menekültek?.....	192
TÓTH ANNAMÁRIA: A québeci függetlenség kérdései.....	193
TÖMÖRY MIKLÓS TAMÁS: Az asszír identitás Irakban	194
VERBA DÁNIEL: Oroszország, Ábházia, Dél-Oszétia és Grúzia konfliktusai a Szovjetunió felbomlása után napjainkig.....	195
WESSENAUER VESZNA. Roma kisebbség perspektívái napjaink Európájában, avagy mi történt a hagyományos kisebbségvédelemmel?	196

Politikatudomány 197

ANTAL KRISTÓF: Egy nemzet, két országban, 41 évig. Az NSZK és az NDK viszonya, az utazás kérdése az NDK-ban	198
ANTÓS JUDIT: Nők a közjogi méltóságok imázs-stratégiájában	199
BÁNKI ANDRÁS: Pethő Sándor és a szociális népkirályság eszméje	200
BÁNTÓ BÍBORKA: Finnország és Magyarország diákhitel rendszereinek közpolitikai elemzése	201
BARKÓCZI CSABA: Társadalmi törésvonalak Pakson.....	202
BARTOS PÉTER: Magyarország és az energiabiztonság	203
BERECZKI VIKTOR: Politikai rendszerek Európa mikroállamaiban.....	204
BORBÉLY ZOLTÁN – ILLÉS GÁBOR: Válságkonstrukciók.....	205
CSIRI ADRIÁN: Szociáldemokrácia Magyarországon.....	206
DECZKY DÁVID: Európai Unió monetáris válságkezelési tendenciái	207
FEHÉR JÁNOS ZOLTÁN: Piros-fehér-zöld. Nemzet és magyarság az LMP politikai gondolkodásában	208
GARAMVÖLGYI BENCE: A közép-kelet-európai radikális, jobboldali pártok támogatottsága az etnikai- és nemzeti kisebbségek függvényében	209
GYÖRFFI ISTVÁN: Kandidálási Cenzusok - avagy a passzív választójog korlátozásai	210

HAJDÚ ANDRÁS: Jobbra tolódó Skandinávia.....	211
HEGEDŰS MÁRK: Újrapozícionálás . A pártmegújulás eszközei és hatékonyságának feltételei a Magyar Szocialista Párt tükrében	212
JÁSZBERÉNYI MÁTYÁS ÁRON: A magyar önkormányzati reformtervezet elemző összehasonlítása nyugat-európai példákkal.....	213
KÁLLAI PÉTER: Nemzeti és etnikai kisebbségek parlamenti képvisellete. Az elmélettől a magyarországi szabályzásig	214
KEMÉNY ZSUZSA: A politikai nevelés szerepe a civil társadalom kifejlődésében és a vezetők rekrutációjában Magyarországon a rendszerváltozás után.....	215
KISPÁL RICHÁRD: Esterházy János értékelése a rendszerváltástól napjainkig politikai, ideológiai és jogi aspektusokban	216
KOMORÓCZKI NOÉMI: A 2010-es önkormányzati választások	217
KOVÁCS MIHÁLY-LEVENTE: A politikai pártok a posztmodern világban	218
KOVÁCS RITA: A politika konfliktusos természete. Carl Schmitt és a liberalizmus	219
MAJOR STELLA: Euro-atlanti törésvonal a politikusok e-mail használatában	220
MARTOS ANNA BORBÁLA: A roma gyerekek oktatási szegregációja és a civil szervezetek szerepe.....	221
MÁTYUS ÁKOS: Kék lobogó árnyékában – avagy kisebbségvédelem az Egyesült Nemzetek Szervezetében.....	222
MEZEI JÓZSEF: A köztársasági elnökválasztások Magyarországon (1990-2012)	223
MIHÁLYKÓ ÁGNES: Tangentopoli: egy korrupciós botrány története	224
MORDAVSZKY ELVIRA: A magyarországi ukrán kisebbségi szervezetek működése.....	225
NAGY ALÍZ: Kettős állampolgárság, civil és politikai élet Erdélyben.....	226
PÁLI KATA: A gondnokság alá helyezés és a választójog elvesztésének problémája a szellemi sérültek esetében Magyarországon	227
PANDULA KÁSZON: A közvetlen demokrácia fejlődése, az e-demokrácia lehetőségei.....	228
PATKÓS VERONIKA: Délen a helyzet változatlan.....	229
PATKÓS VERONIKA – VAY-FARKAS ESZTER: Boldogíthat a politika?.....	230
PETROV BOGLÁRKA: A szuverenitás négy dimenziója, avagy mi a gond az Európai Unióval?.....	231
REICH JENŐ: A kötődés szerepe. Érzelmileg bevonódott emberek politikai nézetei a veszprémi tragédia után.....	232
RIGÓ VANESSZA: Vétó mint államfői jogkör összehasonlítása Közép-Európában	233
SZABÓ DÁNIEL: A „Romney brand”, a branding koncepció relevanciája a 2012-es amerikai elnökválasztási kampányban.....	234
TATÁR SZILVIA: Görögország válaszüton	235
TISÓCZKI FLÓRA: „Az európai álom”- avagy az Európai Egyesült Államok létrejöttének lehetséges dilemmái	236
TÓTH ADRIENN: Igen vagy nem. A helyi népszavazások magyarországi gyakorlata (1999-2011).....	237
ÜVEGES ANITA: A Kínai Népköztársaság államberendezkedésének vizsgálata	238
VÁLENT VIKTÓRIA: Kölcsönös ellenségképek a szlovák és magyar történelem tankönyvekben	239
VARGA TAMÁS OTTÓ: Hallgatói érdekvédelmi politika a Facebookon.....	240
VAY-FARKAS ESZTER: Orbán Viktor hatása a bizonytalan szavazókra.....	241

Szociális munka, szociálpolitika243

BALLA LÁSZLÓ – LA-TORRE KRISZTINA: Peremvidék. Ápoló-sorsok a hazai értelmi fogyatékosokat ellátó intézményekben.....	244
BARI DÓRA: Egyetemisták munkával kapcsolatos elvárásai.....	245
BENE VIKTÓRIA: Leendő szociális szakemberek romaképe.....	246
BERNÁTH ANIKÓ: Helyzetkép Bodrogkeresztúr lakosságának egészségi és szociális állapotáról	247
BOTHÁZI RENÁTA: Család mint befolyásoló tényező a függőség kialakulásánál	248
CZÖVEK GABRIELLA: Családon belüli erőszak, a bántalmazott nők és gyerekek helyzete	249
DÉS FANNI – FÓTI ORSOLYA – V. SZABÓ JÚLIA: Az alkotó, a megvalósító és a befogadó. A Gyerekesély Program szécsényi alkalmazási kísérlete résztvevő önkéntesek szemszögéből.....	250
EGRI GERGELY: Önkormányzati szociálpolitika a gyakorlatban. Belváros-Lipótváros segélyezési rendszere, különös tekintettel a lakhatással kapcsolatos ellátásokra	251
FERENCI ORSOLYA: A válás és a gyermek	252
GALÁN ANITA: Internetfüggőség a debreceni iskolákban.....	253
GORDOS MELINDA VERONIKA: Egy út a munkához – a Nemzeti Közfoglalkoztatási Program jelene Nógrád megye példáján bemutatva	254
HERMANN ZSÓFIA: Tanulás? Karrier? Család? Barátok? Melyik utat járom 10 év múlva?.....	255
HŐS GÁBOR: Transzszexuális fiatalok Magyarországon	256
KASSAI SZILVIA: Fiatal felnőttek droghasználata.....	257
KISS PÉTER: A hajléktalan emberek szociális háttere Szentendrén, Százhalombattán és Budakalászon	258
KISS SZILÁRD: A mikrokörnyezet szerepe a szenvedélybetegek visszaesésében	259
KLEIBER KATALIN: Segély helyett munka	260
LUCINÉ TERÁZ LILLA: Az organikus hangulatzavarban szenvedő idős betegek rehabilitációs lehetőségei és a társadalomba való reszocializáció segítése.....	261
MARTON NÓRA: Férfiak ellen elkövetett erőszak	262
MOHÁCSI ADRIENN: A szülői attitűd vizsgálata a „Maci” Alapítványi Óvoda, Fejlesztő Iskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat intézményében.....	263
MOLNÁR ANNA: Az önkéntesség tapasztalatai PÉCS2010 Európa Kulturális Fővárosa évében.....	264
NAGY EDITH: Rejtélyes világ.....	265
NÉMETH RITA: Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek és a társadalmi integráció	266
ORBÁN TÍMEA: A mélyszegénységben élő cigány tanulók iskolai motivációja alapítványi úton létrehozott intézményekben	267
RÓKUSFALVY ORSOLYA: Mozgáskorlátozottak helyzete a felsőoktatásban.....	268
SALAMON KITTI: A valóság iskolája	269
SÁNDOR ANIKÓ: A támogatott döntéshozatali modell gyakorlati magvalósulása intellektuális fogyatékosággal élő személyek esetében. Egy németországi vizsgálat eredményei.....	270
SOMOGYI ILDIKÓ: Szerepkonfliktusok vizsgálata a gyermek- és ifjúságvédelemben.....	271
SZABÓ ANITA: Bűnelkövetés. A szegénységgel összefüggő megélhetési bűnelkövetés – avagy ahogyan a szociális munkások és a rendőrök látják	272
SZÁSZ NÓRA TÜNDE: A bűnözés, mint deviancia, valamint a büntetés- végrehajtás világa és a szociális munka kapcsolata	273
TÓTH TÍMEA: Elhárított kézfogás? Dilemmák a hospice-ellátásban	274

VÁGÁSI JÚLIA: „Fény az út végén”, avagy daganatos betegek utánkövetése.....	275
VAJDA KINGA: A személyes kapcsolatok jelentősége fiatal roma értelmiségiek körében.....	276

Szociológia277

ACHS MÁRTA: A romák szociális helyzete és kilátásai az oktatást illetően	278
BALÁZSI RENÁTA: A szociális helyzet és a mentális állapot kapcsolata	279
BARANYAI ZSOLT: Kiskereskedelem és városrehabilitáció.....	280
BÉKI ORSOLYA: A serdülőkori gyermekvállalás lehetséges okai egy cigánytelepen	281
BIHARI SÁRA – SZEDER DÓRA VALÉRIA: Az ózdi gyári munkásság életmódja.....	282
BORBÉLY TÍMEA: A férfi és a női beszéd szóhasználati és szövegalkotási jellegzetességei	283
BORZA BIANKA: Átmenet az iskola és a munka között.....	284
BRECSOK ANNA ÁGNES: A város peremén – Szuburbanizációs folyamatok a századelőn Dunaharaszti és Pesterzsébeten.....	285
CZEGLÉDI ALEXANDRA: Nők férfias munkakörben	286
CZIRFUSZ DÓRA – MÓZER DÁVID: „Kit ismerhettek”? Osztyáközösségek online és offline kapcsolati hálója.....	287
CSÁK ANNA ERZSÉBET – KOMÁNDI-JÁNOSI KRISZTIÁN: Adok-kapok - Szakkollégiumi reciprocitás az archaikus társadalmak fényében.....	288
DUDÁS FANNI – FEHÉR KRISZTINA: Értelmi fogyatékosok és szexualitás vizsgálata a szociális ellátórendszer intézményeiben készített interjúk tükrében	289
ECKENBERGER ZSOLTNÉ: Nagycsaládok Szentendrén.....	290
GECSE PETRA: Társadalmi egyenlőtlenségek az oktatásban	291
GOÓR JUDIT – KENÉZ ANIKÓ GIZELLA: A ZSKF pályakövető modellje – szociológus szemmel.....	292
GÖCZŐ MELINDA: A cigányság helyzete az oktatásban - Reménysugár Csepelen.....	293
GULYÁS ÉVA: A bürokrácia és a holokausz kapcsolata	294
GYENGE ANDRÁS: Vándorcigányok az államszocializmusban.....	295
HAVRANCSIK DÁNIEL: A félreértések dialógusa. Talcott Parsons és Alfred Schütz vitájának tanulságai.....	296
HOLB ÉVA MARIANNA: A társadalmi tőke hatása a jövő generációinak fejlődésében	297
HORVÁTH BIANKA – MATI ANDREA: A marketingstratégiák hatása a gyermekek nemi szocializációjára.....	298
HORVÁTH LÁSZLÓ: Beszédés profilképeink.....	299
HORVÁTH ZOLTÁN: A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola matematika, földrajz, biológia szakon végzett hallgatók életpályájának, karrierjének alakulása	300
HORZSA GERGELY: Vigyázz, XXI. század! Egy vidéki vendéglátó-komplexum és községe kapcsolat- és viszonyrendszere.....	301
HUBER D. VANDA: Fiatalok a boldog bolygón – avagy az önsorsrontó magyarok útra kelnek.....	302
HUSZENICZA ANNA MARGIT – KOCSI ZOLTÁN – MÓZER DÁVID – SZALONTAI ISTVÁN: „Miért bélyegeznek meg minket, könyörgöm?!” - Magyarországi ultraszurkolók kvalitatív elemzése.....	303
JUHÁSZ MARIANN: A HIV fertőzötteket érintő diszkrimináció	304
KENÉZ ANIKÓ GIZELLA: Hierarchia- és egyenlőség-pártiság. A két világkép vizsgálatának lehetséges módjai	305

KISS ZSUZSANNA: Ökofalu, a fenntarthatóbb társadalom és település találkozása	306
KÓSA RITA DIÁNA: Paraszti élet Gelénesen a XX. században	307
KOVÁCS ANNA DÓRA – MAKAI ALEXANDRA: Szegénynek lenni és nőnek maradni az Ormánságban ..	308
KOVÁCS KRISZTINA: Női önkéntesek: az egyenlőség felé. Török-magyar összehasonlítás	309
MAKAI VIVIEN: A mai fiatal generáció emlékezete az 1956-os forradalomról	310
MARKOS VALÉRIA: Egyetemista lét és munkaerő-piaci szocializáció.....	311
MÉSZÁROS ANNA: A külföldi tanulás motivációja.....	312
MOLNÁR BLANKA: Van-e élet a növekedés után? A gazdasági növekedés ellentmondásai és a „nemnövekedés” alternatívája.....	313
MOLNÁR ÉVA: Családalapítási stratégiák változása Családalapítási stratégiák a XXI. században Magyarországon. A kapunyitási pánik jelentősége.....	314
MOLNÁR LEVENTE – NAGY PÉTER: Test és identitás a (poszt) modern társadalomban.....	315
OROSZI BORBÁLA: Egy komplex energetikai innovációs projekt alkalmazott antropológiai dilemmái: Csernely esete	316
PAVELKA VIVIEN: Gazdasági társaság – Ipar - Kaposvári Cukorgyár - Magyar Cukor ZRt.....	317
RABI NIKOLETTA: Önkéntes fiatalok – fiatal önkéntesek.....	318
RADÓ MÁRTA: A nyugdíjba vonulás önkéntessége	319
RIBÁRSZKI TAMÁS – VARGA KINGA: A negatív és pozitív jelölések dinamikájának vizsgálata. A Máté-effektus érvényességének tesztelése középiskolai osztályokban.....	320
SER ÁDÁM: Szociodemográfiai jellemzők hatása a párkapcsolattal való elégedettségre	321
SZABÓ BENCE: A hallgatói migráció, és ami mögötte van	322
SZALMA BALÁZS – SZÓKE TÍMEA – TÓTH ZSÓFIA: Kapcsolatok és választások. Közösségi integráció vegyes és kettős etnikai összetételű iskolákban	323
SZANDER ÁGNES KATALIN: Atom - a feldobott érme.....	324
SZANDER ÁGNES KATALIN: Atomenergia – se vele, se nélküle. A nukleáris technológia társadalmi megjelenítése.....	325
SZEDER DÓRA VALÉRIA: Munkaiügyi kapcsolatok az önkéntes munka területén	326
SZÉKELY KINGA: A romániai munkaerőpiac alakulása (1991–2011 között) és jellemzői – a statisztikai adatok tükrében	327
SZENDI ANNA: A bírói szervezet és a bírói pálya a történelmi, társadalmi átalakulások folyamatában	328
SZLOBODA ESZTER: Munkaerő-piaci várakozások a rangsorok tükrében	329
TERENYI MELINDA: Trollok támadása, avagy mi áll az online agresszorok támadásának hátterében.....	330
TERPLÁN GYŐZŐ: Vonzónak lenni... – Az attraktivitás és más tulajdonságok együttjárásának vizsgálata szociometriai módszerek segítségével	331
VÁGÓ PÉTER KÁROLY: Ideál és valóság. A bürokratikus inercia jelenségének elemzése az ERASMUS-program példáján	332
VASADI VIKTÓRIA: Magyar egyetemisták táplálkozási szokásainak vizsgálata	333
VAY-FARKAS ESZTER: Egy integrációs kísérlet bemutatása. Esettanulmány a 2011-es bicskei integrációs program bevezetésének okairól, következményeiről, tanulságairól	334
VÍGVÁRI ANDRÁS: Régi és új világok harca a Beregben – egy beregi utca közösségtanulmánya.....	335
VITA EMESE: Kolozsvári magyar egyetemisták internet- és Facebook-felhasználási szokásai	336

Vallástudomány	337
CSAPKOVICS BERTALAN: A kiválasztástan és az emberi megismerés	338
CSOMBOR RITA: „Mert minden élő egyedül az elevenre éhes”	339
DEÁK KRISZTINA: A sámáni eksztázis elérésének vizsgálata. A tudományos megközelítés problémái és korlátai	340
DÉNES GABRIELLA: A Hasmoneus-dinasztia hatalomváltásának megítélése a korai judaizmus irodalmában.....	341
FARKAS GYÖNGYI: A Páska ünnepe	342
HURJA BETTINA VALÉRIA: Meztelenül, mégis felruházva? Párhuzamok a bűneset előtti meztelenség és a Jelenések könyvében szereplő fehér ruha szimbolikája között.....	343
KATÓ SZABOLCS FERENCZ: Képnélküli Jhvh, vagy képtelen Izrael?	344
KOVÁCS TAMÁS LÁSZLÓ: Zsidó szimbólumok grafikai megjelenítése (a Páva utcai körzet emblémáján keresztül).....	345
KÖVÉR BALÁZS: A vándorló táltos	346
NAGY ATTILA: Izrael helye a keresztény teológiában	347
NÉMETH CSABA: Jéhú puccsa és következményei	348
SINKOVICS EDIT: Az ókori egyiptomi és római kori Ízisz-kultusz összehasonlítása.....	349
SCHWEIGERT PATRIK: Smith Wigglesworth élete.....	350
TAKÁCS GÁBOR: Fikción alapuló vallásosság.....	351
Névmutató.....	352

Előszó

A Kaposvári Egyetem köszönti a XXXI. OTDK Társadalomtudományi Szekciója minden résztvevőjét!

A tudományos diákköri mozgalom abból a felismerésből született, hogy vannak olyan tehetséges, motivált és szorgalmas hallgatók, akik igénylik a kötelező tananyagon túlmenő tudományos vizsgálódást. Örömkre szolgál, hogy tehetséges ifjú társadalomtudósokból az elmúlt pár évben sem volt hiány.

A Társadalomtudományi Szekcióba idén 33 felsőoktatási intézményből összesen 322 nevezés érkezett. A dolgozatokat 24 tagozatban, 24 zsűri előtt mutatják be. 17 hallgató a határon túlról érkezett – őket külön is köszöntjük!

A konferencia igényes megszervezése embert próbáló feladat. Reméljük, hogy a dolgozatok a legmegfelelőbb zsűribe kerültek, a szakma legjobb képviselői olvasták és bírálták őket, és kiváló zsűri előtt kerülnek bemutatásra. Szeretnénk ezúttal köszönetet mondani kollégáinknak – felkészítő tanároknak, bírálóknak, zsűritagoknak –, hogy munkájukkal hozzájárultak és hozzájárulnak a konferencia méltó lebonyolításához.

Az Országos Tudományos Diákköri Konferencia egyszerre tudományos találkozó és verseny. A tudományos konferenciák az együttműködés terepei, ahol a résztvevők megértik mások gondolatait és kritikai megjegyzéseikkel hozzájárulnak egymás gondolatainak fejlődéséhez. Bízunk benne, hogy az idei OTDK-n is az együttműködés szelleme fog diadalmaskodni a versengés szelleme felett. Bízunk benne, hogy a hallgatók inkább a tudományos közösség tagjaként tekintenek önmagukra és társaikra, mintsem versenytársként.

Minden hallgatónak örömteli konferenciázást kíván

Prof. Dr. Szántó Zoltán
a Szakmai Bizottság elnöke

Prof. Dr. Szávai Ferenc
ügyvezető elnök, rektor

Dékáni köszöntő

A Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kara megtisztelő, szép szakmai feladatként, egyben várakozással tekint a XXXI. OTDK Társadalomtudományi Szekciójának megrendezésére. Az OTDK hitünk szerint az a verseny, ahol minden nevező nyertes, mert a szereplés lehetősége önmagában igazolja a kötelező tanulmányok teljesítésénél többet kívánó elmélyülés, a tudni vágyás és az ennek érdekében befektetett energia megtérülését.

Karunk 2013. április 8–10. között arra rendezkedik be, hogy a lehető legjobb feltételeket biztosítsa a konferencián megmérettetést vállaló hallgatóknak, témavezetőiknek és minden vendégünknek. Bízunk abban, hogy az országos tudományos diákköri rendezvény sokszínű, gazdag szakmai tapasztalat forrásává válik, a közös programokon új emberi kapcsolatok, barátságok szövődhetnek, szeretett városunk és intézményünk pedig maradandó, hosszú távon is emlékezetes élményeket lesz képes nyújtani a résztvevők számára.

Dr. Podráczky Judit
dékán

A XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia 15. Társadalomtudományi Szakciójának tagozatai

1. Esztétika
2. Filmtudomány
3. Filozófia I. (Filozófiatörténet és kontinentális filozófia)
4. Filozófia II. (Analitikus filozófia)
5. Kulturális és szociálintropológia I.
6. Kulturális és szociálintropológia II.
7. Média- és kommunikációtudomány I. (Online kommunikáció)
8. Média- és kommunikációtudomány II. (Médiakommunikáció)
9. Média- és kommunikációtudomány III. (Társadalmi kommunikáció)
10. Művelődéstörténet és -elmélet, tudomány- és technikatörténet
11. Nemzetközi tanulmányok I. (Nemzetközi jog, politikaelmélet és biztonságpolitika)
12. Nemzetközi tanulmányok II. (Európa tanulmányok)
13. Nemzetközi tanulmányok III. (Regionális tanulmányok)
14. Politikatudomány I. (Nemzetközi és európai politika)
15. Politikatudomány II. (Magyar politikai rendszer és közpolitika)
16. Politikatudomány III. (Pártok és pártrendszerek)
17. Szociális munka és szociálpolitika I. (Társadalmi problémák)
18. Szociális munka és szociálpolitika II. (Segítő munka)
19. Szociális munka és szociálpolitika III. (Szociálpolitika)
20. Szociológia I.
21. Szociológia II.
22. Szociológia III.
23. Szociológia IV.
24. Vallás- és hittudomány

15. Társadalomtudományi Szekció

Esztétika

BORBELJ ÉVA

szabad bölcsészet BA szak, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Czeglédi András
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Az ekphraszisz és a művészet halála

A dolgozat célja az ekphrasziszról szóló elméletek kiegészítése egy újabb és radikálisabb hozzáállással. A művészet halálát megvalósulásának akadályoztatásában látjuk. Ilyen értelemben tehát arról értekezünk, hogyan gördít előzetes akadályt az ekphraszisz a műalkotás megvalósulása elé a befogadás szempontjából. Ennek problémája olyan kérdésekhez vezet bennünket, mint: jogosultak vagyunk-e azt állítani, hogy a leírás ismerete által esztétikailag ismerjük az adott műalkotást is, illetve meddig mehet el a leírás a mű értelmezését illetően. A munka első felében amellet érvelünk, hogy a recepció megfosztódik az elsődleges befogadás szabadságtól, amennyiben a képleírás befogadása azt megelőzi. Ennek bizonyítására a befogadásesztétikák azon vonalát követjük végig, amelynek főbb állomásai Erwin Panofsky és Max Imdahl, valamint kitérünk Louis Marin Poussin Chantelou-hoz írott leveleit felhasználó elméletére is. A probléma nyitját a vizualitás és a verbalitás közötti különbségben véltük felfedezni. Ebből kiindulva értünk el a képleírás 'elfogadhatóbb' változatához a képleíró költészet alkotásaiban, valamint azok allegorikus voltából következő, önálló műalkotás értelmű valójukban. Azonban nem tekinthetünk el annak jelenvalóságától, hogy az olyan interpretációk, amilyen a képleírás is, a művészet ösztökéje lehetnek alkotói és befogadói szempontból egyaránt. Ilyen értelemben az ekphraszisz a művészetről való diskurzusnak nemcsak fontos példája, de kiemelkedő történelmi dokumentuma is.

CSUKA BOTOND

esztétika MA szak, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Bacsó Béla

tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE BTK

A Lukács-esszék hajótöröttjei

Lukács György 1908 és 1912 közötti esszéinek állandóan változó állásfoglalásai, hangsúlyeltolódásai, valamint a korabeli teoretikus és kulturális diskurzusokhoz való kapcsolódásai feszültségekkel teli alkotóperiódust rajzolnak ki. A dolgozat ebben kívánja vizsgálni az esztéticizmus problematikáját a gyakorta visszatérő, szemantikájában plasztikusan alakuló „esztéta” fogalmán keresztül.

Az alkotóperiódus alapkategóriáinak bevezető fölvázolása után az esztéticizmus jelentésének elkülönítésére történeti kísérlet: az esszékben ugyanis megkülönböztethető kétféle – egy alapvetően pozitív és egy negatív értékelést kapó – esztéticizmus. A Stefan George által reprezentált művészeti gyakorlat tekinthető az egyiknek, amely önelhatároló esztéticizmusként a művészet autonóm szférájába való visszahúzódtást jelöli. A másik ezzel szemben a művészet törvényeit az életben kívánja érvényesíteni, Lukács ezt nevezi „életművészetnek”, reprezentánsait „élet-esztétáknak”. Ez utóbbin belül ugyancsak elválik egymástól két, Lukács által jellemzőnek vélt életgyakorlat, magatartásmód, mégpedig a művészet mibenlétének fölfogása alapján. Vagy – Lukács szerint tévesen – a hangulatot emelik a művészet lényegévé, s ezt kiterjesztve az életet impresszionisztikusan, „hangulat-lehetőségek” pillanatainak soraként élik, vagy a forma életben való érvényesítését tűzik ki célul, ami azonban – az életre való alkalmazás közvetlensége okán – hiábavaló kísérletként, öncsalásként ítéltetik el, még ha olyannyira „heroikus” is, mint Søren Kierkegaard „életköltészete”.

A Lukács-szakirodalomban eltérő módokon tér vissza az esztéticizmus kérdése, a dolgozat célkitűzése ellenben az esszékben kirajzolódó különböző jelentéseinek – merev kategorizálástól mentes – egymás mellé állítása, valamint Lukács velük kapcsolatos állásfoglalásainak vizsgálata. Az esztéticizmusok (esztétaságok, esztétikai életvitelek) szétszálazása során azonban gyűjtőpontnak bizonyult a problematika: az esztéticizmus olyan magatartásmód, létviszonyulás, amelyben Lukács alapkategóriái, illetve számos alapvető problémafölvetése fut össze, valamint utak nyílnak belőle a korabeli Bécs kulturális terének mint az alkotóperiódus egyik provokatív forrásvidékének megközelítésére. Továbbá főként az élet-esztéták lukácsi kritikája kapcsán kidomborítható a forma-fogalomban sűrűsödő etikai elem, Lukács etikai kritikájának változó, mégis permanens jelenléte.

HADI BARBARA

esztétika MA szak, 4. félév

Ötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Bacsó Béla

tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE BTK

A kép „logosza”

Dolgozatom célja kettős: egyrészt a képi fordulat után bekövetkezett, a képi elemre helyeződő hangsúly mentén próbálja felvázolni az ikonológiai hagyományra vonatkozó bírálatokat, másrészt a warburgianus ikonológiai analízissel szemben megfogalmazott, Panofsky ellen irányuló kritikai attitűd feltérképezésével kísérli meg árnyalni az élesnek tűnő ellentéteket. Az írás mindezt a Gottfried Boehm által számos helyen hangsúlyozott „képi logosz” koncepciójára történő folytonos reflexióval teszi.

Panofsky az ikonológiai értelmezés meghatározásának végleges verziójában világossá teszi: „a -lógia utótag – mely a »logosz«-ból származik, és »gondolatot«, »eszmet« jelent – valamilyen értelmező jellegű dolgot fejez ki.” A kérdés tehát arra irányul, mit jelent a „logosz” a műalkotás értelmének viszonylataiban. Boehm az ikonikus differencia gondolatának kidolgozása során A szofista Theaitétosztát idézi: „Amit tehát képnek nevezünk nem valóságosan valós létező?” Vagyis pontosan azt fogalmazza meg, amit Gadamer a mimézisz fogalmának ismeret-vonatkozásában ragadott meg; a mimetikus alapviszony nem a valóság pusztá leképezésében áll, hanem abban, hogy „a megmutatott itt van” vagyis aki utánoz valamit, az előidézi, hogy itt legyen az, amit ismer, s ahogyan ismeri”. A kép nem leképez, hanem megmutat, a megmutatott pedig a különböző változások közepette mindig valamiként mutatkozik meg. Olyan értelem-összefüggést teremt, amely csakis a képen és a képben magában valósulhat meg. Az ikonológiai kutatás ezzel szemben megragad a pusztá imitatio-nál, a képmás értelmében vett képfelfogásnál, amennyiben a műalkotás mint megfajtott titok áll a középpontban. Értelmezése kimerül a tartalom felfejtésében, s a képet alárendeli a fogalmi azonosíthatóság struktúrájának.

Kérdés ugyanakkor, hogy képfelfogása valóban kimerül-e ennyiben, s vajon tényleg nem számol-e a vizuális megjelenítés képi sajátosságaival? Egyáltalán, van-e más választása az ikonológiának, mint a műalkotás rejtett tartalmának keresése, ha a műalkotásokban eleve az adott kor dokumentumait látja? A dolgozat a képi „logosz” fogalmának értelmezése mentén próbál e kérdésekre választ találni, miközben az elemzés olyan problémák vizsgálatát implikálja, mint a kép történetisége, a képi leírás s egyáltalán a Panofsky által megfogalmazott ikonológiai interpretáció lehetséges intenciója.

HORVÁTH ZSÓFIA

szabad bölcsészet BA szak, 3. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Valastyán Tamás
egyetemi adjunktus, DE BTK

Márpedig mesélni muszáj. A mese, Kant és a morálfilozófia

„Aki lemond a mesélésről, lemond a történeteiről; aki lemond a történeteiről, az önmagáról mond le.” – írja Odo Marquard „Narrare necesse est” című tanulmányában. E gondolatmenet továbbviteleként írásommal szeretném a figyelmet a mesék és történetek felé fordítani, különös hangsúlyt fektetve a Grimm testvérek mesegyűjteményére. Igyekszem e történetek mezsgyéje mentén rámutatni azok fontosságára, és a bennük rejlő hihetetlen mögöttes tudást felszínre hozni, mindezt amiatt, mert az egyre több kiadást megelőző Grimm-mesegyűjteményekben egyre több az átírás, kivágás, mely már a felismerhetetlenségig roncsolja a történetek alapjait. A kiadások színvonalbeli esése figyelhető meg (legalábbis ez a magyar tendencia), kis számú kivételtől eltekintve. Jelentős hiányokat és átírásokat lehet felfedezni a történet elbeszélésében, a cselekmények bonyolodásában, az illusztrációk minőségéről nem is beszélve. Szeretném bemutatni a hősmese és a filozófiai gondolkodás, főként a morálfilozófia összekapcsolódását, reflektálva olyan szerzőkre, mint Karl Jaspers, Immanuel Kant és Odo Marquard.

LÁSZLÓ LAURA

esztétika MA szak, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Bartha Judit

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Modern és bináris Prométheuszok

Összeférhet-e Isten a számítógépekkel? E kérdésre 1932-ben még nem válaszolhatott Aldous Huxley – „Ford után 632-ben”, s a számítástechnika kora előtt két évtizeddel. A „mi civilizációnk” számára egyszerűbb a megoldás, hiszen magát a választás kényszerűségét számolja fel. Úgy tűnik, a ma embere nem áll válaszút előtt, a ma embere mindent választhat, s a ma embere szerint a számítógép kompatibilis Istennel. Ez a válasz az evolúciós művészet válasza. Egy olyan művészeti irányzaté, amely ötvözi e két entitást, amely az 1990-es évek elején bontogatta szárnyait, s amely Charles Robert Darwin örökösének tekinti magát, minthogy a biológiai evolúció számítógépes modellezésére épül. Jelen dolgozat ezt a „kompatibilitást” tanulmányozza – igyekszik megvizsgálni, hogy valóban összeférhet-e egymással a teremtés, az evolúció, a számítógép és Isten, vagy éppen kizárják egymást, s ekként az evolúciós művészet a Huxley által megfogalmazott kötelező erejű választást kendőzi el. Az elemzés az evolúciós képzőművészet alkotási technikájára, s elsősorban olyan művekre fókuszál, amelyek a legelőtérben kívánják modellezni a darwini evolúciót: amelyek virtuális élőlényeket hoznak létre. A gondolatmenetet Mary Shelley klasszikus műve, a Frankenstein avagy a modern Prométheusz szegélyezi: az érvelés szerint az evolúciós művészet sok tekintetben párhuzamba állítható bizonyos frankensteini motívumokkal. Ezen analógiák feltárása megkérdőjelezheti az evolúciós művészet és Darwin gondolatmenetének szerves kapcsolatát, rávilágíthat a mesterseges teremtés és a természetes létezési elv összeférhetlenségére. Felvetheti a kérdést, hogy valóban evolúciós-e az evolúciós művészet, hogy az miképpen válhat (poszt)modern, bináris Prométheusszá, s hogy e Prométheusz végül milyen teremtményeket hoz létre.

MAKAI BEÁTA

esztétika MA szak, 10. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Seregi Tamás

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A felszabadult testtől a közvetítő testig

A dolgozatban a vetített képek kortárs jelenségét és test kapcsolatát fogjuk elemezni. A két probléma összekapcsolása az új médiaművészetet értelmező írásokban is kiemelt szerepet kap, lévén, hogy a legtöbb alkotás interaktív, ahol nem csupán a befogadó aktív részvétele szükséges, hanem fizikai beavatkozása is a mű működéséhez, létrejöttéhez. A fizikai jelenlét ebben az interaktív közegben azonban nem minden esetben egyértelmű, nem minden szerző, elmélet tekint egységesen erre a problémára. A művészeti ágak, technikák, megoldások keveredése, egymásba olvadása tovább bővíti az elemzés szempontjait, így az is kérdés marad, milyen paradigma felől közelítünk a problémához. A dolgozatban három megközelítési módot ismertetünk, amelyek testfelfogása a következőképpen összegezhető: a mozi paradigmája felől a test felszabadult testté válik, az installáció gyakorlatában résztvevő testté, illetve az új médiaművészetről szóló elméletek tükrében közvetítő testté. A dolgozatban ezeket a megközelítési módokat járjuk körül: megvizsgáljuk, hogy a megközelítési módok milyen testfelfogást körvonalaznak, illetve, hogy a testfelfogás mennyiben határozza meg magáról a vetített képről való gondolkodást, továbbá, hogy egy-egy konkrét alkotás esetében az adott elméleti keret milyen elemzési stratégiákat kínál fel.

MÁRJÁNOVICS DIÁNA

esztétika, magyar nyelv és irodalom MA szak, 4. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Görföl Balázs

egyetemi tanársegéd, PTE BTK

„a valóság (...) kevés hajlandóságot mutat arra, hogy regénnyé álljon” – Garaczi László regényeinek poétikája

Kutatásom Garaczi László életművével foglalkozik; dolgozatomban a Garaczi-korpuszban bekövetkezett prózapoétikai változásokat vizsgálom. Az író munkássága kezdetén jellemzően a rövidtörténet műfajában alkotott; azonban 1995-től, az első lemúr-vallomás publikálásától kezdődően (Míntha élnél – Egy lemúr vallomásai) regényként jegyzett műveket kezdett megjelentetni (Pompásan buszozunk – Egy lemúr vallomásai 2., metaXa, Arc és hátraarc – Egy lemúr vallomásai 3.). A műfajváltással együtt, azzal összefüggésben pedig megváltozott az írói hang is.

Dérczy Péter szerint a '90-es évek magyar irodalmában változás következett be, amelyet Dérczy „a regényirodalom térhódításának” nevez. A szerző szerint ebben az összefüggésben pedig kifejezetten érdekes Garaczi példája; aki pályája elején a posztmodern kisformákkal kísérletezett; a '90-es évek közepén pedig innen fordult a regény felé, amelyekben egy meglehetősen más epikai nyelvet és szemléletet érvényesít.

Dolgozatomban megvizsgálom, hogy a nagyforma hogyan működik a korábban jellemzően kisepikai formákban alkotó írónál, milyen is az a „más epikai nyelv és szemlélet”, amelyet Dérczy említ. Szót ejtek arról, hogy a műfaji váltás miként alakítja a megszólalást, illetve hogy a Garaczi-próza jellemző elemei megjelennek-e, és ha igen, mi módon, milyen hangsúllyal és funkcióval jelen a regényekben. A korpusz szorosabb elemzése előtt írásom első részében az úgynevezett „legújabb magyar irodalom” nemzedékének kérdésével foglalkozom.

POCSAI RÉKA

esztétika MA szak, 2. félév

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Heidl György

egyetemi docens, PTE BTK

„Megtanulni meghalni” A levél mint lelki gyakorlat Seneca és Szent Jeromos levelezésében

Pierre Hadot szerint az ókori filozófia az egész életet átfogó életművészet volt, melyet lelki gyakorlatokkal valósítottak meg. Ennek az elsősorban szóbeli hagyománynak az örököse a levelezés antik műfaja, mely a pogány filozófiai levelezés mellett a korai keresztény lelki vezetéssel kapcsolatos levelezésben is folytatódott.

RAÁB NÓRA

esztétika szak, osztatlan egyetemi képzés, 11. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Hörcher Ferenc
egyetemi docens, PPKE BTK

A ház fenomenológiája. Az otthon fogamának profán és szakrális jelentése

Az ember a világ hozzá legközelebb álló szegmenseit, otthonát és városát tudja legtökéletesebben megismerni fenomenológiai értelemben. A „lakozás” meghitt helyeinek megtapasztalása végtelen sok vizsgálati szempontot és lehetőséget rejt magában. A tér és az ember kapcsolatának vizsgálata során kiderül, hogy léteznek az ember számára „hozzáférhető világok”, amelyek az ember identitásának kialakulásában játszanak szerepet, továbbá egyértelművé válik, hogy az ember terekhez való viszonyulásának alapja a gyermekkori játékok tereiből táplálkozik, hiszen az első otthon mint első gyermekkori tér tanítja meg az embert arra, hogy mi is a „tér” valójában.

Walter Benjamin és Edward T. Hall nyomán belátható, hogy az otthon mint életér „megismerése” és „belakása” az idő másodlagossága mellett az adott helyen lejátszódott, az emberhez közel állókhöz kapcsolódó történések sorozatán is múlik. Továbbá körvonalazódik, hogy az épített és az emberi társadalom individuumaik életük első két szakaszát (anya-gyerekek) egymással ellentétesen élik meg, viszont képesek együtt megöregedni. Kirajzolódik, hogy az ember az, aki határt szabhat annak, hogy otthonának meghitt belső terét milyen mértékben határolja el a világ külső terétől.

Fény derül arra is, hogy az otthonnak nem kell szükségszerűen léteznie vagy fizikailag állnia, romjai is kötődést tudnak kialakítani az azt szemlélő emberben. Az otthon és a „lakozás” iránti vágy abban a pillanatban megszületik az emberben, amikor „második anyaméhébe” hazakerül. Ez a második anyaméh rejti magában a Debuyst-féle „személyes intimitás” és „találkozás” helyeit, amelyek olyan meghatározó funkciót töltenek be egy ember élete során. Bebizonyosodik, hogy megismerhetőségi szempontból a városra is tekinthet olyan strukturális egységként az ember, mint saját otthonára, és hogy az ember szülővárosa bevési szerkezetét az ott élő tudatába oly módon, hogy bármilyen idegen városba vetődik élete során, képes legyen a tájékozódásra.

Végül a romok tanúságot tesznek arról, hogy ugyanolyan tanúi a városnak, mint az emberi házak az ember életének, és bár az őket szemlélők véleménye megoszlik létjogosultságukról, mégis ők azok, akik ébren tartják az ember emlékezetét és lelkiismeretét arra vonatkozóan, hogy bár az építési ösztönét megvalósítja, „teremtményeit” életben is kellene tartania.

SZAKÁL DÓRA ANDREA

szabad bölcsészet BA szak, 6. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Valastyán Tamás
egyetemi adjunktus, DE BTK

Thel al unt donc, ilem Emartanomil

Kedves Szívárványos Hercegem!

Oly furcsa korban élünk, mikor a legszebb dolog találni egy világot, melyben minden egyes pontot mi rajzoltunk. Ezt Magától tanultam, s tudom, hogy a legfontosabb, ha szenvedéllyel hiszünk abban, ami számunkra az élet, függetlenül attól, mi merengésünk közepette arcunkba csap.

Nem kell mindent látni abból, mit a szemünk néz, s hinni kell abban, mit a képzeletünk fest. Találkozásunk pillanatai a fantázia valóságában játszódhattak le, bármilyen valóságosnak is tűnhetett számunkra. Tudom, hogy minden egyes sor, melyet Magáról írok, a képzelet szüleménye lesz csupán. De tudja, ígéretet tettem Magának, hogy írni fogok a különleges Hercegről, ki méltatlan helyet foglal el a mának hitt tegnapok trónjain. S harcolok Magának egy gyönyörű palotát, melyben a kis Lajoska vásznai és sorai oly ismertek lesznek, mint Petőfi versei és Shakespeare hősei. Hisz Maga is ott van a hősök között, kit az élet írt, nem pedig egy költő óriás. Bármily elrettentő csoda is volt az a pár kósza év, melyben kis élete főszereplője volt.

A legszebb perceket köszönhetem Magának, a leggyönyörűbb pillanatot, mikor egy múzeum raktárában a kezembe került egy kép – s gondolataim pont Maga körül jártak –, majd a sötét tónusból kikandikált egy gyönyörű G betű, melyből aztán a kedves név rajzolódott: Gulácsy.

Kedves Lajosom! Lesz egy gyönyörű palotája a képeinek, melyre mindig vágyott. S én csak abban bízhatok, hogy „Thel al unt donc, ilem Emartanomil!” – Reményünk nem marad meddő dolog...

SZILÁGYI ÁRON

esztétika MA szak, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Seregi Tamás

egyetemi adjunktus, ELTE BTK

Rancière – az esztétikai rezsím filozófiája

Miért éppen Rancière, és miért éppen most? Vajon miért került az egyébként hetvenes évek óta aktív francia filozófus hirtelen a kétezres években a filozófia és a kortárs művészeti diskurzus élvonalába? A dolgozat Jacques Rancière filozófiájának azon elemeit keresi, amelyek önmagukban elég újszerűek, egyediek vagy legalább szokatlanok ahhoz, hogy a figyelmet a francia filozófusra irányítsák. A kérdésfeltevést az is indokolja, hogy hazánkban nem történt még alapos számvetés Rancière filozófiájával, bár a nemzetközi sikerének hullámai kétségtelenül nálunk is érezhetők. Feltételezésem szerint a hirtelen jött siker elsősorban az esztétikai rezsím koncepciójának, valamint Rancière politikafogalmának köszönhető. Az esztétikai rezsím elmélete megkérdőjelez egy sor bevett művészetelméleti kategóriát, s ezzel megnyitja az utat a kalandozó kedvű elemzők számára az elmúlt korok művészetének újraértelmezése felé. A politika esztétikájának és művészethez való viszonyának tisztázása pedig magabiztosságot adhat az el-elbizonytalanodó művészeti gyakorlat számára. Rancière meggyőzően érvel amellett, hogy a művészet az esztétikai rezsímben eleve összetett kapcsolatban áll a politikával. A művészek ezzel az elemzéssel felvértezve úgy érezhetik magukat a társadalom hasznos, sőt „politizálásukkal” hatékony tagjainak, hogy nem kell közvetlenül semmilyen politikai tartalom szócsövévé válniuk. A siker okainak választott fogalmak megértéséhez sorra kell venni az olyan speciális rancière-i terminusokat vagy sajátos értelemben használt kifejezéseket, mint esztétika, politika, az érzékelhető felosztása, vagy a művészet rezsímei. Külön meg kell vizsgálni a művészet esztétikai rezsímét, a rezsím szimbolikus és paradox alapító eseményét, hogy milyen domináns narratívák alakultak ki a két szélső pólus közti térben, és hogy ezeknek milyen lehetőségei és korlátai vannak. Végül érdekes lehet a kortárs művészeti alkotások és kiállítások Rancière által leírt négy jellemző kompozíciós formáját párbaállítani a 2012-es Documenta kiállítás egy-egy műalkotásával, bizonyítandó, hogy az esztétikai rezsím filozófiája remekül alkalmazható a kortárs művészeti tendenciák elméleti megközelítésére.

URBÁN ANIKÓ

vizuális kultúratudomány MA szak, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Milián Orsolya
tudományos munkatárs, SZTE BTK

Judit és Salomé újjászületése (Judit és Salomé alakjainak összeolvadása Gustav Klimt Judit I. című képén)

Gustav Klimt Judit I. című festménye egyike a legnépszerűbb képeknek a világon, szinte mindenki ismeri, csak hogy van, aki Saloméként. Dolgozatom témájának kiválasztásakor főként a Salomé és Judit alakjai közti párhuzam, valamint a címek váltakozása vezérelt. Különbségek és hasonlóságok sokasága fedezhető fel a két bibliai alak között a művészet történetében. A festészeti hagyományokat megvizsgálva e két nőalak rokon figura, akiket gyakran cseréltek fel, megkülönböztető attribútumaik ellenére. Judit és Salomé a századfordulón azonban másként jelenik meg a művészeti ágakban, és ez a tény kulcsfontosságú Klimt Judit témájú festményeinek megértésében. Klimt Juditot a femme fatale-ok közé emelte, ami elfogadhatatlannak bizonyult a kortárs közönség számára.

A művészetek mellett a femme fatale alakja, amennyiben a pusztító nőt és nőiséget jelképezte, társadalmi szférában is megjelent. A nő mozgalmak és a polgári réteg dolgozó nőiben sok gondolkodó és újságíró látott fenyegetést. A dolgozat alapvető feltevése, hogy a közönség és a kulturális kontextus hatással van a művekre, mivel az értelmezések is részei egy-egy mű létének. Ennek érdekében dolgozatom első felében azzal a kulturális környezettel foglalkozom, amelyben a Judit I. megszülehetett. Hiszen a festmény különlegessége, hogy egy új nő-típus jelenik meg benne. A Judit I.-en Judit és Salomé átalakul, tulajdonképpen eggyé válnak, amiből a századforduló fantáziáinak rémisztő és csodálatra méltó új „Évája” születik meg.

A dolgozat második részében az új nő-típus jelenségének felmutatására behatóan elemzem a kérdéses festményt Erwin Panofsky három lépésből álló elemzésmodellje alapján. Az elemzésből kiderül, hogy a kép identitás-kereséséből következtethetünk egy olyan rejtett bizonytalanságra, amelyet a századforduló új nő-típusaival való találkozás a kortársak körében keltett. A Judit I. elemzése alapján rájöhethetünk a festményen szereplő női figura az identifikációk közt lebegve körvonalaz egy olyan nő-típust, aki éppen csak kialakulóban volt a századfordulón. Ezt a következtést pedig Klimt nyolc évvel később született Judit II. című képének elemzése is alátámaszthatja. A Judit I.-en megjelenő új nő egy önálló és magabiztos teremtés, aki tudatosan elveti a rá vonatkozó kötöttségeket.

15. Társadalomtudományi Szekció

Filmtudomány

BATKA MÁTÉ

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Kovács Ákos
egyetemi docens, PPKE BTK

Játszmák Lars von Trier *Dogville* A menedék című filmjében

A dolgozat témája a tranzakcióanalízis, azon belül is a játszmaelmélet vizsgálata a filmvásznon. Egészen pontosan egy dán rendező, Lars von Trier *Dogville* – A menedék című filmjében figyeljük meg a játszmákat. Vizsgálatunk tárgya, hogy az Eric Berne által leírt játszmatípusok ugyanúgy jelennek-e meg filmen, mint ahogy az elméletben olvashatunk róluk. Amennyiben eltérően, melyek azok a lényeges különbségek vagy többletek, amit a filmen látott játszmák nyújtanak a leírtakkal szemben? Témaválasztásunkat egyrészt Lars von Trier nagy ívű munkássága indokolja, ugyanis több filmjében is részletesen megmutatkoznak az alapvető emberi érzelmek, célok és gondolatok. Gondoljunk csak Bess szerelméért tett áldozathozatalára a *Hullámtörés* című filmben, Leopold Kessler erkölcsi dilemmájára az Európában vagy akár Grace szenvedéstörténetére a *Dogville* című filmben. Mindezeket Trier egyedi látásmóddal ruházza fel, amitől csak még átélhetőbbé teszi a történeteket. Másrészt az Emberi játszmákban az Eric Berne által leírt főbb játszmatípusok Lars von Trier *Dogville*-jében szintén felfedezhetők. Vizsgálódásunk arra irányul, hogy a játszmák lényegisége megfelelően illusztrálható-e a filmen mint médiumon keresztül. A dolgozat nem tér ki a tranzakcióanalízis teljes témakörére, de megfelelő rálátást adhat az emberi játszmák filmes felismerésére, megértésére.

A dolgozat első részében tisztázzuk a játszmaelmélet megértéséhez szükséges alapvető fogalmakat, elhelyezve azt a tranzakció és kommunikáció elméleten belül. Ezt követően a játszmák keletkezése, lényegi elemei, funkciói kerülnek előtérbe. A játszma meghatározása után Lars von Trier rendezői munkásságának rövid bemutatása következik, külön kitérve az 1995-ben – többek között Lars von Trier által – alapított Dogma '95 csoportra és a Dogma-filmeket meghatározó alapkövetelményekre. A tételek bemutatása után rátérünk dolgozatunk elemzésének tárgyára, a *Dogville* című filmre, majd annak első elemzési pontjára, magára a játszma és annak főbb típusainak megjelenítésére a filmben.

A második választott szempontban vizuálisan elemezzük a filmbéli játszmákat, párhuzamot vonva Eric Berne játszmaelméletével. Külön kitérünk a filmben használt kompozíciók, plánváltások, kameramozgások, hangok, zörejek és vágási módszerek alkalmazására és kifejezésére, illetve megfigyeljük, hogy a filmben látott játszmákkal milyen kapcsolatban állnak ezek a filmes eszközök. Végezetül összefoglaljuk a vizsgálódás során leírtakat, és levonjuk következtetéseinket.

BENE BÁLINT

filmtudomány MA szak, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Gelencsér Gábor
docens, ELTE BTK

Ének a havason. A zene dramaturgiája Szóts István filmjeiben

A dolgozat célja a kritikusok és filmtudósok által az egyik legmeghatározóbb magyar film-rendezőnek tartott Szóts István munkásságát feldolgozó szakirodalom bővítése egy eddig méltatlanul elhanyagolt terület, a filmzene szempontjából. Jelen írás szerzője zeneművészeti előtanulmányok után fordult a filmtudomány felé, így egyesíteni tudta a vizsgálat során a filmes és a zenei szempontokat, melyek elengedhetetlenek egy ilyen interdiszciplináris kutatás kivitelezéséhez.

Szóts István játékfilmjeinek természetes, emberközeli, szociálisan érzékeny, balladisztikus stílusa a kortárs alkotások között újszerű, egyedülálló és példaértékű volt. A rendező markáns szerzői kézjegye a filmzene, tágabban véve a teljes hangvilág tekintetében ugyanúgy fellelhető, mint az egyéb művészeti területeken. Összesen két nagyjátékfilmet és két kisjátékfilmet készített Magyarországon, ugyanakkor három különböző, karakteres és elismert zeneszerzővel működött együtt. Ennek következtében megállapítható, hogy azok a stílusjegyek, melyek valamennyi filmben fellelhetők, egyértelműen a rendezői döntések következtében jöttek létre, legyen szó dramaturgiai, szerkesztési vagy hangulati megoldásokról.

Az alkotótársak munkásságával összevetve kimutatható, hogy Szóts István játékfilmes életművében meghatározó jelentősége van a konzekvensen alkalmazott rendezői megoldásoknak a hangvilág és a filmzenehasználat terén.

BOROS BENCE

szabad bölcsészet BA szak, 5. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Pólik József
egyetemi adjunktus, DE BTK

A vallási motívumok szerepe Pier Paolo Pasolini művészetében

Dolgozatomban Pier Paolo Pasolini vallási tematikájú filmjeinek vizsgálatával foglalkozom. Az általam kiválasztott filmek elemzése során bemutatom a marxista ideológia és a vallás viszonyát. Az ortodox marxizmus ignorálta a vallás alaptéziseit, de Pasolini marxista hitvallása ellenére a mítoszon keresztül vizsgálta azokat. Dolgozatom bevezető részében képzőművészeti alkotások segítségével elemzem Pasolini Krisztusát, a későbbiekben pedig, az általam kiválasztott filmművészeti, irodalmi alkotások interpretálásával. Pasolini Krisztust mitikus alakként ábrázolta, ezért dolgozatomban kitérek a vallás és a mítosz viszonyának bemutatására is. Az alkotások továbbá alkalmat adnak arra, hogy a modern és az archaikus ember kulturális oppozícióját elemezzem.

CSÁSZÁR ANDREA MÁRIA

szlavisztika–orosz – filmelmélet és filmtörténet BA szak, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Faluhelyi Krisztián
egyetemi tanársegéd, PTE BTK

Koreai társadalomkép az animációk tükrében

Dél-Korea napjaink egyik dinamikus, erős és fejlődő hatalma, politikai, gazdasági és kulturális téren is. Ezt legjobban maga a Hallyu, a dél-koreai hullám bizonyítja. Ez a sajátos kulturális terjeszkedés már Európa s így Magyarország „partjaira” is elért, ezért tekintem aktuálisnak a témával való foglalkozást.

Ha napjainkban ennyire érezhető egy kultúra jelenléte, az magával hozza az igényt annak társadalmi jellemével, szerveződésével, a külső hatásokkal való megismerkedésre. Jelen dolgozat erre tesz kísérletet, szakirodalmak és dél-koreai animációs filmek felhasználásával. Az elemzésben bemutatásra kerülnek a dél-koreai társadalmat és kultúrát ért transznacionális hatások, emellett a vallási szimbiózis, az értékrend és a morál alapjai is, melyek együttesen keltik életre és tartják mozgásban a társadalmat, amihez természetesen a szükséges történeti háttér felvázolása is megtörténik. A dolgozat kitér továbbá a koreai animációs filmtörténet néhány állomására, valamint jelentős szerepet kap a serdülőképek vizsgálata is, az identitás problematikája köré koncentrálódva.

A dolgozat fő fejezetei taglalják a társadalmi, vallási és kulturális pontokat, a dél-koreai animáció fejlődéstörténetét, a transznacionális hatások érvényesülését egy filmes példán keresztül, melyet a serdülőképek vizsgálata követ. Zárásként sor kerül ezen animációk mese és mitologikus vizsgálatára is, mint újabb értelmezési és egyben kapcsolódási lehetőség az animációs filmekhez.

ERDEI LILLA

vizuális kultúratudomány MA szak, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Füzi Izabella
egyetemi docens, SZTE BTK

Horror a művészfilmben, művészfilm a horrorban

Esszém fő kérdése a műfaji film és a szerzői film kölcsönhatása. Hipotézisem a műfaji film és a kollektív kulturális jelentések közötti kapcsolaton alapul. Utóbbiakat a populáris kultúrában meghatározóbbnak tekintik, mint az elit kultúrában. Ezeket a jelentéseket archetipikusnak is nevezhetnénk, de az ideológia alkalmasabb kifejezés, mivel azt implikálja, hogy a jelentések konstruáltak, az adott társadalom önmeghatározását rögzítik és aktuális gyakorlatait stabilizálják.

E mintázatot Lars Von Trier Antikrisztus című filmjén keresztül vizsgálom. Nem ez Trier első műfaji kísérlete, de az első olyan, amelyben a rendező a műfaji jegyeket a műfajok által implikált világnézetek vizsgálatára használja. A szubzsáner, amelyet Trier itt megidéz, a természetfeletti vagy démoni horror, amely két ideológiát, illetve azok viszonyát tematizálja.

A legmeghatározóbb ideológiákat metanarratíváknak is nevezhetjük; ezek koherens elméleti rendszerek, egy adott helyen és korban élő társadalom fő kérdéseit megválaszoló elbeszélésen nyugszanak. Amortizálódásuk a posztmodern állapot fő tünete, de nem jelenti teljes érvénytelenedésüket. A kereszténység például nem olyan domináns a világnézetünkben, mint századokkal ezelőtt, de kulturális kódjainkat máig meghatározza. A démonhorrorban transzparens módon vannak jelen keresztény motívumok, amelyeknek révén ezek a filmek – a félelem forrásaként a természetfeletti gonosz létének lehetőségét határozva meg – a természet és a természetfeletti közötti határt tematizálják.

Az Antikrisztus ezt a keresztény jelentést úgy mutatja be mint ideologikus konstrukciót, amelyet utólag a pszichoanalízis részlegesen dekonstruált. A pszichoanalízis szintén metanarratívának tekinthető, mivel ez az utolsó, széles körben elfogadott elmélet, amely magyarázatot ad a dolgok – különösen az emberi természet – mibenlétére vonatkozóan. Ezenkívül ez az egyetlen olyan elmélet, amely ezt a magyarázó funkciót egy elbeszélésre, a személyiség-fejlődés narratívájára alapozva tölti be. Az Antikrisztus főbb jelenetei a nagyobb pszichoanalitikus elméleti irányzatok illusztrációinak tekinthetők, Trier filozofikus kérdésfelvetésének megfelelően; a rendező felhívja a figyelmet a gonoszfogalom konstruáltságára, párhuzamos rendszerekként vetve össze a kereszténységet és a pszichoanalízist. Egyik gondolati rendszeről sem állítja, hogy helytálló vagy téves; kísérletének fő kérdése e fogalmak, kategóriák, ideológiák mesterséges konstruáltságára vonatkozik.

MISKOVICS ANNA

szabad bölcsészet BA szak, 6. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezető:

Geréb Anna
tudományos munkatárs, külső munkatárs

Charles Chaplin: A Csavargó alakja

Dolgozatomban bemutatom, hogy melyek azok a személyes, múltbéli (elsősorban gyerekkori) és műfaji tapasztalatok, amelyeket Chaplin filmjeibe is beépített, illetve filmjei során felhasznált. Azt bizonyítom, hogy Chaplin személyessége megjelenik filmjeiben, valamint, hogy lírai beállítottságú rendezőként beszélhetünk róla. Ennek alátámasztása érdekében számos filmpéldát is említek.

Ezen kívül Charlie karakterét, illetve a karakter születését és fejlődését is bemutatom az egyes vállalatoknál eltöltött korszakokon keresztül, a kezdetektől egészen az utolsó filmig, amelyben Charlie szerepel (A diktátor).

Előadásomban azonban majd a Chaplin-filmeknek, illetve a Csavargó figura fejlődésének egy speciális részterületére fókuszálok, ami meg kell, hogy előzze az életmű átfogóbb elemzését: az utóbbi időben megtalált és az interneten elérhetővé vált filmtörödékek és filmváltozatok problematikájára, az eddig nem vizsgált eltérő variánsok okaira és jelentőségére vonatkozik.

OSGYÁNI-KOVÁCS KITTI

mozgóképkultúra és médiaismeret BA szak, 7. félév
Eszterházy Károly Főiskola, Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

Témavezető:

Szijártó Imre
főiskolai tanár, EKF TKTK

Romaábrázolás a dokumentumfilmekben

A dolgozat tárgya a politikai korrektség helyzetének, valamint a dokumentumfilm-készítés etikai elvárásainak vizsgálata a rendszerváltás utáni magyar dokumentumfilmek azon csoportjában, melynek fókuszában a roma etnikum ábrázolása áll. A dokumentumfilmek csoportja heterogenitást mutat, de egy alcsoportja elkülöníthető, ezek pedig a cigány tematikájú dokumentumfilmek.

SVEDA ENIKŐ KITTI

szabad bölcsészet BA szak, 5. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Pólik József
egyetemi adjunktus, DE BTK

Az evés szimbólumrendszere a filmművészetben

A táplálkozás és az oralitás sok mindent jelenthet az ember számára: transzcendentális élményt, motivációt, kulináris élvezetet, és hozzákapcsolhatja a szexualitáshoz is. A táplálkozás számos kultúrtörténeti, mitológiai hagyatékban megjelent, a filmművészetben is. Dolgozatomban olyan filmek szerepelnek, melyekben nagy hangsúlyt kap az evés és annak szimbólumai. A filmek értelmezései jeleneteket, alkotói szándékokat, valamint filozófiai, pszichológiai és esztétikai interpretálásokat tartalmaznak.

Dolgozatom bevezető részében rövidfilmek és burleszkfilmek szerepelnek a némafilm korszakából, melyekben „egyszerűnek” tűnő evést vesz fel a kamera. A későbbiekben pedig olyan filmek, melyekben az evés szexualitást, közösséget, hierarchiát, erőszakot, teremtést és pusztítást, valamint dekadenciát szimbolizál.

SZÉKELY DÁVID

filmtudomány MA szak, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Vajdovich Györgyi

adjunktus, ELTE BTK

Az indiai préri mítosza

A Sholay (1975) vitathatatlanul az indiai filmtörténet egyik legnagyobb hatású, legsikeresebb tömegfilmje. Gyors és hatásos akciójelenetei, nagy népszerűségnek örvendő dalai és a színészek játéka miatt nem csupán a hetvenes évek legnagyobb bevételét hozó indiai filmje, hanem a leghosszabb ideig játszott indiai film is. Hatása a mai napig vitathatatlan, 1975-ös bemutatása óta szerves részét képezi az indiai populáris kultúrának.

A klasszikus indiai maszálá filmben a szerelmi románc, a humoros jelenetek, a melodramatikus részek és az akciójelenetek egymás mellé rendezve szerepelnek, bár nem egyenlő arányban. Csak az utóbbi tíz év, modernizáló, nyugatiasodó indiai filmjei emelnek ki egy-egy műfajt és helyezik azt a többi fölé. A Sholay megőrzi a maszálá film jellegzetességeit, de sikeresen teszi dominánssá egy műfaj jegyeit, ráadásul az indiai film világtól addig idegen westernre esik a választás. Ez rendhagyó megoldásnak tekinthető.

Dolgozatomban arra mutatok rá, hogy a film sikerének egyik legfőbb tényezője az alkotók által megvalósított sikeres interkulturális fúzió. A Sholay az első igazán sikeres indiai western-adaptáció. A történet egyetlen eltéréstől tekintve egyezik a Will Wright által a western műfajon belül meghatározott „profi cselekménnyel”. Tájébrázolásával először teremt hiteles western-közeget az indiai filmben: a vadnyugat sziklás prérijét eleveníti fel.

Köszönhetően a műfaj tematikájában és struktúráiban rejlő lehetőségeknek, a Sholay, cselekményén keresztül, univerzális szinten oldja meg a korszak kétségbeejtő társadalmi problémáit. Ez a legfőbb oka a film megkülönböztetett státuszának. Meglepő módon azonban ezeknek az összefüggéseknek a körültekintő értelmezésére a szakirodalomban eddig egyáltalán nem került sor.

TÓBIK BENCE BARNABÁS

szabad bölcsészet BA szak, 5. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezető:

Székfű András
főiskolai tanár, ZSKF

„Montázs az egész világ” – Erdély Miklós montázselmélete

Dolgozatomban Erdély Miklós montázselméletét mutatom be. Erdély a magyar avantgárd kiemelkedő képviselője volt, nem meglepő, hogy a montázshoz való hozzáállása egyedi. A montázst kiemelte a filmművészet keretei közül, szinte világnézetté emelve azt. A montázst a filmművészeti szempont mellett pszichológiai és történeti szempontok alapján is elemzi. Ennek a gondolatmenetnek a bemutatása a célom. Kitérek továbbá Erdély művészeti és tudományos „kettősségére”. Munkásságában megfigyelhető az a törekvés, miszerint a művészetet és a tudományt egy síkra akarta emelni. Ez maga is egy montázskísérletnek fogható fel.

TÓTH LUCA

filmtudomány MA szak, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Vajdovich Györgyi
egyetemi adjunktus, ELTE BTK

A daljelenetek változó szerepe a bollywoodi filmben

A globálisan is egyre ismertebbé váló bollywoodi film legsajátosabb és legközismertebb elemei a jellegzetes énekes-táncos jelenetek. Ezek a daljelenetek rendkívül összetett szerepet töltenek be: műfaji, dramaturgiai, stílári és gazdasági szempontból is igen fontos szervezőelemi a bollywoodi filmnek. Ez a komplex szerep részben a bollywoodi film sajátos kultúrtörténeti gyökereire vezethető vissza (ami Bollywood művészeti autoritását is indokolja). Emiatt a ki-tüntetett szerep miatt a daljelenetek vizsgálata sokat elárul Bollywood egészéről, így a filmtör-téneti változás-folyamatok bemutatása is lehetséges az énekes-táncos jelenetek alakulásának vizsgálatával.

Dolgozatom célja kvantitatív módszerek segítségével bemutatni a bollywoodi daljelenetek szerepének és jellegzetességeinek alakulását. Ehhez három jól lehatárolható filmtörténeti kor-szak filmjeinek daljeleneteit vizsgáltam: a klasszikus maszálá filmek időszakát, azaz a 70-es évek Bollywoodját, a hagyománytisztelő és családközpontú kilencvenes évekbeli bollywoodi filmeket, valamint a 2004 után készült, a nyugati tömegfilmes mintákat a bollywoodi hagyo-mányokkal keverő filmeket. A kutatás korpusza mindhárom korszakból tíz-tíz reprezentáns filmet foglal magába – mivel dolgozatom alapkérdése elsősorban a fősodorbeli filmekhez kap-csolódik, ezért ezeket a filmeket bevételük, azaz a kvázi populáris státuszuk alapján választottam ki. A vizsgálat módszere a korpuszba tartozó daljelenetek számszerűsíthető adatainak statisztikai elemzése és értelmezése.

A daljelenetek jellemzőit három nagyobb témakörben vizsgáltam. Egyrészt megfigyeltem azt, hogy az adott filmekben milyen gyakorisággal és milyen (időbeli) arányban szerepelnek a daljelenetek. Másrészt, a diegetikus ének és a tánc szerepét és tulajdonságait vizsgáltam az egyes korszakokat reprezentáló filmek daljeleneteiben. Végül pedig az énekes-táncos jelenetek a film cselekményben betöltött szerepét hasonlítottam össze a három filmtörténeti korszakban, azaz azt, hogy az egyes daljelenetek mennyiben törik meg a tér és az idő folytonosságát, meny-nyire viszik előre a cselekményt, és hogy maga az éneklés és táncolás aktuusa kap-e valamilyen magyarázatot vagy kontextust a film világán belül.

A daljelenetek ilyen szempontú részletes elemzése olyan alapvető filmtörténeti változási folyamatokra mutatott rá, mint a globalizáció – illetve a nyugati tömegfilmes minták – egyre erősödő hatása a bollywoodi filmben, illetve Bollywood célközönségének átalakulása.

ZEMANKÓ ANIKÓ

vizuális kultúratudomány MA szak, filmkultúra szakirány, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Füzi Izabella
egyetemi docens, SZTE BTK

Narratív formajátékok (Disszonáns narratívák formai modellezése mint a történetvezetés stratégiai eszközeinek vizsgálati módszere)

Dolgozatomban olyan cselekményszerkesztési módszereket vizsgáltam, melyek eltérnek a hagyományos narratív építkezéstől. A vizsgálatukhoz interdiszciplináris fogalmi meghatározásokat vettem alapul az alaklélektan, a kognitív pszichológia és a filmelmélet tudományából. Legfőképpen az alaklélektan forma meghatározását, a kognitív elméletek sémafogalmát, a filmelmélet és a narratológia fogalmait használtam. Formai modellezés segítségével szemléltettem az általam vizsgált narratív stratégiákat.

A filmelemzésekben a Viharsziget (2010, Martin Scorsese), az Időbűnök (2007, Nacho Vigalondo), és az Útvesztőben (1997, David Lynch) cselekményszerkezetét vizsgáltam, melyek a hagyományos elbeszélés alapján kezdődnek, mégis formabontóak. A vizsgált filmeknél mind a mikrostruktúrában, mind az egész filmet átfogó makrostruktúrában fellelhető a konvencionális történetértelmezés lehetőségének megtörése, a nyitott zárlat, ami által disszonancia keletkezik. A nyitott zárlat úgy jön létre, hogy nem kapunk megfelelő ok-okozati magyarázatot még a történet végén sem, és nem kerül lezárásra a film során felkeltett feszültség. Azzal, hogy a filmek a hagyományos, elvárt rendszerből indulnak ki, a befogadó a konvencióktól befolyásolva keresi az értelmezését a filmek történetének, ezáltal a forma transzformációjával disszonancia hatása keletkezhet a befogadóban. A konszonancia akkor jöhet létre, ha nem a történet befejezettségét tekinti céljának a néző, hanem a szerkezeti felépítést képes megérteni, formaként értelmezni és az adott film tulajdonságának tekinteni.

15. Társadalomtudományi Szekció

Filozófia

ANTALI MÁTÉ

gépészeti modellezés MSc szak, 2. félév

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gépészmérnöki Kar

Témavezető:

Zemplén Gábor

egyetemi docens, BME GTK

A tudományos modell fogalmának szerepe az oktatásban

A tapasztalati tudományok jelentős hatással bírnak társadalmunkra. Fontos kérdés azonban, milyen viszonyban állnak tudományos elméleteink a tapasztalatokkal és a valósággal. A sokféle válaszlehetőség többsége két alapvető szemlélet köré csoportosul. A realizmus álláspontja szerint a világ olyan, amilyenek az elméletek leírják, az elméletek a világ adott részének lényegét képesek megragadni. Az instrumentalizmus viszont olyan eszköznek tekinti az elméleteket, melyeket arra használunk, hogy eligazodjunk a világban. Röviden szólva a realizmus szerint az a jó elmélet, ami igaz, míg az instrumentalizmus szerint az a jó elmélet, ami jól használható. Mindkét irányt számtalan módon meg lehet alapozni, és sokféle változatban léteznek.

Ezeket a válaszokat nyilván nem kaphatjuk meg magukból az elméletekből. Sőt, a tudományos eredmények felhasználása részben feltételezi, hogy már magunkban választ adtunk erre a kérdésre.

Ebben az írásban azzal foglalkozunk, milyen szerepet kap a realista-instrumentalista kérdés az oktatásban, mely alapjaiban határozhatja meg a végzett tudósok, szakemberek gondolkodását. Talán mindannyian tapasztaljuk, de példákon keresztül látni is fogjuk, hogy a tudományos oktatásban nagyon kevésbé vagy egyáltalán nem foglalkozunk tudatosan az elmélet és a valóság kapcsolatával. Viszont az anyag legtöbbször magától értetődő realista szemlélettel kerül átadásra, mely általában természetesnek veszi, hogy az elméletek igazak. Mindez együtt véleményem szerint azt eredményezheti, hogy a tanulók, hallgatók legtöbbször egy kritika nélküli realista álláspontra jutnak, mely álláspontot nem alapozzák mélyebb meggyőződésre, csak megszokásra.

Néhány közismert fogalomra építve a szerző arra kíván javaslatot tenni, hogy az oktatásban mi módon kerülhető el, hogy a kritika nélküli állásfoglalás megszülessen, és hogyan tehető jobban lehetővé, hogy az instrumentalista-realista kérdést a tanulók egyénileg, saját meggyőződésükre építve, szabadon válaszolhassák meg.

BALÁZS KATALIN

filozófia MA szak, 3. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Pólik József
egyetemi adjunktus, DE BTK

A bűn jelentése a Szorongás fogalmában és A halálos betegségben (Bűn, szorongás és kétségbeesés egzisztenciális válságának összjátéka Kierkegaard filozófiájában)

„Ki mondja meg, miképpen vagyunk bűnösök, és mit jelent a bűn?” Ezt a kérdést egy dán filozófus, Soren Aaby Kierkegaard is feltette, és a maga sajátos módján meg is válaszolta. Ezt a választ vizsgálom a címben szereplő műveken keresztül. A dolgozat célja a kierkegaardi bűn-fogalom karakterizálása, konceptualizálása a hozzá szorosan kapcsolódó szorongás és kétségbeesés fogalmainak segítségével.

A tanulmány elején, a biblikus bűn keletkezéstörténetének felvázolása és az eredendő bűn dogmatikus interpretációjának kritikai megközelítése után a kierkegaardi bűn-fogalmat alapvetően két értelmezési horizont metszéspontján helyezem el. A vallásos-teológiai bűn elidegenedés Istentől, az ontológiai-filozófiai bűn pedig a Léttől, a kettő egyben elidegenedés önmagunktól. A bűn tehát – milyen meglepő – elidegenedés, de Kierkegaard esetében ennél többről van szó, a bűn fogalma olyannyira komplex, hogy leírhatatlan az elidegenedés (egyszerű) képletével.

A bűn egészen más meghatározást nyer a két művön belül, mely a szorongás és a kétségbeesés distinkcióinak köszönhető. Tanulmányomban A szorongás fogalmában szereplő szorongást és annak típusait elemzem, valamint bemutatom A halálos betegségben szereplő kétségbeesés formáit is, és végül megvizsgálom a két terminus technikus és a bűn viszonyát.

A szorongás és a kétségbeesés mint az emberi lét alapvető tényezői – Kierkegaard antropológiájának sarktételei – a melankóliához hasonló és azzal kapcsolatba hozható kultúrtörténeti relevanciával bíró motívumok. (Ezek az alapmotívumok nem véletlenül kerülnek olykor kapcsolatba bizonyos irodalmi „archetípusokkal”.) Kierkegaard, a transzcendentál filozófia egyik utolsó képviselőjeként az emberi tudat – Hegellel ellentétesen értelmezett – fejlődésnek fenomenológiai útját vázolja fel A szorongás fogalmában és A halálos betegségben. Ez a rögös és szenvedéssel teli út nem máshoz, mint Istenhez kíván elvezetni. Dolgozatom utolsó fejezetében megkísérlem továbbgondolni a kétségbeesés stációinak dilemmáját, és kiemelem a személyes istentapasztalat relevanciáját Kierkegaard esetében.

BALOGH DÁVID

filozófia MA szak, 10. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Schmal Dániel

egyetemi docens, PPKE BTK

Az elme pragmatistája. Dennett és a filozófia

Dolgozatomban Daniel Dennett, amerikai filozófus munkásságát vizsgálom több szempontból. A legfőbb kérdés, melyre a választ keresem, az, hogy milyen közvetlen filozófiatörténeti hatások nyomán bontakozhatott ki az a komplex gondolkodásmód, mely Dennett nagyon egyedi helyéért felelős a kortárs filozófiai életben. Dennett ugyanis több szempontból közép-utas gondolkodó: szemben áll a „reakciós” elmefilozófiai gondolkodással, mely az emberi tudat különlegessége, redukálhatatlansága mellett érvel, de a népi pszichológiát eliminálni kívánó durva materializmust is elveti.

Egyedi szerepére jellemző még, hogy alapvetően a fentiekből következően tevékenysége nem szorítkozik kizárólag a filozófia területére, tudományos berkekben is megbecsült gondolkodó, filozófiai kérdésekre gyakran keresi a tudománynál a választ, és filozófiai meglátásait a tudományos kutatások segítésére is fel tudja használni, egyfajta „filozófiai rendőr” szerepét betöltve. Ennek az egyedi szerepnek a magyarázatát azon a módon próbálom megválaszolni, hogy filozófiai elődei legfőbb gondolatait, módszereit megpróbálom Dennett gondolkodásában is kimutatni, tekintettel a legtöbb esetben Dennett saját megjegyzéseire is a kérdéskört illetően.

Dolgozatom legfőbb megállapításai a következőkben foglalhatók össze:

- Dennett alapjaiban Quine-követő gondolkodó, ami tudomány és filozófia viszonyát illeti,
- tanárainak, Rylenak és Quine-nak a behavírozumát Wilfrid Sellars szellemében egyfajta normatív funkcionalista módon tartja kibővíthetőnek,
- óriási szerep jut gondolkodásában a kései Wittgenstein meglátásainak a következő három kérdést illetően:

1. A tudományos vagy filozófiai vizsgálódásaink során gyümölcsöző a hétköznapi gondolkodás egyfajta rehabilitálásával próbálkozunk a problémáink fellépése esetén.

2. Filozófiai gondolkodásunk során gyakran vagyunk a szóhasználatunk egyfajta képiségének foglyai, mely során intuíciónk félrevezetnek.

3. Gyakorlatorientált érvélései során a leírások versengésének lehetőségének tekintetében is Wittgensteinnel tart, ami Wittgensteinnél a versengő nyelvjátékok lehetőségének tudomásulvétele volt, az Dennettnél az intencionális alapállás sikerének titka.

BÁRÁNYOS EDIT

filozófia MA szak, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Pavlovits Tamás
egyetemi docens, SZTE BTK

A felelősség problémája Bubernél és Levinasnál

Dolgozatom központi kérdése a végső alapot kutatja, amely egy minden egyébre visszavezethetetlen és elemi kapcsolat feltételeként tételeződik két ember között. Ennek a helyzetéről, minőségéről kívánok értesülni, és releváns következtetéseket levonni megvalósulásának lehetőségeit és korlátait illetően. Célom az emberek közötti interakció érdemi vizsgálata és kiterjeszhetőségének nyomon követése. Vizsgálódásaim tárgya tehát az interszubjektív viszony Emmanuel Lévinas és Martin Buber filozófiájában. Elemzésemhez a felelősség fogalma szolgál vezérfonalként. Először a viszony fogalmát vizsgálom a két szerzőnél, akik úgy tűnik, merőben különbözően határozzák meg mind az interakció legalapvetőbb feltételét, mind annak megjelenését és megvalósulási lehetőségeit. A kérdés ezután az, hogyan lehetséges ugyanazt a fogalmat ily különbözőképpen leírni, miközben mindkét filozófus egyazon korból vette szemügyre az interszubjektivitás lehetőségeit? Hipotézisem ebből a kérdésből bontakozik ki: arra vállalkozom, hogy jogalapot szerezzek feltevésemnek, miszerint Buber éppoly szigorú, etikai alapvetéssel él, mint Lévinas. Bizonyítani szeretném, hogy mindkét interszubjektív viszonyleírás a felelősség fogalmán alapszik, méghozzá közel azonos jelentőséggel, valamint, hogy az eltérés a járulékos jellemzőkben nyilvánul meg. A továbbiakban már azt vizsgálom, hogy a megvalósulásra milyen alternatívákat hoz a két szerző, valamint, hogy megnyilvánulásuk különbözőségét milyen meggondolás kíséri. Célom arra rámutatni, hogy Lévinas felelősségfogalma éppúgy korlátozottnak tekinthető, amennyiben visszahelyezzük azt a társadalmi szférába, mint amilyen behatárolt viszonyleírással él Buber. Ami különbségként adódik, az nem az alapvetésben keresendő, mint ahogyan a felelősség fogalmánál láttuk, hanem a korlátozottság realizálódásának milyenségében.

BÁRDOS DÁNIEL

filozófia MA szak, 1. félév

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Kocsis László

egyetemi adjunktus, PTE BTK

Tudományfilozófiai trendek -- nagyléptékű evolúciós trendek

A 20. század utolsó negyede óta a szaktudományok filozófiai – különösképpen a biológiai filozófiája – a szélesebb értelemben vett tudományfilozófia leggyorsabb ütemben fejlődő területeivé váltak. Dolgozatomban először a tudományfilozófia két megközelítési módját különböztetem meg (amit Derek Turner 'top-down' és 'bottom-up' tudományfilozófiának nevez), utána pedig röviden szemügyre veszem, hogyan változott meg a paleobiológia a 70-es évektől. Felvázolok egy képet ennek az úgynevezett paradigmaváltásnak a természetéről és filozófiai relevanciájáról, valamint bemutatom fő elméletét, a megszakított egyensúlyt, és az ehhez kapcsolódó legfontosabb fogalmakat.

Hogy a makroevolúció vajon redukálható-e a mikroevolúcióra, egyike az evolúcióbiológia és a biológia filozófiája régóta tartó és fontos vitáinak. Az evolúció minimalista modelljei azt állítják, hogy a makroevolúció nem több a mikroevolúció ismétlődő köreinél. Tanulmányomban a minimalizmus két értelmezési lehetőségét veszem szemügyre – az egyik evolúciós modellek csoportjáról állít valamit, míg a másik magáról az evolúcióról – Kim Sterelny és Todd Grantham kurrens munkái alapján.

Azt állítom, hogy a megszakított egyensúlyi modell kompatibilis a minimalizmussal (a Sterelny-féle értelemben), de nem biztos, hogy elégséges indokot is szolgáltat egy minimális modell bővítésére. Közvetve célozom a dolgozatommal az, hogy egy ilyen 'science-first' megközelítés létjogosultságát igazoljam, és illusztráljam ez ilyen – első ránézésre legalábbis – szigorúan tudományos kérdések filozófiai relevanciáját.

BARTHA DÁVID

filozófia MA szak, 5. félév

Ötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Faragó-Szabó István

egyetemi docens, ELTE BTK

Berkeley karteziánizmusa és az önismeret két modellje

Dolgozatom célja, hogy számot vessek Berkeley ún. karteziánus-értelmezésével. Írásom első felében a velünk születettség és a tiszta értelem tanításának Berkeley filozófiájában betöltött szerepét vizsgálom, és emellett érvelek, hogy Berkeley álláspontja lényegileg tér el Locke fogalom-empirizmusától. Azonban – ez dolgozatom második részének tanulsága – a Berkeley által elfogadott álláspont nem azonosítható minden megszorítás nélkül a karteziánus innátizmussal sem. Ahogy a reflexió és az ehhez szervesen kapcsolódó lélekfilozófiai kérdések tárgyalása során kiderül: Descartes és Berkeley másként vélekedett a gondolkodás és a lélek viszonyáról, a szubsztancialitás fogalmáról, és az önismeret két, alapvetően különböző elméletét dolgozták ki.

Nemcsak abban tér el a Berkeley-féle önismeret a Descartes-itól, hogy az nem egy észlelési viszony – Berkeley szerint ugyanis nem lehet ideánk önmagunkról –, hanem abban is, hogy amit az önismeret feltár az két, teljesen heterogén fajtájú létező: a teljesen aktív lélek és a teljességgel passzív idea. Descartes számára azonban, mivel a lélek és a gondolkodás végső soron azonos, és mivel az idea leginkább a lelki szubsztancia moduszaként értendő, az önismereti aktus során az ideán keresztül – attól megkülönböztethetetlen módon – tárul fel önmagunk lényege is. Berkeley szerint viszont – miután a szubsztancia-modusz nyelvhasználatot elutasította – az ideákból kiindulva szinte semmi lényegit nem tudunk meg önmagunkról.

Berkeley szerint az igazi önismeret leginkább csak annak az észlelési viszonynak a tudatosítása, amelyik az én – mint észlelő – és az idea – mint észlelt tárgy – között fennáll. És pontosan ez az a terep az, ahol a velünk született fogalmaink megmutatkoznak. Amik Berkeley innátizmusa szerint velünk születnek, azok nem ideák, vagyis – tartalmi azonosságuk ellenére – nem a karteziánusok innátái, hanem olyan fogalmak, amelyek leginkább mint a lélek – e nem tárgyiasítható fogalmakban megnyilvánuló – aktív viszonyulásaiként ragadhatóak meg. Ha tehát a nehezen vitatható hasonlóságokon túl felismerjük és tudatosítjuk ezeket a részletekben megbújó különbségeket is, talán pontosabb képet kaphatunk arról, milyen értelemben is lehetne Berkeley egy „ír karteziánus”.

BOZSIK ALEXANDRA

magyar BA szak, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Vassányi Miklós

egyetemi docens, KRE BTK

A boldogság meghódítása?

Hiába keressük a boldogságot évezredek óta, hiába van száz meg száz recept az elérésére, szinte azt sem tudjuk, mi is valójában. Bertrand Russell (1872–1970) sajátos, igen érdekes véleménnyel volt a 20. század emberének boldogtalanságáról. A *The Conquest of Happiness* (1930) című munkája alapján a boldogság elérésének egy igen egyszerű és logikus módját ismerhetjük meg. A boldogságunk csakis rajtunk múlik, mégsem vagyunk boldogok. Vagy csak nem akarunk tudni róla? A dolgozat Russell művének gondolatmenetét alkalmazva a boldogság lényegét, tulajdonságait és elérésének egy lehetséges útját vizsgálja.

CORSANO DÁNIEL

filozófia MA szak, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Tózsér János

egyetemi docens, KE PK

A kép – nyelv vagy játék?

A nemlétező objektumok problémája a kortárs filozófiai diskurzus legfontosabb problémái közé tartozik. A nehézség a következőképp foglalható össze: ha feltesszük, hogy a nemlétezőkről szóló állítások – mondjuk, hogy „Zeusz nem létezik” – értelmesek, az előfeltételezi, hogy ezen kijelentéseknek van szubjektuma. Tehát valaminek mégiscsak léteznie kell, amiről azt állítjuk, hogy nem létezik. A nemlétezők problémája a képi ábrázolás kontextusában vizsgálva azt a kérdést veti fel, hogy ábrázolhat-e egy kép olyasvalamit, ami nem létezik? Nelson Goodman *Languages of Art* című munkájában nemleges választ ad erre a kérdésre. Azt a nézetet fejti ki, hogy a reprezentáció a denotáció egy speciális eseteként vizsgálendő; és azon russelli gondolat alapján, hogy a fiktív entitások nevei nem denotálnak semmit, arra jut, hogy azok a képek, melyek ilyen entitásokat ábrázolnának – például Odüsszeust –, valójában nem ábrázolnak semmit.

Dolgozatomban amellett érvelek, hogy az ábrázolás nem egy esete, hanem az oka a képek denotációjának. Ehhez egy alternatív, nem a denotáción alapuló képelméletet mutatok be, azon kategoriális elkülönítések szempontjaival együtt, melyeket ez implikál. Az általam javasolt képelmélet keretei között anélkül tehetjük azt az intuitíve igaz állítást, hogy „ez a kép Odüsszeust ábrázolja”, hogy el kellene köteleződnünk amellett, hogy Odüsszeusz valóban létezett. Az ábrázolás és denotáció fogalmainak szétválasztása lehetőséget nyújt a leképezési viszony logikai struktúrájának mélyebb vizsgálatára, és pontos definícióval szolgál az ábrázolhatatlanság fogalmáról is.

DURBÁK ESZTER

szabad bölcsész BA szak, 5. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Schwendtner Tibor
egyetemi tanár, ME BTK

Heidegger az építészetben

Dolgozatom fókuszában Martin Heidegger „Bauen Wohnen Denken” (Építeni lakozni gondolkodni) című, esszéformában is megjelent előadása áll. Ezzel azon kevés filozófus egyikévé vált, akik kifejezetten építészetről vagy építészeknek valaha is szóltak.

Heidegger számára az építés nem szakmai vagy esztétikai, hanem elsősorban egzisztenciális kérdés – annak a tartománynak a része, amelynek minden más is: a lété. Az ember mint benne-lét azt is jelenti, hogy már mindig ott tartózkodunk a minket körülvevő dolgoknál: ez maga a lakozás. Az ember környező-világhoz való viszonya, a világról alkotott képe, kultúrája, életmódja mint lakozás testesül meg az építésben. Építmény és ember csak a lehetőségek szabaddá tevésében, kölcsönös figyelmében és óvó gondoskodásában kerülhet egyensúlyba: az ember az építésben létrehozza, elrendezi a maga környezetét, amely azután maga is alakítja, rendezi az ember életét. Lakozás és építés, lét és hely elválaszthatatlanul összetartoznak – a lét csak a helyen és a helyből jöhet létre. A hely teszi lehetővé a létezők egy helyen, azaz egymás közelségében való létét.

Dolgozotomban igyekeztem Heidegger gondolkodásának néhány kulcsfogalmát kiemelni. Mindennapi életvilágunk konkrét dolgokból (többek között épületekből) épül fel. A dolog nem pusztá tárgy vagy jel, hanem maga a jelenlét – a világ négyességét (ég és föld, isteniek és halandók) gyűjti össze és testesíti meg. Az összegyűjtés – midőn a gondoskodás közelségének megteremtésével teret nyit lakozásunknak – tárja fel előttünk a lét teljességét. Mindezt a fenomenológiai szemlélet teszi lehetővé, amennyiben ellenáll a tudomány és technológia objektíváló hatásának. A topologikus látásmódban mutatkozik meg, hogy a tér nem homogén és nem absztrakt, hanem konkrét minőségeiben érzékelhető tulajdonságokkal rendelkező helyekből épül fel és válik hozzáférhetővé, belakhatóvá.

Elsősorban három építészetteoretikus munkájában követtem nyomon a fenti gondolatok továbbélését, fejlődését. Christian Norberg-Schulz Heidegger nyomán alkotta meg a fenomenológiai építészetelméletet, mely szerint az építészet célja, hogy az embernek „egzisztenciális kapaszkodót” nyújtson. Kenneth Frampton a posztmodern felszíniességének kritikájaként fordul a regionalizmus, a hely és a tektonika kérdései felé, gondolatait a „kritikai regionalizmusról” írt polemikus esszéiben fogalmazta meg. Louis I. Kahn – Heideggerhez hasonlóan – minden tervezési feladat esetében az eredethez, a lét struktúrájához való visszatérésre szólít fel.

ECSENYI ÁRON

szabad bölcsészet BA szak, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Pöntör Jenő

megbízott előadó, ELTE BTK

Vannak-e igazságfeltételei a jelentés meghatározásának?

Az utóbbi idők ismeretelméletében egyre nagyobb visszhangot kapott a szemantikai externalizmus. Az elmélet képviselői azt állítják, hogy a környezetünk tulajdonságairól való tudásunk függ e tulajdonságok metafizikai természetétől – ekképpen az igazságfeltételektől. A gondolatok, jelentések, hiteink – vagyis intencionális állapotaink – nem lehetnek akármilyenek, ugyanis valamennyien kapcsolatban állnak a környezettel. Ezzel szemben az individualisták tagadják ezt, szerintük az intencionális állapotaink nem függenek a külvilágtól. A vitának nagy jelentősége van az elme empirikus tanulmányozásában.

Céлом, hogy bemutassam, az externalizmus képviselői sikertelenül próbálják megcáfolni az individualizmust, mivel a módszertani szolipszista feltevéseinknek nem lehetnek igazságfeltételei. A módszertani szolipszizmus olyan feltételezéseken nyugszik, amelyek nem állítják, hogy létezik másik elme, mely ugyanúgy racionális, mint maga a módszertani szolipszizmus megfogalmazója. A jelentéselméletünknek választania kell a módszertani szolipszista feltevések lehetőségessége és a jelentések igazság-feltételes meghatározása között.

A választás lehetőségét illetően bemutatom, hogy a kölcsönös megértés pszicho-lingvisztikai modellje olyan feltételezésekkel azonosítja a jelentéseket, ahol a meghatározás nem a külső környezet által meghatározott igazságfeltételektől függ, hanem az elme más elmével való viszonyától.

FEJES PÉTER

filozófia MA szak, 7. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Kelemen István
egyetemi tanársegéd, DE BTK

Compendium Orphei (A zene megtalálásának eltékozolt alapvetései a Descartes-i ouvre-ban)

Esszémben arra tettem kísérletet, hogy René Descartes életműve alapján egy eleddig figyelmen kívül hagyott kettősségre világítsak rá. Ez pedig nem más, mint Descartes-nak a zene kérdésében kidolgozott és akár ki is dolgozható szemléletmódja. Ugyanis írásomban a mellett érveltem, hogy a fiatalkori koncepciónak az életmű hangsúlyeltolódásai függvényében óhatatlanul is a le kellett volna cserélődnie. Munkám kiindulópontját ezt a koncepciót tartalmazó *Compendium musicae* című korai írás szolgáltatta, amelynek említésre érdemes pontjainak ismertetésére és rövid kontextualizálására szorítkoztam (Acto 1). Ezt a bemutatást követően arra törekedtem, hogy az ebben az írásban található tudományos és esztétikait-sejtető kettős szempontrendszer Descartes módszere (Acto 2) és érzékelés elmélete szempontjából ágyazzam be a filozófus életművébe (Acto 3). Majd az elméleti tartamok kérdésében megfigyelhető változások (Acto 4) után arra adtam egyfajta kísérletet, hogy a véges-végtelen fogalom párra illeszthető szemléletmód egy opcionális továbbgondolási lehetőségét is felvázoljam, és a mulasztás magyarázása által a kérdés visszacsatolhatóságát megpendítsem a Descartes kutatás viszonylatában (Acto 5). Mindezt azzal megfűszerezve, hogy a dolgozat által felvállalt probléma-körbejárást a hexameterekből és operákból ismert Orpheusz történetébe ágyaztam, ami korántsem önkényes megfontolás volt, hiszen szinte szükségszerűen ajánlkozott, mert a zene Descartes által mintegy alvilágba taszított jelenségét szerettem volna az azt megillető identikus, önmagánál maradó léthez juttatni, amit a tanulmány a véges-végtelen horizontjára ráelve el is ér. Végül is ezért lett a munka címe latinul, hogy Orpheusz jutalma.

GYIMESI ZOLTÁN

geográfus MSc szak, 3. félév

Ötvös Loránd Tudományegyetem, Természettudományi Kar

Témavezető:

Kutrovácz Gábor

egyetemi adjunktus, ELTE TTK

Kuhn és a „kvantitatív forradalom” a földrajztudományban

Thomas S. Kuhn és a földrajztudomány találkozása jó esettanulmányt képez a tudománytörténet-írás kontextualista megközelítéseinek bemutatásához. Kuhn gondolatait a tudományos diskurzusok vitáiban gyakran kontextusán kívül értelmezték újra, és az aktuális tudományos érdekeknek megfelelően mozgósították fogalmait. A földrajztudományban az 1960-as években kibontakozó ún. „kvantitatív forradalom” olyan pozitivista narratívát konstruált, amely Kuhn „tudományos forradalmának” kifejezésére és a paradigmák lineáris, progresszív sorozatára leegyszerűsített „kuhni modellre” támaszkodott, és amely valójában a múlt újraírását szolgálta a jelen állásponatok érdekében. Dolgozatomban elsősorban ezt az ellentmondást próbálom kibontani, hiszen míg Kuhn-nál a paradigmák a történeti megismerés eszközeiként jelentek meg, addig a „kvantitatív geográfusok” kezében ez leginkább csak egy normatív eszközként szolgált a korabeli regionális földrajzi irányzat felváltására saját álláspontjaik egyoldalú hirdetésével és a múltbeli fejlődés átírásával. Ez a narratív művelet éppen hogy demonstrálja Kuhn kritikáját az „új paradigmát” képviselők narratíváinak elfedő szerepéről és a paradigmák közötti kontinuitás megtartásának jelentőségéről a konstruált ellentéttel szemben, hiszen az új geográfusok valójában egyneműsítették és egyirányúsították a történelmi múltat. Az 1970-es évek „pluralista” és az előző tudásrezsimmal szemben kritikus megközelítések, a „forradalom” kritikai újraértelmezése során, a „modell” tudománytörténeti alkalmasságát végső soron elvetették, annak ellenére, hogy Kuhn több gondolata is eredetileg anti-pozitivisták és erősen kritikus volt. Ugyanakkor éppen a kritikai átértékelések közepette jelentek meg az első kontextualista gondolatok, melyek nagyon hasonlítottak Kuhn eredeti elképzeléseire az analógiák heurisztikus jelentőségéről, a szemléletek inkommenzurabilitásáról, a pedagógia és a képzés szerepéről a tudósközösségben, de leginkább a prezentista történetírás éles kritizálásáról. A tanulmány célja, hogy bemutassa Kuhn szövegbeli, szemléleti és történelmi kontextusát, összevesse ezt a földrajztudomány korabeli változásait meghatározó kontextuális viszonyokkal, és a „kvantitatív forradalom” körüli angolszász interpretációk kritikai elemzésével igyekezzen megérteni az említett narratívák kialakításának főbb mozgatórugóit.

HERCZEG MÁTÉ

filozófia MA szak, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Pavlovits Tamás
egyetemi docens, SZTE BTK

Az Arnauld-kör problémája Descartes Elmékedések az első filozófiáról című művében

Dolgozatomban az Arnauld-körnek nevezett problémával foglalkozom, mely Descartes Elmékedések az első filozófiáról című munkájában található. E probléma fontossága nem csupán abban áll, hogy a filozófiatörténet egyik legfontosabb alkotásában van; sokkal inkább abban, hogy amennyiben az Arnauld által felvetett ellenvetés jogos, az Elmékedések egész gondolatmenete borul. Így Descartes célkitűzése, a modern tudományok megalapozása kudarcot vall. Dolgozatom célja, hogy körüljárjam ezt a „körbenforgást”, bemutassam kulcsfontosságú helyét Descartes gondolatmenetében, valamint megpróbáljam feloldani különböző interpretációs lehetőségek segítségével.

Ehhez először is az Elmékedések egészét vázolom nagy vonalakban, hogy a minket érdeklő harmadik elmékedés, s különösképp az abban található istenérv is megfelelő kontextusba kerüljön. Majd idézem Arnauld ellenvetését; a probléma lényege, hogy Descartes gondolatmenete alapján evidens belátásainkat csak akkor fogadhatjuk el igaznak, ha bizonyítást nyer Isten léte, aki – jóságában – garantálja ezen belátásaink igazságát; csakhogy Descartes úgy bizonyítja Isten létét, hogy ahhoz felhasznál egy evidens belátást (az oknak legalább akkora realitással kell rendelkeznie, mint az okozatnak).

A körbenforgás interpretációs lehetőségeinek vizsgálatakor főként Gary Hatfield The Cartesian Circle című tanulmányára hagyatkozom. A kétely- és célkorlátozó értelmezési módok kombinálásával több lehetőség is adódik, ezek közül én kettőt mutatok be részletesebben: a kételykorlátozót és a pszichológiaiit. Erre azért van szükség, hogy a körbenforgás számomra legelfogadhatóbb feloldása is tisztábban látszódjék. Megoldásom szerint ugyanis nincs szó körbenforgásról, így Descartes felmenthető Arnauld vádjá alól – ugyanakkor hozható ellene még komolyabb vád, miszerint valójában nem kérdőjelezte meg minden korábbi ismeretét, ahogy azt hangoztatja az Elmékedések elején. Ezt mérséklendő: csupán azon belátásainkat nem kérdőjelezi meg, melyekben egyszerűen nem is vagyunk képesek kételkedni. Így értelmezésem kételykorlátozó és pszichológiai is egyben.

KAPELNER ZSOLT

szabad bölcsészet BA szak, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Forrai Gábor

egyetemi tanár, ME BTK

Egy még radikálisabb fordítás

W. V. Quine híres gondolatkísérlete az analitikus nyelvfilozófia egyik legvitatottabb, legtöbbet tárgyalt témája. Dolgozatomban arra teszek kísérletet, hogy a quine-i elképzeléseket egy kiterjesztett gondolatkísérlet segítségével továbbfejlesszem, és így elkerüljem az eredeti gondolatmenet egy súlyos problémáját. E probléma abban áll, hogy – amint azt Quine is elismeri – a radikális fordítás nem lehetséges, hacsak a fordító nem tudja, hogyan kell értelmezni a bennszülöttek nem nyelvi viselkedését. Másrészt, ha efféle tudásnak a birtokában van, nem tehetjük fel róla, hogy képtelen meghatározottan fordítani, így Quine eredeti, radikális konklúziói nem vonhatóak le. Ez a probléma azonban csak akkor üti fel a fejét, ha feltesszük, hogy a fordító még a fordítás megkezdése előtt szert tesz a szóban forgó ismeretre. Amellett érvelek, hogy ez az ismeret megszerezhető a radikális fordítás során, annak eszközeivel. Vagyis megvalósítható a nem nyelvi viselkedés radikális fordítása, így az imént felvetett probléma elkerülhető. Annak érdekében, hogy ezt megmutassam, egy kiterjesztett gondolatkísérletet állítok fel, amelyben a fordító nem emberi beszélőkkel – földönkívüliekkel – szembesül. E még radikálisabb gondolatkísérlet vizsgálata megmutatja, hogy lehetséges kivitelezni a nem nyelvi viselkedés fordítását, jóllehet, ez a fordítás öröklí az eredeti radikális fordítás jellemvonásait: ugyanúgy meghatározatlan. Ez az új típusú meghatározatlanság a viselkedésre, ezen belül a nyelvi viselkedésre vonatkozik. Eszerint nincsenek olyan tények, melyek meghatároznák, hogy egy cselekvés nyelvi viselkedésnek, értelmes megnyilatkozásnak minősül-e. Ha a fenti problémát egy következetes, quine-i érvelés segítségével igyekszünk leküzdeni, ezek a még radikálisabb következmények elkerülhetetlenek.

PÖRTL JÁNOS

buddhista tanító BA szak, 5. félév
A Tan Kapuja Buddhista Főiskola

Témavezető:

Végh József
főiskolai adjunktus, TKBF

Logika és tapasztalás (A buddhista ismeretelmélet néhány kérdése)

A logikát a következtetés tudományának tartjuk. Ha van néhány premisszánk, azokból a teljes bizonyossággal lehet következtetni bizonyos konklúzióra. Az Arisztotelész munkásságára visszavezethető klasszikus logika alkalmazása esetén nem szükséges megfigyelnünk a világot, pusztán elmélkedéssel eldönthető, hogy a konklúzió fennáll, ha valahonnan tudjuk, hogy a premisszák igazak.

Az ókori indiai kultúrában látszatra nagyon hasonló érvelést alkalmaztak, mint amit a klasszikus logikából ismerünk. Ez alapján az a benyomásunk lehet, hogy az indiai tanításokat az európaiakhoz hasonlóan értelmezhetjük, hasonlóan állapíthatunk meg ki nem mondott konklúziókat. Írásomban rámutatok arra, hogy eme látszólagos hasonlóság mögött lényegesen eltérő ismeretelmélet, metafizika és nyelvfilozófia húzódhat, emiatt fenntartásokkal kell fogadnunk azokat a konklúziókat, melyeket a szöveg nem mond ki, és tapasztalattal nem igazoltunk. Ez különösen érvényes a buddhista iskolák tanításaira, melyek azt állítják, hogy a világról alkotott képünk illúzió, tehát tévesen látjuk a világot.

Dolgozatomban a njája logikai, ismeretelméleti rendszert mutatom be részletesebben, azon egyszerű oknál fogva, hogy erről maradt fenn olyan írás, mely az érvelés szerkezetét, általános szabályait ismerteti. Valószínűleg a különböző iskolák elfogadták ezeket, mivel csak a speciálisabb, nem a logikai, érveléstechnikai, hanem a filozófiai állításaival vitakoztak. A buddhista iskolák nem fogalmaztak meg saját érvelési szabályokat, hanem átvették és alkalmazták azokat, ezért a njája érvelés tükrében vizsgálom a buddhista filozófiát.

PROKK BALÁZS

szabad bölcsészet BA szak, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Tatár György

nyugalmazott professor emeritus, ELTE BTK

A szorongástól az imáig

Dolgozatomban Soren Kierkegaard 1844 és 1850 közötti szerzői tevékenységét tárgyalom. A módszertani bevezetés után három nagyobb szakaszban folytatom a tárgyalást.

Az első részben a bibliai hagyományon keresztül kerülök közelebb a szövegek helyes olvasásához. Ebben a részben tárgyalom a szerző Én fogalmát, a bűnt és a hitet. Ehhez Ágoston narratíváját hívom segítségemre.

A második rész, immáron Kierkegaard fél-álneves és saját nevéen megjelentetett írásokat olvassa össze, hogy teljesebb képet kapjon a személyes Krisztus-hitről. Innentől az Épületes Beszédeké lesz a főszerep, amelyek a teoretikus írásokat a maguk praktikusságaiban ellensúlyozzák.

Végül Kierkegaard-ral a vallási zsenivel fogok foglalkozni, aki elindult saját filozófiája által kijelölt útján, így egyszerre vált nemzetének apostolává, vallási zsenivé és mártírrá.

A zárógondolatokban ezt a Kierkegaard-olvasatot visszahelyezem a XX. századi gondolkodás előszobájába. Mint ami megalapozta egy egész utána következő század fő gondolati csapásvonalát.

RAJNAI GERGELY

nemzetközi tanulmányok BSc szak, 2. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Lánczi András
egyetemi tanár, BCE TK

Nyugati gondolkodók hatása a XVII. század első felének erdélyi államelméleti irodalmára

A XVII. század első felében Bethlen Gábor és I. Rákóczi György uralkodása alatt Erdélyben a kulturális felvirágzás a politikai gondolkodás területére is kiterjedt, udvarukban készültek el az első magyar nyelven íródott államelméleti munkák. Ezen munkákat néhány jelentős XVI. századi nyugati filozófus államelméleti írásával veti össze a dolgozat. Az erdélyi szerzők, akiket a dolgozat vizsgál (Draskovich János, Laskai János, Pataki Füsüs János, Prágai András, Szepesi Korotz György és Vetéssi István) elsősorban nyugati neosztoikus szerzők (Justus Lipsius, Antonio Guevara, I. Jakab angol király) műveit felhasználva dolgoztak, leggyakrabban fordítás útján. Ezeket a fordításokat is kezelhetjük azonban önálló műként, hiszen rendkívül szabadon ültették át magyar nyelvre az eredeti munkákat, sokszor szavakat, mondatrészeket, mondatokat, esetleg egész fejezeteket hagytak el, saját céljaik irányába manipulálva az eredeti gondolatokat. A dolgozat ezeket a műveket témakörökre bontva vizsgálja meg, összehasonlítva neves nyugati szerzőkkel, akik a neosztoicizmus térnyerése előtt írták meg máig ható műveiket. Három olyan szerző (Rotterdami Erasmus, Morus Tamás és Niccolò Machiavelli) leghíresebb írását veti össze a dolgozat minden témakörben az erdélyi művekkel, akiknek filozófiáját bizonyosan ismerték a kor magyar értelmiségében, így hathattak a vizsgált erdélyi szerzőkre. A dolgozat különböző fejezetek részkonklúziói alapján arra a következtésre jut, hogy az erdélyi szerzők a neosztoikus eszméken keresztül a korabeli erdélyi politikai berendezkedés, a fejedelmi abszolútizmus alátámasztására törekedtek a legtöbb esetben. Ez nem meglepő, hiszen így juthattak támogatáshoz a gyulafehérvári udvarban. Gondolataik többször hasonlítanak az Erasmus vagy Morus által megfogalmazott tanokra, mint Machiavelli elgondolásaira, de ha a fejedelmi abszolútizmus legitimálása úgy kívánta, a firenzei gondolkodó elképzelései is megjelentek írásaikban.

SMRCZ ÁDÁM

filozófia MA szak, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Faragó-Szabó István

egyetemi docens, ELTE BTK

A tudományok megalapozásának tétje Ralph Cudworth filozófiájában

Dolgozatomban Ralph Cudworth *Treatise concering Eternal and Immutable Morality* című értekezése mentén haladva igyekszem megvilágítani a cambridge-i platonikusok egyik központi jelentőségű kérdését.

Cudworth fő célpontja Hobbes rendszere volt, amely szerinte a korpuszkularista filozófiák félreértésén alapult. A törvényeknek csupán pozitív természetet megengedő hobbesi elmélet alapjaiban veszélyeztette az erkölcs és a társadalmi intézmények legitimitását, ezért vált szükségessé egy megbízható ismeretelmélet kidolgozása.

A megbízhatóság Cudworth esetében több szempont felölelését jelentette: egyszerre kívánta rendszerét vallási, történeti és metafizikai alapokkal ellátni. Fő szándéka az volt, hogy megte-remtse a párbeszéd lehetőségét a szabad akarat voluntarista koncepciójára épülő (filozófiai és vallási) irányzatok, valamint a természettudományok között.

Amennyiben sikerül bebizonyítani, hogy a pozitív törvények csakis annyiban tekinthetők legitímnek, amennyiben nem csupán társadalmi konvenciók termékei, hanem szükségszerű (vagyis: örök és megmásíthatatlan) igazságok nyilvánulnak meg bennük, a természettudományok megszabadulhatnak az empirista ismeretelmélet és a nominalista metafizika szorításából.

SZEDLÁK ILONA

teológia szak, osztatlan képzés, 4. félév
Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola

Témavezető:

Petres Lúcia Op
tanársegéd, SSZHF

A Jó arcai és problematikája Flannery O'Connor novelláiban

A dolgozat először Flannery O'Connor életművét, a posztmodern irodalmat és kultúrát mutatja be, majd O'Connor két novelláját, A sánta felmagasztaltatik és a Kinyilatkoztatás címűt vizsgálja az irodalom, a teológia és a filozófia kapcsolatának szempontjából, az eseményeket és a szereplők személyiségét megfigyelve. A novellák elemzésénél elsőként a Jó és a Rossz problematikáját tárgyalja, majd a szabadság és a felelősség kérdését, végül pedig a kegyelem megjelenésének és befogadásának lehetőségeit. A vizsgálat szellemi alapját Aquinói Szent Tamás Summa Theologica és Summa Contra Gentiles című munkáinak megfelelő részei szolgáltatták.

TAKÓ FERENC

filozófia MA szak, 11. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Várnai András

egyetemi docens, ELTE BTK

A hasonlóság tanítói és a tanítók hasonlósága

A komparatiztika mint metodológiai elv immár több mint egy évszázada meghatározó a modern tudományban. Az egyes nyelvek, vallások, irodalmi tradíciók, illetve filozófiai iskolák és korszakok szeparált, szinkrón és diakrón vizsgálatát az összehasonlító módszer a XIX. század óta kiegészíti, s több tekintetben fel is váltotta.

A filozófiai komparatiztika (a komparatív és az interkulturális filozófia) együtt jár a transzkulturalitással, ami ez esetben az egymástól izoláltan kialakult bölcséleti hagyományok közös keretben való vizsgálatát jelenti. Ezen irányzatnak azonban nem az a célja, hogy megismerje és leírja az egyes hagyományok sajátosságait. Képviselői ehelyett olykor meglehetősen idealisztikus, s inkább axiómaként, mintsem munkahipotézisként kezelt feltevésekkel fognak hozzá egy kultúrák – elsősorban „Kelet és Nyugat” – közötti diskurzus megalapozásához. E vállalkozás rendszerint morálfilozófiai irányultságú, számos alkalommal kanti vonatkozásokkal, az egyes kísérletek pedig túlnyomórészt eurocentrikus attitűddel, a kontinentális tradícióba ágyazva születnek meg.

Dolgozatom első felében áttekintem a kínai bölcsélet európai recepciótörténetét (I.1.), majd a kortárs komparatív és interkulturális filozófiát konstituáló tényezőket mutatom be, a komparatív grammatikai hagyománnyal való összevetésben vizsgálva az irányzatok sajátosságait (I.2.). Ezt az elméleti összefoglalást egy „esettanulmány” követi (I.3.), amely egy 2011 nyarán Kölnben megrendezett interkulturális filozófiai konferencia tanulságainak tükrében szemlélteti az I.2. szakaszban bemutatott elméletre épülő gyakorlat hibáit, megkérdőjelezve egyes alapelvek általános-érvényűségét.

A második szakaszt Athanasius Kircher és Hegel történelem-értelmezésének komparatív vizsgálata alkotja. E soha fel nem vetett összehasonlító kísérlet keretében a kircheri deduktív tudmányszemlélet (II.1.) és a történelmet a Szellem fejlődési folyamatoként interpretáló Hegel rendszere (II.2.) közti különbségek bemutatása mellett egy jelentős strukturális, illetve módszertani (nem ideológiai) párhuzamra is rámutatok (II.3.). Ez a vizsgálat kettős szerepet lát el, amennyiben egyfelől példát szolgáltat a filozófiai összehasonlítás konstruktív, tárgyilagos alkalmazására, másfelől, Kircher és Hegel történelem-képének elsősorban a Keletet érintő aspektusaira fókuszálva, kialakít egy keretet, melyben megragadhatók Kelet és Nyugat reflektálatlan összevetésének csapdái és határai.

Témavezető:

Bujalos István
egyetemi docens, DE BTK

Libertáriánus és közösségelvű filozófiák

A XX. század második felében jelentős vita bontakozott ki a morál- és politikafilozófia területén, melynek során a mindennapok, illetve a politika által felvetett kérdésekre kívántak választ találni. A két felet a libertáriánus és a komunitárius címkékkel illették. Ám nem mondhatjuk ki, hogy két jól elkülönített táborról van szó, mivel egyazon csoport képviselői is különböző módon fogalmazták meg a kérdéseket és így természetesen a problémákra adott megoldási javaslatuk is eltérő lett. Ám a válaszok kiindulópontjai összecsengtek.

A dolgozatban röviden megvizsgálom, hogy melyek azok az érvek, megoldási javaslatok, amelyek vonzóvá teszik a különböző elképzeléseket a filozófusok, a mindennapi emberek és a politikával foglalkozók számára, valamint azokat, amelyek ellenérzéseket váltanak ki. Ezt követően pedig azt vizsgálom, hogy közös nevezőre hozhatók, illetve kibékíthetőek-e a két szembenálló tábor igényei, vagy sem.

Ehhez, Freidrich A. Hayek alapján, megvizsgálom a liberalizmust és individualizmust körülvevő zavarodottságot, amelyet az okoz, hogy egy fogalom alatt két eltérő hagyományt értünk. Így a Hayek által valódi individualizmusnak nevezett irányzat alapján elindulhatunk a megoldás felé, mivel ez a felfogás, bár fontosnak tartja az egyén érdekeinek és szabadságának tiszteletben tartását, de mindeközben elismeri a közösségek és az általuk létrehozott értékek nélkülözhetetlenségét.

Végezetül pedig Michael Walzert követve találok meg és fejtem ki megoldási javaslatomat, amely a közösségek közösségében keresendő. Azaz egy olyan struktúra, amely elismeri, hogy már születésünktől fogva különböző csoportok részesei vagyunk, és ezek azok a csoportok, amelyekről értékeinket kapjuk. De a rendszer nem teszi lehetővé a közösség számára, hogy elnyomja az egyént, és megakadályozza abban, hogy új közösségek és értékek iránt nézzen, ha úgy látja jónak. Továbbá azt is megakadályozza, hogy valamelyik csoport vagy tömörülés túl nagy befolyást gyakoroljon, és a többi közösség elnyomójává váljon.

TÓTH OLIVÉR ISTVÁN

filozófia MA szak, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Csikós Ella

egyetemi docens, ELTE BTK

A „természet megfigyelése” fejezet helye A szellem fenomenológiájában

Előadásomban A szellem fenomenológiája „A természet megfigyelése” fejezetét a mű teljes gondolatmenetének szempontjából vizsgálom. Ehhez elsősorban a kanti transzcendentális idealizmus hegeli kritikája szempontjából megközelítve vázolólok a Fenomenológia programját, ezen belül külön hangsúlyt helyezek a fejezet szempontjából jelentős fogalom-reálitás viszonyának alakulására a két említett szerző esetében. Ezután megvizsgálom, hogy a fejezetben fellelhető természetfilozófiai elképzelések, különös tekintettel (a) a természettörvény, (b) a szerves fogalma, (c) a természetes fajták kérdésére, milyen jelentőséggel bírnak (1) Hegel Kanttal való általános polémiában, (2) Newtonnal való specifikus vitájában. Végül a fejezet interpretációját vizsgálom meg négy különböző értelmezési keretben: (i) Pinkard történeti, (ii) Stewart tudománytörténeti-episztemológiai, (iii) Merold Westphal etikai és (iv) Solomon tudományfilozófia olvasatában.

TUBOLY ÁDÁM

filozófia MA szak, 4. félév

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Pete Krisztián

egyetemi adjunktus, PTE BTK

A kvantifikált modális logika és a hasonmáselmélet esete az aktualitás operátorral

A modális állítások és érvek elemzésének két eszközét nyújtja a kvantifikált modális logika és a hasonmáselmélet. Az előbbi egy speciális intenzionális logika, míg az utóbbi egy olyan elmélet, melynek nyelvét az extenzionális logika képezi. Ha e két megközelítés közül a kifejezőerő tekintetében kell választanunk, akkor a hasonmáselmélet felülmúlja riválisát. Azonban az aktualitás operátor bevezetésével a kvantifikált modális logika egy szintre kerül alternatívájával.

A dolgozatomban azt a kérdést vizsgáltam, hogy vajon lefordítható-e az új operátor a hasonmáselmélet nyelvére, ugyanis, ha ezt nem tehetjük meg, akkor a hasonmáselmélet jelentős mértékben veszít teoretikus vonzerejéből.

VARGA RENÁTA

filozófia MA szak, 9. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Tóth János
egyetemi docens, SZTE BTK

Az állatok morális státuszáról

Az állatok morális státuszáról című dolgozat az állatok morális státuszának problematikáját vizsgálja, különösen a nyugati dualista, antropocentrikus morálon belül.

A dolgozat első felében ismertetésre kerül, hogy az ember és az állat megkülönböztetése már az antik filozófiában (pl. Szókratész, Platón, Arisztotelész) felbukkan, náluk a ratio lehetett a morális státusz feltétele. Egyes gondolkodók (pl. Arisztotelész, Szent Tamás, Descartes) különböző érvek alapján tagadták az állatok morális státuszát. Volt olyan gondolkodó is (pl. Kant), akik csak az állatokkal szembeni indirekt kötelességekről beszélt. Egyszóval egészen Rawlsig meghatározó filozófusok próbálták bizonyítani, hogy az állatok nem rendelkeznek morális státusszal. Annak ellenére sem, hogy számos gondolkodónál (pl. a püthagoreusok, Plutarkhosz, Szent Ferenc, Arthur Schopenhauer) megjelent az állatok iránti tisztelet, az állatok morális státuszának megalapozására a 18. század második feléig mégsem történt kísérlet.

Az utilitarizmus megjelenésével az érzőképesség vált a moralitás alapjává. Az 1970-es évektől az állatok morális státuszának kérdése a kortárs környezeti filozófia kialakulásával párhuzamosan még relevánsabbá vált. A dolgozat második felében ennek az ismertetése következik. Peter Singer az *Animal Liberation* [Állat-felszabadítás] című írásában próbált rámutatni arra, hogy az emberek az érzőképesség alapján ismerik el egymás érdekeit és ez az állatokra is kiterjeszhető. Később az állatjogi megközelítésekkel – a morális figyelembevételén túl – már jogokat is kívántak biztosítani az állatok számára: többek között például Tom Regan (az élet alanyai) és Gary L. Francione (abolicionista állatjog). A kortárs filozófiában azonban több kritikus is támadni próbálja az állat-felszabadítás és az állatjogok érveit (pl. Richard Posner, Carl Cohen), úgy, hogy az ember és állat közötti különbségekre reflektálnak.

A dolgozat arra törekszik, hogy bemutassa, hogy az antropocentrikus etikák nem tudják a belső értéket definiálni, sem a morális státusz olyan kritériumát megalapozni, amely kizárólag az emberi létezőkre terjeszhető ki.

Témavezető:

Kocsis László

egyetemi adjunktus, PTE BTK

Frege megoldási javaslatáról az alkalmazhatósági problémát illetően

Míg a matematika alkalmazhatósági problémájának klasszikus megközelítése Platóntól Millig nagyjából egységes jelleget öltött, addig az alkalmazhatóság későbbi tárgyalása, beleértve annak kortárs megjelenését is, noha megőrizte a kiinduló probléma felvetését, számtalan további kérdéssel gazdagodott. Ebből adódóan már nem igazán beszélhetünk egyetlen problémáról, hanem csupán egy igen szerteágazó problémakörrel. Ezen problémakörön belül Mark Steiner az úgynevezett metafizikai, szemantikai, valamint deskriptív problémákat különítette el egymástól. A metafizikai probléma abban a már Platón által is felvetett kérdésben áll, hogy hogyan is lehetnek a matematikai igazságok relevánsak az empirikus világra nézve. A szemantikai probléma ezzel szemben a kevert matematikai állításokat tartalmazó következtetések érvényességét, a deskriptív probléma pedig a matematika nyelvének fizikai elméletek leírására és előrejelzésére való alkalmazhatóságát állítja a középpontba. Steiner állítása szerint Gottlob Frege mind a metafizikai, mind a szemantikai problémára végleges megoldást kínált, ezzel minden további diskussziót feleslegessé téve. Előadásomban Steiner állításának tartathatatlansága mellett szeretnék érvelni. Noha Frege logicizmusának inkonzisztenciája valóban nem fenyegeti az említett fregei megoldásokat, egy másik Frege matematikafilozófiáját érintő problémáról, az úgynevezett Julius Caesar-problémáról viszont már nem mondható el ugyanaz. Állításom tehát az lesz, hogy ez utóbbi probléma mind a szemantikai, mind a metafizikai probléma fregei megoldását aláássza, így azok nem tekinthetők véglegesnek.

15. Társadalomtudományi Szekció
Kulturális és szociálintropológia

FAUST ZITA

tanári MA szak, 3. félév

Pannon Egyetem, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Kolozsi Ádám

egyetemi tanársegéd, PE MFTK

Hagyomány és változás a karácsonyfalvi Gábor-közösség életében

Dolgozatomban önálló kutatásra támaszkodva egy nyárádmenti Gábor-cigány közösség átalakuló kultúráját mutatom be. A kulturális antropológiai jellegű vizsgálatomban életút-interjúk, félig-strukturált interjúk és résztvevő megfigyelés alapján ábrázolom azt az élet egészét átható kulturális átalakulást, mely egyszerre tekinthető a hagyományos etnikus kultúra modernizációjának és a tradíció részleges megőrzésének. Az életmód, a megélhetési stratégiák, a társadalmi struktúra, a családi szerepek, a hiedelemrendszer és a vallásgyakorlás dimenzióiban egyidejűleg megmutatkozó változások alapvetően két párhuzamos okra vezethetők vissza: egyfelől az adventista vallásba való betérésre, másfelől a rendszerváltozást követő státuszváltásra, a hagyományos cigány mesterségektől elszakadó stratégiákra, a kereskedővé válásra.

A készített interjúk értelmezései, valamint a vonatkozó szakirodalmi források adekvát használata révén láttatni szerettem volna a lokális kultúra és lokális tudat modernizációját, mely a helyi közösség számára összességében egy olyan sikertörténet, melyben három cél – az anyagi gyarapodás, a társadalmi integráció és az etnikus identitás megőrzése – egyidejűleg remélhető. A sikeres üzletemberré, „komerccé” válás, a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatok kialakítása, valamint a jómódú falusi polgárrá válás idején a gáborok továbbra is büszke cigányok kívánnak maradni – úgy tűnik, a helyi etnikus kultúra határvonalai dinamikus fenntarthatónak bizonyultak. A dolgozat fejezetei tanulságos képet nyújtanak többek között olyan, talán kevésbé ismert kurrens jelenségekről is, mint a faluközpontba költözés, az intergenerációs kapcsolatok mai formái, a nem-cigány szolgáltatások módosabb gáborok általi igénybevétele vagy éppen a gyermekvállalási szokások átalakulásai: az abortuszhoz való változó viszony és a mesterséges megtermékenyítés igénybe vétele.

A dolgozat által felvetett egyik legizgalmasabb probléma a sikeres kereskedés hozta változások, például a helyi presztízshierarchiában. Igyekeztem bemutatni azt a dinamikát, melyben a „nemesi cím”, a családi kincset képező ezüstkupák által szimbolizált hagyományos presztízssorrend részben felbomlik és alárendelődik a mai tehetőségnek.

Hagyomány és gazdasági modernizáció etnográfiai szempontból igen izgalmas sajátos együttlése ez!

FÖLDVÁRI BARBARA

kulturális antropológia BA szak, 5. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

R. Nagy József
egyetemi adjunktus, ME BTK

A betegséggel és a halállal kapcsolatos attitűdök antropológiai vizsgálata magyarországi romák és nem romák körében

Megszületünk, élünk és meghalunk. Megváltoztathatatlan tény, az ember annak a képességnek a birtokában születik, hogy láthatja, felfoghatja és értelmezheti saját végességét. Napjainkra az élet és a halál elválaszthatatlan, természetes egysége mégis elszakadni látszik. Ennek számos oka van.

Kutatásom elején felmértem, hogy a kórházi rendszer mennyiben felelős a jelenlegi helyzetért, hogy miben állhat az egészségügy felelőssége. A betegségekre ellenségekként tekintünk, melyek az életünkre törnek, a halált félelmetesnek látjuk. Vizsgáltam, hogy mik állnak a félelmek hátterében. Feltettem a kérdést a vizsgált alanyoknak: „a halál rossz?”, majd az erre a kérdésre született válaszok formálták tovább a kutatás menetét. Feltérképeztem, hogy a ma embere miként értelmezi saját betegségeit. Hogyan dolgozza fel egy inoperábilis daganatos beteg, hogy a tudomány mai állása szerint gyógyíthatatlan, hónapokra kell szűkítenie létezését. Tudja, hogy távozni fog, vizsgáltam, miként érez. A társadalom igénye arra, hogy a menthetetlen betegek képesek legyenek szembenézni a rájuk váró hónapokkal, ne maradhassanak magukra, életre hívta a hospice rendszert, hospice-házak épültek, segítők fogják a betegek kezeit, orvosok, ápolók, önkéntesek.

A romák kulturális hagyományaikból adódóan a többségi társadalomtól eltérően néznek szembe a betegségekkel, szeretteik távozásával, saját halálukkal. Kutatásom során megvizsgáltam, hogy miben más cigányként betegnek lenni egy cigány közösségben, mint a többségi társadalom tagjaként.

A halál velejárója a gyász. A halott szerettei búcsút vesznek a távozótól. Az elengedési folyamat rendszer szerint épül fel, az ember mint individuum kiveszni látszik a róla szóló megemlékezésen. A családok tagjai nem vállalnak részt a temetés során, intézményesült az elengedés is. Kutatásomban megkísértem feltárni ennek a társadalmi okait, a halál tabuvá válásának útját, a természetes folyamatok természetellenessé válásának gyökereit.

A rák napjaink egyik legmeghatározóbb betegsége. A betegek stigmatizáltakká válhatnak, amely gyógyulásuk esetén megnehezíti reintegrálódásukat a társadalomba, a roma közösségekben kiváltképp.

Kutatásom során megkísértem felvázolni, hogy hogyan néz szembe a ma embere az őt megtámadó betegséggel, a rá váró halállal, hogyan értelmezi a végességet, hogyan engedi el azt, aki meghalt. A válaszokat kvalitatív módszerekkel, egyéni színtereken, emberközelben kerestem, antropológiai technikákkal.

GÖNDÖR OTTÓ

teológia szak, osztatlan képzés, 3. félév
Szent Pál Akadémia

Témavezető:

Nasinszky Péter
lelkész tanár, SZPA

Szemelvények a neonáci rockzene négy évtizedes, ön- és közveszélyes múltjából

A II. világháború utáni években megszülető, s a hatvanas évek egzisztenciális biztonságát élvező, ugyanakkor a hatvanas évek végének politikai feszültségét is érzékelő nyugati, huszonéves generációnak támadt először készítése arra, hogy a náci ideológiát a kemény rockzenével összekapcsolja.

Így a hetvenes évek Angliájában sarjadhatott ki a punk és metal stílusirányzatok azon családja, melyek kezdetben, a fasiszta szimbolikában „csupán” lázadásuk önkifejező eszközét, egyfajta második világháború iránti nosztalgiát láttak, ám az elmúlt évtizedek során a náci ideológiával egyre inkább azonosulva ön- és közveszélyes „szórakoztatóipari” ágazatokká nőttek ki magukat.

Jelen dolgozat, ezen irányzatok legprominensebb, a műfajuk arculatát leginkább meghatározó 13 zenekarának életpályáján keresztül mutatja be a nácizmus és a kemény rockzene összefonódásának tragédiákkal tűzdelt történetét a kezdetektől napjainkig, elsősorban dalaik ideológiájára, s azok konkrét eseményekben bekövetkező hatásaira fókuszálva.

Az elmúlt négy évtized rocktörténetének tapasztalatai alapján sajnálatos módon megállapítható, hogy az ideológiai azonosulást követően már az egyes metal- és punkzenekarok tagjai gyilkos indulataikat önmagukon, majd zenésztársaikon, míg végül közvetlen környezetükön is levezették. A dolgozatban vizsgált együttesek közül négynek a zenésze kábítószerrel adagolta túl magát, kettejükkel az alkohol végzett, egyikük öngyilkos lett, egy pedig halálos kimenetű motorbalesetet szenvedett. De az önpusztító életvitelen és öngyilkosságon felül így kerülhetett szintén sor kettejük meggyilkolására, valamint szintén két zenész által elkövetett nemi erőszakokra is.

Az ezredforduló azonban egy újabb mérföldkövet jelentett a náci rockzene tettelessége tekintetében. A zenekarok fasiszta ideológiájával beoltott, iskoláskorú hallgatósága brutális kegyetlenséggel, válogatás nélküli mélysárlásokba kezdett tanintézetükben, melynek felelősségét a bandák a mai napig nem vállalják.

A dolgozat egy lehetséges magyarázatát tartalmazza a bemutatott események láncolatainak, melyek a megfelelő tanulságok levonására azonban mindenképpen alkalmasak lehetnek.

HORVÁTH FRUZSINA

nemzetközi tanulmányok BSc szak, 4. félév
Széchenyi István Egyetem, Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Bugovics Zoltán
egyetemi docens, SZE GK

Fókuszcsoportos interjúk kutatás német–magyar interkulturális együttműködésről egy multinacionális cég példáján

Alkotásom célja elsősorban az általánossá vált német–magyar sztereotípiák, kulturális, és kulturális szervezeti modellek ismertetésén túl azt vizsgálja, hogy ezek a generálisan beépült és elfogadott tézisek egy multinacionális cég példáját tekintve mennyire helytállóak. Értékezősem három fő pontból épül fel, az elméleti részből, a kutatás részből, és az összegzésből. Az elméleti részben röviden, lényegre törően kifejtem a főbb kulturális modelleket, a fontosabb nemzeti és szervezeti kultúrák összefüggéseit. Emellett kitérek a gazdaság és kultúra kapcsolatára, a globalizációnak a kultúrákra gyakorolt hatásaira és arra, hogy a sztereotípiák milyen módon képesek befolyásolni az adott kultúráról alkotott véleményünket. Az első rész utolsó pontjában, pedig mélyebb betekintés történik a magyar–német szervezeti kultúrába.

A második fő rész a gyakorlati kutatás, amelyhez fókuszcsoportos interjúk kutatást készítettem egy multinacionális cégen belül mind német, mind magyar dolgozókkal. A kutatás során minőségi és nem mennyiségi értékekre törekedtem. Az eredmények alapján az értékelést három módon végeztem el: csak a magyar beosztotti szintek között, csak a német beosztotti szintek között, végül a német–magyar eredményeket beosztotti szintenként egymáshoz hasonlítva értékeltem.

A harmadik, egyben befejező részben, a kutatás eredményeit összehasonlítottam az elméleti részben megfogalmazott és tárgyalt elméleti állításokkal, hogy azok mennyiben helytállóak és milyen módon érvényesülnek a mindennapi munka során.

KAKNICS ANNA

nemzetközi tanulmányok BA szak, 4. félév
Eszterházy Károly Főiskola, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Majtényi György
főiskolai tanár, EKF GTK

Állampolgárok a magyarországi börtönökben

A kutatás tárgya a magyarországi börtönviszonyok elemzése. Közelebbről azt vizsgálom, hogy a büntetés-végrehajtás intézményei és maga a büntetés mennyiben érik el a kívánt célt, továbbá mennyire „hatásos” és hátrányos a fogvatartottak számára az ott eltöltött idő, milyen befolyással van későbbi életükre. Sokféle szempontból vizsgálható a büntetés-végrehajtás és a társadalom viszonya: például miként hat a büntetés-végrehajtásra az a pozíció, amelyet elfoglal az intézményrendszerben, hogyan hat a börtönök, fegyházak léte, működése a társadalomra, milyen szerepe van az ott fogvatartottak elkülönítésének, és mindez hogyan befolyásolhat személyes sorsokat.

A témát esettanulmányok segítségével mutatom be. Strukturált mélyinterjúkat készítetek, amelyek a büntetés-végrehajtás szereplői, köztük a szabadságukat veszített nők, férfiak és fiatalokúak „sorsába”; bekerülésük előtti, szabadulásuk utáni és kifejezetten börtönbeli életükbe engednek bepillantást. Az interjú első része minden esetben egy élettörténeti nagyelbeszélés, ahol az interjúalany szabadon mesélheti el az életútját. Ezt követően a narratív utánakérdezés során az élettörténet bizonyos, a kutatás szempontjából fontosabb részleteit hosszabban és részletesebben beszéljük meg.

Ezeknek a forrásoknak és a vonatkozó szakirodalomnak a tükrében kritikai-reflexív módon elemzem a választott témát. Kutatásom eredményeit interdiszciplináris alapon, a kérdéskör pszichológiai, szociológiai, kultúrtörténeti, jogi aspektusait egyaránt figyelembe véve összehasonlító perspektívában elemzem. Kitérek a nemzetközi irányelvekre, az európai és a magyar börtön szabályokra és az elítéltek jogaira.

KECZER IBOLYA

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Feischmidt Margit
egyetemi docens, PTE BTK

Szimbólumok elvitelre: nemzeti fogyasztás a gasztronómiában

A „nemzeti fogyasztás” kulturális és társadalmi keretezéséről szól a dolgozatom. Arról, ahogyan ezt a keretet szereplői megteremtik, és ahogyan az a fogyasztást érinti. Bemutatom a „nemzeti fogyasztás” diskurzusának aktorait, elméleti megközelítéseit, és egy esettanulmányon, egy „ősi hangulatú” ételfutár-vállalkozás példáján szemléltetem azt a jelenséget, amely a fogyasztást egy ideológiai keretbe ágyazva jeleníti meg a piacon. Ahhoz, hogy minél komplexebb képet adhassak a jelenségről, a vállalkozás arculatának, ön- és médiareprezentációjának vizsgálatára, valamint a fogyasztókkal és termelőkkel készített interjúkból is kirajzolódó nézőpontokra támaszkodom.

LABORCZI DÓRA

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Hammer Ferenc
adjunktus, ELTE BTK

Kirekesztettség a köbön: mélyszegénységben élő roma nők társadalmi státusza

Dolgozatomban szegregált környezetben, mélyszegénységben élő roma nők társadalmi helyzetét elemeztem, mind a közösségen belül betöltött szerepük, mind pedig a többségi társadalomhoz való viszonyuk szempontjából. Elsősorban arra kerestem a választ, hogy miben más a kirekesztettség észlelése és megélése, illetve milyen variációi vannak az elnyomásnak akkor, hogyha abban etnikai, gender és osztályhelyzetbeli tényezők is szerepet játszanak. Az ország két szegénynegyedében végzett kutatásom során arra a következtetésre jutottam, hogy a roma nők kiszolgáltatott helyzetét több összetevő együttes hatása eredményezi, amelyek nagyban meghatározzák a társadalmi helyzetüket és közvetve vagy közvetlenül szexuális kizsákmányolásukhoz vezethetnek.

MIKES HANNA

kulturális antropológia MA szak, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Papp Richárd
egyetemi adjunktus, ELTE TÁTK

„Azért mindig a nő irányít.” – A hagyományos zsidó női szerepek megjelenése egy zsinagóga közösségében

Kutatásomban az ortodox zsidó női szerepekkel kapcsolatos normákat, valamint a Chábád-Lubavics mozgalom egyik zsinagógájának, az Óbudai zsinagóga női tagjainak nemi szerepekről alkotott véleményeit vizsgáltam.

Az ortodox zsinagóga vezetőinek értékrendje és az ottani nem ortodox női tagok normái bizonyos kérdésekben különbözőek lehetnek. Így felmerült bennem kérdésként, hogy melyek az ortodox nemi szerepek és a közösség női tagjai által elfogadott női szerepek között a hasonlóságok, illetve a különbségek. Milyen értékrend mentén határozzák meg magukat a közösség női tagjai otthon, a családban, illetve a zsinagógában? Milyen normákat közvetítenek számukra a zsinagógában, és ebből mit éreznek magukénak?

Tanulmányom elején a kutatott közösséget mutatom be: a Chábád-Lubavics mozgalmat nemzetközi és magyar viszonylatban. Majd rátérek a zsidó női szerepekre: megvizsgálom a „hászid egyenjogúság elméletét” és az ortodox női szerepeket, valamint bemutatom a zsinagóga rebbecenjét (a rabbi feleségét), aki az ortodox értékeket közvetíti a közösség női tagjainak. Ezután magáról a közösségi tagokról írok, hogy jobban megismerhessük a valláshoz való közeledésüket. Majd egy esettanulmányon keresztül bemutatom a zsinagóga női klubját, interjúelemzésemben pedig a közösség tagjainak vélekedését az ortodox zsidó nemi szerepekről. Végül egy rítus elemzésével megvizsgálom egy nemi egyenjogúsággal kapcsolatos innovációját a vallásnak.

MOLNÁR BIANKA

kulturális antropológia MA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Papp Richárd
egyetemi adjunktus, ELTE TÁTK

A Magyar naptánc, a Kök Tengri Szer

A dolgozat célja, egy egyedi kulturális jelenség bemutatásán túl a leírt esemény elméleti kontextusba helyezése. A globalizációs folyamatok értelmezésével, definiálásával kapcsolatos elméleti értekezések részleteikben némileg eltérően fogalmazzák meg gondolataikat. Dolgozatom ugyan nem tér ki ezekre az eltérésekre, vezérfonalául egy gondolatfonalat választottam, amelyet több szerző írásának beemelásával próbáltam felvázolni.

A kutatott és leírt anyag összegyűjtéséhez az antropológus körökben elterjedt résztvevő megfigyelés módszertana mellett írott és szóbeli elbeszélések anyagát is feldolgoztam, illetve könyvtári kutatást is végeztem bizonyos fejezetekhez.

Lényegében Thomas Hylland Eriksen megfogalmazását választottam a dolgozat kulcsmondatának, miszerint „a globalizáció kifejezés nem azt jelenti, hogy valamennyien ugyanolyanokká válunk, inkább azt, hogy más módokon válunk különbözőkké, mint korábban.” (ERIKSEN 2006: 370) A helyi, lokális pontok átértelmeződése és összefonódásával kapcsolatban pedig Arjun Appadurai feltevéseit vettem alapul. A leírt kulturális esemény, a magyar naptánc példaértékű jelensége a fenti gondolatsornak.

Ahhoz, hogy jól látható legyen felvetésem érvényessége, szükségesnek éreztem érzékletes bemutatását az „összetevőknek”, úgymint az észak-amerikai indián hagyomány rövid leírását, amelyből merítkezett a magyar közösség, illetve fontosnak gondoltam a közösség összetettségének rövid bemutatását, tagoltságának és képlékenységének érzékeltetését, a jelenleg is élő, alakuló folyamat valósága érdekében.

Az esemény bemutatásán túl a közösségen belüli egyéni értelmezésekre is kitértem, mert az, hogy ők maguk hogyan vélekednek saját cselekedeteikről, ugyancsak fontos tényezői végső következtetéseimnek, amelyek egybeesnek a már fentebb említett gondolatsorral és annak kibontott elméleti rendszerével, miszerint nem uniformizáló folyamatoknak lehetünk tanúi a társadalmi jelenben, hanem új típusú kulturális különbségek megjelenését vélhetjük felfedezni.

MOLNÁR MARIANNA MÁRIA

kulturális antropológia MA szak, 1. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Papp Richárd

egyetemi adjunktus, ELTE TÁTK

„A szív útja” – Konceptiók és megélések a nőiségről, szexualitásról, szakralitásról a 21. században, egy spirituális közösségben, a Tantra Női Körben

Dolgozatomban egy 21. századi spirituális közösség, a Tantra Női Kör koncepcióit vizsgáltam a nőiségről, szexualitásról, szakralitásról. Többek között azokra a kérdésekre kerestem a választ, hogy milyen élethelyzetek, motivációk vezérelték a hölgyeket a Tantra Női Körhöz. Milyen szemléletmódot közvetít ez a közösség? Mit tanít az odaérkezőknek? Milyen átalakuláson, változásokon mennek keresztül a résztvevők egy-egy ilyen kurzus vagy programsorozat közben? Hatással van-e mindez az identitásukra, társadalmi státuszaikra?

Elemzésemet egy olyan gondolati szátra fűztem fel, melyen képzeletben végigkövethetjük a résztvevő hölgyek útját azon a „spirituális úton”, melyet a Tantra Női Kör kurzusain bejártak. Ennek első lépéseként megvizsgáltam a motivációkat, melyekről megállapítottam, hogy rétegzettek és egyénenként változó kombinációk fordultak elő.

A közösség tanításai kapcsán részletesen interpretáltam a két központi témát: az önismeret, az önszeretet és a szexualitás témakörét; gyakorlatok bemutatásával és elemzésével illusztráltam a Kör által közvetített „tanításokat”. E szempontok vizsgálata után rátértem a képzeletbeli út következő szakaszára, ahol a résztvevők megéléseit és tapasztalatait elemeztem, melyek a motivációkhoz hasonlóan rétegzettek és résztvevőnként eltérőek voltak. Ugyanakkor megállapítottam, hogy az összes hölgy mindennapi életére hatással voltak a programok – a megváltozott önszemléleten keresztül, s így egyaránt megélték lelki és fiziológiai változásokat.

Elemzésemben azt is bemutattam, hogy a Tantra Női Kör kurzusai során a résztvevők egy magasabb státusz felé mozognak, ami az istennői minőség megélésében érhető tetten, melyet felfedezve magukban végül önmagukkal azonosítanak. Dolgozatomban meghatároztam az istennői státuszt a közösség koncepcióinak tükrében, s értelmeztem a hozzá kapcsolódó szerepeket is az azokhoz társított feladatok alapján. A résztvevők identitására gyakorolt hatás vizsgálatakor arra a következtetésre jutottam, hogy ez a státusz az önszemlélet megváltozásán keresztül formálja az identitásukat. Azt is megállapítottam, hogy az istennőségnek csak egyes elemeit építik be a személyiségükbe, s kitértem a szelektálás módjára is. Ennek kapcsán azt is megvizsgáltam, mindez hogyan jelenik meg az alapító tagok identitásában.

Befejezőként bemutattam, hogy közösségem miért tartja fontosnak segíteni felébreszteni a nőkben az istennőt, és rámutattam, hogy istennőnek lenni az egész emberiség sorsát meghatározó szakrális cselekedet.

NAGY ZSÓFIA

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Pusztai Bertalan
docens, SZTE BTK

Egy konfliktus konstrukciói. Esettanulmány Bős–Nagymaros kapcsán

A dolgozat esettanulmány jelleggel dolgoz fel egy terepmunkát a bős-nagymarosi vízlépcső-konfliktus kapcsán. Mellőzi a téma szokásos – jogi, környezetvédelmi, politikai – megközelítését, ehelyett Bős mint lokalitás diskurzusait igyekszik feltárni. A terepmunka során készült terepnapló, interjúk, mentális térképek, sajtókészítésű és adatközlőktől összegyűjtött fotók elemzéséből kirajzolódó valóságértelmezések a kortárs kultúratudományi elméletek segítségével értelmeződnek. Néhány ezek közül az elméletek közül: diszkontinuitások a modernitásban, térértelmezések a későmodern társadalomban, tér és hely szétválása, globális és lokális kapcsolata, az identitás metamorfózisa, a vidék metamorfózisa.

A felvett interjúkban ismétlődő motívumok adják a lokalitás diskurzusának támpontjait. A végeredmény azonban azt mutatja, hogy míg Magyarország és Szlovákia két könnyen körülírható (és egymással szemben álló) valóságkonstrukciót képvisel a vízlépcsőrendszerrel kapcsolatban, addig a lokalitás (Bős) diskurzusa egyáltalán nem egységes és egyszerűen meghatározható: ahány egyén, annyi Duna és annyi erőmű. A vízlépcsőkonfliktus ilyen szintű vizsgálata feltárja azokat a mikrotörténeteket és társadalmi tereket, melyek eddig jelentéktelennek bizonyultak ahhoz, hogy a témáról szóró magyarországi és szlovákiai írásokba bekerüljenek. A helyiek számára azonban jelentékenyek, a hozzájuk fűződő viszony pedig meghatározza valóságkonstrukcióikat.

Bár az elemzés fő szereplője Bős, valójában nem csak róla szól. Az itt megfigyelhető folyamatok lejátszódhatnak (és le is játszódhatnak) másutt is – erőművel vagy akár anélkül. A vízerőmű egyfajta katalizátor volt a modernizáció helyi történetében.

NÁDASI ESZTER

kommunikáció- és médiatudomány MSc szak, 2. félév
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi
Kar

Témavezető:

Kacsuk Zoltán
egyetemi tanársegéd, BME GTK

Az LMBT-aktivizmus konstrukciója, működése, szerepe és előremutató jegyei a kisebbségi érdekérvényesítésben

Dolgozatom az LMBT- (Leszbikus, Meleg, Biszexuális és Transznemű) aktivizmus felépülését, működését és funkcióit járja körül. Az aktivizmus fontos eszköz az LMBT-csoportok külső és belső kommunikációjában, a csoport pozitív reprezentációjában, valamint előremutató gyakorlatokkal rendelkezik a kisebbségi összefogás területén. Az LMBT-aktivisták és aktivisták egységfrontot alkotnak azért, hogy a számos identitással, kulturális beállítódással rendelkező heterogén csoport közösen léphessen fel társadalmi céljai elérése érdekében. Írásomban artista, és az artista projekteket és rendezvényeket vizsgálom abból a szempontból, hogy hogyan állnak ki a homofóbia leküzdése, a marginalizáció, diszkrimináció csökkentése, vagy az LMBT-emberek sokszínűségének reprezentálása mellett, és milyen összefogási formában teszik azt. Fontosabb példák a dolgozatban ismertetett rendezvényekre, projektekre: LGBT History Month Scotland, Engaging Hearts and Minds, Changing Attitudes Project, Civil Partnerships Conference, International Dublin Gay Theatre Festival, LGBT Diversity-Working Together Conference.

Témavezető:

Dallos Csaba
egyetemi adjunktus, ME BTK

Látszólagos polaritás? – Nemi szerepek a wicca vallási mozgalomban

Jelen dolgozatban a magyarországi wicca vallási mozgalom kerül elemzésre a nemi szerepek kontextusában, alapjául egy társadalomtudományi eszközökkel elkészített kutatás szolgál. A kutatást az a vallásantropológiai megközelítés alapozta meg, amely szerint a vallásokat rendszerként kell vizsgálni, elemeit pedig egy olyan viláértelmezés kapcsolja össze, amely nemcsak a szakralitásra terjed ki, de kozmológia is egyben. A wiccában ez a polaritás elve, amely a férfi és női archetípusra redukálható le.

Hipotézisem szerint a vallásban minden szinten megtörténik a nemek közti egyensúlyra való törekvés, azonban néhány szinten kialakul a női archetípus dominanciája. A dolgozat célja a wicca vallási rendszer alapja, a polaritás vizsgálata a nemi szerepek, a nőiség megerősödése és a gyakorlók ezekről való vélekedésének problémáján keresztül.

A dolgozatban a magyarországi wicca vallást az istenkép, az ünnepek, a vallásgyakorlás és a vallási státuszok felől vizsgáltam. Ezen kívül a kutatás tárgyát képezte még a vallásválasztás okai a két nemnél, a szexualitás megítélése és szakrális szerepe, a másság, valamint a wicca vallás és a feminizmus hatása egymásra.

Módszertanilag interjúkra, terepmunkára és részvevő megfigyelésre alapozott, szakirodalmi forrásokat felhasznált kutatás. A vizsgálat alanyai csoportos, illetve egyéni vallásgyakorlók voltak a magyarországi wicca közösségekből.

A dolgozat feltérképezi a polaritás rendszerének értelmezési lehetőségeit a vallás különböző elemeiben. A kutatás eredménye, hogy a nőiség látszólagos dominanciája valójában a polaritás része. A vizsgálat eredményeinek köszönhetően a nemi szerepek kutatása folytatható a wicca rítusok elemzésével.

RUSZÁK MIKLÓS

szociológia MA szak, 3. félév

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Gáspár Gabriella

habilitált egyetemi docens, PTE BTK

Black Metal: Tolerancia és határátlépés

A Black Metal napjaink talán legellentmondásosabb zenei irányzata. Egyrészt azért, mert akik nem, vagy csak felszínesen ismerik a stílust, fél-információk birtokában ítélik meg annak követőit, akiket ez az elhamarkodott véleményalkotás gyakran negatívan érint, s hatását legtöbbször a mindennapjaikban is érzékelik. Másrészt a Black Metal ellentmondásos az irányzat követőinek attitűdjeit nézve is. A stílus több részre szabdalódott, amely mögött belső ellentétek és ellenállások állnak.

A dolgozat megvizsgálja, hogy milyen dinamikus folyamatok hoznak létre határokat a stíluson belül, és az egyes alstílusok és képviselőik hogyan szegik meg, lépik át azokat, ez hogyan hat a belső kohézióra, és hogyan befolyásolja a csoportképződést. Másrészt a tolerancia kérdésével foglalkozik, vagyis hogy milyen előítéletek érik a stílus képviselőit, és ez milyen folyamatokat indít el.

A kutatás keretében 25 interjú készült, amelyek egyes részei a *Vigyázat! Black Metal!* című dokumentumfilmben is megtekinthetők lesznek. További alapot szolgáltatott a stílus eseményeinek, tagjainak és internetes aktivitásuknak megfigyelése, valamint a zenekarok szövegeinek Atlas.Ti-vel történő tartalomelemzése.

SOÓS LÍVIA

nemzetközi tanulmányok BA szak, 8. félév
Eszterházy Károly Főiskola, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Guszmán Gergely
adjunktus, EKF GTK

A jáász identitás

A dolgozat célja, hogy feltárja, mennyire erős a jáász identitás a térségben, és mennyire képes kollektív identitásként funkcionálni a fiatalság körében. Alapkérdése az, hogy a jáász identitás (újra)felfedezése miként hat a kistérség jelenére és jövőjére, valamint az ott élők és elszármazottak hogyan élik meg az identitás létét, milyen szintű az identitás fenntartására irányított aktivitás, a térséghez és/vagy a kultúrához való kötődés.

A szakirodalom konszenzusára támaszkodva megkíséreljük tisztázni az általunk használt fogalmi kereteket: az identitás a szakirodalomban is vitatottnak számít; a kulturális és regionális identitások országoként, népcsoportonként eltérőek, sokrétű és komplex jelenségek, így meg kell vizsgálni, hogy a jáász identitásra milyen ismérvek bizonyulnak érvényesnek.

Ezek után bemutatjuk a jáász identitást: a népcsoport történelmének releváns szegmenseit, majd aktuális ok-okozati viszonyokat keresünk az identitás megerősödését illetően. Jelenlegi megjelenési formáját három területen tartjuk számottevőnek: a szimbólumok használata és újratereemtése, a hagyományőrzés, a civil szervezetek tevékenységeinek területén.

Az elméleti háttér vizsgálata után empirikus adatok segítségével tanulmányozzuk, hogy a fiatalok életében mi a szerepe az identitásnak, milyen szerepet játszik a fiatalok lakóhelyválasztásában, milyen a kapcsolat a civil szervezetek és a fiatalok között és milyen szintű aktivitás mutatkozik az identitás fenntartására. A 12 zárt kérdésből álló online kérdőívet a 14 jáász település 117 18–30 év közötti fiatalja töltötte ki.

Eredményünk, hogy a jáász identitás ugyanúgy a kulturális, mint a térségi/regionális identitás meghatározó jegyivel rendelkezik. A megkérdezett fiatalok túlnyomó többsége fontosnak tartja, hogy ő jáász, sokan vesznek részt a közösségi életben, 21%-uk aktív hagyományőrző. A megkérdezettek többsége szeretne a Jáászágban maradni a későbbi élete során is, illetve, ha jelenleg nem is él ott, visszatérni oda.

Megállapítható továbbá, hogy a fiatalok bevonása a hagyományőrző tevékenységekbe megfelelő módja a jáász identitás közvetítésének, hiszen a fiatalok fontosnak tartják, hogy a jáások közösségéhez tartoznak, az összetartozás érzése képes a fiatalokat mobilizálni és a jövőre való tekintetben is befolyással bír.

A kultúrából táplálkozó, térséghez kötődő jáász identitás tehát képes a fiatalok körében (is) kollektív identitásként funkcionálni.

SZABOLCS PÉTER

pénzügy szak, vállalati pénzügy szakirány MSc szak, 2. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástudományi Kar

Témavezető:

Sárosi Mária
adjunktus, BCE TK

A zsidóság gazdasági szerepe Tokaj-hegyalján a 18. századtól 1944-ig

A tanulmányom témájaként egy olyan vallási kisebbség gazdasági szerepének a vizsgálatát választottam, amely kétségtelenül jelentős hatást gyakorolt a magyar gazdaságra a XVIII. századtól 1944-ig terjedő időszakban. Azonban a zsidóság történetének ez az oldala is igen sokrétű és nagy lélegzetvételű, s ezért ennek egy kisebb szeletének alaposabb elemzése mellett döntöttem. Ez pedig a zsidóság gazdasági szerepvállalása öt Tokaj-hegyaljai településen, melyek a következők: Bodrogkeresztúr, Erdőbénye, Mád, Tarcál és Tokaj.

Amellett, hogy a fő hangsúlyt az egyes települések történetének ebből a perspektívából történő bemutatására helyezem, igyekszem dolgozatom végén kiemelni azokat a főbb megállapításokat, amelyek megfogalmazhatóak a térségben általában, illetve az egyes településekkel kapcsolatosan külön-külön is. Így a tanulmány nemcsak azzal tud hozzáadott értéket teremteni az adott területen, hogy az adott témában külön-külön létező és csak hosszúságú kutatás során fellelhető források ismeretanyagának idevonatkozó megállapításait koncentráltan ismerteti, hanem azzal is, hogy ezek összehasonlító elemzésével, a rendelkezésre álló statisztikai adatok mélyreható vizsgálatával új következtetéseket von le.

SZAKOLCZAI ZSÓFIA

kulturális antropológia MA szak, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Bakó Boglárka
egyetemi tanársegéd, ELTE TÁTK

„... idegen jön a faluba, és akkor úgymond kettéválik a falu...” Nagybörzsönyi térhasználat sajátosságainak antropológiai elemzése

Nagybörzsöny egy kistelepülés Pest megyében. Rendkívül gazdag történelmi múltját a bányászat és a német származású lakosság nagyban meghatározta. Számos történelmi emlék tanúskodik erről. Népeisége a legutóbbi népszámláláskor 782 fő volt. A magyar és német származású lakosságon kívül romák és külföldi beköltözők is élnek a településen.

Az itt élő emberek munkalehetőségei korlátozottak. A falu lakossága elöregedőben van, valamint etnikai, gazdasági és társadalmi szerkezete teljesen átalakul. A falusi turizmus működtetése fejlődési lehetőséget jelent Nagybörzsöny számára. Nagybörzsöny rendkívül jó adottságokkal rendelkezik a turizmust illetően, és megvannak a megfelelő kezdeményezések is, azonban azt tapasztalhatjuk, hogy mégsem működik olyan sikeresen, hogy az képes legyen a település egészére nézve megtartó erővel bírni gazdasági és népesedési szempontból.

2010-ben kezdtem foglalkozni Nagybörzsöny turizmusával, ez alatt az időszak alatt próbáltam felderíteni minél több aspektusból. Munkámban a nagybörzsönyi közösség térhasználatát vizsgálom meg, elsősorban a helyi közösség lokális kapcsolatainak szempontjából. Elemzésem nem pusztán proxemikai elemzés, hanem a „falu-tér” használatának bemutatása, a tér szerepének ismertetése a helyi faluközösség életében. Céloom a falu-tér változásának bemutatása a turizmus szempontjából, s ennek hatásának elemzése a börzsönyiek mindennapjaira.

Így kutatásom fontos kérdése volt, hogy a turisták jelenléte hogyan befolyásolja a helyiek viselkedését saját környezetükben. Fontosnak tartottam megvizsgálni, hogy a helyben élő, de valamilyen szempontból periférián mozgó csoportok (azaz a beköltözöttek) térbeli elhelyezkedése hogyan hat a helyi tradicionális társadalom térhasználatára. Kérdés volt számomra, hogy mindez teremt-e „légiüres tereket” a faluban, azaz olyanokat, melyeket a helyiek nem használnak? Emellett igyekeztem figyelmet fordítani arra is, hogy az „őshonos” és a „beköltözött” helyiek hasonló módon használják-e a falu terei s mindez milyen viszonyban van a turisták által kisajátított tér részekkel.

Dolgozatomban tehát arra teszek kísérletet, hogy a nagybörzsönyi faluközösség lokális kapcsolatainak működését és a turizmushoz való viszonyát bemutattassam, annak térhasználati módján keresztül.

SZÁSZ ISTVÁN SZILÁRD

szociokulturális kommunikáció MA szak, 4. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Politika-, Közigazgatás- és Kommunikációtudományi Kar

Témavezető:

Keszeg Vilmos

egyetemi tanár, BBTE

Virtuális történelem – A Facebook és a történelem kapcsolatának egy lehetséges olvasata

A Facebook-társadalom kommunikációja során – a Facebook-profilokon képek, videók, lájkok, megosztások, kommentek formájában tárolt –, spontán módon létrehozott nyers biográfiák és autobiográfiák milliói révén örökíti meg a jelent. Figyelembe véve az információs technikák és a hozzájuk kapcsolódó szokások dinamikus változását, valamint számolva azzal a lehetőséggel, hogy az említett adatbázis nem marad meg örökké, munkám során egy olyan interdiszciplináris projektet körvonalazok, aminek megvalósítása esetén a Facebookon tárolt adatok történetekbe rendezésével áthagyományozhatjuk kultúránk eme szegmensét.

Alaphipotézisem az, hogy a Facebook átformálja a társadalmat, miközben archiválja ezt a folyamatot. Ennek megfelelően dolgozatomban azt vizsgálom, hogy a társadalomtudományoknak, ezen belül hangsúlyozottan a történetírásnak milyen lehetőségei rejlenek a Facebook tanulmányozásában. Arra a kérdésre keresem a választ, hogy a mindennapi élet online reprezentációja hogyan segítheti a Facebook-felhasználók élettörténeteinek megírását, és hogy ezek a történetek a közösségi hálóba ágyazottan mennyire képesek társadalmi jelenségeket rekonstruálni, mintegy megörökítve azokat az utókor számára. Az a feltételezésem, hogy a felhasználók facebookozásuk során megalkotják saját történetük virtuális lenyomatát, így a Facebook az emlékek tárházává válik.

TÓTH VIVIEN

társadalmi tanulmányok BA szak, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Szabó Tibor
egyetemi tanár, SZTE JGYPK

A nőiesség dicsérete. „Új” társadalmi mozgalom: az antifeminizmus

Dolgozatom témája az antifeminizmus mint társadalmi mozgalom. Ezen belül is leginkább a család védelmével és a férfi-nő kapcsolatokkal foglalkozok. Fontos szerepet tölt be az instabilitás korában a biztonság keresése és megteremtése. Azért nevezem „új” társadalmi mozgalomnak, mert a posztmodern korban lett releváns ez az új, konzervatív nézet. Hiszen a nők már kiharcolták a férfi-női egyenlőséget, egyenjogúságot a törvény előtt.

Alapul szolgált az írásomban a klasszikus modell, amit a vallás és néhány filozófus gondolatával határolok le (például: Arisztotelész, Kant). Az emberek gondolkodására ez olyan nagy hatással volt, hogy teljesen átvették ezeket a párkapcsolati mintákat, és ez évezredekken keresztül működött. A férfit és a nőt alapvető nemi jellegzetességeik miatt tekintették más „feladatokra” hivatottnak. Majd a feminizmus megjelenésével a nők elkezdtek „férfiasodni”, és különböző társadalmi-gazdasági kényszerek miatt munkába kellett állniuk. A család ekkor a második helyre szorult vissza. Mára ez a folyamat már ott tart, hogy minden nőnek dolgoznia kell, és a karriert kell előtérbe helyezni. Az antifeminizmus olyan konzervatív nézeteket vall, amelyek szeretnék visszaterelni a nőket a család biztonságához.

Az antifeminista érveket saját gondolataimmal, és szerzőkön keresztül mutatom be a dolgozatomban. A témában kevesebb szakirodalom található, mint a feminizmus témakörében, de ezek közül is ezt a társadalomelméleti fogalmat legjobban bemutatókat emeltem ki. Illetve gyűjtöttem néhány megtörtént esetet is, amiben megmutatkozik a feminizmus és az antifeminizmus képviselői közötti ellentét, olykor éles vita. Ezekből a történetekből is jól kivehető a feministák néha agresszívebb viselkedése, az antifeministák nyugodtabb, inkább visszafogottabb érvelése.

Dolgozatom célja az volt, hogy bemutassam az antifeminizmust mint társadalmi mozgalmat, és ismertessem relevanciáját a posztmodern korban. Egyfajta lehetőséget és megoldást kínálva azon nők számára, akik felismerték, hogy a túlzott férfiasodás negatív következményekkel is járhat. A jövőre nézve azt a következtetés vonhatom le, hogy mind a feminizmus, mind pedig az antifeminizmus jelen van, jelen lesz a társadalomban, mert a nőknek kell egy eszme, egy érv, egy érték, ami mellett kiállhatnak, de kérdés marad, hogy vajon melyik lesz majd erősebben jelen. Egyelőre mindkettő mellett szólnak érvek.

VÁSÁRHELYI ÁGNES

néprajz, kulturális antropológia szakirány MA szak, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Farkas Judit
egyetemi adjunktus, PTE BTK

„Te elvek nélkül élsz, engem az elveim visznek a sírba” – A poszt-szubkulturális fordulat elméletei a hardcore punk és a Straight Edge tükrében

A poszt-szubkulturalista teóriák szerint a nyolcvanas-kilencvenes évek során markáns változás történt azon jelenségek terén, amelyeket a tudományosság az ezt megelőző időszakban a szubkultúra-kutatás keretein belül tárgyalt. Az elméletek szerint a közösség helyét a közösségiség vette át, amelyben ugyanúgy benne foglaltatik a társas lét iránti igény, de mégis egészen más, kevésbé stabil viszonyrendszert jelent. Az úgynevezett poszt-szubkultúrákban a hitelesség kérdése és az elkötelezettség már nem fontos; sokkal inkább jellemző az, hogy a fiatalok gyors egymásutánban, pillanatnyi kedvük és igényeik szerint váltogatják kötődéseiket. A változás regisztrálásának következtében kérdésessé vált az, hogy mennyire maradt használható elméleti keret a szubkultúra, és a megnevezéseket övező vita során számos új terminus született, amelyek utóbbi igyekeztek helyettesíteni.

Dolgozatom célja a hardcore punk és az annak szerves részét képező Straight Edge komplex összefüggéseinek empirián alapuló vizsgálata, ami hipotéziseim alapján lehetőséget nyújthat a vita során felmerült terminusok (elsősorban ami a szubkultúra és a színtér megnevezéseket illeti) alkalmazhatóságának ellenőrzésére, valamint a poszt-szubkulturalista elméleti triász, vagyis a képlékenység, multiplicitás és ideiglenesség elméletekben gyakran használt, ám antropológiai terepmunkával kevésbé igazolt vagy cáfolt fogalmainak árnyalására.

VASS KITTI

kulturális és vizuális antropológia MSc szak, 7. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Ilyés Zoltán
egyetemi docens, ME BTK

A galgahévízi ökofalu antropológiai vizsgálata

A 20. század második felében egyre világosabbá váló ökológiai, társadalmi, gazdasági válságjelenségek hívták életre azokat az alternatív mozgalmakat, alternatív életmódot, amelyet kutatásom középpontjába helyezek. Ezeknek az alternatív mozgalmaknak a követői egy olyan életet álmodtak meg, amelyben az emberek harmóniában élnek a természettel, amelyben nem a gazdasági profit növelése a fő cél, hanem olyan racionális igényeken alapuló gazdaság, élet, társadalom kialakítása, amely tekintetbe veszi, hogy a természeti erőforrások nem kimeríthetetlenek. Ezeknek a mozgalmaknak a résztvevői világszerte ökofalu-kezdemenyezésekbe fogtak. Ezek a kezdeményezések egyfajta kísérleti modellek arra, hogyan lehet kielégíteni a szükségleteket úgy, hogy az a következő generáció számára is lehetséges legyen. Az ökofaluba való költözés nem feltétlen jelenti a globalizált társadalomból való kivonulást, csak egyfajta önállóságot jelent azáltal, hogy helyben meg tudják teremteni az élethez szükséges alapfeltételeket. A kutatásom helyszíne a galgahévízi ökofalu, ahová egy ilyen életformát megvalósítani vágyók költöztek ki. Dolgozatom megírásakor arra törekedtem, hogy részletesen bemutassam, hogy milyen képet igyekeznek kialakítani az ökofalu meghatározó egyéniségei az ökofaluról, milyen retorikai elemekkel exponálják az ökofalu szükségességét, elkészítettem a falu imázsának vizsgálatát az internetes és nyomtatott sajtóelemzés módszerével. Hipotézisem, hogy az ökofaluba kiköltözött egyének a városi középréteg képviselői, akik az ökofalu szimbolikus előnyei miatt költöztek ide, de munkájukon, társadalmi kapcsolatrendszerükön keresztül erősen kötődnek a fővároshoz. Így az ökofalut a szuburbanizációs trendnek megfelelően alvótelepülésként használják. Dolgozatom fontos strukturáló eleme a fenntarthatóság három alappillére (gazdasági, ökológiai, társadalmi/spirituális), amely mentén a galgahévízi ökofalut vizsgáltam a félig strukturált interjú módszerével. Ennek segítségével a dolgozat végül képes rámutatni az ökofalu megvalósulásának problémáira.

VINCZE GABRIELLA

néprajz MA szak, kulturális antropológia szakirány, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Nagy Zoltán
egyetemi docens, PTE BTK

„Ez már túlmutat a pajtán...” A holokauszt értelmezhetőségének kérdései a Jedwabne-incidens árnyékában

Dolgozatom alapját egy lengyelországi antiszemita pogrom, az 1941-es jedwabnei mészárlás 71. évfordulóján, a jedwabnei emlékműnél tartott megemlékezési rítus adja. A 2012 júliusában megkezdett jedwabnei terepmunkám tapasztalatai alapján arra keresem a választ, hogy a rítusnak az áldozatokra való emlékezésen túl milyen egyéb dimenziói vannak, s hogy a rítusban megjelenő konfliktusnarratívák és az ezekre adott közvetlen (helyi) reakciók miképpen konstruálják meg, illetve miképpen stabilizálják azt a jelenlegi társadalmi krízist, amelyet céljuk szerint épp, hogy feloldani kívánnak.

Dolgozatom az alábbi vázlatpontokat érinti: a nemzeti történelem, a lokális történelem és a holokauszt globális diskurzusának összefonódása miképpen alakítja ki a rítus többszörösen összetett szimbólumrendszerét; a szimbólumok aktualizálása miképpen teszi lehetővé a múlttól és a jelenről való együttes beszédmódot; milyen szereplők formálják a jedwabnei pogrommal kapcsolatos elbeszélések és rítusok ideológiai keretét; hogyan jelenik meg benne Jedwabne város mai lakosságának szerepe, s ezt a tulajdonított szerepet miképpen értelmezi a helyi társadalom.

15. Társadalomtudományi Szekció
Média- és kommunikációtudomány

ANDRÁS HANGA

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Feischmidt Margit
egyetemi docens, PTE BTK

Féltett kísérlet: a várpalotai Trianon Múzeum

A múzeumnak mint tudományos és ismeretterjesztő intézménynek számos dologgal kell rendelkezni ahhoz, hogy ne csak nevében legyen múzeum: gyűjtés, kategorizálás, restaurálás, tudásközvetítés, emlékezés, kutatás, érzelem és intenciómentes elemzés, nyilvánosság, publikálás, konferenciák, kiadványok, értelmező szövegek, többnyelvű feliratok, múzeumpedagógia és így tovább. A Trianon Múzeum tekinthető-e ebben az értelemben múzeumnak, vagy valami más: gyűjtemény, kiállítás, zarándokhely, kegyhely? Netán poszttraumás önterápia helyszíne? Vagy a historizáló nemzet(újjá)építés eszköze? Vagy ezek keveredése?

A dolgozatban kísérletet teszünk arra, hogy – a kibontakozó politikai szándék fényében – a múzeumban láthatóvá tett Trianon-diskurzus recepciója által felvetett kérdésekre sokrétű választ adjunk.

BALÁZS JÁNOS LÁSZLÓ

társadalmi tanulmányok BSc szak, 4. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Forgács Attila
egyetemi docens, BCE TK

Egy apró villanás – Szubliminális befolyásolás több szempontú kísérletes vizsgálata

1957-ben egy James Vicary nevű amerikai reklámszakember azt állította, hogy mozi nézők körében a kóla és pattogatott kukorica fogyasztását 18–58%-kal növelni tudta azzal, hogy a mozifilmek alatt tudatosan nem érzékelhető ideig az „Igyál kólát!”, „Egyél pattogatott kukoricát!” üzeneteket villantotta be. Bár az eset valójában soha nem történt meg, a szubliminális ingerek legendája mai napig tartja magát mind a laikus, mind a tudományos világban, és több országban is törvény tiltja alkalmazásukat (Magyarországon először az 1997. évi LVIII. törvényben szerepel a tudatküszöb alatti ingerlések tilalma). Több kísérlet is volt a jelenség alátámasztására, illetve cáfolására, ám megnyugtató tudományos eredmény mind a mai napig nem született. A próbálkozásokat folytatva egy kísérletsorozatban próbáltuk meg empirikus úton megvizsgálni a szubliminális ingerek hatékonyságát. Kínai írásjeleket vetítettünk egyetemista hallgatóknak, és arra kértük őket, próbálják meg kitalálni, hogy az írásjelek eredeti jelentései pozitív vagy negatív tartalmat hordoznak-e (a jeleket az internetről szedtük össze, és valójában fogalmunk sem volt, hogy egyáltalán van-e bármiféle jelentésük). Tanulmányunkban ennek a kísérletnek az eredményeit próbáljuk meg összefoglalni.

BENKHard ÁGOST MIKLÓS

jogász szak, osztatlan egyetemi képzés, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Nagypál Szabolcs
egyetemi adjunktus, ELTE ÁJK

A negyedik hatalom kérdésköre

A dolgozat célja a negyedik hatalom fogalma elvont értelmezhetőségének bemutatása és alátámasztása, amire hivatkozva egy párhuzamos képet kíván nyújtani a média és az egyház társadalmunkban betöltött szerepéről és kiemelt fontosságáról mind a mindennapok, mind pedig a politika világában.

A dolgozat Edmund Burke alapgondolatából kiindulva vizsgálja meg az úgynevezett „negyedik hatalmi ágat”, összehasonlítva a klasszikus hatalmi ágakkal azt, bemutatva a köztük lévő hasonlóságokat, valamint az egyes eltéréseket. Ezt követően megvizsgálja a negyedik hatalom sajátosságait a médián mint annak legjellegzetesebb megnyilvánulási formáján keresztül, amelyekből általánosan meghatározza a negyedik hatalom főbb jellegzetességeit, és bemutatja a negyedik hatalom tágabb értelmezhetőségének lehetőségét.

Mindennek alátámasztására a dolgozat összehasonlítja a(z elsősorban modern kori) médiát, valamint a keresztény egyház európai tevékenységét, amelyeket külön-külön is részletesen tárgyal azok intézményrendszerének fölépítése, az államhoz és a társadalomhoz fűződő viszonya, a történelmi fejlődése, valamint az egymással fönnálló kapcsolatának szemszögéből.

A kutatás eredményeit alapul véve a dolgozat mintegy végső kérdésként fölveti a negyedik hatalom állami szabályozhatóságának nehéz kérdését, megvizsgálja annak erkölcsi, valamint gyakorlati vonatkozásait, és ezek alapján kísérletet tesz a demokratikus államrenden belül elképzelhető párhuzamos javaslatok megfogalmazására.

BERECKI BEÁTA HAJNALKA

kommunikáció és közkapcsolatok BA szak, 6. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Politika-, Közigazgatás és Kommunikációtudományi Kar

Témavezető:

Vincze Hanna Orsolya

egyetemi adjunktus, BBTE

Az éghajlatváltozás médiareprezentációja: Aktuális trendek romániai portálokon

A téma jelentőségét és érdekességét azzal indokolnám, hogy egyrészt a klímaváltozás problematikáját illetően nincs tudományos konszenzus, és ezt még tovább bonyolítják különböző tényezők és érdekek, amelyek következtében az klímaváltozásról szóló médiadiskurzusok rendkívül változatosak, továbbá az elmúlt években a téma egyre nagyobb nyilvánosságot kapott.

Jelen kutatás célja feltárni, hogy a romániai hírportálokon milyen jellegű cikkek jelentek meg az klímaváltozással kapcsolatosan az elmúlt évek folyamán. A kutatás alapját három vezető hírportál anyaga képezi. Általánosabb keretbe foglalva, mivel más országokban már végeztek hasonló jellegű kutatásokat, a dolgozat célja megvizsgálni, hogy milyen hasonlóságok és különbségek fedezhetők fel a romániai és más országok (főként az Egyesült Államok és Nyugat-Európa) médiareprezentációja között az klímaváltozást illetően.

BIRTALAN ORSOLYA

Építész szak, osztatlan képzés, 11. félév
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi
Egyetem, Építézmérnöki Kar

ERDEI BOGLÁRKA

Kommunikáció- és médiatudomány MSc szak 5. félév
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi
Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

SÓTI ANETT

Kommunikáció- és médiatudomány
MSc szak, 5. félév
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi
Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:

Orbán Annamária
egyetemi docens, BME GTK

Virányi Péter
címetes egyetemi docens, BME GTK

Az Odooproject. Felelősségvállalás, innovációs érzékenységre nevelés, „science infotainment”

Dolgozatunkban a Műszaki Egyetemen működő és a 2012-es Solar Decathlon Europe nemzetközi, egyetemek közötti innovatív, a fenntartható építészetéről szóló versenyben részt vevő Odooproject kommunikációs akciótervét és annak alapjául szolgáló tudományos ismeretvonalakat mutatjuk be a több hónapos projektmunka során megszerzett tudásunkkal és személyes tapasztalatainkkal kiegészítve. A dolgozat három nagy pilléren áll: a) a fenntarthatósággal foglalkozó elméleti alapok b) az Odooproject kommunikációjának és az általa képviselt szakterületeknek elengedhetetlen kapcsolódási pontjai c) az Odooproject mint mintaprojekt és annak kommunikációs munkája.

Dolgozatunk első egységében a fenntarthatóság elméleti alapjait tárjuk fel. A következő részben történeti kitekintés segítségével feltárjuk a technika és a tudomány kommunikációjának fejlődési mérföldköveit, jelenlegi helyzetét és eszközeit. Véleményünk szerint érdekes lehet megvizsgálni azt, hogy a tudósok és kutatók hogyan kommunikálják a technikai újdonosságokat, új innovációs megoldásokat, hogy a tudományos ismeretterjesztést befogadhatóbbá és érdekesebbé tegyék a laikusok és a tudományokban kevésbé jártas emberek számára. Ennek hiánya és nem megfelelő módja ugyanis a laikus közönségtől saját maguk és az általuk képviselt tudományág elszigetelődésére adhat okot. Dolgozatunk harmadik részében arra térünk ki, hogy a Solar Decathlon Europe verseny által is közvetített értékeknek – mint a környezetvédelemre és a fenntarthatóbb életmódra való oktatásnak – egyfajta figyelemfelhívó és elméleti megvalósítása a napház, annak működése és koncepciója. Szeretnénk, hogy az erre felépített kommunikációs munkánk jó példaként és oktatási segédanyagként szolgálhasson későbbi hasonló egyetemi kezdeményezésekhez. Hiszünk abban, hogy egy ilyen fajta egyetemi diáktevékenységet megfelelő szinten kell kommunikálni egy kommunikációs akcióterv elkészítésének segítségével és annak egy oktatási segédanyagig való fejlesztésével a verseny missziójának bemutatásától kezdődően, a versenytársak kommunikációs munkáinak eredményelemzésén át egészen ajánlások és jó gyakorlatok megfogalmazásáig és lefektetéséig. Ezen jó ajánlások és gyakorlatok a jövőben hasonló projektszervezetek kommunikációs munkájának elindulásában segíthetnek, ennek a valós és még futó diákprojektnek a példáján keresztül.

CZERVAN ANDREA

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Müllner András
egyetemi docens, ELTE BTK

A test és gép reprezentációjának hasonlóságai. A science fiction filmek néhány jellegzetessége

Dolgozatomban azt vizsgálom, hogyan írja felül a tudományos és technológiai fejlődés a testen alapuló hierarchiakat. Ezeknek a létét Julia Kristeva abjekt-elméletére alapozom: eszerint vannak olyan csoportok, amelyeket az bélyegez meg, hogy a közvélekedés szerint közelebb állnak az emberi testiséghez, az ember állati részéhez, vagy jobban ki vannak szolgáltatva. Az abjektet, amely értelmezhetetlen és jelentés nélküli, a szubjektum kiveti magából, hogy létrejöhesse: az abjekt a határ az Én és a Másik között. Ennek a szubjektumnak a teste véleményem szerint olyan mítoszokhoz kötődik, mint a tökéletesség, eredetiség, egyediség és természetesség. A science fiction filmek sokszor tematizálják az abjektet és ezeket a mítoszokat: elemzésükön keresztül azt mutatom be, milyen hatással lehet a gép és a virtualitás technológiája, a kiborgok, klónok megjelenése a test szerint szerveződő hierarchiakra. Véleményem szerint kétféle következménnyel járhat: vagy egy új normativitás jön létre, amely fenntartja a hierarchikus berendezkedést, vagy a határok – ember és állat, ember és gép, fizikai és virtuális között – folyamatos átlépése által megszűnik. Donna Haraway hibrid, részleges identitásról beszél: dolgozatomban utolsó részében az ő elmélete alapján azt mutatom be, milyen új politikai közösségek jöhetnek létre ez alapján. Ez a test esztétizálása után a test politizálása: a test mítoszainak megkérdőjelezésével lehetőség nyílik a különböző testek egyenlőségére.

CSÁNYI EDINA

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 5. félév
Dunaújvárosi Főiskola

Témavezető:

Tokaji Ildikó
főiskolai docens, DF

Az arculatépítés és az image-alakítás szerepe a kereskedelmi infotainment típusú televíziós műsorok nézettség növekedésének biztosításában

A kereskedelmi televíziók folyamatosan versengenek egymással, hogy minél nagyobb nézettséget produkáljanak. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha képesek a folyamatos megújulásra, valamint a megfelelő arculat kialakítására. TDK-dolgozatomban főként az infotainment típusú híradók és bulvár magazinműsorok arculatával foglalkozom. A kutatás során igyekszem árnyaltabb képet kapni arról, hogy milyen szerepet játszik az arculatépítés a kereskedelmi infotainment műsorok nézettség növekedésének biztosításában. A dolgozat első felében elméleti oldalról közelíttem meg a témát. Ennek során tisztázom azokat a fogalmakat, amelyek elengedhetetlenek az arculat, a nézettség, valamint a kereskedelmi televíziózás rejtjelmeinek megértéséhez. Ezt követően bemutatom a kutatásban szereplő két legnagyobb kereskedelmi csatorna hírműsorainak arculatát. A TV2 és az RTL Klub arculatának vizsgálata után saját kérdőíves kutatásom eredményeit összegzem. Jelen tanulmány egy összetett kvantitatív kutatás eredményeit mutatja be.

CSORDÁS HÉDI VIRÁG

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 6. félév
Kodolányi János Főiskola

Témavezető:

Bódi Zoltán
főiskolai tanár, KJF

A Facebook-m@gy@r

Az informatika térhódítása következtében a mindennapi nyelvhasználatba észrevétlenül építjük bele az idegen szavakat, és a szakzsargont. Balázs Géza Az internetkorszak kommunikációja című írásában „netm@gy@rnak„ nevezi a 21. század nyelvét (Balázs Géza – Bódi Zoltán 2005. Az internetkorszak kommunikációja). A laikusok és a nyelvészek diskurzusaikban arra a kérdésre keresik a választ, hogy ez az átalakulás milyen irányú, építi vagy rombolja a nyelvünket. Kutatásom célja, hogy a Facebook nyelvhasználatra gyakorolt hatásáról bebizonyítsam, hogy nem rontja a magyar nyelvet, hanem az átalakulását segíti elő. A társadalom struktúrája meghatározhatja a nyelv szerkezetét és a nyelvi viselkedést, de a nyelv is alakíthatja a társadalmat. Összegezve: a hatást kétirányúnak mondhatjuk, a nyelv és a társadalom hathat egymásra. A nyelvhasználat vizsgálatakor meg kell említenünk az idő szerepét a kronolingvisztikát, vagyis hogy régen és most milyen módon beszéltek az emberek. Meghatározó, hogy fizikailag hol található a beszélt nyelvnek a közössége (ez a geolingvisztika), illetve a harmadik tényező a szociolingvisztika, amely a társadalommal foglalkozik, az előbb említett idő és tér dimenzió metszete. Beszélhetünk köznyelvet, nyelvjárást, ismerhetjük a csoportnyelveket, rendeltetészerűen használhatjuk a szaknyelveket is, minden esetben az egyén kompetenciája és döntése határozza meg a választást. Ha közelebről megvizsgálunk egy nyelvet, észrevesszük, hogy milyen nagy benne a belső sokféleség. A beszélők állandóan használják a rendelkezésükre álló különböző nyelvi kifejezésformákat. Senki sem beszél egyformán, az emberek céljaik érdekében kihasználják a nyelv árnyalatait. A beszédünk jellege megjelenik az írásban is, gyakran fonetikusán rövidítünk, kihagyunk szavakat a szövegből. A megformált szövegek egyre inkább az élőnyelvre hasonlítanak, azonban a helyesírás nem lehet szubjektív, ezért szabályok szerint kell formába önteni a gondolatainkat. A huszonévesekre nézve a Facebook hatása meghatározó. A TDK-dolgozatomban a huszonévesek internetes nyelvhasználatát vizsgáltam.

EGRI PETRA

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

K. Horváth Zsolt
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK

A H&M mint fast fashion brand?

Napjaink divatjához egyre erősebben kötődik a gyorsaság fogalma. Dolgozatom az öltözködés divatjának egy speciális esetére, a fast fashion divatkultúra megjelenésére koncentrálok, egy konkrét példa, a svéd H&M (az elsősorban ruhadarabokat és kiegészítőket forgalmazó vállalat) márka segítségével. A brandet a szakirodalom eddig minden esetben a gyors divat egyik példájaként emlegette, illetve maga a cég is így alkotja meg magát a fogyasztók előtt. A divatot kutatók komoly empirikus vizsgálatokat alapoztak már arra a tényre, hogy a svéd vállalat a nagy fast fashion márkák egyike. Mivel ezt az újonnan feltűnő divatkultúrát Magyarországon még nem kutatták, dolgozatom ennek az új jelenségnek a megértését igyekszik elősegíteni. A kutatás során elsősorban az érdekelt, hogy milyen kritériumoknak kell megfelelnie egy olyan márkának, ami fast fashionként szeretne piacra lépni. A gyors divat és a H&M külső kommunikációjának tanulmányozása során azonban felfigyeltem néhány olyan egyedi jellemzőre, amelyben a márka nem egyezik meg a többi fast fashion versenytársával (Zara, Pull and Bear) vagy a kutatók által megalkotott fogalommal. A videospotok elemzésével és néhány nyomtatott sajtótermékben megjelent hirdetés példájának a segítségével a dolgozatomban arra próbálok rávilágítani, hogy a H&M, a szakirodalmi meghatározások és a vállalat öndefiniálása ellenére nem tekinthető valódi fast fashion márkának. A hozzáférhetőség érdekében a H&M 2012-es évi, őszi kollekciójának öt, az interneten is közzétett tévéreklámját választottam az elemzéshez. Ezekhez a spotokhoz kizárólag a fast fashion jellemzői felől közelítettem. A reklámvideók elemzése során főként arra vagyok kíváncsi, hogy a H&M mit szeretne magáról sugallni a fogyasztók felé, és versenytársaival összehasonlítva mennyire gyorsan képes változni a hirtelen feltűnő és folyamatosan változó fogyasztói igényekre.

ERDÉLYI BETTINA

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 6. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezető:

Tóth Péter István
főiskolai adjunktus, ZSKF

A nők és férfiak eltérő kommunikációs stratégiájából jelentkező verbális agresszió vizsgálata a párkapcsolatokban

Dolgozatomban a nők és a férfiak eltérő kommunikációs stratégiájából jelentkező verbális agresszió megjelenését vizsgáltam a párkapcsolatokon belül.

Az általam feltett kérdések megvizsgálásához szükséges volt a férfiak és nők közötti kommunikációs különbségek meghatározása, majd a konfliktus meghatározása, továbbá a kérdéskört abban az esetben is megvizsgáltam, amikor harmadik személy beavatkozására kerül sor egy konfliktus során, valamint az emberi agressziót és az agresszív kommunikációt határoztam meg elméleti keretként.

Kutatásom során kérdőíves interjút készítettem, melynek alanyai levelező tagozatos főiskolai, valamint egyetemi hallgatók voltak, nők és férfiak egyaránt.

Az általam végzett kutatásból kiderült, hogy a nők és a férfiak esetében a verbális agresszió használatának gyakorisága között jelentős különbség van, a férfiak verbálisan agresszívabbak a nőknél. Az eredmények alátámasztották, hogy azoknál az embereknél, akik magas minőségű párkapcsolatban élnek, ritkábban fordul elő konfliktus. A kutatási eredmények megcáfolták azt a feltevésemet, miszerint a verbális agresszió kevésbé intenzív a magas minőségű párkapcsolatokban, mint az alacsony minőségű párkapcsolatokban.

Az eredményekből kiderült, hogy a nők és a férfiak egyaránt megosztják a párkapcsolataikban megjelenő problémát kívülálló, harmadik személlyel.

FARKAS PÉTER

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 3. félév
Eszterházy Károly Főiskola, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Pólya Tamás
tanszékvezető egyetemi docens, EKF GTK

Az én bemutatása a közösségi hálózatokon

A közösségi hálózati oldalak napjaink legnépszerűbb online kommunikációs színterei. A korábbi internetes kommunikációs eszközöktől eltérően a közösségi hálózati oldalakon a felhasználó már nem csupán egy digitális névhez (nickhez) kötődve folytathatja interakcióit, hanem profiloldala révén teljes személyiségét bemutathatja, mintegy másolatot készítve önmagáról a rendszerben. Azonban önmaga virtuális klónját a felhasználó hívja életre, ő tölti fel adatokkal, jellemzőkkel, így olyanná alakíthatja azt, amilyenné látni szeretné, vagy amilyennek szeretné, hogy a kívüllág lássa. Az eddigi kutatások eredményei azt mutatják, hogy a közösségi hálózati oldalak felhasználói igyekeznek növelni ismerőseik számát (tehát szociális tőkájüket), ami által az offline életben is élvezhetik szélesebb kapcsolati körük előnyeit.

A szociálpszichológia tézisei szerint a társas kapcsolatok kialakításában a személyes vonzóerő meghatározó szerepet játszik. Ennek fényében indokoltnak tűnik a feltevés, hogy a felhasználók a közösségi hálózati oldalakon történő önbemutató során igyekeznek a lehető legvonzóbb képet festeni önmagukról, és – a számítógépes kommunikáció által biztosított lehetőségek ismeretében – feltételezhetjük, hogy akár a valóságosnál is vonzóbbnak állítják be önmagukat a profiloldalaikon.

A kutatásom első szakaszát képező jelen dolgozatban (a második szakasz egy empirikus kutatás lenne) a közösségi oldalakon történő önbemutató kérdéskörével kapcsolatos nemzetközi kutatások adatainak és eredményeinek a szintézisét szeretném elvégezni, és úgy keresni a választ a fent megfogalmazott kérdésre, hogy figyelembe veszem és feltételezem, hogy az eltérő személyiségű felhasználókra eltérő viselkedésminták jellemzők úgy az offline életben, mint az online közösségi hálózatokon. E feltevésem alátámasztása érdekében az extrovertált személyiségű felhasználók önbemutatójának jellemzőit, illetve az extrovertált és az introvertált személyiségű felhasználók önbemutatója között feltárt eltéréseket veszem sorra részben a személyiségjegyek azonosíthatósága, részben a fizikai megjelenés bemutatása tekintetében.

FODOR ZSÓFIA

kommunikáció- és médiatudomány
BA szak, 6. félév
Károli Gáspár Református Egyetem,
Bölcsészettudományi Kar

LIPS ADRIÁN

kommunikáció- és médiatudomány
BA szak, 6. félév
Károli Gáspár Református Egyetem,
Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Lázár Imre
egyetemi docens, KRE BTK

Lovász Irén
egyetemi docens, KRE BTK

Művészetkommunikáció – művészetterápia: A belső hang és a belső én kommunikációja az alkotás folyamatában magyar népdalok segítségével

A dolgozat a művészetkommunikáció és a művészetterápia témakörön belül a zeneterápia egy új útját mutatja be. A zeneterápia fő áramlatai vagy az európai klasszikus zene passzív befogadásával, vagy a különféle egzotikus, tehát idegen etnikus ritmushangszerek aktív használatával dolgoznak. Az általunk bemutatott útnak a sajátossága, hogy magyar népdalok különböző szintű kommunikációjával igyekezik a testi-lelki harmónia megteremtésére, azáltal, hogy az egyéni, a nemi és az nemzeti identitás erősítését segíti egyrészt a szövegek hordozta szimbolikus üzenetek, értékek megerősítésével, másrészt a dallamokban rejlő jótékony zenei hatás segítségével. A kísérleti módszer több alkalmazását is vizsgáljuk, amelynek középpontjában Lovász Irén magyar népdalénekes Belső Hang című lemezének különböző felhasználásai állnak.

Az lemez öt tétele egy személyiségfejlődési utat vázol fel. Hipotézisünk szerint a lemez segítséget nyújt a belső énnel való kommunikációban, hallgatója számára utat mutat belső tartalmainak kifejezésére. Egységesen segítséget nyújt hallgatójának saját belső folyamatainak felismerésében. Így szembe kerül tudattalanjával, elfojtott problémáival. Ezek felszínre kerülésével lehetőséget kap arra, hogy terápiás közegen belül, avagy hétköznapi felhasználás során változtasson életén. Előzetes feltételezéseinket résztvevő megfigyeléssel, egy saját élményű terápiás csoportban tapasztaltakkal, valamint a téma szakavatott jeles hazai képviselőivel készített interjúkkal támasztjuk alá. Az interjúk révén az olvasó rövid betekintést nyer a zeneterápia magyar vonatkozásaiba a kezdetektől napjainkig, valamint egy a SOTE I. sz. Gyermekgyógyászati Klinika által 2010-ben szervezett, művészetterápiás nyári tábor tapasztalataiba. A módszert dr. Pászthy Bea és dr. Rozgonyi Emőke közösen dolgozta ki, amelyben anorexia nervosában szenvedő serdülőkorú lányok klinikai terápiáját végezték. Munkánkban továbbá több mintát és példát hozunk a lemez hétköznapi felhasználásaira, különösen a saját korcsoportunkból, az elkészült munkákat bemutatjuk a mellékletekben.

Zárásként rámutatunk a flow és a mai ifjúság jövőképeinek összefüggésére: a gyökereinkkel, környezetünkkel lévő szoros kapcsolat elengedhetetlen az egészséges személyiség megfelelő léptékben való fejlődéséhez. Úgy véljük, hogy a Belső Hang lemez az ezekhez való visszataláláshoz segítséget nyújthat mind a terápiás, mind a hétköznapi felhasználás során.

FÓRIZS ANDRÁS

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, 4. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Bognár Bulcsu
egyetemi docens, PPKE BTK

A luhmanni kommunikációelmélet episztemológiai vonatkozásai

A dolgozat Niklas Luhmann rendszerelméletét vizsgálja egy tudománytörténeti nézőpontból szemlélve. Szűkebben véve a gondolatmenet a luhmanni koncepció ismeretelméleti elköteleződéseit veszi szemügyre az elmúlt évszázad jelentősebb, ún. episztemológiai „fordulatainak” tükrében. Majd ezt követően kísérletet tesz az ezekkel kapcsolatban megfogalmazott sajátos – főként konstruktivista, illetőleg kognitív felhangú – elképzelések rövid bemutatására is. Az első egységben így az alapvetően szociológiai indíttatású rendszerelméletet egy nagyobb – nagyjából a felvilágosodástól a posztmodernig tartó – gondolati mozgás részévé olvad. A második rész pedig ezen ideológiai elköteleződések ismeretében, a posztmodernben kicsúcsosodó elméleti problémémákra adott sajátos rendszerelméleti meglátások ismertetését tartalmazza.

GARAI TÍMEA

kommunikáció- és médiatudományi MA szak, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Mátyus Imre
egyetemi tanársegéd, SZTE BTK

Egy rajongói kultúra az új média fényében

TDK-dolgozatomban az új média hatásait szándékozom részletesen bemutatni és elemezni a Magyarországon is jelenlévő anime-manga szubkultúrára vonatkozólag. Az anime, avagy a japán animációs film és a manga, a japán képregény nyugati-keleti kölcsönhatás révén létrejött kultúrtermékek. A körük szerveződött rajongói táborral kapcsolatban pedig két fő kérdés foglalkoztat a leginkább. Az egyik az, hogy a magyar rajongók milyen mértékben használják ma az internetet rajongói identitásuk kibontakoztatásához, valamint az előállítói (elsősorban japán) oldalról tekintve milyen eszközök, stratégiák teszik ezt lehetővé.

A fentiekben említett kérdések felfejtésének háttérében több éves kutatómunka áll, valamint e szubkultúra követőjeként magam is megtapasztaltam azt, hogy az internet fejlődése milyen intenzív hatást gyakorolt a hazai rajongói csoportok szerveződésére, milyen új rajongói aktivitásokat tett lehetővé a korlátok közül felszabadult felhasználók szoftverekhez való hozzáférésének és az online közösségekben való aktív diskurzusok létrehozásának lehetőségével. Ráadásul hazánk esetében különösen érdekesnek tartom azt, hogy a rajongók e sajátos japán termékek közül először az animékkel ismerkedtek meg, többnyire a televízió közvetítése révén, mégis elsődleges anime-, majd mangafogyasztási színterük az internet lett. A legfontosabb indok e mögött úgy vélem, hogy az online szférában lehetővé vált szabad tartalommegosztás, könnyebb információkeresés és az illegális letöltések és képregényolvasók az anime-manga rajongók virtuális aktivitásainak kiterjesztését tették lehetővé. Mindez megerősíti azt, hogy az új média képes forradalmi hatást kiváltani, sőt, egyben nyomást is gyakorolni a fogyasztási szokásokra, a fankultúrákra, a médiaipar szereplőire, másképpen az előállítókra, ami azt eredményezi, hogy a fogyasztók nem passzív befogadóként vesznek részt e folyamatban, hanem maguk is előállítókká válva, produktívan járulnak hozzá akár a médiatermékek népszerűsítéséhez, akár azok formálásához. Az előállítók ugyanis a fogyasztók megtartása végett nem hagyhatják figyelmen kívül a fogyasztók és egyúttal a rajongók igényeit és megváltozott szokásait, bevételeik megtartása végett pedig kénytelenek szembenézni a digitális kultúra nyújtotta kihívásokkal.

HALÁSZ KINGA

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 6. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Guld Ádám
egyetemi tanársegéd, PTE BTK

Ahol minden megtörténhet...

Kutatásomban azzal foglalkoztam, hogy milyen párhuzamok találhatók a televíziós tehetségkutató műsorok és a varázsmesék között, valóban értelmezhetőek-e ezek a műsorok a mai kor népmeséiként. Feltételezésem szerint a klasszikus népmesei motívumok napjainkban is tovább élnek, ezeket a média meséli el, s csupán új köntösbe öltözteti a jól ismert történeteket.

Kutatási módszerem a narratívaelemzés volt, mivel a két műfaj által elmesélt történeteket hasonlítottam össze. A mesék általános jegyeinek felderítéséhez pedig a mesemorfológia adta az alapot.

Vlagyimir J. Propp szerint minden mese ugyanazon séma szerint épül fel, ezen funkciók mentén haladva összevettem a varázsmesék történetének felépítését a tehetségkutató műsorok szerkezetével, konkrétan a Csillag Születik 3 című műsorével. Megállapítottam, hogy igen sok párhuzamosság található a két műfaj között, például a hiány vezérelte útnak indulás, a varázsszerek megszerzése és a próbák kiállása.

Összevettem Propp szerepköreit a Csillag Születik 3 szereplőivel, ahol megjelenik az ellenfél szerepköre, az adományozó, a segítőtárs, az útnak indító és a hős. Hősként konkrétan a verseny győztesével, László Attilával foglalkoztam, valamint vizsgáltam a zsűritagokat is, akik szintén tipikus mesei karakterekkel állíthatók párhuzamba.

Ezenkívül megvizsgáltam a népmesék és a tehetségkutatók néhány további közös jellemzőjét. Ilyen a hőssel való azonosulás lehetősége, hiszen a szereplők mindennapi emberek, a közösség tipikus képviselői. A tanító jelleg, mely kiemeli az ideális jellemvonásokat, valamint a közvetített üzenet, mely szerint küzdeni kell, és így elérhetőek az álmok.

HORSCH CECÍLIA

társadalmi tanulmányok BA szak, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Kiss Mária Rita
főiskolai docens, SZTE JGYPK

Társadalomkép és társadalomkritika Cseh Tamás dalaiban (Az 1976-os és 1994-es, Levél nővéremnek és Levél nővéremnek 2. albumok összehasonlítása)

Dolgozatom Cseh Tamás dalainak, és ezáltal Bereményi Géza szövegeinek társadalmi ábrázolásmódjával és társadalomkritikáinak milyenségével foglalkozik. Munkám célja bemutatni a Kádár-korszak és a rendszerváltás utáni időszak társadalmi különbségeit, illetve annak szemléltetését Cseh Tamás és Bereményi Géza szemével, az 1976-os Levél nővéremnek, és az 1994-es Levél nővéremnek 2. című albumok összehasonlítása által.

A két korszak jellemzésén túl nagy jelentőséget tulajdonítok munkámban a társadalmi és politikai körülményeknek, amelyek feltételezésem szerint erős befolyást gyakorolnak a művészi kifejezőeszközökre. Elemzésemben tehát a művészek általi társadalomábrázolás kétféle formájára mutatok rá, beleértve a stílus-, hangulat- és a művészi eszközhasználatbeli különbségeket, és a különbségek lehetséges okait, a két korszak egy-egy lemezeinek összehasonlításával. Munkám legalapvetőbb feltételezése, hogy Bereményi Géza szövegeiben tematikusan is értelmezhető társadalomképet tart a hallgatók elé, és társadalomkritikát fogalmaz meg, amelyet e két lemezen Cseh Tamás és Másik János öntenek zenei formába.

Dolgozatom állandó és alapvető kérdései, hogy milyen társadalmi jelenségek jelennek meg a dalok történeteiben. Hogyan ötvöződik a magánélet és a társadalmi jelenségek? És ami munkám fő témáját és eszközét (összehasonlítás) adja: milyen alapvető különbségek voltak a késő Kádár-korszak és a rendszerváltás utáni időszak társadalmában, a két korszakban élő emberek magánéletében, és a művészi kifejezőmód lehetőségeiben?

Munkám tartalmi szempontból három fő részből áll: először Cseh Tamás és Bereményi Géza rövid életrajzát ismertetem, másodsor a két album általános jellemzését és ezen belül a keletkezési körülményeket írom le, végül a harmadik részben mutatom be az üzenet kifejezésére használt művészi eszközöket, majd általuk végzek részletes tartalmi elemzést. Végezetül munkám következtetéseit vonom le, amelyek nem túl pozitívak. Az általam elemzett dalok is rávilágítanak az egy emberöltőn belüli embert próbáló változásokra: volt egy szabadság nélküli biztonságosabb világ, van egy biztonság nélküli szabadabb világ.

JUHÁSZ GERGELY

kommunikáció- és médiatudomány MSc szak, 4. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Bokor Tamás
tanársegéd, BCE TK

A mémelmélet érvényesülési lehetőségei a társadalmi kommunikációban

Dolgozatomban Richard Dawkins Az önző génben felvetett elméletét szeretném tüzesebb vizsgálatnak alávetni. A mémelmélet alapja, hogy a mémeket (a génekhez hasonlóan) önálló replikátoroknak tekinti, melyekre, ennél fogva, szintúgy jellemző az „önzés”.

De mi is az a mém? Nem tudjuk. Nincs mindenki által elfogadott definíciója, de maga Dawkins így írja le: „A mém lehet egy dallam, egy gondolat, egy jelszó, ruhadivat, edények készítésének vagy boltívek építésének módja.” (Dawkins, 1986, 241. o., ford.: Síklaki István)

Joggal felmerülhet a kérdés, hogy hol találkozik a mémelmélet a társadalmi kommunikáció elméleteivel. Dawkins maga adja meg a választ: „Éppúgy, ahogy a gének azáltal terjednek el a génállományban, hogy spermiumok vagy peték révén testből testbe költöznek, a mémek úgy terjednek a memkészletben, hogy agyból agyba költöznek egy olyan folyamat révén, melyet tág értelemben utánzásnak nevezhetünk.” (Dawkins, 1986, 241. o., ford.: Síklaki István) Azt hiszem, ezt a folyamatot joggal tekinthetjük kommunikációnak, márpedig ha ez igaz (ennek bizonyítása is a dolgozat célja), akkor vagy meg kell felelnie a jelenleg elfogadott kommunikációelméleteknek, vagy rá kell mutatnia azok hiányosságaira. E kérdés megválaszolása a dolgozat fő célja.

KOMÁR ZITA

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, 4. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Bognár Bulcsu
egyetemi docens, PPKE BTK

Adornói örökség: kritikai-jelen-lét

Dolgozatom célja a frankfurti kritikai tradíció, ezen belül T. W. Adorno munkásságának feltárása: a kritikai kultúrakutatás főbb pontjainak azonosítása valamint újraértelmezése – szem előtt tartva az adornói vezérfonalat. A frankfurti késő-kapitalista társadalomkritika kibontása során három témakörben határoztam meg a vizsgálódás fókuszpontjait – a kultúra, a szubjektum és a művészet fogalmi köré szerveződő, egymással szerves egységet alkotó tematikus fejezetek –, melyek az individuum és kultúra kapcsolatának történelmi színpalái előtt, valamint a szubjektum eldologiasodásával és a művészet, műveltség hanyatlásával összhangban kerültek kibontásra.

Adorno két általam választott művét helyeztem a középpontba, melyek meglátásom szerint elengedhetetlenek a társadalom- és médiakritika mélyebb megértése szempontjából, ugyanakkor a köztük lévő időbeli távolság ellenére mégis analóg következtetésekre jutnak. Ezek közül az egyik a méltán elhíresült A felvilágosodás dialektikája (annak Kultúripar c. fejezete), a másik pedig a késői születésű, ám annál érettebb tanulmány, A félműveltség elmélete. A művek összevetése és értelmezése során az adornói életmű (hang)súlyosan keretbe foglalja, s mintegy magához öleli az elemzés során általam érintett főbb fogalmakat.

Elmélet és gyakorlat finom egyensúlyát megtartva s a dialektika adornói elveinek való megfeleléstől hajtva, nem csupán a kritikai elmélet múltjának bemutatására törekedtem, hanem az utóélet elemzése is helyet kapott dolgozatomban – melynek második része az adornói teória reneszánszának lehetséges útjait, módjait járja körbe. A kultúriparról tett megállapítások aktualitásának vizsgálata során, a kritikai elmélet térvesztésének cáfolatára vállalkoztam, kitekintve a nemzetközi társadalomtudományi élet jelenlegi fogalmaira, a birminghami iskola és frankfurti teória ellentétes beállítódásának gyökerére, valamint a magyarországi recepció jelenlegi helyzetére – bekapcsolódva a tudományos vita érzékeny kérdéseinek megválaszolásába.

Végül a társadalomelemző kísérletek vizsgálata és a fogalmi háló feltárása során, amellett foglaltam állást, hogy a kritikai tradíció el- és megismerése, valamint értő szemmel történő újraolvasása, nem csupán a jelen társadalom szellemi állapotának, az individuumok (médiától való) függetlenségének, valamint az autentikus művészet újraéledésének függvénye, hanem az emberi fejlődés mércéje, a tudományos előrelépés záloga és az értelmiségi-műveltségi tartalmak őrzőinek mindenkori feladata.

KOCSIS ANDREA

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

György Péter
egyetemi tanár, ELTE BTK

A hiány emléke – az emlék hiánya. A rákoskeresztúri hősi emlékmű nyomában

Dolgozatomban azt járom körül, hogyan lehetséges, hogy több rendszerváltáson túl nem maradt kézzelfogható forrás a rákoskeresztúri hősi emlékmű eltűnésével és a hősi temető történetével kapcsolatban. Hosszú távú tervem felgöngyölni a hősi temető és emlékmű kaotikus időszakának részleteit, ezen tanulmány keretei között viszont csak arra vállalkozom, hogy a szobor megsemmisülése időpontjának és körülményeinek feltételezhető elméleteit meghatározzam, melynek során fény derül arra is, mindez milyen nehézségekbe ütközik. Tehát a kitűzött cél csak eszköz arra, hogy megfejtése során felismerhetővé váljon, hogy milyen el-
lentmondásos emlékezetpolitikai akaratok vagy feladatköri mulasztások rejtőznek az emlékmű történetében.

A rákoskeresztúri hősi emlékművet a temető föld feletti meghosszabbításának, annak szimbólumának tekintem, és hiányát a temető emlékének hiányaként értelmezem, így dolgozatomban az emlékmű utáni vég nélküli nyomozásom története tulajdonképpen a temető eltűnésének analógiája is. Habár természetesen nem fedheti egymást pontosan a kettő, egységesen rendszeridegen jelentéssel bírtak az ötvenes években. Igaz, a temetőt a század elején nyitották, de az első világháború után a nyugati elesetteket is itt temették el, továbbá irredenta felhanggal is bírt. Mindeközben az emlékmű Horthy-kori konstruktum mivolta – és az erre épülő jelentésrétegek – volt az az indok, amely 1945 után az ideológiai többletet biztosította számára. Hangsúlyozandó, hogy nem a szobor politikai állásfoglalásával értek egyet, hanem azt vallom, hogy eltűnése vagy eltüntetése magával rántotta a halottak – fizikai és fogalmi – emlékét is. Fontosnak találok ugyanakkor elválasztani is az emlékművet a temetőtől: a földben nyugvó halottak kegyeleti, társadalmi kérdéseket vonnak maguk után, míg a fölöttük magasodó emlékmű a politikai szféra játékszere.

Tanulmányomban a temető és az emlékmű felállításának története után kitekintek az emlékművek és a politika kapcsolatára, majd felvázolom, a különböző rezsimek alatt miért lehetett eltávolításra érdemes a hősi emlékmű.

MAKKAI JÚLIA ANNA

kommunikációs készségfejlesztés MA szak, 2. félév
Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Politika-, Közigazgatás- és Kommunikációtudományi Kar

Témavezető:

Vincze Hanna Orsolya
adjunktus, BBTE

Régió mint brand. Lehetséges alapok Erdély térségmárkázása felé

Európában számos területi egység tudatos imázsformálása kezdte el kialakítani a róla élő képet. Ezen kép tudatos formálását térségmárkázással tudjuk elérni, amely egy tervezési és megvalósítási folyamat. Alapvető funkciója, hogy feltárja és kiaknázza a térség versenyképességi tényezőit, növelje és tudatosítsa annak vonzerejét.

Tudományos munkám a régió mint földrajzi egység márkázására korlátozódik. Konkrétan javaslatokat teszek arra vonatkozólag, hogy milyen irányban kellene keresgélni ahhoz, hogy be tudjuk azonosítani egy lehetséges „Erdély brand” pilléreit.

Célkitűzéseim egyike egy már meglévő, spontán arculat beazonosítása. Vagyis arra keresem a választ, hogy beszélhetünk-e Erdély esetében spontán módon kialakult arculatról? Ha igen, akkor ez milyen elemekre épül?

A vizsgálódásom során tanulmányozott források alapján Erdély kapcsán egyértelműen egy kezdetleges és összehangolatlan arculatról beszélhetünk. Olyan elemeket véltem felfedezni, amelyek Erdélyt elsősorban turisztikai látványosságként ragadják meg.

MARKÓ ANITA

Kommunikáció BA szak, 6. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Müllner András
egyetemi docens, ELTE BTK

Azt hazudtam, hogy. A hazugság mint performatívum és nem-morálisan felfogott társadalmi konstrukció

„Márpedig addig élsz, amíg szemrebbenés nélkül bárkinek a pofájába tudsz hazudni.”
(Bartis Attila: A nyugalom)

Bartis Attila fenti idézete első gondolatra talán meghökkentő lehet. Erős kijelentést tesz ugyanis. Messzebb megy annál a közhelynél, amelyet már korunk hőse is vall és elfogad, miszerint mindenki hazudik. De mit is jelent tulajdonképpen, hogy hazugság nélkül nem élhetünk? Azt, hogy a kisgyerek letagadja az iskolában kapott egyest? A férj hűséget esküszik, miközben szeretőt tart? A kormány fűt-fát mond, ígér és hazudik a kampánybeszédben? A reklámozott mosóportól a ruha mégsem lesz patyolattiszta? Vagy egyet kell értenünk Esti Kornéllal, aki egyik történetében megrója beszélgetőtársát, amiatt, hogy azt hazudta: jó napot kívánok? Ráadásul ott van az a probléma, hogy tudjuk-e egyáltalán, ki hazudik, ha ügyesen teszi?

A hazugságot a valós életben nem lehet olyan könnyen és mosolyogva emlegetni, mint dr. House kapcsán. Megtanuljuk, hogy hazudni bűn, rosszállóan nézünk, szidalmazzuk az illetőt, ha kiderül a simlissége. Arról azonban kevés szó esik, szinte tabutéma, hogy miként is hazudunk. A tudományban ugyancsak kerülgetett témának számít: a hazugságokkal foglalkozó tanulmányok, esszék, könyvek jó része hazugságot tipologizáló és felismerő kézikönyvként vagy életvezetési tanácsgyűjteményként funkcionál. Pedig a hazugság életünk része, akár a magánszférára, akár a szélesebb szociális környezetre gondolunk. Társadalmi konstrukció, amelyet pszichológiai motivációval végzünk nap mint nap, és nyelviségünkben konstruálódik egyfajta beszédcselekvésként. Ennek a hazugságjelenségnek a működésére és elemzésének lehetőségére szeretnék egy lehetséges módot mutatni azzal, hogy a hazugságot nem-morálisan felfogott, társadalmi megegyezésen alapuló performatívumként értelmezem. Állításom az, hogy a hazugságperformatívum motivációjának, hivatkozási alapjának meghatározója az egyén (szociál)pszichológiai beállítottsága; kontextusa a társadalom és a társadalmi valóság, megképzője pedig a nyelv. Ezért a fogalm meghatározás, és rövid morálfilozófiai áttekintés után a hazugság szociálpszichológiai vonatkozásait és társadalmi vetületeit vizsgálom, majd az austini performatívum-rendszerbe való beépülését. Esettanulmányként a hazugság egyetlen működését Bartis Attila 2001-ben megjelent, A nyugalom című regényének két hazugságperformatívumának elemzésével szeretném megmutatni.

MARKOS KATALIN

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Radetzky András
egyetemi tanársegéd, PPKE BTK

Létezik-e kétféle oknyomozó újságírás Magyarországon?

Témám kiválasztását indokolja, hogy egyetemista korom óta rendkívül foglalkoztat az oknyomozó újságírás, valamint a politika. Mindig is úgy éreztem, hogy bár a kettő között kimondva talán nincs igazán összefüggés, ugyanakkor megfigyeléseim alapján a műfaj háttérében bizony jelen van a politika. Az egyetemen eltöltött három év alatt úgy éreztem, itt az ideje, hogy leírjam azokat a felismeréseket, amelyek összegyűltek benne az adott témával kapcsolatban.

Hipotézisem szerint létező jelenség a politikailag megosztott oknyomozó újságírás hazánkban. Ezt a megosztottságot a regnáló politikai hatalom, azaz a jobboldal és a legnagyobb ellenzéki pártot magában foglaló baloldal mentén értelmezem. Természetesen tisztában vagyok azzal, hogy habár a jobb- és baloldal mindenhol kicsit mást jelent, mégis fontos a lexikális meghatározása ennek a két eltérő szemléletnek. A két választott forma, amelyen keresztül szemléltetem a folyamatokat kommunikációs csatornájuk szerint eltérőek, hiszen az egyik egy televíziós műsor, míg a másik egy internetes portál. Véleményem és tapasztalataim szerint ez nem jelent akadályt. Mivel a szellemiséget és identitást mindkét fél hasonlóképpen kezeli. Vizsgálatom egyik tárgya a HírTv Célpont című műsora, a másik pedig az atlatszo.hu. Dolgozatom segédeszközéül az interjúkészítést választottam. Ezt a két érintett csatorna főszerkesztőivel és riportereivel készítettem el, valamint a politikai újságírás meghatározó véleményvezéreivel is beszéltem.

Dolgozatom végén rá kellett jönnöm, hogy témám árnyaltabb, mint ahogy azt a kezdetekkor gondoltam, de hipotézisem ennek ellenére is félig-meddig beigazolódott. Ez a fél siker semmiképp sem tántorít el attól, hogy további vizsgálódásokat végezzek az oknyomozó újságírás területén, és belemélyedve megismerjem a háttérben meghúzódó folyamatok természetét.

MAROSI RÉKA

kommunikáció szak, osztatlan képzés, 13. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Magyar Ágnes
egyetemi tanársegéd, PPKE BTK

Kommunikáció és ideológia – A diktatúrák építészetének nyelvi rendszere

Egy épület kommunikatív jellege nem merül ki csupán funkcióközvetítő képességében. Legyen az lakóház, iskola, színház vagy templom, a legtöbb épület képes gondolatok, társadalmi viszonyok vagy akár egy állam politikai berendezkedésének tükrözésére is. Ennek oka, hogy az épületek legtöbbször hordoznak egy másodlagos, szimbolikus jelentést. Dolgozatomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy ezt a többletinformációt milyen eszközökkel és milyen módon képes az épített tér a befogadó számára közvetíteni.

A kommunikációkutatás lehetséges eszközei közül az (építészet)szemiotikai megközelítés a legalkalmasabb arra, hogy ezt a szimbolikus üzenetet feltárjuk. Egy épített objektum ugyanis rendkívül sok, jelként értelmezhető egységből tevődik össze. Legyen az a méret, az anyaghasználat, a szín, az ornamentika vagy maga a stílus. Dolgozatom legfőbb célja, hogy az építészeti objektumok jelentéssel bíró egységeit és ezek jelentésközvetítő mechanizmusát bemutassa. Ehhez az 1930-as és 40-es évek diktatúráinak birodalmi építészetét használok példatárként, mivel véleményem szerint az ideológiai célokhoz rendelt építészet képes a legtisztábban bemutatni egy épület jelentéshordozó képességét. Az eleve reprezentációra szánt épületek esetén a gyakorlati funkció másodlagos csupán, ilyen módon a szimbolikus tartalom könnyebben hozzáférhető. A hitleri Berlin vagy a sztálini Moszkva épületeinek egyes jeleit vizsgálva láthatóvá válik, hogy egy egyszerű oszlop, egy stílus formanyelve vagy maga a városszerkezet milyen módon képes az adott diktatúra hatalmi ideológiáját megjeleníteni.

A dolgozat legfőbb következtetése, hogy amennyiben az egyszerű szemlélődésen túl értelmezzük egy épületet, vagyis megpróbáljuk feltárni annak konnotatív jelrendszerét, akkor láthatóvá válik az épület eredeti üzenete.

MARÓTI NOÉMI

kommunikációs és médiatudomány BA szak, 6. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezető:

Jászberényi József
főiskolai tanár, ZSKF

Az idősek diszkriminációja a kereskedelmi médiában

Tanulmányom társadalmunk időseket érintő diszkriminatív megnyilvánulásaira hívja fel a figyelmet, kiemelt szerepet szánva a mediális diszkrimináció eseteire. Az időskori ageizmusra épülő tanulmány első részében kitér a munkaerő-piaci helyzetre, a nyelvi megkülönböztetésekre és rávilágít néhány olyan példamutató nyugat-európai kezdeményezésre, amelyek az idősek elleni diszkrimináció kezelésére és megelőzésére jöttek létre. A médiában megjelenő diszkriminációkat számos konkrét példával szemléltetem, külön bemutatva a késő modern médiakörnyezet által uralt reality műfajt. A kérdéskör hiteles feltárása érdekében, a témával kapcsolatosan több szakirodalmat dolgoztam fel, és számos statisztikai adatot vettem össze úgy hazai, mint európai szinten.

Dolgozatom második részében saját kutatásomban az 50+-os korosztály televíziónézési szokásait vizsgálva, hipotéziseimre, a szóban forgó korosztály képviselőiben – a kereskedelmi csatornák műsorszórásával kapcsolatos – megfogalmazott érzéseket, gondolatokat kerestem válaszul. A kutatómunka eszközeként a kvantitatív kérdőíves interjút alkalmaztam, amelynek alanyai a Zsigmond Király Főiskola intézményén belül működő Nyugdíjasok Óbudai Akadémiájának 50 évesnél idősebb hallgatói voltak.

Az eredményekből kiderülnek az idősek tévénézési szokásai, az általuk preferált műsorok alátámasztják, hogy számukra a televíziónézés elsődleges célja új ismeretek szerzése. Érzéseik, gondolataik által beigazolódik, hogy ők maguk is érzékelik, és bántónak tartják az ellenük irányuló mediális diszkriminatív megnyilvánulásokat.

Konklúzióként levonható, hogy napjaink médiával kapcsolatos intézményeinek nem a vizsgált korosztály által képviselt senior market a célcsoportja. Jelzésértékű lehet viszont a televíziós csatornák műsorszórással kapcsolatos döntéshozói számára, hogy időseink többsége igényelné, hogy több, őket érintő kérdésekkel foglalkozzanak a televíziós műsorok.

MÉSZÁROS PÉTER

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, 11. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Bujdosó Ágnes
tudományos segédmunkatárs, DE BTK

A Walt Disney bemutatja mint generációs emlékezhely

1993. december 12-én vasárnap délután kevéssel 5 óra után a Magyar Televízió 1-es csatornáján a Walt Disney bemutatja című gyermek és ifjúsági műsort megszakították. Az elsötétített képernyőn gyászzene csendült fel, majd Boross Péter belügyminiszter bejelentette Antall József miniszterelnök halálhírét. Az eseménynek 2013-ban lesz a huszadik évfordulója.

Miért válhatott az adásmegszakítás traumatikus generációs emlékké? Erre az igen összetett kérdésre elsősorban médiumelméleti és médiatörténeti magyarázatokat próbálok adni. Dolgozatom kettős felosztású: az első részben a médiaeseményt közvetlenül megelőző média-környezetet vizsgálom, építve a medianarratológiai kutatásokban használatos, a produkció és a recepció dimenziójára egyaránt figyelő médiumidentitás fogalmára; dolgozatom második részében pedig a kollektív emlékezés médiumait, valamint a történet rendszerváltáshoz kötődő nemzeti emlékezetbe íródottságának módját vizsgálom az Ex Symposium magazin 70. lapszáma alapján, mely fiatal írók visszaemlékezései kapcsán konstruálja meg a gyermeknézőpontot a történelmi eseménysor emlékezetében.

A dolgozatban emellett érvelek, hogy a kollektív élménnyé váló traumatikus adásmegszakítás tényét válasszuk le az esemény értelmezéséről szolgáló, és jóval később kialakuló diskurzusról. A megszakítás pillanatát a televízió mediális sajátosságainak egy olyan együttállása jellemezte, mely a bejelentés diskurzusát minden bizonnyal szándékon felül dramatizálta.

A beégett, véleményem szerint értelmezhetetlen élményt Reinhardt Koselleck terminológiájával elsődleges tapasztalatnak tekintem, amelyet szinte szükségszerűen követte a másodlagos emlékezés, az értelmezés.

NÁDASI NÓRA

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Radetzky András
egyetemi tanársegéd, PPKE BTK

Üzlet és felelősség egy kézben. Egy CSR kampány tanulságai

Dolgozatom során azt kutatom, hogy az általam elemzett CSR-megmozdulás öncélú-e vagy sem. A fő témám A jövő fiatal vállalkozója nevű pályázat, amelyet a Dreher hirdetett meg. Az egész pályázatot a társadalmi felelősségvállalás szempontjából fogom megközelíteni. Többek között arra keresem majd a választ, hogy kinek volt inkább hasznos ez a megmozdulás: a szervezőknek vagy a résztvevőknek?

Kvantitatív és kvalitatív módon is végeztem kutatásokat. Készítettem egy kérdőívet, melyet egyetemistákkal és/vagy 18 év felettiekkel tölttettem ki. A kvantitatív kutatásban fény derül arra, hogy ki mennyire van tisztában a CSR fogalmával, hogy találkozott-e már valaki ilyen tevékenységgel és hogy mit gondolnak az ilyen tevékenységekről. Kvalitatív kutatás gyanánt interjúkat készítettem. Interjúalanyom volt Kiss Ágnes, az Életpálya Alapítvány ügyvezetője, Tamás Csaba, az Ecosim Üzleti Szimulációk Kft. trénera és tanácsadója, illetve Fertetics Mandy, a Dreher Sörgyárak Zrt. vállalati kapcsolatok és fenntartható fejlődés vezetője. A tőlük kapott információ nagymértékben képezi dolgozatom részét.

Dolgozatomat három nagy részre tagoltam. Az első, elméleti részben a Public Relations, a Corporate Social Responsibility (társadalmi felelősségvállalás) és a szervezetek fogalmi körét fogom tárgyalni. Ebben a fejezetben írok a CSR magyarországi gyakorlatáról is. A következő nagy egységben A jövő fiatal vállalkozója pályázat előzményeiről, kialakulásáról lesz szó, bemutatva a verseny fő partnerszervezeteit és a Dreher Sörgyárak Zrt. fenntarthatósági fejlődését. Az utolsó nagy rész maga az elemzés, melyben a PR-akcióterv pontjain haladva fejtem ki a kampány/verseny részleteit. Kvantitatív és kvalitatív kutatásaim is segítségemre lesznek az elemzésben. Végül az összegzésben szeretnék választ adni arra, hogy öncélú volt-e a megmozdulás vagy sem.

Dolgozatom végén arra a következtetésre jutottam, hogy ez a CSR-tevékenység nem mondható teljesen öncélúnak, mivel nem mindegy hogy kinek a szemszögéből vizsgáljuk az esetet, illetve az interjúkban elhangzott válaszok is azt igazolják, hogy nem az öncélúság volt a cél.

NAGYI ENIKŐ ORSOLYA

szociokulturális kommunikáció MA szak, 4. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Politika-, Közigazgatás- és Kommunikációtudományi Kar

Témavezető:

Tibori Szabó Zoltán

újságíró, tudományos kutató, BBTE

Az észak-erdélyi zsidóság a második világháború éveiben

Mit tudott az észak-erdélyi magyar lakosság a zsidóellenes intézkedésekről a második világháború éveiben? Miképpen tájékoztatta egy hetilapként megjelenő néplap az erdélyi magyarság legszélesebb rétegeit a magyarsághoz asszimilált észak-erdélyi zsidóság sorsáról az 1940 és 1944 közötti időszakban? A falun, vidéken élő lakosság tudott-e egyáltalán a zsidókkal történt eseményekről, atrocitásokról, az úgynevezett „végleges megoldásról”, a kitelepítésekről, valamint a gettózásról, és ha igen, milyen formában juttatta el hozzájuk a Magyar Nép hetilap az említett történésekről szóló híreket, információkat? Dolgozatomban ezekre a kérdésekre keresem a választ négy Kolozsváron megjelenő sajtókiadvány, a Magyar Nép, a Magyar Újság, a Keleti Újság és az Ellenzék vonatkozó híreit vizsgálva, összehasonlítva.

A hetilapot leginkább vidéken terjesztették, míg a három említett napilapot az észak-erdélyi városokban, így vizsgálatuk jó alapot képez annak összehasonlítására, hogy mennyire volt tájékozott a városi, illetve a vidéki észak-erdélyi lakosság a zsidókat érintő intézkedéssorozatról és a készülő deportálásokról.

NÉMETH RÉKA

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Feischmidt Margit
egyetemi docens, PTE BTK

Paramilitáris szervezetek Magyarországon – fókuszban a nemzeti őrsereg médiareprezentációja

A paramilitáris szervezetek előretörése Magyarországon a 2000-es évek közepére datálható. Ekkor egymás után jöttek létre olyan gyűlöletcsoportok, amelyek félkatonai formát öltve, szélsőséges nézeteket hangoztatva kerültek a figyelem középpontjába. Ideológiájukat rasszista, antiszemita, homofób, szélsőjobboldali extrémista, illetve sovinszta nézetek mentén határozzák meg. Katonai egyenruhás masírozásaik a militarizált rendszer képét reprezentálják és fellépéseikkel a legitim állam erőszak-monopóliumot kérdőjelezik meg. A paramilitáris szervezetek elszaporodása a szélsőjobboldali politika egyik kísérő jelensége. A Nemzeti Őrsereg Hagyományőrző és Polgárőr Egyesület egyike a ma Magyarországon működő tipikusan szélsőjobboldalinak nevezhető félkatonai szervezetnek. A Nemzeti Őrsereget több helyen az egyik legszélsőségesebb mozgalomként emlegetik – ugyanakkor magukat mégis hagyományőrző baráti társaságként definiálják, akik megemlékező rendezvényeken vesznek részt, és tüntetéseken vonulnak fel.

NYÁRI IZABELLA

nemzetközi tanulmányok BSc szak, 4. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Szántay Antal
Tudományos Főmunkatárs, BCE TK

Mit kezdünk egy interjúval? Abaújszántó zsidó társadalmá visszaemlékezések nyomán

Az élettörténeti interjú nem pusztán egyetlen személy életének fontos eseményeit mutatja be, hanem kiegészítő forrásként a történelmi kor vagy akár a társadalom modellezésére is alkalmas lehet. Tanulmányomban arra kerestem a választ, hogyan lehet összekapcsolni a különböző jellegű forrásokból nyerhető történeti információkat, s miként juthatunk érvényes történeti ismeretekhez az „oral history”, a fotók és a történeti szakirodalom felhasználása révén. Kutatásom középpontjában Abaújszántó város áll, amelynek XX. századi zsidó közösségét mutatom be személyes interjú, fényképek s helytörténeti művek alapján.

Módszertani szempontból két mélyinterjút vizsgáltam, amelyekből kvalitatív elemzési technikákkal jutottam el a kutatás szempontjából releváns információkhoz. Az első interjú saját munkám, amelynek készítése során a Centropa Alapítvány, a Zachor Alapítvány és a Soá Túlélői Vizuális Történelmi Alapítvány holokausztinterjúkhoz összeállított kézikönyveinek utasításait követtem. A második interjú a Centropa Alapítvány honlapjáról származik. A „Zsidó élettörténetek a huszadik században” című projekt keretében tizenöt országban készítettek életútinterjúkat és gyűjtöttek képanyagot csaknem tíz éven keresztül. Az interjúalanyok visszaemlékezéseikben elmesélték családjuk történetét a század első felében, a Soá idején és a vészkorszak végétől egészen napjainkig. Az általam vizsgált két interjúban közös pont, hogy mindkét interjúalany Abaújszántón töltötte a második világháború utolsó éveit. A különbséget a családi, társadalmi és vallási háttér képezi.

Összefoglalóan két fontos következtetés vonható le a kutatásból: Az „oral history” alkalmas (és sokszor szükséges) kiegészítője a szakirodalomnak és az írott történeti forrásoknak ahhoz, hogy teljesebb képek kaphassunk egyes történelmi eseményről, korszakról. A két interjú azonban sok ellentétes információt tartalmaz, amely arra enged következtetni, hogy az ilyen jellegű források kellő távolsággal kezelendők. Azt azonban mindenképpen ki kell emelni, hogy az ellentétes információk nem tekintendők hibás információknak, hanem sokszor a társadalmi, vallási és ideológiai különbségekből fakadó különböző szemléletmódoknak tudhatók be. A narrátorok a saját „szemüvegükön” át látják a világot, így nem megkérdőjelezhető történeteik igazsága, valóságtartalma.

PÁL DOMINIKA

kommunikáció- és médiatudomány
BA szak, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem,
Illyés Gyula Főiskolai Kar

SZABÓ KITTI

kommunikáció- és médiatudomány
BA szak, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem,
Illyés Gyula Főiskolai Kar

Témavezető:

Korpics Márta Katalin
egyetemi adjunktus, PTE IFK

Valóságshow(k), avagy, a valóságshow-k a magyar médiában

Jelen kutatás a hazai médiában nagy népszerűségnek örvendő valóságshow, a Való Világ elemzésére épül. A kutatás célja, a hazai média egyik legmegosztóbb műfajának elemzése. A valóságshow évről évre ezeket ültet a televízió képernyője elé. Évadonként egyre több önjelölt sztárt bocsájt a köztudatba, ezzel népszerűsítve a műsort. A siker töretlen, a valóságshow-k óriási népszerűségnek örvendenek évadról évadra. A tanulmány alapjául szolgáló kutatás célja megvizsgálni a műsor társadalmi vonatkozását, valamint bemutatni azt, hogy a műsor milyen eszközökkel befolyásolja a nézőket, milyen kulturális és egyéni igényeket elégít ki.

A vizsgálat során átfogó elemzést adunk magáról a műfajról, valamint a műsor befogadókra tett hatásáról. A kutatás első része egy műfaji elemzés, amellyel a kutatás másodlagos hipotézisét is igazolni tudjuk. Bebizonyítjuk, hogy a valóságshow-k azért ilyen népszerűek, mert valós igényt elégítenek ki, a médiumok és a populáris kultúra fontos szeletét képezik. A kutatás másik része egy média-hatásvizsgálat, mellyel célunk, hogy bebizonyítsuk az előzetesen megállapított hipotézisünket, miszerint a média túlzott mértékben felerősíti a valóságshow-k jelentőségét, és ezáltal hamis képet és értékeket sugároz bizonyos társadalmi csoportok számára. Ez utóbbi azért is fontos vizsgálati szempont, mert a média megkerülhetetlen szocializációs tényezőként van jelen a fiatalok életében. A médiából jövő ingerek hatással lehetnek az öltözködési stílusukra, megjelenésükre, viselkedésükre, de akár befolyásolhatják pályaválasztásukat, attitűdjeiket is vagy átformálhatják identitásukat. Hatással lehetnek értékeikre, és a semmiből hirtelen ismertté vált szereplők hamis illúziókat is kelthetnek bennük.

Munkánk elméleti háttéréül a késő modernista kultúrakutatás szolgál, amelyben a médiát mint a mindennapi életet átfogó gyakorlatot határozzák meg az iskolához tartozó szerzők. A média egyik legfontosabb tulajdonságaként azt tüntetik fel, hogy a média a hétköznapi embert követi, aki saját tapasztalatai szerint összehasonlíja és hitelesíti a média és a valóság közötti különbségeket.

PÁSZTORNÉ PINTÉR LÍVIA

kommunikáció- és médiatudomány MSc szak, 2. félév
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:

Dúll Andrea
habilitált egyetemi docens, BME GTK

Bátori Zsolt
egyetemi docens, BME GTK

A tér képe: Az olvashatóság kritériumai a Széll Kálmán tér környezeti kommunikációs vizsgálatán keresztül

A dolgozat központi eleme a Széll Kálmán tér mint Budapest egyedülálló közterének vizsgálata, azonban elemzésemel keresztül néhány más köztér példájának említésével célozom az olvashatóság környezetpszichológiai fogalmának további pontosítása. A téma relevanciáját az adja, hogy a tér átalakítási terveit 2011 ősszel hozták nyilvánosságra, valamint a fővárosban számos köztéri projekt valósult meg az elmúlt időszakban, melyek fókuszában az „élhetőbb város” képének megteremtése állt.

Hipotézisem az, hogy az olvashatóság fogalma – mint az adott környezetben az emberek eligazodását segítő tereptárgyak, téri elemek, téri minőségek jelenlétének mértéke – komplex, így összetettségében több tényező együttállását feltételezi, valamint skálán értelmezhető. A Széll Kálmán tér esetében az eligazodás képességét a térhez fűződő érzelmi viszony és kötődés is támogatja. A dolgozat épít a 2011/2012. tanév őszi szemeszterében az Interdisciplinary Research in Communication Studies kurzusra készített szemináriumi dolgozatra, valamint az abban leírt környezetpszichológiai elemzést előkészítő fókusz csoportos vizsgálatra. Eredményei szerint például a vizsgálati személyek egy része a nosztalgia és a tér posztoszocialista képe miatt kötődik a térhez. Ezen a gondolatmeneten haladva a témában releváns szakirodalom áttekintését és összefoglaló értékelését valamint a tér megfigyeléses vizsgálatát követően – melyet Kevin Lynch és Catherine Dee módszertanát összehasonlítva, eszközeiket is felhasználva végeztem el – elkészített kérdőív próbakérdézését kiviteleztem. Arra a megállapításra jutottam, hogy az olvashatóság olyan fogalom, amelyet az átlagember kevésbé érez közelinek magához, mégis sokféle módon befolyásolja mindennapjait. Az elemzésekből és a korábbi munkák eredményeivel való összevetésből kiderül: az olvashatóságot sok szempontból vizsgálhatjuk, számos tényezőtől függ, és az attitűdök mellett a viselkedésre is hat.

Célozom szerint munkám a későbbiekben mind a rekonstrukciós, mind a további, újonnan készülő terveket támogatni tudja. A közterek használati kérdéseinek vizsgálata, az olvashatóság kérdéskörébe illeszkedő elemzése, valamint az olvashatóság kritériumainak egyre pontosabb meghatározása a körülöttük elhelyezkedő üzleti vállalkozások vagy a hirdetési platformok üzemeltetői számára is hasznos ismereteket adhatnak.

PERNECKER DÁVID

filmelmélet BA szak, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Tarnay László

egyetemi docens, PTE BTK

Hordozható játékok

Dolgozatomban a Jesper Juul által definiált „casual gaming”-forradalom továbbgondolására vállalkozom. Olyan – a hordozhatóság szerepével alkalmivá (casual) váló – játékokkal foglalkozom, melyek a Juul által meghatározott fogalomkörbe nem férnek bele. Ezek az úgynevezett „hardcore játékok”. A mobileszközökre letölthető „hardcore” játékdizájnáló játékok „casual” játékként történő azonosításában a hordozhatóság által kialakított általános játékdizájnbeli egyszerűsödés, valamint az érintőképernyős mobileszközökben rejlő megannyi lehetőség játszhat kiemelt szerepet. Dolgozatom e két tényező által körülhatárolt vizsgálati területet fedi le.

PINTÉR DÁNIEL GERGŐ

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, kulturális iparágak szakirány, 3. félév
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Bátori Zsolt
egyetemi docens, BME GTK

A közéleti kommunikáció két színtere: a televíziós last minute-vita jelensége és az internetes politikai kampányok térhódítása a globális médiatérben

Tanulmányom célja a globális médiatér technológiai fejlődésén át megjelenő „last minute” vita és az internetes politikai kampányok jelenségén keresztül rávilágítani a figyelmet a közéleti kommunikáció azon sarokpontjaira, melyek a legjelentősebb befolyásoló erővel bírnak, s nemtelen eszközei komoly destruktív folyamatokat indukálhatnak a fejlett társadalmak (ön)szerveződésében. A két műfaj sikerességének kulcsát vizsgálva, konkrét tartalomelemzés és empirikus kutatás mentén haladva igyekszem nyomon követni a politikai kommunikációt uraló trendeket. Dolgozatom az interdiszciplináris kommunikációkutatás tudományába vágó, önálló s mégis komparatív elemzés a közéleti és politikai kommunikáció két szegmensén belül. Elsődleges céloom a gyermekéveit élő „last minute” vita műfaji kereteinek definiálása, továbbá a nemzetközi és hazai precedensértékű események demonstrálása, verbális, nonverbális, proxemikai elemzése. A gyakorlati rész egy nemzetközi s két hazai televíziós vita tranzaktív áttekintéséből áll, mely teret enged a moralizálás és politizálás szétválasztására, a politikai szabályrendszert megalkotók értékelésére, illetve a háttérben dolgozó szakemberek szerteágazó interdiszciplináris adottságaik nyomon követésére. A dolgozat második felében a „politika” és „marketing” fogalmának összeolvadásán keresztül a politikai kommunikáció technológiai fejlődésére világítok rá. Végezetül pedig a televíziózást felváltó internet elemzése kapcsán jutok el a közösségi oldalak szerepvállalásához és a látszat-demokrácia terjedéséhez.

Hipotéziseim az alábbiak:

1. A műfaj megszületése óta az erősen szabályozott kereteknek köszönhetően a színészkedés abszolút természetessé vált, s a háttérben dolgozó elemzők, kommunikációs szakemberek feladata az egyéni politikai teljesítmény fölé értékelődött. Tehát egy politikus esetében a kongruensre idomíthatóság, s az, hogy mennyire követi az előre egyeztetett stratégiai elemeket, fogásokat kulcsfontosságú lehet a spontaneitással szemben, míg ez a folyamat reciproka volt a jelenség kialakulásakor.

2. Az internet mint a politikai kommunikáció legdinamikusabb, legújabb színtere, hatalmas potenciállal rendelkezik, s már a közeljövőben is döntően befolyásolja egyes pártok sorsát csakúgy, mint politikusokét. Elsősorban a fiatal értelmiségiek körében népszerű, akik már a web2-es korszakban szocializálódtak, s így politikai aktivitásuk terének is a világhálót tekintik.

3. Az internet naponta keletkező, nehezen ellenőrizhető közösségei a pártoktól új típusú hozzáállást követelnek. Azok a pártok, amelyek nem rendelkeznek megfelelő számú önkéntes aktivistával, nagy hátrányba kerülnek, amit csak jelentős kiadásokkal tudnak ellensúlyozni a hagyományos kommunikációs térben, azaz komoly politikai erő az internetet nem adhatja fel, ott aktívan meg kell jelennie. Új stratégiákat kell kidolgozni azoknak az erőknél is, akik a fiatalok körében meglehetősen népszerűtlenek.

RADÓCZ CSABA

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Sarnyai Tibor
meghívott oktató, SZTE BTK

Web 2.0: Teremtett vagy spontán valóság?

Dolgozatomban arra a kérdésre keresem a választ, hogy az idei londoni nyári olimpiai játékokon tapasztalt web 2.0-ás eszközök újszerű és robbanásszerű használata az újságírás új eszköze lehet-e.

Ez volt ugyanis az első olyan sportesemény, amelyen a hagyományos médiumok mellett a világháló és a világhálón történtek is jelentős szerepet kaptak a tájékoztatásban. Számos sportoló Twitter- és Facebook-üzeneteit közzétették napilapokban, valamint televíziós hírműsorokban, egy-egy bejegyzés első számú hírforrásként szolgált. Dolgozatomban megpróbálom ezt a jelenséget bemutatni számos példával.

A dolgozatban teremtett valóságnak nevezem összefoglalóan azokat a közléseket, amelyeket a médiagépezet kapuóri tevékenységén átszűrve, szerkesztői, marketing és kiadói szempontokat is figyelembe véve, nagyfokú tudatossággal alkottak meg bármilyen médiumon. Spontán valóság a jelen dolgozat nyelvén minden olyan közlés, amelyet szerkesztői reflektáltság tudata nélkül, a fenti szempontok figyelembe vételének mellőzésével hoztak nyilvánosságra bármelyik médiumon.

Ez volt ez első olyan olimpia, ahol a NOB szabályzatot adott ki, hogyan használhatják az olimpiai játékokon résztvevők és az akkreditált személyek a közösségi médiát, blogokat és magát az internetet.

Megvizsgálom még a rendelkezésemre álló adatokból, hogy vajon kik azok, akik ezt az új lehetőséget máris kiaknázták, mind nemzetközi, mind hazai téren. Továbbá megvizsgálom számos hazai médiumot, miként élt híreinek szerkesztésénél az I. Közösségi Olimpia adta lehetőségekkel.

RÉTVÁRI MÁRTON GERGELY

kommunikáció- és médiatudomány BSc szak, 4. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Bokor Tamás
tanársegéd, BCE TK

A moderálás hatása az online Starcraft-közösségekre

Amikor a stadionok digitálissá válnak, vajon a jövő futballhuligánjait ki fogja kordában tartani?

Az információtechnológia gyors fejlődésével együtt jelentek meg a játékok, a játékokkal pedig a verseny. Ezek eleinte még csak lokális színtereken zajlottak, később azonban, ahogy a technológia újabb és újabb kapukat nyitott meg, az internet segítségével globálissá váltak. Ahogy minden sporthoz, ehhez is megjelentek a hozzá tartozó közösségek.

Dolgozatomban áttekintést nyújtok az e-sportok történetéről a kezdetektől, illetve megvizsgálom, hogy a játékokon belül hogyan próbálták az évek során a játékosokat moderálni, a többi játékos szórakozását tönkretévőeket a játékból kivonni. Ehhez külön példaként a League of Legends „Tribunal” rendszerét hozom föl, bemutatva egy lehetséges jövőképet a játékon belüli moderálásról.

A dolgozatom további részében a Starcraft II című játék két közösségét vizsgálom. A két közösség a reddit.com/r/starcraft és a teamliquid.net, a két legnagyobb nyugati Starcraft-közösség. Az első egy laza moderálás és egy gyors hírekre alapuló rendszer, a másodikat pedig egy nagyon szigorúan moderált, mélyebb kommunikáció jellemzi. A vizsgálatukat két részletben végeztem: az első egy kvantitatív kutatás, amiben öt héten keresztül napi kétszeri adatfelvétellel figyeltem a két vizsgált közösség et. A második egy esettanulmány, Johan „Naniwa” Lucchesi nagy botrányt kavart esetére való reakciókat vizsgáltam a két oldalon.

A kutatás eredményében tisztán látható, hogy a két közösség tartalmilag és reakcióiban jelentősen eltér egymástól. A lazán moderált fórum tagjai sokkal lobbanékonyabbak voltak, és sokkal kevesebb mély eszmecsere jelent meg, mint a szigorúan moderáltnál.

Láthatóvá válik, hogy mindkét moderálási elv mellett működőképes közösségek jönnek létre, azonban a közösségek teljesen más irányba indulnak el, más tagokkal, más felépítéssel. Ami azonban közös: bár a küzdelem csak digitális, az indulatok azonban nagyon is valóságosak. Az erre adott reakciónak is annak kell lennie.

SÁNTA MÁRIA

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 6. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

P. Szilczl Dóra
egyetemi tanársegéd, PPKE BTK

A magyar meleg férfiak ideálképei a *Humen* és a *Company* című magyar magazinok alapján

A magyar leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű (LMBT-) emberek fősodratú médiabeli reprezentáltsága alacsony és sztereotíp. Saját médiumaikat azért fontos vizsgálni, mert számos médiafelfogás szerint a médiafogyasztó érdekeit, érdeklődését hivatott szolgálni a sajtó; illetve a média formálja is a recipienst (akár pozitívan vagy negatívan), esetenként erősíti (szub) kultúrához való tartozásának érzését. A dolgozatban arra keresem a választ, hogy az LMBT-médiumoknak vajon milyen üzenete van: miben és hogyan különböznek a mainstreamtől, ha egyáltalán akarnak; milyen ideálminták jelennek meg bennük.

Mivel a szakirodalomban nem található kutatás a magyar LMBT-médiumokról – szemben az angolszász országokéitól –, érdekes a két havilap, a *Humen* és a *Company* tartalomelemzésének eredményét összevetni a külföldi gendertanulmányokkal. Mint az kiderül, szinte kizárólag a meleg férfiaknak szólnak – a hivatalosan megadott profiljukkal ellentétben. Ennek tudatában e dolgozat kvantitatívan és kvalitatívan elemzi a két ingyenes havilapban megjelenő ideálképeket: a cikkek tematikáit, az azokat kísérő fotókat, illusztrációkat és a hirdetések képeit vizsgálom táblázatokkal és diagramokkal szemléltetve. Az elemzés a 2011 októbere és 2012 áprilisa között megjelent lapszámokra terjed ki; hatástanulmányi kutatások alapját képezheti.

A magazinokban feltűnően megjelenő szexizmusról is szó lesz: a szexualitás fokozott megjelenése, illetve ennek az ábrázolt személyt való tárgyiasító hatása, mely a mainstream médiában átkos a feministák szemében, vajon a meleg férfiak esetében hogyan nyer teret? A szexizmus hogyan kapcsolódik a konzumerizmushoz? A reklámok eltérnek-e a tartalomtól, vagy hasonlítanak ahhoz? Mindezek milyen „melegéletmodellt” szuggerálnak? A megjelent emberi kapcsolatformákra is kitérek: milyen interperszonális kontaktuslehetőségeket sugallnak a meleg férfiaknak? Milyen nemű és szexualitású emberekkel ábrázolják őket? Szó lesz arról is, hogy a magazinok mennyire reprezentálják a nem fehér bőrű közönséget, annyira „testfasiszták-e”, mint az amerikai társaik.

A tanulmány az elemzésből kiindulva egy lehetséges választ próbál adni arra, hogy a melegek tradicionális nemi határokat feszegető játéka, transzgressziója melyik irányba dől el inkább a dichotóm férfias/nőies felosztás mércéjén – mert nem marad meg „középen” az androginitásnál, vagy éppen a queer kategóriánélküliségben.

SOMODY KRISTÓF

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 6. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezető:

Jablonczay Tímea
főiskolai docens, ZSKF

Társadalmi nemek és nacionalizmus

Dolgozatomban a 19. századi magyar reformkorban születő, majd a dualizmus időszakára megszilárduló nemzeti diskurzus nyelvi reprezentációs gyakorlatának vizsgálatával tárom fel a nacionalizmus és a társadalmi nemi szerepek közös gyökereit. Azt a feltevést kívánom alátámasztani, mely szerint a nacionalizmus – mint totális ideológia – a nőt alárendelt státuszba helyező társadalmi szerepfelfogások egyik legfőbb tartópillére, amely alapvetően strukturálja a „feminin” és „maszkulin” kategóriák rendszerét a kölcsönös kizárások mentén, a kívülálló csoportoktól önmagukat megkülönböztető nemzetek közösségtudatát formáló vezérlőelvnek megfelelően. Az első szakaszban a kortárs feminista diskurzus azon elméleteit vázolom fel, amelyekre a dolgozat második részét alkotó elemzés épül. Ez utóbbihoz olyan szövegeket választottam, amelyekből világosan kitűnik: nő és nemzet közötti szimbolikus kötelék mindig egy ideológiai keretben nyer értelmet, amely a patriarchális hatalom fenntartását biztosítja. A dolgozat tehát a diskurzuselemzés módszerének segítségével keresi a választ a nemzet és a gender fogalmainak közös eredetével kapcsolatos kérdésekre.

SZABADOS GABRIELLA

kommunikáció- és médiatudomány MA szak, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Gács Anna
egyetemi docens, ELTE BTK

Civil újságírás – A civil tudósító szerepe a ceglédi konfliktusban

A legújabb médiatanulmányok kikerülhetetlen része a civil újságírás. Napjainkban egyre fontosabb szerephez jutnak a hírfolyamban azok az állampolgárok, akik átlagfeletti kíváncsisággal, elszántsággal rendelkeznek, és felelősnek érzik magukat kisebb-nagyobb közösségükért.

„Minden média megbukik, mióta mi dolgozunk” – állítja egy civil tudósító 2012 augusztusában Cegléden a Kékkő utcában. Igaza van-e? Három főből álló tudósító csoport (SoDI) közvetítette online élő adásban a ceglédi konfliktus kirobbanását és fejleményeit, ami a helyi lakosok között robbant ki, elmondásuk szerint a romák állandó garázdaságai miatt. A gárdisták is megjelentek a településen, végül 70-80 rendőr választotta el a szembenálló feleket.

Dolgozatomban a civil újságírás kialakulásának körülményeit, folyamatosan változó tendenciáit mutatom be, külföldi és magyar példákat egyaránt tárgyalva. Fejlődését három egymásba gyűrűző változás határozza meg: a technológia, társadalmi szokások, továbbá a média és nyilvánosság viszonyának átalakulása. Ezek függvényében számtalan közös és elkülönülő út is áll a civil és mainstream média előtt.

Egy ilyen szerep a civil médiában a szélsőséges vélemények kinyilvánítása, mely jelenleg igen erős tendencia hazánkban. Ennek speciális példája a SoDI által közvetített ceglédi konfliktus, ahol a tudósító megfelelően ellátja feladatát: kommentálja, összefoglalja az eseményeket, interjúkat készít, és tartja a kapcsolatot a nézőkkel, ám mindezek során hol nyíltan, hol pedig burkoltan jelennek meg a szélsőjobboldali, kirekesztő nézetek. Az esetet más civil médiás megjelenések, valamint az intézményes média kontextusában is megvizsgáltam. A kutatás során fény derül a több helyen félresiklott tudósítói magatartásra és annak következményeire, valamint hogy ez az új közlésforma hogyan épül be a társadalmi élet bizonyos szegmenseibe.

A civil újságíráshoz fűzött naiv remények mellett egyelőre markánsabbnak tűnnek a ceglédihez hasonlatos indulatkeltő, kirekesztő szellemiségű tudósítások. A változásra tekinthetünk úgy, mint a kibővült nyilvánosság és a szólásszabadság megfizetett „tanulópénzére”, de valószínűleg ennél többről van szó, a tendencia nem ideiglenes. A kérdés már csak az, hogy mindegyre hogyan reagálnak a különböző közösségek, a közvélemény és mainstream média.

SZABÓ DÁNIEL

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 7. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Kovács Ákos
egyetemi docens, PPKE BTK

A rage comic mint gondolati koncepció

A rage comic egy széles körben elterjedt műfaj az internetes mémek között. Állandó figura-készlettel és kifejezőeszközökkel rendelkezik. Munkám során arra kerestem a választ, hogy a rage comic műfaj alkalmas lehet-e az egyetemes kifejezőmódra, előismeretek nélkül megérthető-e. Ezt arra alapoztam, hogy az Ekman által meghatározott hat alapérzelem kultúra független felismerhetőségét vizsgáltam a műfaj figuráiban. Továbbá azt a hipotézist igyekeztem bizonyítani, hogy a rage comicok készítése mögött rituális célok lehetnek. Végeterül pedig egy rövid kitekintésben a műfaj egyfajta gyakorlati hasznosítására kínáltam lehetőséget.

A bizonyításhoz vizuális elemző módszereket használtam – amelyeken az arckifejezések megvalósulását néztem –, továbbá kérdőívvel és elméleti munkák vizsgálatával igyekeztem alátámasztani a hipotézisemet.

Munkám kommunikáció elméleti síkjára James Carey rituális modellje, Paul Ekman alapérzelmeit leíró kutatása és Richard Dawkins *The Selfish Gene* című munkája volt.

A kvantitatív kérdőíves vizsgálat négy nyelven (magyar, angol, spanyol, japán), történt tíz országban (Egyesült Királyság, Egyesült Államok, Ausztrália, Kanada, Dél-Afrikai Köztársaság, Japán, Venezuela, Mexikó, Argentína, Magyarország), kontrollált körülmények között. Célja az egyetemes kifejezőképesség vizsgálata volt. A válaszadókat véletlenszerűen választottam ki, válaszaikat online kérdőívvelés során rögzítettem.

A kutatásom eredménye alapján a rage comic egyetemes kifejezőmódot használ, amely kultúrától függetlenül megérthető, rituális célokat szolgál, ez a kérdőív eredményeiből egyértelműen látszik.

SZLAMKA ZSÓFIA

média és kommunikáció BA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Csepeli György
egyetemi tanár, ELTE TÁTK

A média és az evészavarok. A pro-anorexia közösségek

A pro-anorexia jelenség az internet középosztálybeli térhódításával jött létre az 1990-es évek elején, Magyarországon az első pro-anorexiás tartalmú weboldalt 2002-ben regisztrálták. E weboldalak táplálkozási zavarok tüneteit, legtöbbször az anorexia nervosát, produkáló tagokat gyűjtenek egy közösségbe online keretek között. A site-ok és a hozzájuk kapcsolódó közösségek tanulmányozása az internetes csoportformáló erők feltárásához járulhat hozzá, ugyanis saját célokat állítanak maguk elé, mint a fogyókúrás, a koplalás, saját társadalmi hierarchia fejlődik ki a csoporton belül. E közösségek speciális, online identitást formálnak tagjaik személyiségében. A cél azon eszközök kimutatása, melyek identitásképző erőt rejtenek magukban, s egy tér és anyag, valamint metakommunikáció nélkül létező csoportban képesek kialakítani a valahova tartozás érzését. Ez a tanulmány a pro-anorexiás weblapok struktúráját, tulajdonságait, az őket felépítő elemek funkcióit vizsgálja. Ez a vizsgálat segít ahhoz, hogy a pro-anorexia kategóriája elváljon a táplálkozási zavaroktól és az anorexiától, s önálló, patológikus személyiségtípust alkosson.

TAKÁCS GÁBOR

kereskedelem és marketing BA szak, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Glózer Rita
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Ahol a falnak is Fila van

Kutatásomat három, egymástól igen eltérő pillérre építettem fel. Divatszociológiai megközelítésből arra próbáltam meg választ keresni, nevezhetjük-e divatnak a Fila márkájú táskák tömeges viseletét hazánkban. Egy másik, inkább marketinges nézőpontból igyekeztem fény deríteni arra, milyen hatással volt a Tesco és a Fila kooperációja utóbbi cég magyarországi megítélésére: történt-e márkadevalváció, megjelent-e a márkaterror jelensége? A harmadik nagyobb egysége az írásnak a hálózati kultúra és az internetes folklór témakörét hívja segítségül a jelenség vizsgálatához. Kiderül ebből többek között az, hogy milyen szerepet játszott az internet a táskák és viselőik kapcsán kialakult negatív attitűdben.

TALUM FRUZZINA

kommunikáció- és médiatudomány BSc szak, 5. félév
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Hamp Gábor
tanszékvezető egyetemi docens, BME GTK

Az interperszonális kommunikáció sajátosságai Gyermekhematológiai és Óssejt-transzplantációs Osztályon

Kutatásom témája a budapesti Gyermekhematológiai és Óssejt-Transzplantációs Osztály interperszonális kommunikációja. Munkám során a szakirodalomra és saját empirikus, szemikvalitatív, feltáró jellegű kutatási eredményeimre támaszkodom.

A gyermek csontvelőtranszplantáció hazánkban 20 éves múltira tekint vissza, napjainkra az érintettek száma ugrásszerűen megnövekedett. Kutatásom az orvos-beteg kommunikáció speciális kérdéseit taglalja. Munkámhoz összetett, speciális közeget biztosít a Transzplantációs Osztály, ahol az átültetés családi vagy idegen donortól származó csontvelővel történik.

A kommunikációt alapvetően befolyásoló tényező, hogy a kezelés során az immunológiai- ilag károsodott gyermekek hónapokig nem hagyhatják el a steril boxot. A kezelt gyermekek többsége az alapbetegség okán (pl. leukémia, daganat, anyagcsere-betegség) megelőzően is hosszan igényelt kórházi kezelést.

Dolgozatomban megvizsgálom az orvos-beteg kommunikáció és kapcsolat elméleti hátterét, típusait és az onko-kommunikáció szakirodalmakba foglalt sajátosságait. Kitérek a jogi hátter, az Onkoterápiás Protokoll és az Egészségügyi Etikai Kódex kommunikációra vonatkozó fejezeteire is. Empirikus kutatás keretében igazolom vagy cáfolom a szakirodalmi állításokat. A befolyásoló tényezők figyelembevételével elemzem a különböző kapcsolatokat, kommunikációs attitűdöket és specialitásokat, továbbá saját, a szakirodalmakban nem említett megállapításokat, fejlesztési javaslatokat is teszek. Vizsgálom a beteg, az egészségügyi személyzet és a családtagok között megjelenő kommunikációs aktusokat és stratégiákat, beleértve a pedagógus, a pszichológus, a meseterapeuta, a gyógytornász kommunikációs interakcióit is.

Egységes szempontrendszer alkalmazva résztvevő megfigyelést végzek, illetve személyes konzultációk keretében is meg kívánom ismerni a résztvevők preferenciáit, jellemzőit, kommunikációs attitűdöket befolyásoló sajátosságait. Elemezve a különböző kommunikációs csoportokat, a súlyos betegségkezelés, esetleg halálkezelés kommunikációs mechanizmusát, saját vizsgálataimra támaszkodva következtetéseket vonok le az egész szervezeti egység kommunikációs hálózatával kapcsolatban, mely vélhetően elvezet a hibás stratégiák felismeréséhez és a helyes, egyéni kommunikációs stratégiai javaslat kidolgozásához.

TÓTH ÁGNES

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem, Illyés Gyula Főiskolai Kar

Témavezetők:

Korpics Márta Katalin
egyetemi adjunktus, PTE IFK

Béres István
főiskolai docens, PTE IFK

Közösségi oldalak hatása a társadalmi kapcsolatokra, avagy a Facebook és társai

A tanulmány célja, hogy választ adjon a közösségi oldalakkal kapcsolatos talán legfontosabb kérdésekre: milyen és mekkora a közösségi portálok társadalomformáló és befolyásoló hatása, illetve hogy mi teszi ezeket az oldalakat ennyire népszerűvé. A kutatás alapjául azok a kérdések szolgáltak, amelyek az oldalt használó és figyelő emberek között is folyamatosan elő-előkerültek, ugyanakkor egy tudományos kutatáshoz is megfelelő háttérkérdésként szolgálhatnak. Nevezetesen: a felhasználó hány közösségi profillal rendelkezik? Miért és mióta tagjuk? Mennyire határozza meg a napjait az oldal használata? Mi a véleménye az oldal körüli hype-ról? A kutatás módszertani eszközéül a médiaszöveg-elemzés és az interjúzás szolgált. Ezek a módszerek nagyon jól alkalmazhatók a felhasználók szokásainak feltárására.

Az eredmények közül ki kell emelni az alábbiakat: a kutatás során bebizonyosodott, hogy a közösségi oldal népszerűsége növeli az oldal társadalomformáló hatását, és hogy olykor ez a hatás negatív történésekhez is vezethet. Ugyanakkor arra is rávilágított, hogy az oldalon a magukat mindenáron reprezentálni akaró felhasználók paradox módon ugyan, de csak egy kifordított, hamis képet tudnak magukról mutatni. Azonban az oldalhoz való túlzott ragaszkodás, függőség mellett megjelenik több pozitívum is, melyekre példákat is láthattunk. Idetartozik az eltűnt személyek keresésének segítése, és a jelenség által létrejött kollektív empátia, érzékenység mások eltűnése iránt.

A média jelenségeinek tanulmányozása felhívja figyelmünket arra, hogy milyen gyorsan és alapjaiban változnak a médiumok, a különböző médiumokhoz kapcsolódó tartalmak, illetve arra is, hogy az emberek mennyire gyorsan alkalmazkodnak egy-egy új médiumhoz és hogyan alakítják ehhez mindennapi életüket, szokásaikat. A kutatási eredmények többek között társadalomtudományi szempontból hasznosíthatóak, hiszen a társas kapcsolatok médiumok általi fenntarthatóságának vizsgálatához szolgáltathatnak alapot.

TÓTH LORETTA

kommunikáció- és médiatudomány BA szak, 6. félév
Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Nemesi Attila László
egyetemi docens, PPKE BTK

Hogyan szórakoztat az udvariatlanság? Az offenzív viselkedés megjelenése a kvízműsorokban

Az udvariatlanságot mindenkor elítélendő magatartásként tartotta számon a közvélekedés, szórakoztatásként való felfogása tehát látszólag ellentmondásosnak tűnik, azonban a feltételezés új értelmet nyer, ha nem mi magunk vagyunk a célpont, csupán „megfigyeljük” azt.

A ma népszerű televíziós kvízműsorok sikere ugyanis jórészt abban rejlik, hogy a közönség valamiképp örömet leli a szereplőkkel szembeni offenzív, udvariatlan viselkedés megfigyelésében, amelyben azok élcélődés tárgyává válhatnak megjelenésük, foglalkozásuk, különös hobbijuk vagy tájékozatlanságuk miatt.

A dolgozat célja tehát – a szociopragmatika eredményeit a kommunikációtudományban érvényesítve – bemutatni az új területnek számító udvariatlanságkutatás legfontosabb fogalmait és értelmezési kereteit. Megismerkedünk továbbá az udvariatlanság szórakoztató eszközként való megjelenésével: láthatjuk, milyen örömforrásoknak köszönhetően válik szórakoztatóvá a „véletlenül” meghalló közönség számára a kvízműsorokban szereplő játékosokat ért udvariatlan arculatfenyegetés, valamint hogy hogyan „zsákmányolja ki” a vetélkedő kontextusa az adott versenyzőket. Mindemellett a dolgozat kitér arra is, hogy a vetélkedő mint a neotelevízió kedvelt műfaja milyen eszközökkel igyekszik fokozni a műsor izgalmain, és miképpen teremti elő a közönség számára a játékosokkal való azonosulás lehetőségét.

Az elemzés alapjául a Magyar Televízió két legsikeresebb szórakoztató kvízműsora szolgál, a hétköznaponként adásba kerülő Maradj Talpon!, valamint a vasárnaponként jelentkező Magyarország, szeretlek!

UJHELYI ANNA

kommunikáció- és médiatudomány MSc szak, 2. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Bokor Tamás
tanársegéd, BCE TK

Közel s távol. Online kommunikációs színterek hatása a párkapcsolatokra

A dolgozathoz kapcsolódó kutatás célja volt megvizsgálni, hogy az online kommunikációs színtérnek milyen szerepe van azokban a párkapcsolatokban, ahol a személyes találkozások lehetősége ritka, vagy akár hosszú időn keresztül teljesen megoldhatatlan. A távkapcsolati forma feltevésém szerint az internetes kommunikációs lehetőségek megjelenésével jelentősen átalakult. Hipotézisem alapján az online kommunikációs lehetőségek alkalmazása átalakítja a párkapcsolati kommunikáció struktúráját, valamint a térhez és időhöz való viszonyt. A vizsgálatot esettanulmányok összehasonlító kvalitatív elemzésével végeztem egyrészt olyan személyekkel, akik az internetkorszak megjelenése előtt éltek távkapcsolatban, másrészt olyanokkal, akik rendszeresen alkalmazzák az internetes kommunikációs eszközöket a párkapcsolatuk fenntartása érdekében. A kutatás kérdésköre ezen különbségek leírására és elemzésére irányult. Ennek keretein belül összesen 20 interjú készült el. A dolgozat elméleti alapját alkotja az internet és az itt létesített kommunikáció posztmodern megközelítésű felfogása, mely szerint maga az internet egy „posztmodern organizmus” (Ropolyi L., 2006). Ebből kiindulva kitértem a valós és a virtuális világok közti különbségek dilemmájára, amelyben markánsan megragadhatóak a személyközi kommunikáció interneten, illetve anélkül megvalósuló jellegzetességei.

15. Társadalomtudományi Szekció

**Művelődéstudomány és -történet,
tudomány- és technikatörténet**

BOROS ATTILA

szlavisztika BA szak, 1. félév

Nyugat-magyarországi Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Jankovics Mária

főiskolai tanár, NYME BTK

Az 1812-es honvédő háború emlékezete az orosz érmeművészetben

Dolgozatomban szeretnék rávilágítani arra, hogy a numizmatika miként segítheti elő a legkülönbözőbb tudományterületek megismerését. A numizmatika mint izgalmas időtöltés nem pusztán pénzermék megszerzését és albumba rendezését jelenti, hiszen a numizmata szinte megfelel a numizmatikus érdeklődésnek, hiszen a numizmatikus szinte megismerkedik az érmék kereskedelemben betöltött szerepéről. Ezek a fémkorongok sokkal inkább egy kor lenyomatát adják. Egy kollekció összeállítása során betekintést nyerhetünk az érméket használó nép gondolkodásába, történelmébe, országuk politikai berendezkedésébe és működésébe. A legitim és megkérdőjelezhetetlen hatalom egyik legfontosabb jelképe mindig is az uralkodó saját arcképével kibocsátott pénzérme volt, napjainkban pedig a kibocsátó ország címere díszíti a fémpenzéket, hirdetve annak függetlenségét és stabilitását.

CSÉMI ALEXANDRA
tanító BA szak, 7. félév
Nyugat-magyarországi Egyetem
Apáczai Csere János Kar

GUBA MAGDOLNA
tanító BA szak, 7. félév
Nyugat-magyarországi Egyetem
Apáczai Csere János Kar

Témavezető:
Szabó Péter
egyetemi docens, NYME AK

Xantus János herbárium

2011 júniusában kezdtünk kutatásba Xantus János elveszettnek hitt herbárium után. Kutatásunk tárgya Xantus János önálló herbáriumi gyűjteménye, amelyre idáig nem bukkantak rá a kutatók. Tudomásunkra jutott, hogy Xantus János 1870. május 20-án megvásárolta dr. Emanuel Weissnek 50000 növényből álló gyűjteményét, mikor a doktor öngyilkosságot követett el. Weiss a kelet-ázsiai expedíció Friedrich korvettségének hajóorvosa volt. A növénytári besorolás és a nemzeti herbáriumokat nyilvántartó holland weblap is arról tudósít, hogy 65000 növény érkezett meg a Magyar Természettudományi Múzeum Növénytárába. Ha így van, akkor 15000 növénynek Xantus saját gyűjtésének kell lennie. A kutatás eredményessége érdekében ellátogattunk a Növénytárba, majd a Növénytár levéltárába, ahol olyan adatokra bukkantunk, amelyek kutatásunk előrehaladását segítették ugyan, de tényleges választ nem adtak kérdésünkre, miszerint érkezett-e haza Xantus növényeiből, és ha érkezett, hol található meg. Ahhoz, hogy lezárhassuk a kutatást, további keresés szükséges, Bécsben, Varsóban és Prágában.

DANCS KRISZTINA

történelem BA szak, 7. félév

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Bölcsésztudományi Kar

Témavezető:

Bocskor Andrea

docens, HT

Elméleti és gyakorlati alapvetések a temető kutatásnál

Kárpátalja településeinek története napjainkban is kevés szakirodalommal rendelkezik, így több aspektusú vizsgálata nem vesztett aktualitásából. Beregszász történetével kapcsolatosan néhány monográfia, turisztikai kiadvány és brosúra is keletkezett az utóbbi évszázad során, melyek közül a legkidolgozottabb Lehoczky Tivadar Bereg vármegye monográfiája és Csanádi György Sorsfordító évek sodrásában című kötete. Ezek a művek áttekintést adnak a település történeti korszakairól, de nem használják azt a fontos kortörténeti forrást, melyet a temető névanyaga, síremlékei, szimbólumai árulnak el számunkra. Így kutatásunk legfőbb aktualitása ezen forrás mélyebb megvizsgálása és felhasználása Beregszász múltjának megismeréséhez.

Munkánk célja tehát az volt, hogy elsősorban a temető kutatás nemzetközi és Magyarországi szakirodalmát megismerjük, a temető kutatás módszertanát, történetét és fajtáit (régészeti és néprajzi szempontú) áttekintsük. Az elméleti és gyakorlati tapasztalatok, az eddigi kutatásokról megjelent publikációkat összegyűjtjük, és megismerésük révén a saját kutatási módszertanunkat alakítsuk ki és rögzítsük. Ilyen művek például Puntigán József és Puntigán Tünde: A losonci református temető vagy Gulácsy Géza: A munkácsi (kamjankai) régi magyar temető és egyéb kiadványok. Másodsorban pedig egy általános jellemzést adni a beregszászi református temető szimbólumrendszeréről, feliratairól, nyelvezetéről. Ezeket a célokat tűztük ki munkánk kezdésekor, amit sikeresen végeztünk el.

Távlati terveink közé tartozik a beregszászi református temető sarokpontjainak és főbb objektumainak digitális bemérése, és térképvázlat megszerkesztése, melyen feltüntetésre kerülnek a temető szerkezeti beosztásai: parcellái, sorai és soronként a sírok száma. A beregszászi református temető feltérképezése, a síremlékeken szereplő szövegek, sírfeliratok, szimbólumok és sírversek betűhív lejegyzése, adatbázisba helyezése, forrásanyagának elemzése, digitális fénykép-adatbázis készítése.

FÖLDESI ORSOLYA

pénzügy és számvitel BSc szak, 6. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástudományi Kar

Témavezető:

Pogány Ágnes
egyetemi docens, BCE TK

A hiánytól a túlfogyasztásig – A magyar táplálkozási szokások megváltozása a XX. század második felében

Dolgozatomban a II. világháborút követő négy évtized táplálkozástörténetét vizsgálom, kiemelve a Kádár-korszakban megfigyelhető változásokat. Elsősorban Magyarország városi lakosságát tanulmányozom. A változások okain és következményein kívül megvilágítom a fogyasztás és termelés összefüggéseit, a befolyásolás céljait és eszközeit, a fogyasztási lehetőségek kiszélesedését, és hogy ezt miként lehetett összeegyeztetni a szocialista társadalmi ideológiákkal. Kitérek a főzési és étkezési szokások átalakulására (panellakás, üzemi konyha stb.), valamint a különböző „pótló” élelmiszerek megjelenésére és elterjedésére. Sorra veszem azokat az „újdonosságokat”, amelyek az 1960-as évektől megjelentek a polcokon. Egy olyan korszakot vizsgállok, amelyről jelenlegi társadalmunk számos tagjának van véleménye, vannak élményei és emlékei. Éppen ezért figyelmet fordítottam arra, hogy a hivatalos dokumentumokon, a történészek által készített korrajzokon, a statisztikákon és közgazdasági elemzéseken kívül meghallgassam azokat is, akik megélték az általam elemzett éveket, és saját élményeik elmesélésével hozzájárultak egy teljesebb kép kialakításához.

HARANGOZÓ NOÉMI

andragógia BA szak, 5. félév
Kaposvári Egyetem, Pedagógiai Kar

Témavezető:

Belovári Anita
egyetemi adjunktus, KE PK

Az „Uránia” népművelő tevékenysége Kaposváron 1911 és 1922 között

A 19–20. sz. fordulójának – amely időszak kiemelkedően fontos a népművelés kutatásának szempontjából – különleges, emblematikus intézménye az Uránia népművelő részvénytársaság. Kivételes voltát igazolják az általa, az országban egyedi módon alkalmazott eszközök: a legmodernebb technika vívmányai, a diavetítések, idővel a mozgóképvetítések. Hasonlóképpen unikális sajátossága a profitorientáltság.

Az Uránia működése országos szinten sem feltárt, vidéki tevékenységük pedig még inkább homályba vész. Fő hipotézisem szerint – ahogy a szervezet azt egyébként célul is tűzte ki – a működést vidéken is sikerült a fővárosban kialakított szinten megszervezni. Vizsgálatom a kaposvári Uránia tevékenységét tárja fel, a műsorstruktúrára, a látogatók összetételére, a sajtóvisszhangokra koncentrálva. A kaposvári Uránia mozgóképszínház sajtóságos helyzetét alátámasztja Kaposvár kiemelt szerepe a magyar mozi 20. század eleji történetében. Ezekben az években, ebben a kisvárosban volt a legmagasabb az egy főre jutó moziférőhelyek száma. Ez a tény pozitív és negatív módon egyaránt befolyásolta az Uránia mindennapjait. A bő egy évtizedes fénykor bemutatása után kitérek a megszűnés körülményeire is.

Kutatásomban nagy segítségemre voltak az Uránia működésére vonatkozó dokumentumok, például alapszabályok, programalkotó beszédek, az elnökségi tagok sajtómegnyilvánulásai. A kaposvári működést a sajtón keresztül vizsgáltam. Sajnos levéltári anyagok nem álltak rendelkezésemre. Hasznos segítséget nyújtottak természetesen az Uránia tevékenységére vonatkozó tanulmányok, cikkek.

Úgy vélem, a téma aktuális ma is, hiszen a népművelés speciális útjait ma is keressük, a programok vonzóerejének növelése ma is fontos célkitűzése ennek a kulturális területnek.

HÓDI ADRIENN DÓRA

társadalmi tanulmányok BA szak, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Bisztrai Márton
PhD-hallgató, megbízott előadó, ELTE TÁTK

A tuaregek kultúráváltozása a 19–20. század fordulójától napjainkig a globalizációs és modernizációs folyamatok tükrében

Dolgozatom témája a tuaregek kultúráváltozása a 19–20. század fordulójától napjainkig. Úgy vélem, hogy különösen releváns ez a kérdés, mivel az Észak-Afrikában intenzíven megmutatózó társadalmi átalakulás megértéséhez elengedhetetlen, hogy tisztában legyünk a kultúra-változás azon folyamataival, amelyek az utóbbi időszakban végbementek az euro-mediterrán térségben. Mindezek fényében dolgozatom célja az, hogy az elérhető szakirodalom alapján választ adjak arra a kutatási kérdésre, hogy a globális politikai, technológiai, gazdasági és ökológiai folyamatok az elmúlt száz évben hogyan alakították át a népcsoport kultúráját a társadalom, a gazdaság, a család és a nemi viszonyok, illetve a spiritualitás dimenzióiban.

A 20. század első felében lassú, fokozatos kultúráváltozás volt megfigyelhető, az 1950-es évektől kezdve viszont radikális átalakulások történtek a térségben. Algéria, Líbia, Mali és Niger független nemzetállamokká váltak, kezdetét vette a városiasodás, ipari és infrastrukturális fejlesztések indultak meg, megfigyelhető volt a pénzgazdaság térhódítása, mindeközben pedig az észak-afrikai sivatagban is éreztette hatását a klímaváltozás. A tuaregek kultúráváltozásának négy, vizsgált dimenziója közül mindegyiket érintették ezek a folyamatok. Társadalmi berendezkedésük nagymértékben megváltozott, átalakultak a társadalmi rétegek. Új munkaformák jelentek meg, és a tuaregek bekapcsolódtak a pénzgazdaságba. A hagyományos családmodell egyre inkább felbomlani látszik a férfi munkaerő elvándorlása miatt, a tuareg gyermekek többségi oktatásban való részvétele pedig a többségi kultúra átörökítésének problematikáját veti fel. Végül pedig, a tuareg hit és spiritualitás teljesen eltér attól a világréptől, amit a modernizáció kínál, és amihez kénytelenek alkalmazkodni, ez pedig belső meghasonláshoz vezethet.

Látható tehát, hogy a globalizáció jelentős hatással van a tuareg kultúrára, és egyre inkább átalakítja azokat a kulturális alapokat, amelyekre a népcsoport évszázadok óta támaszkodik. A téma további kutatási lehetőségeket rejt magában, ilyen lehet az egy-egy földrajzi területre vagy a kultúra egy-egy dimenziójára vonatkozó részletesebb vizsgálat. Bárhogyan is lesz, úgy gondolom, hogy igyekeztem átfogó, a kultúra több szegmensére kiterjedő dolgot írni, és jelenlegi kutatásom erős alapjául szolgál a további lehetséges vizsgálgatásoknak.

KÓNYA NIKOLETT

szociológia MA szak, 10. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Lencsés Gyula
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Dudar és Petőfibánya: történelem és építészet. Bányásztelepülések összehasonlító vizsgálata

Dolgozatom egy esettanulmány formájában mutatja be, hogy a történelmi idő és a társadalmi változások hogyan alakítják egy-egy település épített környezetét.

Kutatásomhoz két, egymástól távoli, sokban különböző, mégis sok mindenben hasonlító települést, Dudart és Petőfibányát választottam.

Mindkét hely életét meghatározta az 1940-es évektől a bánya megnyitása. Ez jelentős infrastrukturális és urbanizációs folyamatokat indított be, melyek hatása egészen a rendszerváltásig tartott. Dolgozatom ezt az időszakot vizsgálja.

A közösségi élet színtereinek bemutatásakor képet kapunk a XX. század második felének közösségi építészetéről. A bányát kiegészítő és egyéb ipari épületek tanulmányozása során a korszak ipari építészetének jellegzetességeit és feltűnő, részben a helyi adottságokból is következő hasonlóságait figyelhetjük meg.

A lakóépületek építészeti sajátosságainak szemrevételezésekor ugyancsak tetten érhetőek a politikai akarat hatásai és az emberek alkalmazkodása a mindenkori körülményekhez. A '40-es években már láthatunk példát a típusterves építkezésre, de még a népi építészet nyomait is felfedezhetjük. Az '50-es évek a társasházi építkezések időszaka mindkét településen. A 1960-as években a települések urbanizációs igényeinek kielégítésére való törekvést regisztrálhatjuk. Megjelenik, sőt divattá válik a kockaház, az 1970-es években pedig az emeletes családi ház típusa is feltűnik. Az 1980-as évek lakóházainál már a posztmodern felé történő átmenet jeleit is megfigyelhetjük.

Dolgozatom, melynek a mellékletben szereplő fotók szerves részét képezik, azt kívánja illusztrálni, hogy egy-egy település képét milyen nagy mértékben meghatározzák az adott korszak társadalmi igényei, a politika által nyújtott mozgástér és az emberek ehhez való alkalmazkodása.

LAMPERT ÉVA

kertépítő BSc szak, 9. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Tájépítészeti Kar

Témavezető:

Geccséné Tar Imola
egyetemi adjunktus, BCE TÁJK

Zsidó temetők és emlékhelyek Budapesten és környékén

A tájépítészet és a vallás összekapcsolódásának egyik legszebb példájának a temetőket tartom. A zsidó kultúrával, és főleg a temetőkkel kapcsolatos kutatásokra napjainkban nagy szükség van. A holokauszt után a zsidó lakosság nagy része eltűnt Magyarországról, a temetők állapota nagyon leromlott, és nincsenek kellően felkutatva, dokumentálva. Gyakorik a régi sírok, amelyek miatt még az egyébként rendben tartott temetőnek is vannak olyan részei, melyek nincsenek kellően dokumentálva, sem pedig fenntartva.

Munkám során feltárom, hogy egy-egy zsidó temetőben hogyan jelennek meg a vallási előírások, a népi szokások, és hogyan változtatta mindezeket a történelem. Képet kaphatunk a különböző korok zsidó lakosságának életéről, szokásairól. Így a kutatás tulajdonképpen néprajzi kutatás is. A vallási szokások vizsgálatakor az ortodox temetőkről beszélek.

A Kozma utcai temető példáján bemutatok egy „ideális” zsidó temetőt, mely kielégíti a vallási és a tájépítészeti igényeket is. Az itt fellelhető vallási és tájépítészeti konfliktusok ütköztetése után egy olyan megoldást javaslok, mely minden szempontból előnyös. A vizsgálat során figyelembe kell venni, hogy mivel ez egy neológ temető, a vallási szokások nem olyan szigorúak, mint az ortodox temetőben, így nagyobb szerepet kaphatnak a tájépítészeti megoldások.

A zsidó temetők vizsgálatakor nem hagyhatóak ki az emlékhelyek sem, hiszen mindegyikben, de sokszor a temetőn kívül is található emlékhely, melyek nagyon gyakran sírhelyeket helyettesítenek. Emiatt nagyon nehéz és szükségtelen meghúzni a határt sírhely és emlékhely között.

Temetőket nemcsak vallási szempontból, hanem mint kegyeleti park, városképben betöltött szerepét és más építészeti/tájépítészeti, ökológiai szempontjait is vizsgálom. Ezen kívül feltárom, hogy melyek azok a problémák, amelyek nem orvosolhatók a vallási előírások, tiltások miatt. A dolgozatomban a zsidóság magyarországi történelmét is leírom, mellyel a sírkertek kialakulásának történelmi hátterét is feltárom.

Témám ugyan a budapesti temetők, azonban zsidó temetők esetén nem lehet egyértelműen elkülöníteni a sírhelyet az emlékhelytől. Ezt az átmenetet a holokauszt-emlékművek jelentik, emiatt írok csak ezekről. A zsidóüldözések áldozatai gyakran nem kaphattak méltó temetést. Később, hogy ezek az emberek is megkapják a kijáró tiszteletet, több holokauszt-emlékművet avattak szerte az országban.

PINTÉR NOÉMI

kulturális örökség tanulmányok MA szak, 5. félév
Eszterházy Károly Főiskola, Tanárképzési és Tudástechnológiai Kar

Témavezetők:

H. Szilasi Ágota
művészettörténész,
Dobó István Vármúzeum

Verók Attila
főiskolai docens, EKF TKTK

Bor – művészet – századforduló

Munkám fő kérdése az volt, hogy tudtak-e társadalmi rangot elérni a támogatott és kevésbé támogatott képzőművésznők a századfordulón kibontakozott művészvilágban. Valamint, hogy milyen nehézségekbe ütköztek tanulmányaik és később művészi pályájuk során.

A 19–20. század fordulóján a nők külső kényszerből vagy belső indítatásból egyre gyakrabban választottak maguknak valamilyen hivatást. Ezt az új hivatást gyakran a képzőművészetben találták meg. Fényes sikereket érhettek el, mellyel akár a magyar társadalom elitjébe is emelkedhettek. Ugyanakkor ez a pálya akár tisztes jövedelmet is biztosított számukra.

Érdekes kérdés, hogy a képzőművészet mennyire jelentett számukra karrierlehetőséget, vagy egyáltalán erről volt-e szó, nemcsak hasznos időtöltésről; milyen szinten tudtak profeszionálisan alkotni, vagy csak amatőrként tevékenykedtek. Emellett – ami a férfiak számára is fontos volt – hogyan tudták összeegyeztetni a tradicionális női szerepeket az új hivatással.

A nők képzőművészetben betöltött szerepéről nem volt egyértelműen pozitív a vélemény a férfitársadalom részéről. A kezdetekben még kíváncsisággal figyelték a nők előretörését a művészpályán, később szakmai féltékenységből adódóan konkurenciát láttak bennük. Éppen ezért a képzőművésznők szakmai téren a megkülönböztetés számos formájával találkozhattak. Ez a fajta diszkrimináció már a felsőfokú tanulmányok során megtalálható.

Számos szervezet jött létre: a férfiakat tömörítő Országos Magyar Képzőművészeti Társulat és a nők jogait védő Magyar Képzőművésznők Egyesülete. Ugyanakkor jellemző az alternatív szerveződés és a fragmentálódás is más értelmiségi pályákhoz hasonlóan.

Elgondolkodtató, hogy a nők mint a képzőművészet új képviselői hogyan győzik meg az ellenkező nem képviselőit tehetségükről. Számos akadályt gördítettek eléjük (például: kiállításról való kiszavazás), de végül mégis – rejtve vagy nyíltan – elismerték szerepüket és helyüket a magyar képzőművészetben. Jelenlétük azért is különösen fontos, mert fellépésükkel a saját nemük nem műértő vagy műkedvelő tagjait is be tudták vezetni a művészet világába, ezzel is segítve egy művészetet támogató és szerető réteg kialakítását, valamint a hazai közízlés formálását.

15. Társadalomtudományi Szekció
Nemzetközi tanulmányok

ÁVÉD KRISZTINA

nemzetközi tanulmányok MA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Balogh László
egyetemi docens, ELTE TÁTK

Lengyelország nemzetközi szerepének változása a rendszerváltás óta

Lengyelország a rendszerváltozás és az EU-hoz való csatlakozás óta hatalmas fejlődésen ment keresztül. Egy poszt-szovjet, „felzárkózó” országból nem egész két évtized alatt Európa egyik vezető állává nőtte ki magát. Csatlakozása során kétkedve figyelték fejlődését, mely 2004, de különösen 2007-től robbanásszerűen tört felfelé. Teljesítményével kivívta a „nagyhatalmak” elismerését, trükkös és tudatosan irányított politikájának köszönhetően pedig komoly stratégiai partnerként kezdték el kezelni, nem csak Európában, hanem a nagyvilágban is. Ezt Lengyelország kihasználja és igyekszik maximalizálni a jelenlegi pozíciójából származtatható előnyöket.

Külpolitikáját egymással szorosan összefüggő, főként történelmi és ebből következően szimbolikus tényezők befolyásolják. Ezek közül a legfontosabbak a kereszténység, a szuverenitás és a függetlenség, de ide sorolható a háborúk, a szocializmus és a rendszerváltás tapasztalata is.

Ezeket, valamint nemzetközi és lengyel belpolitikai szempontok együttes figyelembe vételével igyekszem bemutatni Lengyelország nemzetközi megítélésének fejlődési vonalát, szerepének, internacionális befolyásának változását. Dolgozatommal igyekszem betekintést nyújtani abba:

- hogyan befolyásolják a „kifelé történő” kommunikációt a gyakori belpolitikai változások és csatározások,
- hogyan változtathatja meg az integráció folyamatát egy radikális nézet,
- hogyan hat az európai politikára egy ország geopolitikai elhelyezkedéséből fakadó gazdasági előnye,
- mennyire befolyásolhatja egy karizmatikus, tudatos külügyminiszter,
- miként válik egy elmaradott ország Európa egyik hatalmává, valamint a hirtelen sikert miként használja fel a keleti-politikájában, az Európa-politikában és a regionális kapcsolatok alakításában.

A dolgozatban kvalitatív analízist végzek, a politikatudomány és az összehasonlítható történelemtudomány módszereinek alkalmazásával.

BAKÓ TIBOR

nemzetközi gazdaság és gazdálkodás MSc szak, 3. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Vígvári Gábor
tanársegéd, BCE KTK

Puha erő és országimázs építés az Egyesült Államok kulturális hegemoniájában

Jelen tanulmány célja az Amerikai Egyesült Államok puha hatalmának rövid elemzése, illetve az amerikai értékek jelentőségének bemutatása a pluralista demokráciára alapozott élhető kapitalizmus kialakításában és fenntartásában. Reményeim szerint sikerül érinteni a soft power amerikai kulturális hegemoniaépítésében betöltött szerepét, illetve felvetni bizonyos világgazdasági szempontból releváns kérdéseket, amelyek jelentős szerepet játszanak a válságtünetekkel küzdő nyugati kapitalizmus kurrens értelmezését elemző értelmiségi diskurzusokban. A tanulmány Bronfenbrenner mezőelméletén keresztül szemlélteti a soft power hatásmechanizmusát a nemzetközi rezsimek koordinációs mechanizmusaiban, elsősorban a neoliberális és kognitivistá rezsimek közös metszetében. Ezt követően az amerikai inkorporatív kompetitív identitást megalapozó értékészlet kerül bemutatásra Schildkraut „többrétű párhuzamos hagyományok”-at elemző modelljén keresztül, mely alátámasztja az előnyös hatást, amelyet az Egyesült Államok mint jótékony hegemon, a rezsimek alappremisszáinak kialakításában érvényesít. Ezután dióhéjban összefoglalom a soft power kvantifikálására irányuló erőfeszítések eredményét, rámutatva, hogy az USA a rangsorolásban a legelőkelőbb helyezést érte el, majd röviden kitérek a közdiplomácia szerepére az országimázs hatékony menedzselése terén.

BALOGH NÓRA

nemzetközi tanulmányok MA szak, 3. félév
Budapesti Gazdasági Főiskola, Külkereskedelmi Kar

Témavezető:

Nyusztay László
Főiskolai tanár, BGF KKK

Az exception française megnyilvánulása Franciaország NATO-politikájában

Dolgozatom tárgya a francia kivételesség megnyilvánulásának bemutatása Franciaország NATO-politikáján keresztül. Elsőként az exception française fogalma a vizsgálat tárgya, majd ennek megjelenése Franciaország történelmében, kultúrájában.

1966-ban a de Gaulle éra alatt Franciaország kilépett a NATO katonai szervezetéből úgy, hogy közben a szövetség tagja maradt. A kilépésnek számos oka van, amely a dolgozatban részletesen olvasható, többek között a legfőbb indok magának, de Gaulle tábornoknak a személye, és az ő grandeur politikája, amely alapvetően meghatározta 20 év (illetve a későbbi évek) francia külpolitikáját. Valamint az a tény, hogy az amerikai vezetés de Gaulle tábornok elképzeléseit már a háború alatti ellenállás során sem támogatta, és ezek az ellentétek a későbbiekben is fennmaradtak. Franciaország számára a NATO a védelem és az alávettség furcsa kettősségét szimbolizálta, és épp ez utóbbi miatt érezte úgy a tábornok, hogy ki kell léptetnie országát a szervezetből.

A kilépést követően a visszalépéshez vezető út, Pompidou, Giscard d'Estaing, Mitterrand és Chirac politikai tevékenysége, a NATO-hoz való viszonyuk a kutatás tárgya. Egyfajta közeledés figyelhető meg az eltelt 40 év alatt, hiszen fegyveres konfliktus esetén Franciaország a szövetségesei oldalán foglalt állást, bár kivételességét igyekezett továbbra is fenntartani (pl. iraki konfliktus).

Nicolas Sarkozy elérkezettnek látta az időt, hogy országát „visszavigye” az Észak-atlanti Szövetség katonai struktúrájába. A visszalépés indokait, melyek a védelmi Fehér könyvben olvashatók számos elemző kritizálja, mondván, hogy Franciaország ezzel elveszíti kivételességét. A kormányzat álláspontja szerint a francia szuverenitás nem sérül a visszalépéssel, hiszen a NATO-ban a szabad akarat érvényesül, ugyanakkor a Nukleáris Tervező Csoportba továbbra sem tértek vissza. Összességében a visszalépést „felemásként” értékelhetjük, hiszen Franciaország továbbra sem integrálódott vissza teljesen a szövetségbe.

A dolgozat számos tudományos elemzésre, szakirodalomra, a francia kormányzat kiadványára, a különféle folyóiratokban, részben francia, részben magyar nyelven megjelent munkákra támaszkodik.

BÉKÉS MÁRTON

vezetés és szervezés MSc szak, 4. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástudományi Kar

Témavezető:

Csicsmann László
adjunktus, BCE TK

The effects of China's rise on Third World democratization

A dolgozat azt vizsgálja, hogy a lassan szuperhatalommá váló Kína milyen hatást gyakorol a Harmadik Világ demokratizálódására. Elsőként egy olyan elméleti keret megalkotására került sor, mely a demokratizálódás, a globalizáció és a nemzetközi hatalmi viszonyok közötti összefüggéseket vizsgálva rámutat, hogy egy felemelkedő nem-demokratikus hatalom miképp gyakorolhat (negatív) hatást más országok demokratizálódási folyamataira. Az utóbbi évek – döntően kvalitatív módszereken nyugvó – szakirodalmát e keretben áttekintve azonban azt tapasztalhatjuk, hogy nem alakul ki tiszta kép a kínai hatások mibenlétéről, hiszen az egyes szerzők és aspektusok szerint is hatalmas különbségek vannak. Annak érdekében, hogy átfogó képet kaphassunk a kínai hatásokról, a dolgozat részeként egy széleskörű kvantitatív kutatás került kivitelezésre, illetve ennek alapján különböző regressziós modellekkel vizsgáltam a kérdést. Az eredmények azt mutatják, hogy bár az 1990-es évek közepén még valóban negatív hatása volt Kínának, de ez fokozatosan gyengült, napjainkra pedig teljesen eltűnt. Zárásként a dolgozat három lehetséges magyarázatot mutat be, melyek hozzásegíthetnek a gyengülő kínai hatás dinamikájának megértéséhez.

B. KIS ANNA

nemzetközi tanulmányok BSc szak, 6. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Molnár Tamás
adjunktus, BCE TK

Helyükre kerülnek-e a kirakós játék darabjai? A nemzetközi jog fragmentálódása és/vagy pluralizációja

Dolgozatomat a nemzetközi jog aktuális folyamatairól írtam, amelyek a fragmentálódás, valamint az univerzalizáció látszólag ellentétes fogalmaiban foglalhatóak össze. A nemzetközi jogi folyamatok a nemzetközi politikai változásokkal párhuzamosan zajlanak, ezért nagy hangsúlyt helyezek arra, hogy a két szintért kölcsönösen összefüggő és egymásra ható területekként írjam le. Először a múlt század második felében induló változások elemeit, illetve az új nemzetközi jogi korszak létjogosultságáról szóló vitát tekintem át a szakirodalom alapján, majd ennek alapján adok lehetséges magyarázatot a változásokra. Megállapítom, hogy a proliferáció nem oldja meg a jog alapvető problémáit, a hatékonyság és demokratikusság kérdését. A jogi változásoknak a rendszer egészére, különösen a szereplők súlyára való hatását is megvizsgálom. A kérdést végül nemzetközi politikai eszközrendszerrel, a kozmopolitanizmus „lencsén” keresztül elemzem, fókuszálva ezzel az egyenlő politikai képviselet és az univerzális jog érvényesülésére.

BOROS ANNABELLA

nemzetközi tanulmányok BA szak, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem,
Állam- és Jogtudományi Kar

KISS NIKOLETT

nemzetközi tanulmányok BA szak, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem,
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Hekáné Szondi Ildikó
egyetemi docens, SZTE ÁJK

Demográfiai robbanás a világban és a kínai nép

Napjainkra nyilvánvalóvá vált, hogy a legnagyobb globális kihívás a bolygó túlnépesedése. A dolgozat első felében meghatározzuk a demográfiai robbanás fogalmát, illetve bemutatjuk a népesedési trendeket a történelem során. Feltárjuk kialakulásának okait, folyamatát.

A népességrobbanásnak az egész világot érintő következményei vannak. Összefüggésben áll olyan globális problémákkal, mint például a klímaváltozás, a környezetszennyezés vagy az éhínség.

A népességnövekedés először a fejlett ipari országokban jelentkezett, mára már szinte kizárólag a fejlődő országokban zajlik. Az egyik legnagyobb mértékű növekedés Kínában tapasztalható.

Kína minden bizonnyal az egyik legnagyobb jelentőséggel bíró ország mind napjainkat, mind a korábbi korokat nézve. Kereskedelme már az ókortól fogva jelentős, és ma is temérdek áruval találkozhatunk, melyet Kínából importálnak hazánkba, de egész Európába is. A fejlettségi szintet tekintve is az élen jár. Ez az ókorra is elmondható, bár az ipari forradalomnak köszönhetően a későbbiekben Európa megelőzte Kínát, így egyik legfontosabb célja a felzárkózás lett, ami sikerült is neki. Ráadásul Kína mára már úgy gondoljuk kimondható, hogy nagyhatalommá vált. Mindezek miatt szeretnénk feltárni az utat, amely alatt Kína elérte mai állapotát. Ebben minden bizonnyal nagy jelentősége volt a népesség gyors gyarapodásának, bár ez mára már inkább problémát jelent az országnak.

A dolgozatban a demográfiai adatokra összpontosítunk, de a változások hátterét is feltárjuk, mivel csak ezzel együtt láthatóak az ok-okozati tényezők, s érthetőek meg a folyamatok. Vizsgálódásunk során elméleti kutatásokra, művekre és statisztikai adatokra hagyatkozunk. Kutatásunk egészen az őskortól napjainkig tart, illetve szólnunk a jövőben várható népességszám alakulására vonatkozó elméletekről. Végezetül felsorolunk megoldási javaslatokat, melyekkel csökkenteni lehet a népesség növekedését, és amelyekkel kezelni lehet a nagy népességszámból fakadó problémákat.

BUDA GERGELY

nemzetközi gazdaság és gazdálkodás MSc szak, 4. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Marton Péter
adjunktus, BCE TK

A békeépítés evolúciója

Ebben a dolgozatban a békeműveletek sikerességének kérdését tárgyalom. A békefenntartás átfogó céljának a Johan Galtung által megfogalmazott pozitív béke megteremtését tekinthetjük, ami alatt a strukturális erőszak permanens hiányát értjük. Fő érvelésem ebben az esetben, hogy egy sikeres misszió megvalósításához figyelembe kell venni mind a kvantitatív, mind a kvalitatív tényezőket. Emellett összegyűjtöttem több kritikus kérdést a békeműveletek működésével kapcsolatban, amelyek jelentős mértékben befolyással bírnak azoknak sikerességére. Végül arra a következtetésre jutottam, hogy az ENSZ sikeresen tudott reagálni a vehemens kritikára, és új elemeket épített be a békefenntartás intézményrendszerébe.

BUDAI MIHÁLY EGON

nemzetközi tanulmányok BA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Majtényi Balázs
tanszékvezető egyetemi docens, ELTE TÁTK

A franciaországi kisebbségpolitika jelene és jövője: egy központosított európai állam az okcitan etnikai törekvések és a lisszaboni szerződés elvárásainak keretében

Franciaország, a hidegháborús versengés miatt (is) európaizálódó impérium a mai napig meghatározó gazdasági, politikai és kulturális befolyással bír az Európai Unióban. Az ország jellemzően támogatja az integráció elmélyítését. A központosítás szupranacionális szinten is megnyilvánuló igénye a francia államszervezési hagyományokból táplálkozik.

A XVIII. századi francia gondolkodás teremtette meg a ma „politikai nemzet” néven ismert fogalmat: a közös politikai alkotmányon és jogi egyenlőségen alapuló, saját területe fölött szuverenitást gyakorló csoport koncepcióját. A francia politikai egység és egyenlőség megteremtése a francia nyelv egyeduralmát hozta el, amely együtt járt a dialektusban beszélők és a nyelvi kisebbségek (baszkok, bretonok, elzásziak, katalánok, korzikaiak és okcitanok) nyelvhasználati jogainak csorbításával, sőt megszüntetésével. Mindazonáltal a partikuláris identitások, erősen visszaszorítva ugyan, a mai napig fennmaradtak; az okcitan (okszitán) kisebbség nyelve is példa is e nyelvek közé tartozik.

Előadásomban a francia nemzetfelfogás vázlatos bemutatása után Franciaország etno- és nyelvi politikájának 1789 óta tartó asszimilációs törekvéseiről és annak 1945 utáni enyhüléséről fogok beszélni. A változások közül különös hangsúlyt fektetek az Európai Unió által 2009-ben az uniós alapszerződésekkel azonos jogi rangra emelt Alapjogi Karta kisebbségvédelmi rendelkezéseire.

Ezt követően a négy jelentősebb okcitan politikai szerveződés – három pártként működő mozgalom és a Kezdeményezés Okcitiáéért (Iniciativa per Occitània) – tevékenységét és ideológiáját szeretném bemutatni. A közöttük megjelenő hasonlóságokra és eltérésekre, valamint ezek következményeire egyaránt kitérek.

Előadásom célja választ találni arra a kérdésre, hogy a kettős vertikális nyomás – az Európai Unió normái és a szubnacionális okcitan/okszitán nacionalizmus – lehetőséget jelent-e arra, hogy „Okcitiánia” autonóm franciaországi tartománnyá vagy esetleg független európai állammá váljék.

CHIKÁN BALÁZS

nemzetközi gazdálkodás BA szak, 7. félév
Budapesti Gazdasági Főiskola, Külkereskedelmi Kar

Témavezető:

Majoros Pál
főiskolai tanár, BGF KKK

Az Európai Unió keleti bővítése

Az Európai Unió fejlődését, az integráció mélyülését korszakonként másképpen magyarázzuk. Ami azonban minden alkalommal közös, az az integráció folyamatos fejlődése és az Unió bővülése. És mikor lehetne fontosabb a bővítés kérdése, mint amikor a válság hatására a köztudatba lassan beépül, hogy veszélyben Európa egysége. Az Unió gazdasági fejlődésének intenzitása lassult, de ezt nem lehet az integrációs fejlődés megtorpanásának szinonimájaként értelmezni. A 2008-as válság hatására az EU gazdasága a világéval együtt szűkült, de a fejlődés továbbra is folyamatos az integráció intézményrendszerén belül.

A jelen nehéz körülményei között az Unió akkor tud erősnek mutatkozni, ha folytatja a csatlakozási tárgyalásokat a teljes Balkánnal és Törökországgal is. Megoldást csak az jelenthet, ha egy lélekszámban is meghatározó területtel képes bővílni az Unió, hiszen ez bizonyítja erejét és a rendszer működőképességét. A Nyugat-Balkán és Törökország is része az Unió energia- és biztonságpolitikájának, melyek szoros összefüggésben állnak a bővítéspolitikával mint annak motivációi. Mindaddig, amíg az Unió nem áll készen a következő területi növekedésre, aktív szomszédáspolitikát folytat, hogy a csatlakozni kívánó államokat érdeklődését az Unió irányába fenntartsa.

Szerbia és Törökország fontos bástyája az EU energia stratégiájának, hiszen otthonául szolgálnak a jövő gázellátását biztosító vezetékeknek. Szerbián keresztül közeledhet egymáshoz az Unió és Oroszország, illetve a Déli Áramlat megépülésével Európa Ukrajnát elkerülő megbízható tranzitútvonalat épít. A Nabucco gázvezeték összekapcsolja Törökországot és az EU-t, így Törökország csatlakozási folyamatában kiemelkedő jelentőséggel bír. A Nabucco az orosz energiafüggéstől diverzifikált új folyosót nyit, melyen keresztül Európai érdekek jelenhetnek meg a Közel-Keleten és Kis-Ázsiában.

Magyarországnak aktív résztvevőjévé kell válnia az Európai Unió energiabiztonságát szolgáló programoknak. Ezzel fontos tagjává válhat az integrációnak és kedvező fényben feltűnő partnerévé a csatlakozni kívánó keleti-délkeleti országoknak. A bővítéspolitika szoros összefüggésben értelmezhető az energiapolitikával, így amennyiben hazánk képes lesz kihasználni geostratégiai előnyeiből fakadó lehetőségeit, úgy a következő bővítési hullám egyik élharcosává válhat. Végül nem szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy Magyarország nem csupán délkelet felé jelent kaput az EU-nak, hanem a Keleti Partnerség irányába is.

CSEKE BENCE

nemzetközi tanulmányok BA szak, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Sógor Dániel
PhD aspiráns, ELTE TÁTK

Az Iráni Iszlám Köztársaság nukleáris törekvései

Dolgozatomban a kurrens és nagy horderővel rendelkező iráni nukleáris program részleteit, eltitkolt fejlesztéseit valamint a kiegészítő hadi-stratégiai kapacitásokat mutatom be. Mivel a perzsa állam nukleáris aspirációi a nemzetközi közösségben bizalmatlanságot keltenek, ezért fokozott figyelmet érdemel a téma tárgyalása. Alapvetően ez motivált a témában történő értekezésre.

Az iráni nukleáris kapacitások kiépítése amerikai segítséggel már az ötvenes években megkezdődtek, azonban az iszlám forradalom után kikerült az állandó nyugati ellenőrzés alól. Az iszlamista vallási rezsim irányítása alatt tovább folytak a nukleáris kapacitások kiépítései, de az iraki-iráni háborút követően nyugati nyomásra megerősödött a gyanú, hogy a nukleáris komplexumokban titokban atomfegyvereket fejlesztenek ki az iráni tudósok. Mivel a nukleáris kapacitások kiépítéséhez ugyanazok a technológiák szükségesek, mint az energiafejlesztéshez elengedhetetlen urándúsítási folyamatokhoz, ezért Teherán titkos urándúsítási fejlesztései és kapacitásnövelései az ENSZ-ben 2003-ban hatalmas botrányt váltottak ki. Az akkori iráni elnök, Khamenei a nemzetközi együttműködést támogatta, de Ahmedinedzsád 2005-ös győzelmét követően újra elhidegültek Irán nemzetközi kapcsolatai, mivel az új elnök ismételtelen beindította az urándúsító központokat és intenzív fegyverkezésbe kezdett.

A Nemzetközi Atomenergiái Ügynökségnek nem sikerült bebizonyítania a nukleáris fegyverkezés vádját, ezért Teheránt nem lehet gyanúsítani a nemzetközi szerződések megszegésével. Ugyanakkor az iráni vezetés sem tiszteli a szerződések elvi tartalmát a nemzetközi kooperáció tekintetében.

A nukleáris aspirációk miatt Irán több unilaterális és ENSZ szankciót kénytelen elszenvedni, amelyeknek köszönhetően Kína, India, Japán, Dél-Korea kivételével a legtöbb ország leállította az iráni kőolajszállítmányokat. Emiatt a perzsa állam devizatartalékai drasztikusan lecsökkentek és az iráni valuta történelmi mélypontra került a dollárral szemben.

Annyit biztosan kijelenthetünk, hogy a jelenlegi helyzet tarthatatlanná vált, ezért mindenféleképpen szükséges egy nemzetközi szerződés tető alá hozatala. Erre kapacitálja Teheránt a P5 államcsoport is, de az eddigi tárgyalások nem hoztak átütő eredményeket az iráni vezetés hajthatatlansága miatt. A további fejleményeket nagyban befolyásolhatják a 2013-as iráni elnökválasztás eredménye és az Obama-adminisztráció külpolitikai döntései.

CSETNYÁK DÁVID

nemzetközi tanulmányok BSc szak, 8. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Kardosné Kaponyi Erzsébet
egyetemi tanár, BCE TK

Utópia és kihívás. Az Európai Unió energiapolitikájának külső dimenziója 2011 eseményeinek tükrében, különös tekintettel a lengyel és a német álláspontra

Az ENSZ Közgyűlés 2012-t a fenntartható energia nemzetközi évének nyilvánította. Nem véletlenül. Ezen esztendő során jár le ugyanis a Kiotói Jegyzőkönyv szerinti első kötelezettségvállalási, illetve az EU emisszió kereskedelmi rendszerének második időszaka, így az éghajlatváltozás ellen folytatott harchoz elengedhetetlenül szükséges kényes döntések és konszenzust igénylő megállapodások kerülnek ismételt a napirendre. Beszélhetünk-e klíma és energiapolitika terén egységes és kiegyensúlyozott külső, nemzetközi porondon képviselt Uniós álláspontról?

A válasz nem, amely állítást a dolgozat 2011 három választott eseményének elemzése által támasztja alá. A fukushimai katasztrófa, a durbani klímakonferencia és lubmini Északi Áramlat átadása még tovább fragmentálta a nemzetközi fórumokon és szervezetekben az EU törekeny közös hangját.

Konklúzióként megállapítható, hogy az elérendő energiapolitikai célok- ellátásbiztonság, versenyképesség, fenntarthatóság- kétélű kardok, uniós szinten együttes teljesítésük egyelőre utópikus. Ezért is jelentett a dolgozatban taglalt három esemény hatékony kezelése kihívást az Európai Unió számára.

CZINKÓCZI SÁNDOR

nemzetközi tanulmányok MA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Szentgyörgyi József
egyetemi tanársegéd, ELTE TÁTK

Hogyan nő össze, ami összetartozik? Németország keleti tartományainak felzárkóztatása

Dolgozatomban azt az ellenmondásos helyzetet vizsgáltam meg, hogy a német újraegyesítés következtében hogyan alakult ki az a helyzet, hogy Németország mint Európa egyik legfejlettebb gazdasága olyan területi egyenlőtlenségekkel rendelkezik, amelyek leginkább az egykori szocialista berendezkedésű, kelet-európai államokra jellemzőek. Bemutatom ennek a sajátos gazdasági és politikai helyzetnek a kialakulását és kezelését.

A keleti és nyugati tartományok között a mai napig meglévő jelentős különbségek ellenére a felzárkóztatási politika mégis sikeresnek mondható. A dolgozat bemutatja, hogy a föderalizmus és a szociális piacgazdaság jegyében milyen támogatási eszközökkel lehetséges egy olyan területfejlesztési rendszer kialakítása, amely az alkotmányos előírásoknak megfelelően a lehető legnagyobb mértékben biztosítja az ország területén az életfeltételek egyenértékűségét.

ERDÉLYI KATALIN

nemzetközi tanulmányok BA szak, 2. félév
Általános Vállalkozási Főiskola

Témavezető:

Csáki György
egyetemi docens, ÁVF

Az arktiszi jég olvadásával járó nemzetközi konfliktusok a kőolaj kitermelés tekintetében

A dolgozat célja az Arktisz körül az elmúlt évtizedek során kialakult helyzet tisztázása. A térség sokáig feledésbe merült, ám az 1950-es években fény derült arra, hogy óriási kőolaj-és földgáz készleteket rejt. A kitermelési jogokért folytatott harc már ekkor megkezdődött az ún. „Arktiszi ötök” között, amely az Arktisszal közvetlenül határos öt államot, Kanadát, Oroszországot, az Egyesült Államokat, Dániát illetve Norvégiát jelenti. A klímaváltozás hatására az elmúlt évtizedek során a jég olvadni kezdett az Arktiszon és a mélyben húzódó nyersanyagok még könnyebben kiaknázzhatóvá váltak. A nemzetközi jog viszont nem rendezi pontosan, hogy kihez is tartoznak ezeket a területek. A felmelegedés egy további problémát is okozott. A kőolaj-és földgázkészletek feltárása illetve szállítása hatalmas károkat okozna ezen a rendkívül érzékeny területen. Ilyen alacsony hőmérsékleten, a kőolaj szárazföldön sem párolog el, így egy esetleges kőolajszennyezés végzetes lenne az ökoszisztémára nézve. A továbbiakban ezekről a problémákról szeretnék részletesebb képet adni.

ÉRSEK KLÁRA

nemzetközi tanulmányok MA szak, 1. félév
Eszterházy Károly Főiskola, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dobó Marianna
adjunktus, EKF GTK

Az észak-ír konfliktus döntéseméleti elemzése

Dolgozatom témája az észak-ír konfliktus döntéseméleti módszerek szerinti vizsgálata. A döntéseméleti megközelítés egy újfajta elemzési módszer, amelynek lényege a megszületett döntések utólagos, objektív vizsgálata.

Dolgozatomban bemutatom a problémát, amely kb. 1200 évvel ezelőttre nyúlik vissza, és amely mára beleitta magát minden katolikus és protestáns észak-ír ember elméjébe. A probléma olyan terrorszervezetek létrejöttéhez vezetett, mint az IRA és az UVF, amelyek támadásai az elmúlt évtizedekben több ezer emberáldozatot követeltek.

Ezután történeti áttekintést végzek, amelyben ismertetem a legfontosabb eseményeket és döntéseket.

A dolgozatban a konfliktus során megszületett döntéseket vizsgálom, és elemzésük után megállapítom, hogy a döntéshozók megfelelő döntéseket hoztak-e. Emellett fontos bemutatni ezeknek a döntéseknek a következményeit.

Dolgozatomban egy új elemzési módszer nyújtott segítséget, a döntésemélet. A döntésemélet lényege, hogy a problémát feltárva, a döntéseméleti módszerek alkalmazásával közelít a megoldáshoz. Dolgozatomban leginkább játékelméleti megközelítéssel vizsgálom az eseményeket, ezek közül legtöbbször a fogolydilemma, vezérürü és a gyáva nyúl modelleket alkalmazom.

Az észak-ír konfliktus vizsgálata során megállapítható, hogy a vallás és a kultúra fontos befolyásoló tényezők. Ugyanakkor figyelembe kell venni a pszichológiai tényezőket, illetve a korábbi tapasztalatokat is.

Természetesen nem csak a múlt eseményeit, hanem az aktuális helyzetet is figyelemmel kell kísérni, hiszen a probléma még mindig megoldásra vár. Amíg a vezetők meg nem találják azt a végső, mindenki számára kielégítő megoldást, amely elhozza a békét Észak-Írországba, folyamatosan terrortámadásoktól lehet tartani az Egyesült Királyságban.

GAÁL BETTINA

nemzetközi tanulmányok BA szak, 5. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezető:

Schottner Krisztina
főiskolai docens, ZSKF

Az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok Brazíliába irányuló működőtőke-befektetéseinek összehasonlítása

Brazília 2012-re a világ negyedik legnagyobb működőtőke-befektető célpontjává vált. A két legnagyobb működőtőke-exportáló, az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Unió között egy verseny alakult ki annak érdekében, hogy minél nagyobb mértékben szerezzenek befolyást a térségben.

Először is Brazília általános bemutatása után kiemelem a MEBF és FTAA szabadkereskedelmi egyezmény tervezetek fontosságát a kialakult verseny szempontjából.

Megvizsgálom, hogy a 2000-2011-es időszakon belül melyiküknek volt nagyobb befolyása az FDI outflow értékeket elemezve. Továbbá politikai és gazdasági szempontból is válaszokat keresek az értékek változásaira. Majd az FDI megjelenésével járó gazdasági előnyökkel ellentétben kifejtem, hogy az európai és amerikai vállalatok jelenléte milyen negatív hatással van a latin-amerikai régióra.

Végül láthatóvá válik az Európai Unió nagyobb befolyással bíró szerepe Brazíliában az FDI outflow adatok alapján, hiszen 2011-re már több mint 3,5-szer nagyobb tőkeexportot produkált, mint az Amerikai Egyesült Államok. Bár az USA-ellenes hangulat elterjedtebb Brazíliában a kizsákmányolásaik miatt, azonban az is kiderül, hogy az EU ugyanolyan mértékben van negatív hatással és károsítja a brazil környezetet, használja ki a természeti erőforrásokat és köt olyan üzleteket, melyek által elvesztik a demokratikus vezetők a hitelességüket. Továbbá Dilma Rousseff elnöknő tervei alapján látható, hogy az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Unió is prioritást fog élvezni a következő években, hiszen kijelentette, hogy erősíteni szeretné az EU-brazil és az USA-brazil kapcsolatokat.

GOTHÁR EMMA

nemzetközi tanulmányok BA szak, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Huszka Beáta
egyetemi adjunktus, ELTE TÁTK

A kis jégkorszakban kimunkált európai túlélési stratégiák a XXI. század globális környezeti kihívásainak tükrében

Dolgozatom a kis jégkorszaknak nevezett időszak extrém klimatikus körülményei és a mai globális klímaválság kapcsán regionális és interregionális alkalmazkodási stratégiákat tárgyal. A történelmi idők környezeti szélsőségeire adott közösségi válaszok a mai kockázatok tükrében, komparatív módon vizsgálva számtalan párhuzamot mutatnak. Munkámban helyi és tágabb léptékű adaptációs technikákat elemzek a rövid-, és hosszabbtávú hatékonyság, a sikeresség avagy sikertelenség, továbbá az etika szempontjainak figyelembevételével. Amellett érvelek, hogy az egykor kimunkált túlélési modellek kudarcai és eredményei a ma tanulságait rejtik.

GÖNCZŐ LEVENTE

nemzetközi tanulmányok BA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Huszka Beáta
egyetemi adjunktus, ELTE TÁTK

Az ötnapos háború és a hideg béke időszaka

A hidegháború és egyben a negyven éven át tartó bipoláris világrend végét jelezte a Szovjet-unió felbomlása (1991) és a világpolitikai status quo megváltozása. Ezzel egyidőben megkezdődött a posztszovjet térség politikai és társadalmi átalakulása is, de több vitás kérdés a mai napig megoldatlan maradt. Az 1992-ből visszamaradt „befagyasztott konfliktusok” egyike Grúzia és szakadár területei között megbúvó feszültség. Az orosz-oszét és grúz ellentétek évről évre nagyobb gondot okoztak a térségben, a 2003-as nacionalista grúz rezsimváltást pedig már alig tudta tolerálni a különösen érzékeny orosz diplomácia. A kiélesedett politikai vita 2008 augusztusában háborúba torkolt és Grúzia orosz okkupációjával zárult. A béketárgyalásokat az Európai Unió soros elnökségét betöltő Franciaország elnöke, Nicolas Sarkozy közbenjárására egy héten belül megkezdték, de Dél-Oszétia és Abházia (két szakadár terület) moszkvai segítségével önálló államiságot épített.

A 2008-as eseményekre, illetve arra, hogy miért a transzkaukázusi szubrégió volt a „befagyasztott konfliktusok” felolvadásának gócpontja, magyarázatot adhat a „rózsás forradalom” során történt hirtelen rezsimváltás, a nacionalizmus megerősödése, a demokratizálódással járó instabilitás megnövekedése, illetve az, hogy Moszkva még mindig képtelen volt sértett birodalmi tudatát maga mögött hagyni, s megszabadulni revizionista törekvéseitől. Grúzia ezen felül érdekelt volt a nyugati tőke beáramlásában, hosszú távú befektetésekben, és egy Oroszországot elkerülő kőolaj-vezeték kiépítésében is. Az orosz politika persze ezt nem engedhette meg, épp ezért a háború tökéletes ürügyét felhasználva megbénította a grúz infrastruktúrát, megszüntetve az azeri olaj nyugat felé történő exportálását. Ezzel a stratégiai lépéssel sikeresen félemlítette meg a többi közép-ázsiai országot, akik sorra hátráltak ki a Nyugattal kötött Moszkvát megkerülő vezeték-tervekből.

Érdeemes Grúziával és a többi közép-ázsiai országgal további tárgyalásokat folytatni? Van jövője az Európai Unió Keleti Partnerségének és a NATO-csatlakozásnak, vagy Oroszország újabb évtizedekre magához láncolta a FÁK államait?

GULYÁS BARBARA

nemzetközi tanulmányok BA szak, 6. félév
Általános Vállalkozási Főiskola

Témavezető:

Kádas Csaba
főiskolai adjunktus, ÁVF

Bővítés és mélyítés tendenciája az Európai Unióban

Az európai integráció fejlődésével kapcsolatban a mélyítés és bővítés kérdésköre az egyik leggyakrabban vitát gerjesztő témává nőtte ki magát napjainkra. Dolgozatom gerincét képező részében az integráció fejlődését és a bővítési körök történetét tekintettem át, amellyel céloom egy átfogó kép alkotása volt az integrációt előre vivő vertikális és horizontális folyamatokról, valamint választ találni arra, hogy a két jelenség kölcsönhatásban van-e egymással vagy egymást kölcsönösen kizárják. Az integráció történetét végig tekintve elmondható, hogy a két folyamat leginkább egymást követve építi az integrációt párhuzamos és ellentétes elemekkel.

Munkám második felében feltérképeztem a megoszló nézeteket a mélyítés vagy bővítés kérdéséről, továbbá lényeges faktornak tartottam kiemelni, hogy mely országok felvétele felé orientálódik leginkább az Unió, melyeknek csatlakozása felveti a működőképesség kérdését. Ebből adódóan felmerül az a félelem, hogy az Unió abszorpciós képességének határait feszegeti, s hogy egyidejűleg a mélyítés és bővítés nem lehetséges.

Végezetül rávilágítottam a kialakult két/többsebességű Európa veszélyeire, amelynek következtében a fejlettebb tagállamok a szorosabb együttműködés révén olyan mértékben előre haladhatnak, melyhez a fejletlenebb országok nem tudnak felzárkózni. Az integráció szélességét és mélységét vizsgálva negatív és pozitív elgondolások is születtek az integráció jövőjével kapcsolatban, melyeket az Európai Unió 6. keretprogramjának kutatásai segítségével mutattam be, és igyekeztem feltárni a lehetséges irányokat merre is tart/hat a kontinensünk.

HERCZEG ADRIENN

nemzetközi tanulmányok MA szak, 1. félév
Pannon Egyetem, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Kalmár Zoltán
egyetemi docens, PE MFTK

A hegyi-karabahi konfliktus és XXI. századi vetülete

A dolgozat két dél-kaukázusi ország, Azerbajdzsán és Örményország között feszülő konfliktust elemzi. Az ellentétek ugyan a régmúltban gyökereznek, de hatásuk, miként azt az elmúlt hónapok eseményei is alátámasztják, napjainkban is érezhető. A 2012 szeptemberében nagy vihart kavart Safarov-botrány révén Magyarország bizonyos mértékig érintetté vált ebben a konfliktusban, s a világsajtó az azeri kiadatás ügyétől lett hangos.

Az Örményország és Azerbajdzsán közötti vita forrása a Hegyi-Karabah hegyvidéki terület ellenőrzéséért folyó folyamatos rivalizálás, mely immár több mint egy évszázados múltra tekint vissza, s 1988-tól napjainkig legkevesebb húszezer áldozatot követelt, míg a menekültek száma eléri a másfél milliót. A hegyi-karabahi konfliktus végleges megoldására irányuló törekvések mindezedig sikertelennek bizonyultak.

A téma aktualitását bizonyítja egyrészt magának a konfliktusnak a megoldatlansága, másrészt pedig a nagyhatalmak részéről a térség iránt megmutatkozó növekvő figyelem.

A dolgozat elemzi a hegyi-karabahi háborút, bemutatja az örmény-azeri konfliktus közvetlen hátterét, s áttekintést ad a Safarov-botrányról. A tanulmány megírásához a szerző sorra vette a legfontosabb külföldi forrásokat és tudományos szakirodalmat, átfogó kutatómunkája során pedig lehetősége nyílt a szembeálló felek álláspontjának megismerésére. A hegyi-karabahi konfliktus nemzetközi jelentőségének ellenére alig szerepel a hazai politikatörténeti kutatásokban és közbeszédben, így a dolgozat a téma fontosságára is fel kívánja hívni a figyelmet.

KHALIFA ALI HASAN

nemzetközi tanulmányok BA szak, 4. félév
Általános Vállalkozási Főiskola

Témavezető:

Csicsmann László
egyetemi docens, BCE TK

A palesztin államiság kérdőjelei az „arab tavasz” fényében

A palesztin-izraeli konfliktus több évtizede a nemzetközi politika egy kitüntetett kérdése. Fontossága abban rejlik, hogy a közel-keleti rendezés nem képzelhető el ennek a konfliktusnak a lezárása nélkül, nélküle Izrael nem lehet a Közel-Kelet integráns része. Bár a konfliktus kiobanása óta folyamatosan a kétállamos megoldás szerepel a napirenden, máig sem alakult meg a palesztin állam. Az „arab tavasz” eseményei nagyban hatottak mindkét oldal lehetőségeire. Izrael a gázai háború miatt elkezdődő térségbeli elszigetelődése az elmúlt év során tetőzött, a palesztin félnek pedig szembe kellett néznie azzal, hogy az „arab tavasz” miatt lekerült róla a reflektorfény, amit Abbász palesztin elnök ENSZ beadványa csak időlegesen tudott újra a palesztin kérdésre irányítani. Az utóbbi két év viharos izraeli és palesztin belpolitikájának kérdéseit is körüljáró dolgozatomban. Az izraeliek az iráni kérdés foglalkoztatja leginkább, illetve a közelgő választások. Felmerül a kérdés, hogy Izrael számára miért fontosabb az iráni kérdés, mint a palesztin, illetve, hogy a Netanjahu-Lieberman tandem esetleges újrválasztása mit jelent a palesztinokkal folytatandó béketárgyalások kérdésében. A palesztin belpolitikára nagy hatást gyakorolt az „arab tavasz”, az itt felmerülő két legfontosabb kérdés, hogy mennyire életképes a Fatah és a Hamász közötti kiegyezés, illetve, hogy Abbász, sorozatos kudarcai ellenére, meddig tudja még megőrizni a hatalmát. Dolgozatomban rámutatok arra is, hogy a békefolyamat újraindulásának elmaradása immár azzal fenyeget, hogy a kétállamos megoldás végleg kudarcba fullad, ami immár Izraelt sújtaná leginkább.

KIS ISTVÁN

nemzetközi tanulmányok MSc szak, 2. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Szűcs Anita
adjunktus, BCE TK

Marxizmus és 2008-as gazdasági világválság

Dolgozatomban a 2008-as gazdasági világválság okait, lefolyását és lehetséges következményeit vizsgálom a marxizmus keretei között. A marxista elméletet, mint a kapitalizmus kritikáját használom fel a gazdasági válság előzményei és okai, valamint a kapitalizmusban megbúvó mélyebb törvényszerűségek közötti kapcsolat bemutatására. Elemzésre kerül, hogy a kapitalista világrendszer második világháború utáni fejlődése, valamint az olyan tényezők, mint például a kockázatvállalási hajlam, miként járultak hozzá korunk gazdasági problémáihoz.

Ezen kívül tárgyalásra kerülnek a marxista elméleteken belüli eltérések, az egyes szerzők által a válságról, valamint annak okairól kialakított különböző megközelítési módok, elemzési keretek is. Ezek közül a két nagy átfogó kategória, a válság okainak a reálszféra gyengeségében való keresése, valamint a financializációt, a pénzügyi szféra elsődlegességét hangoztató nézet kerül terjedelmesebb kifejtésre.

KOCSICSKA ALEKSZANDRA

nemzetközi tanulmányok BA szak, 4. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezető:

Lévai Imre
főiskolai tanár, ZSKF

Az Európai Külügyi Szolgálat, mint meghatározó szereplő a közös európai külpolitikában

Az Európai Külügyi Szolgálatot (EKSZ) a Lisszaboni Szerződés hozta létre 2009-ben. Működését hivatalosan 2010. december 1-jén kezdte meg. Ennek az intézménynek a létrehozása hatalmas lehetőséget teremtett az európai külpolitika számára. Rengeteg időre, anyagi forrásra és egyeztetésre lesz szükség, hogy kialakíthassák a gyakorlatban is jól működő közös külpolitikát. A közös külpolitika megálmodói felismerték, hogy első lépésben egy erős intézményt kell létrehozniuk, hogy megalkossák a KKBP (Közös Kül- és Biztonságpolitikát). Az intézmény létrehozása előtt azonban egy irányítására alkalmas posztot alkottak meg. A közös külügyi és biztonságpolitikai főképviseelői posztot, ami bár már korábban is létezett, ám nem rendelkezett ekkora jogosultságokkal.

Mindezek ellenére továbbra is fennállnak a közös külpolitika előtt a nehézségek, politikai, gazdasági és nemzetállami faktorok. A nemzetállamok alakuló közös külpolitikai fellépése még távol van a valódi közös kül- és biztonságpolitika kialakításától vagy a nemzetállami külpolitika megszűnésétől. A tagállamok nem hajlandóak tovább engedni a szuverenitásukból és továbbra is szeretnék a külpolitikájukat saját maguk irányítani.

Elmondható, hogy ahhoz, hogy az Unió betölthesse az általa vágyott világpolitikai szerepet, hogy valódi hatalmi tényezőt jelentsen globális téren, szükség van egy mélyebb és kidolgozottabb közös kül- és biztonságpolitikára, nem csak egy látszólagos együttműködésre. Alapvető követelmény, hogy egységes szereplőként lépjen fel a világpolitikai szinten. Amennyiben sikeresen veszi az akadályokat és valóban eléri a kitűzött célokat, teljes mértékben elmondható lesz, hogy globális szinten egy jelentős szereplővé nőtte ki magát.

KRAJČÍR LUKÁCS

nemzetközi tanulmányok MA szak, 2. félév
Pannon Egyetem, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Kalmár Zoltán
egyetemi docens, PE MFTK

Nagyhatalmak érdekei Szíriában – A kínai és az orosz nem az ENSZ-ben

Szíriában már egy éve folynak a harcok a hatalmon lévő Baasz Párt, amelyet teljes mértékben a síita vallású alavita kisebbség tesz ki, valamint a többségben lévő szunnita lakosság között. Az áldozatok száma - többségében civilek - már elérte a 20000 főt, s a harcoknak még korántsem látszik vége szakadni. A környező államok és a nemzetközi közösség tehetetlen. Líbiával ellentétben, képtelenek bármilyen komoly katonai fellépést vagy gazdasági szankciót indítani az Aszad-rezsim ellen. Ennek oka az, hogy Szíria Kína és Oroszország támogatásában bízhat.

A TDK-dolgozat fő témája azok az okok és érdekek bemutatása, amelyek miatt Moszkva és Peking teljes mértékben kiáll Bassár el-Aszad mellett. A dolgozat röviden ismerteti Kína és Oroszország Szíriával fenntartott kapcsolatának történetét, és a két ország reakcióit az arab tavasz, különösen a szíriai polgárháború tükrében. Ezután a TDK-dolgozatban részletesen bemutatásra kerülnek azok a politikai, geopolitikai, katonai, gazdasági érdekek, amelyek miatt 2012. február 4-én a kínaiak és az oroszok nemmel szavaztak az ENSZ Biztonsági Tanácsában Szíria kapcsán.

A dolgozat megírásához a szerző sorra vette a meghatározó hazai és a külföldi tudományos szakirodalmakat. Kutatómunkája során leginkább a külföldi, angol nyelvű szakirodalomra támaszkodott, mert a Kárpát-medencében a mai Szíria külkapcsolati rendszere kevésbé kutatott témának számít.

KÓHEGYI ÁDÁM

nemzetközi tanulmányok BA szak, 6. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Benkes Mihály
nyugalmozott egyetemi docens, ELTE TÁTK

Észak-Korea segélyezésének vizsgálata

Észak-Korea az elmúlt években számtalanszor szerepelt a hírekben hatalomátadással és fegyvertesztekkel kapcsolatban. Az már azonban kevésbé kerül előtérbe, hogy az atomfegyverrel és műholdfellövésre képes rakétával rendelkező, a világtól elzárkózó országon belül súlyos energia- és élelmiszerellátási problémák vannak jelen, s ezek az elmúlt 20 évben rendkívül sok áldozatot szedtek. A térségben jelenlévő országok és az Egyesült Államok, bár különböző érdekek miatt, mind támogatást nyújtottak az autoriter rezsimnek. A tanulmány célja az volt, hogy ezeket bemutassa, értékelje a célokat, majd javaslatokat tegyen, hogy miben lenne érdemes változtatni a hatékonyság növelése érdekében.

Az energiasegélyezés terén megállapítható, hogy nem volt sikeres és nem érte el azt acélját, hogy nyersolajért és más energiaforrásokért cserébe Phenjan felhagyjon a nukleárisfegyverszerzési kísérletével, és így atommentes maradjon a Koreai-félsziget.

Az élelmiszersegélyezés terén már nem lehet ennyire konkrét következtetéseket levonni. Az élelemhiány csökkent és már nem beszélhetünk olyan mértékű problémáról, mint a 90-es évek végén. Mégis a folyamatos segélyek miatt, melyeket szinte minden donor ország egyben saját politikai céljainak érvényesítése miatt is küldött, Észak-Korea nem volt rákényszerítve arra, hogy egy működő gazdaságot hozzon létre. Bevételei nagy részét nem a lakosság ellátására vagy mezőgazdasági fejlesztésekre, hanem katonai célokra költötte el. Mindezek miatt ugyan az Egyesült Államok és Dél-Korea mára szinte nullára redukálta segélyezését, de Kína jelenleg is fenntartja nagymértékű segítségnyújtását.

Hosszú távú sikereket, főleg élelmiszersegélyezés terén csak úgy lehetne elérni, ha Kína is szigorú feltételekhez kötné a segélyeket. Emellett ugyanilyen fontos lenne, hogy a térség országai elmélyítsék kapcsolataikat Phenjan segélyezésének terén, és közösen dolgozzanak ki egy egységes politikát, amit alkalmaznak. Legvégül pedig az NGO-k szerepének a növelésével lehetne még sikereket elérni, mivel ezek a szervezetek pusztán humanitárius megfontolásból és nem politikai célból vannak jelen a KNDK-ban.

Témavezető:Molnár Anna
egyetemi docens, PE MFTK

Hogyan mutat rá a palesztin-izraeli konfliktus az EU közös külpolitikájának gyengeségeire?

Kutatásom témáját az Európai Unió külpolitikájának vizsgálata képezi a palesztin-izraeli konfliktussal kapcsolatos tagállami állásfoglalások tükrében.

2011 szeptemberében a világ újra a palesztin-izraeli konfliktus ügyére, pontosabban a palesztin fél újabb törekvéseire lehetett figyelmes. Szeptember 23-án Mahmúd Abbász benyújtotta az ENSZ felé a palesztin állam tagfelvételi kérelmét. A palesztin állam megteremtését célzó tett nem maradhatott válasz nélkül a nemzetközi közösség részéről. A palesztinok ENSZ-tagsági kérelmének benyújtására az Európai Unió és a tagállamok is reagáltak, tulajdonképpen álláspontjuk kialakítására kényszerültek. A reakciók képet adnak arról, hogyan viszonyulnak az egyes tagállamok a palesztin-izraeli konfliktushoz. Az Uniót alkotó tagállamok véleménye azonban sokszor még az államon belül sincs összhangban. A tagállami állásfoglalásokat befolyásoló tényezők sokfélék lehetnek (történelmi kötelék, politikai eszmék, gazdasági kapcsolatok), melyek megosztották az EU-t a palesztin-izraeli kérdéssel kapcsolatban.

A közös külpolitika kialakításának igénye nem az Európai Közösség megszületésével egyidős, annál fiatalabb folyamatról van szó, amely különleges területté vált az Unió életében: lassú haladás jellemzi magát a kialakítását. Az Európai Unió mérföldköveinek számító szerződésekben egyre inkább megjelenik azon intézményi és döntéshozatali rendszer, amely a közös külpolitika gyakorlásának lehetőségét biztosíthatja. Jelentős mértékben befolyásolja azonban az említett terület működését az a tény, hogy a külpolitika a tagállami szuverenitás részét képezi.

A palesztin-izraeli konfliktuson belül a 2008. decemberi gázai konfliktust és a 2011-es palesztin államiság létrehozására tett törekvéseket emelem ki. Tulajdonképpen mindkét esemény rámutatott az éppen érvényes szerződések által meghatározott közös külpolitika működésének gyengeségeire és hiányosságaira.

A kutatás módszere összehasonlító elemzés, elkészítéséhez a rendelkezésre álló szakirodalom feldolgozása mellett elsősorban primer forrásokból dolgoztam, mint az Európai Unió hivatalos honlapjain található információk, onnan letölthető dokumentumok, szerződések szövegei, ülések jegyzőkönyvei, a tagországok külügyminisztériumainak honlapján megtalálható hivatalos közlemények.

LACI RENÁTA

nemzetközi tanulmányok BA szak, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem. Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Pelle Anita Ágnes
egyetemi docens, SZTE GTK

Az egységes belső piac 20 éve az európai gazdasági és társadalmi kohézió szolgálatában

A dolgozat témáját képező tárgy kutatásának apropója az egységes belső piac létrehozásának 20. évfordulója. Mint ahogy a dolgozat címe is utal arra, a vizsgálódás központi témája a gazdasági és társadalmi kohézió megvalósulása. Az integrációs folyamatok és az ok-okozati összefüggések feltárása szükségesnek bizonyul az egységes belső piac jelentőségének megértéséhez. Ezért tárgyal a dolgozat olyan témákat, mint a monetáris unió kialakulása vagy a jelenlegi gazdasági válság előzményei és következményei.

A dolgozat kiindulópontja az Európai Egységes Okmányban megfogalmazott gazdasági és társadalmi kohézió megvalósítására való törekvés. Az egységes belső piac célja, hogy ne csak gazdasági eszközként funkcionáljon. Feladatkörébe tartozik az európai polgárok jólétének biztosítása, a szociális különbségek enyhítése és a társadalom periferiájára szorult egyének és csoportok integrálása.

A dolgozat konkrét problémákat nevez meg, amelyek a társadalmi kohézió kiteljesedését gátolják, és elemzi az azok orvoslására megfogalmazott intézkedéseket. Ezek a problémák ugyanis nemcsak szociális, de gazdasági következménnyel is járnak. A dolgozat részletesen vizsgálja az egységes piac kiépítésének egyes fázisait és azok legfontosabb irányelveit. Végül pedig következtetéseket fogalmaz meg a célkitűzések megvalósulásáról és azok hatékonyságáról.

LÉNÁRT NIKOLETTA

teológia szak, osztatlan képzés, 7. félév
Szent Pál Akadémia

Témavezetők:

Ruff Tibor
főiskolai docens, SZPA

Kósa Gábor
adjunktus, ELTE BTK

Miért gondolja a kínai kolléga? A kínai világnézet hatásai a munkahelyi és üzleti attitűdökre

Feltartóztathatatlan gazdasági expanziója és növekvő világpolitikai befolyása láttán úgy tűnik, Kína legkésőbb pár évtized múlva vezető nagyhatalom lesz. Ennek fényében nem fér kétség ahhoz, hogy fontos megismernünk azt a világnézetet, mely mintegy „genetikai alkotóként” meghúzódik a kínai teljesítmény mögött. Ez a teljesítmény pedig a munkahelyeken, az üzleti életben jön létre.

Dolgozatom célja a kínai világnézet „genetikai térképének” tematikus feltárása: azon vallásoknak, ideológiáknak, filozófiáknak, erkölcsi rendszereknek és hagyományoknak a vizsgálata, melyek mélyen beivódtak kínaiak identitásába és meghatározzák az emberek gondolkodásmódját; antropológiai és gazdaságpszichológiai mozgatórugóként ott állnak a munkahelyi és üzleti élet háttérében, attitűdök, értékek formájában.

A kínai világnézet komponensei alapvetően eltérnek a nyugati, euro-amerikai civilizáció fundamentumaitól. A mai emberek gondolkodásában három nagy világnézeti pillér mutatható ki: az ókori hagyományok (kiemelkedően a konfucianizmus és a taoizmus), a kommunista-kollektivisták kultúra és a fogyasztói életmód.

Tipikusan kínai sajátosság a konfuciánus hierarchia-szemlélet, mely megalapozta azt az erős alárendeltség-tudatot, tiszteletkultúrát, mely ma is a különböző szervezetek felépítésének alapja. A taoizmus kapcsán kiemelkedő a passzív fatalizmus jelensége, mely az emberek nyugodt készenlétét jelenti arra vonatkozóan, hogy az épp működő hatóerőkkel együtt sodródjanak.

Kínában különösen fontosak a kollektivisták hagyományok: a TaTung-utópia gyökerei egészen az ókorig nyúlnak vissza. Az, hogy a kommunizmus politikai és társadalmi rendszere ilyen stabilan áll Kínában, a hagyományok ismeretében egyáltalán nem meglepő. A maoizmus ugyanakkor az ókori erkölcsi hagyományok kiszorítása révén maga járult hozzá ahhoz, hogy a meggyengült lábakon álló kultúrába a '80-as évektől felforgató erővel legyen képes behatolni a nyugati fogyasztói életmód, mely immár a jólét elérését hirdette meg elsőszámú célként.

Szintén kínai sajátosság a nagy munkabírás és szorgalom, mely esszenciális összetevője a ma látható növekedésnek. A fejlődési és kiterjedési vágy mögött azonban ott húzódik a birodalmi identitástudat is. A kínaiak büszkék hazájuk teljesítményére. A Középső Birodalom mára újra rendelkezik azzal a potenciállal, hogy az évezredekken át birtokolt befolyását visszanyerje – ezúttal azonban nemcsak regionális nagyhatalomként, hanem immár globális szereplőként.

MÁNFAI MARCELL ZOLTÁN

alkalmazott közgazdaságtan BSc szak, 2. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Pozsgai Péter
egyetemi docens, BCE KTK

A skót gazdaság múltja és jövője

Skócia gazdaságáról írt dolgozatomat kettős cél motiválta. Az első a személyes érdeklődés a skót gazdaság, történelem és kultúra iránt. Skóciáról külső megfigyelőként sokan vonnak le felületes következtetéseket, amelyeket a behatóbb vizsgálat erősen árnyalhat. Vannak, akik már csak az Egyesült Királyság kelta hagyományaira büszke britjeiként gondolnak a skótokra, amely benyomást erősít a közös nyelv. Mások - közép-európai szemmel nézvé a helyzetet - nem értik, Skócia miért nem törekszik minden eszközzel a nemzeti függetlenségre. A skótok identitását éppen saját helyzetük árnyalt értelmezése okán bonyolultabb elemezni, ám az én tetszésemet éppen emiatt nyerte el a feladat. A második cél egészíti ki a dolgozatot, és jeleníti meg a gazdasági folyamatok kielemezését. Szándékom minél behatóbb választ találni arra a kérdésre, hogy reális-e a skót függetlenség a XXI. Században. A történelmi és társadalmi tapasztalatok alapján úgy vélem, Skócia polgárai ezt a kérdést elsősorban gazdasági alapon válaszolhatják meg. Lehetőségük pedig a közeljövőben lesz a döntésre, hiszen a skót parlamentben többséggel bíró kormány 2014 őszén népszavazást kíván kiírni a kérdéstről.

MÁRKÓ RENÁTA

nemzetközi gazdaság és gazdálkodás MSc szak, 2. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Bálint Eszter
osztályvezető, Nemzetgazdasági Minisztérium

Az Európai Unió mint vezető nemzetközi szereplő a környezetvédelmi politikában

Dolgozatomban azt vizsgáltam, hogy az Európai Unió milyen szerepet tölt be a nemzetközi szintén. Ennek egy speciális aspektusával, a környezetpolitikában betöltött szerepével foglalkoztam. Elsőként a megfelelő kontextus meghatározása után a fogalmakat tisztáztam, olyan fogalmakat, mint például a soft power. Ebből kiindulva az nemzetközi elméletek releváns irodalma segítségével feltérképeztem azokat az aspektusokat, amelyek hatással vannak a nemzetközi szerepek kialakulására, és ezáltal a szereplők működésére. Ezeket a szempontokat alkalmaztam az EU környezetpolitikája esetére is. Majd a konklúzióban megállapítottam, hogy az EU vezető szerepének kialakulásához a környezeti kérdésekben erősen hozzájárul a nemzetközi kapcsolatokban betöltött szerepe.

MUKA ESZTER

nemzetközi tanulmányok BA szak, 4. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezető:

Zsigó Ferenc
főiskolai docens, ZSKF

Gyermekek problémái nemzetközi viszonylatban

A tanulmány a társadalom azon rétegének problémáival foglalkozik, amelyeknek erre nincs lehetősége, illetve képessége: a gyermekekéivel. A gyermekek koruknál, tapasztalatlanságuknál és kiszolgáltatottságuknál fogva minden történelmi korban számos problémával küzdöttek, ezekre pedig az emberi társadalmak szociális érzékenységének finomulásával születtek az egyre hatékonyabb megoldások.

Ennek ellenére napjainkban is több millió gyermeket érintenek az olyan súlyos gondok, mint a gyermekkatonaság, gyermekprostitúció vagy a gyermekkereskedelem, illetve az előbbiekhöz képest enyhébb kategóriába sorolható faji kirekesztettség, kizsákmányolás, boszorkányság, gyermekmunka.

A problémák hátterében többnyire a szegénység áll, ezáltal ezek is – akárcsak a szegénység – a világméretű és a nehezen kezelhető kategóriába kerülnek, ezért átfogó koncepció híján javarészt tüneti megoldásokat alkalmaznak, a gyermekek csupán kis százalékának segítve ezzel.

A legnagyobb méreteket a fejlődő országokban öltik a fent említett gondok, de nem csak a fejlődő országokra jellemzőek, a fejlettekben ugyanúgy ismert jelenségek, csupán kisebb mértékben és szervezettebb keretek között.

A tanulmány felhívja a fejlett országok figyelmét az összefogásra, példa statuálására, a fejlődő országok megsegítésére. A gyermekes családoknak több támogatásra van szüksége, a fiatalok nem ok nélkül döntenek a gyermektelenség mellett sok esetben, hiszen manapság sokkal nehezebb megteremteni az élhető feltételeket, úgymint lakás, autó, és legfőképp egy biztos munkahely.

NAGY GABRIELLA

nemzetközi tanulmányok MA szak, 4. félév
Pannon Egyetem, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Molnár Anna
egyetemi docens, PE

Életképes entitás született? – Dél-Szudán nemzetközi pozíciójának változása és függetlenségének jövője komparatív kontextusban

Működőképes lehet-e egy újonnan independenssé lett állam a nemzetközi politika gyakran nem humánus módszereket alkalmazó arénájában? Maga a kérdés rendkívül aktuálisnak számít napjaink legfiatalabb országa, az ENSZ 193. tagállama, Dél-Szudán szempontjából.

Dolgozatomban, a 2011 júliusában hivatalosan is függetlenné vált afrikai államot állítottam vizsgálódásaim fókuszába, alapul véve azon utópisztikus prognosztizációt, mely szerint északi szomszédja és a transznacionális szféra segítségével, a nemzetközi viszonyok méltó szereplőjévé válhat a közeljövőben. Ahhoz azonban, hogy a témával kapcsolatban átfogó képet kapjunk a kialakult helyzetről, a modernizmus, a realizmus eszméje, vagy a „kétszintű játék” elmélete keretébe foglalva, szükséges elhelyezni Dél-Szudánt a világ geopolitikai, geostratégiai térképén, illetve elemzés tárgyává kell tenni azon legfőbb okokat, melyek a mai, kissé konfúznak nevezhető állapotot eredményezték.

Munkám második részében a téma relevanciájára való különös tekintettel, s a multidiszciplináris megközelítések kifejtése után, Koszovó komparatív példájának aspektusából megerősítést nyernek a jövőre vonatkozó állítások. Így kerül bemutatásra – a dokumentum -, valamint tartomelemzés kutatási módszerének segítségével – azon jelenlegi gazdasági, politikai és szociális problémakomplexum, mellyel szembesülni volt kénytelen a fiatal ország.

Dél-Szudán önállóvá válása bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a 21. században az emberi jogok érvényre juttatása reális alternatíva, s egy, a szabadságra közel fél évszázada vágyakozó entitás elszánt törekvéseit sem nemzetközi politika, sem diverz identitások felett uralmat gyakorló hatalom nem írhatja felül.

PÁL ZSUZSANNA

Nemzetközi Tanulmányok BA szak, 6. félév
Kodolányi János Főiskola

Témavezető:

Sallai János
főiskolai tanár, KJF

Kisebbségpolitika Törökországban az ország uniós csatlakozásának tükrében

A dolgozat fő témája Törökország kisebbségpolitikája, amely a két legvitatottabb kisebbség példáján keresztül kerül bemutatásra. A kurdok, mint etnikai kisebbség jelennek meg, a görögök pedig, mint vallási kisebbség. Atatürk hatalomra kerülése és a Török Köztársaság kiáltása óta Törökország nem ismeri el az etnikai kisebbségek létezését, csakis a lausanne-i szerződés szerint meghatározott vallási kisebbségeket tartják számon.

A tanulmány rövid történeti áttekintés és a görög-török kapcsolatok vizsgálatát követően összefoglalja e két kisebbség jelenlegi helyzetét, mindennapi életét Törökországban, különös tekintettel Isztambulra. A dolgozat megfogalmazza az okokat, miért Isztambulban koncentrálnak az adott kisebbségek, továbbá összefüggéseket keres a törökországi kisebbségpolitika és az ország Uniós csatlakozásának lehetősége között.

A dolgozat befejező része tartalmaz egy kérdőívet Törökország Uniós csatlakozásának esélyéről. Ez a felmérés nemzetközi tanulmányok szakos hallgatók körében készült.

POLGÁR TEKLA

nemzetközi tanulmányok MA szak, 1. félév
Pannon Egyetem, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Gergő Zsuzsanna
egyetemi docens, PE MFTK

Hol tart az Unió közös kül- és biztonságpolitikájának átalakulása?

Az Európai Unió, a nemzetközi rendszer sui generis szereplőjeként sajátos módon vesz részt a nemzetközi viszonyok alakításában, ezzel vonva egyféle bizonytalanságot megjelenése köré. A nemzetközi politikai élet hangsúlyosabb szereplőjévé válása érdekében került sor a közös kül- és biztonságpolitika (CFSP) életre hívására, s a máig tartó reformokra. Míg azonban az Unió számos szakpolitikai területen egy „meta-állam” jegyeit ölti magára, a külpolitika vonatkozásában messze nem tart itt, sőt úgy véljük, hogy a tagállamok eltérő álláspontja a jövőben sem teszi ezt lehetővé.

A dolgozat bevezető része a nemzeti és közös európai értékek összeegyeztethetőségét vizsgálja a külpolitika sajátos területén, majd röviden áttekinti az CFSP létrejöttéig megtett történelmi utat. A következő egység ismerteti a Lisszaboni Szerződés közös kül- és biztonságpolitika területét érintő legfőbb változtatásait, amelyhez kapcsolódóan azt vizsgálja, hogy a perszonalifikáció (az EU „arca”, s „hangja”) és az új intézmények mennyiben segíthetik elő a külpolitikai hatékonyság növekedését.

A releváns hazai és nemzetközi szakirodalom áttekintése, a jogi dokumentumok elemzése és az arab tavasz eseménysora kapcsán tett lépések összevetése révén a dolgozat választ ad arra a kérdésre, hogy hol tart jelenleg a CFSP „szupranacionalizálása”, milyen törésvonalak mutathatók ki a tagállamok között, s ezek együttesen milyen hatással bírnak a külpolitikai együttműködésre, mennyiben segítik/gátolják az EU globális politikai szereplővé válását.

RÉKASI ESZTER RÉKA

közgazdálkodás és közpolitika MSc szak, 2. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Szabó Erika Márta
Befektetői kapcsolatok - munkatárs, MOL Nyrt.

Nemzetközi kerülőúton a közvetlen demokrácia felé - az egyén nemzetközi jogalanyiságától a környezeti demokráciáig

Dolgozatom hipotézise, hogy az egyének nemzetközi jogalanyiségének fejlődése révén a civil társadalom tagjai képessé válnak politikai akaratukat az állami döntéshozatali szintet megkerülve is érvényesíteni saját országukban. Ezt a jelenséget jogtudományi és politikaelméleti szempontból közelítem, az elemzést a környezetjog és a politika területére szűkítem le. Hipotézisem igazolásához három alkérdés megválaszolása szükséges. (1) Hozzájárul-e a nemzetközi környezetjog fejlődése az egyén nemzetközi jogalanyiségének kiterjedéséhez? (2) A demokrácia milyen irányba történő fejlődése figyelhető meg politikaelméleti megközelítésben? (3) Milyen következményei lehetnek az egyén jogalanyisága fejlődésének az Európai Unióban (EU), s ezt hogy értelmezzük politikaelméleti megközelítésben? Az utolsó kérdés azért releváns, mert az EU kimondottan aktív a nemzetközi környezetpolitikai szintéren, és mert egyedülállóan fejlettek a nemzetek feletti intézményei.

Arra a következtetésre jutok, hogy a környezetjog jelentősen hozzájárul az egyén nemzetközi jogalanyiségének fejlődéséhez; ez a fejlődés politikatudományi megközelítésben a demokrácia közvetlen formái (deliberatív és részvételi formák) felé mutat; és, hogy ezt az EU speciális, nemzetek feletti döntéshozatali eljárásaival gondolatban összekötve a hipotézisem igazolást nyer. Vagyis a nemzetközi környezetjogot és az európai uniós jogot alkotó jogforrások elméletileg lehetővé teszik, hogy egy uniós tagország állampolgárai olyan szakpolitikát implementáltassanak saját országukban, amely az adott ország aktuális kormányzatának elképzeléseivel ellentétes, és hogy ezt az állampolgárok számára a nemzetközi és/vagy EU-intézményekhez való közvetlen hozzáférés, a velük való együttműködés teszi lehetővé.

SEREGI RENÁTA

nemzetközi tanulmányok MA szak, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Salát Orsolya
egyetemi tanársegéd, ELTE TÁTK

Együtt vagy egymással szemben? A bírói szerepvállalás Nagy-Britannia terrorellenes küzdelmében 2001. szeptember 11. után

A dolgozat azt a témát járja körül, hogy a 2001. szeptember 11-ei események után Nagy-Britannia szigorított terrorellenes politikája következtében felborult az egyensúly a szabadság és biztonság között a biztonság javára.

Michel Rosenfeld és David Dyzenhaus az így kialakult állapotra azt a megoldási utat javasolták, hogy szükség van a bíróságok aktív szerepvállalására rendkívüli állapot idején is, hogy biztosítsák a szabadság-biztonság közötti egyensúlyt.

A dolgozat a fentieket alapul véve, és arra reagálva fogalmazta meg a következő kutatási kérdéseket és válaszokat.

A dolgozat David Dyzenhaus nyomán megvizsgálja azt a kérdést, hogy el lehet-e térni rendkívüli állapot idején a joguralom elvétől, és lehet-e helyette politikai intézkedések útján kormányozni. A dolgozat megerősíti Dyzenhaus állítását, hogy rendkívüli állapot idején sem lehet eltérni a joguralomtól, az államoknak a jogállamiság keretein belül kell maradniuk.

A dolgozat bemutatja Dyzenhaus elméletéhez kapcsolódóan Rosenfeld azon három és plusz egy paradigmáját, melyek alapul szolgálhatnak a terrorista gyanúsítottak fogva tartásának. A dolgozat különböző bírósági döntéseket megvizsgálva mutatja ki, hogy a Rosenfeld által preferált terror elleni háború jogának paradigmája megjelenik Nagy-Britannia terror elleni küzdelmében.

A terror elleni paradigma megfelelő teljesüléséhez és a szabadság-biztonság egyensúly megvalósulásához Rosenfeld a bíróságok aktív szerepvállalását köti rendkívüli állapot idején is. A dolgozat megállapította egyes bírói döntések és a fontosabb brit terrorellenes jogszabályok elemzésével, hogy a bíróság nem tudja egyedül garantálni a szabadság-biztonság egyensúlyának fenntartását, habár a bíróságban megvan az akarat az aktív fellépésre, a sikeres egyensúly kialakulásához és fenntartásához szükség van a kormányzat együttműködésére.

Tehát a dolgozat alátámasztja Rosenfeld terror elleni háború jogának paradigmáját abból a szempontból, hogy az Nagy-Britanniában sikeres lehet. Ugyanakkor a dolgozat megkérdőjelezi, hogy a paradigma korlátozás nélkül bármely államban alkalmazható lenne.

SZÁSZI ZOLTÁN

Nemzetközi tanulmányok BA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Rada Péter
egyetemi. adjunktus, ELTE TÁTK

Arculat-építés: Külpolitika 2.0 Az Amerikai Egyesült Államok szerepének változása a Közel-Keleten a nemzetközi kapcsolatok elméletének konstruktivista episztemológiájának alapján

Az Arculat-építés: Külpolitika 2.0 című tudományos diákköri dolgozat egy társadalomtudományi esettanulmány, mely a társadalomtudományok konstruktivista iskolájának nemzetközi kapcsolatok elméletén alapszik. Azt vizsgálja, hogy az Amerikai Egyesült Államok 2000-es évtizedben a Közel-Keletet érintő drasztikus külpolitikai lépései a térség társadalmában hogyan képeződtek le, és hogy a Közel-Kelet társadalmi számára hogyan változott meg az évtized végére az Amerikáról alkotott kép.

A kutatás hipotézise az, hogy az Egyesült Államok a 2000-es években országimázsának gyengülését szenvedte el a régióban, és ez külpolitikai szerepvesztéssel járt az ország számára. A kutatás, mint esettanulmány a térség társadalmainak párbeszédeiben megjelenő folyamatot, az Amerika országimázsának értékelésében beálló változást összehasonlító elemzésre épülő modellezés keretében vizsgálja. Az összehasonlító (komparatív) elemzés forrásai a szakirodalom és a régióra, Európára és az Egyesült Államokra jellemző médiumok, illetve a globális média. A tanulmány az országimázs szerepét vizsgálja a nemzetközi rendszerben. Ezért, mint esettanulmány, nem mutat átfogó képet az Egyesült Államok teljes külpolitikájáról, és a régió kultúrájának elemzése sem célja, így sem az Egyesült Államok külpolitikájáról, sem a Közel-Keletről és társadalmairól nem lehet általános törvényszerűségeket megállapítani a modell alapján.

A kutatás bemutatja az amerikai külpolitika, és annak ismétlődő döntési mintázatainak történelmi fejlődését, így kontextusba helyezi a tárgyalt évtizedet az ország külpolitikájában. A modell a Terrorizmus elleni háború két legfőbb missziójának, az afganisztáni és az iraki misszióknak a társadalmi megítélését követi nyomon a régió társadalmában, és a megváltozó, társadalmi köztudatban élő Amerika-kép természetét a líbiai polgárháborúban való amerikai-koalíciós beavatkozásnak a régió társadalmában való leképeződésén keresztül mutatja be, így szembeállítva az évtized végére megváltozott Amerika-képet az évtized elején erősebben jelen lévő klasszikus amerikai országimázzsal.

A nemzetközi rendszerben a XXI. század elején az együttműködés jellemző. Az országoknak a nemzetközi kapcsolatok mélyülésével országimázst kell felépíteniük magukról. Jelen kutatás ennek az országimázsnak és a nemzetközi politikára gyakorolt hatásának fontosságát mutatja be.

SZELEI MENYHÉRT

Nemzetközi Tanulmányok MA szak, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Tálas Péter
egyetemi tanár, NKE HHK

Quo vadis? Gondolatok Ukrajna geopolitikai helyzetéhez

A Szovjetunió széthullását követően létrejött államok sok tekintetben hasonló kihívásokkal találták szemben magukat, melyek közül az egyik legfontosabb volt, hogy mindegyiküknek valamilyen jellegű választ kellett találnia - a birodalom örököseként identifikált - Oroszországhoz fűződő viszonyuk kérdésére. A geopolitikai realitás, a kialakult függőségek és az orosz politika ambíciói nem tették lehetővé, hogy ezek az országok az elmúlt húsz évben a nagy szomszéd érdekeit és akarát figyelmen kívül hagyva alakítsák politikájukat. Az 1990-es és az ezredfordulót követő évtized lehetőségei között azonban a legerősebb regionális szereplő hatalmának változásai miatt jelentős eltérések fedezhetők fel.

Ugyanakkor nem csak időbeni változás differenciálja az államok lehetőségeit, hanem maguk a tagállamok is eltérő kondíciókkal rendelkeznek, amelynek elsődleges meghatározó eleme az eurázsiai sakkjátszóról nekik tulajdonított jelentőség. Dolgozatom kiinduló állítása az, hogy a „közel-külföld” térségben Oroszország számára Ukrajna bír a legnagyobb jelentőséggel és Brzezinski kategóriáját átvéve olyan pillér állammak tekinthető, amely akár drasztikus jelleggel is képes indukálni az orosz fél magatartását. A félprezidenciális közjogi berendezkedésűként számon tartott ország legutóbbi államfőválasztásai ékes példával szolgálhatnak a neki tulajdonított jelentőségre. A 2010-es választások, illetve még hangsúlyosabban a 2004-es események bizonyították, hogy Ukrajnában a legfontosabb politikai pozíció betöltése nem pusztán belpolitikai és nem is csak regionális szintű politikai kérdés, hanem a világpolitika színpadán meghatározó szereplők érdeklődésére jelentősen számot tartó esemény. Dolgozatom célja, hogy az ország függetlenedése óta eltelt húsz évben bekövetkező, sokszor elmentéses irányú és geopolitikailag szignifikáns változásokat bemutassam, a lehetséges okokat ismertessem és a befolyásoló körülményeket kissé tágabb kontextusba helyezve elemezzem. Igyekszem továbbá valamilyen jellegű választ is adni a továbbra is fennálló, reális választási alternatívák kérdésére.

SZEMENYEI ZOLTÁN

nemzetközi tanulmányok MA szak, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Rada Mátyás
PhD-hallgató, ELTE ÁJK

A periféria államai által generált biztonságpolitikai kihívások

A tanulmány témája a centrum–periféria államai közötti különbségek okaira fókuszál. Erre egy részben újszerű megközelítési módot hoztam létre, a generation gap elméletet, amely a fejlett és fejlődő államok közötti generációs szakadékra utal. Az elmélet jól mutatja, hogy a generációs szakadék mélyülése milyen folyamatokon keresztül vezet el az államkudarc bekövetkezéséhez. A teória két szinten vizsgálja az adott államot, jelen esetben Szomáliát. Szubnacionális szinten, melyben külön helyet kap a társadalmi, katonai, politikai, gazdasági és környezeti szektor, továbbá nemzetközi viszonylatban. A generation gap elmélet alapját Rada Péter az „államépítés Rubik kockája elméletében” használt szektorok közötti kölcsönhatások képezik, miszerint az egyes dimenziók nem különülnek el egymástól teljes mértékben, ezáltal egy adott szektorban bekövetkező külső vagy belső, pozitív vagy negatív esemény hatással van a többire is. Mindemellett fontos részét képezi az elméletnek az összes olyan folyamat, amelyet más államok idéztek elő Szomáliában.

Szomália pár száz évvel lemaradt a fejlődésben a nyugati világhoz képest, ezáltal a problémái is jóval elmaradottabbak. Ez nem jelenti azt, hogy kisebbek, sőt jóval fontosabbak, mivel ilyen probléma a biztonság vagy a közszolgáltatások hiánya.

Szomáliában az egyes szektorok próbáltak fejlődni (nőtt az államon belüli szektorok közötti generációs szakadék), de időben külön, ezáltal hiába értek el részleges eredményeket, az országot visszarántotta a többi szektor folyamatos romlása. Ezt a degradációs folyamatot pedig a centrum országokhoz viszonyított generációs szakadék idézte elő, melyet Szomália és a nemzetközi rendszer kezelni próbált, de tekintve, hogy csak 1-1 szektort fejlesztettek (ám azt se megfelelően), képtelen volt konszolidálódni. Ez pedig az államkudarc bekövetkezéséhez vezetett.

Összességében arról van szó, hogy a generation gap nem kizárólag nemzetközi szinten jelenik meg, hanem az államon belüli szektorokban is. Pl.: A gyarmati időszakban nyugati intézményrendszert alakítottak ki Szomáliában (a generációs szakadék a politikai szektorban csökkent a centrum országokhoz viszonyítva), azonban Szomália társadalma nem volt rá felkészítve (szubnacionális szinten nőtt a generációs szakadék a többi szektorhoz képest), ezért nem is tudott megfelelően működni a dekolonizációt követően. Mindent összevetve a fejlődő államok sokkal nagyobb veszélyforrást hordoznak magukban, mint azt az első pillantásra látni lehet.

SZONTAGH VERONIKA ANNA

nemzetközi tanulmányok BA szak, 6. félév

Pannon Egyetem, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Gergó Zsuzsanna

egyetemi docens, PE MFTK

Hova igyekeznek a menekültek?

Dolgozatom témája a XX. illetve a XXI. század egyik legnagyobb és legtöbb kihívással járó globális jelensége, a migráció. A migráció vagy népességmozgás Magyarországra is jelentős hatással van, hiszen a rendszerváltást megelőzően hazánkból többen menekültek el, mint ahányan érkeztek. Ez a rendszerváltozás körüli években megváltozott, így ma Magyarország sokkal inkább tranzitország-szerepét tölti be, és csak kismértékben célország.

Ismetetem a menekültkérdést, először a nemzetközi, majd az Európai Unió szabályozáson és tendenciákon keresztül. Külön fejezetben mutatom be a magyarországi menekülthelyzetet és annak szabályozását, kiemelve a rendszerváltást követő időszakot.

A dolgozatom egyik fejezetében bemutatam a Debreceni Befogadó Állomást, amely jelenleg Magyarország legnagyobb és legtöbb személyt befogadó állomása. A menekülttábor története és adatai mellett, személyes példákon keresztül mutatom be, hogy Magyarországon hogyan élnek a menekültek, miként történik a gyakorlatban a menekültügyi eljárásuk.

A dolgozatom utolsó részében röviden kitérek arra a jelenségre, hogy a külföldiek – főként a harmadik világból érkezők – és menekültek társadalmi befogadottsága és elfogadottsága Magyarországon nem mutat pozitív képet. A Magyar Helsinki Bizottság és a Tárki kutatásait és legújabb felméréseit mutatom be, amelyeket összevetek a menedékkérők véleményével ebben a kérdésben. Remélem, hogy a személyes példák ezeket a sztereotípiákat valamelyest meg tudják változtatni.

A dolgozatom végén átfogó képet fogok kapni a menekülthelyzetről és annak szabályozásáról, ami ha hazánknak nem is annyira jelentős probléma, de mindenképp létező jelenség, és hazánknak is vannak kötelezettségei és feladatai ebben a kérdésben.

TÓTH ANNAMÁRIA

logisztikai menedzsment MSc szak, 1. félév

Széchenyi István Egyetem, Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Szabó Róbert Zoltán

egyetemi docens, SZE GK

A québeci függetlenség kérdései

A hivatalosan kétnyelvű Kanada a világ egyik legjobban működő föderációja, francia nyelvű kisebbségének státusza mégis évtizedek óta elhúzódó konfliktusok forrása. Québecben eddig két ízben, 1980-ban és 1995-ben tartottak népszavazást a függetlenségről, és bár mindkét esetben a föderációban maradás mellett döntöttek, a kanadai problémák korántsem tekinthetők megoldottnak. Az angol és a francia nyelvi közösségek közötti feszültségek a 2012 őszen tartott québeci választások óta egyre nőnek. A korábbi két népszavazást kezdeményező és most ismét kormányt alakító párt, a Parti Québécois (Québeci Párt) továbbra is Québec önálló államisága mellett érvel, így a függetlenségi törekvések ismét a figyelem középpontjába kerültek.

A dolgozat célja, hogy feltárja a Kanada és Québec között kialakult politikai válság okait, rávilágítson arra, hogy Québec miért elégedetlen Kanadában betöltött helyével, egyben közelebb vigyen a kérdés megválaszolásához, miszerint kiválhat-e Québec Kanadából? Dolgozatom fókuszában a Québec teljes függetlenedését elősegítő, illetve gátló tényezők bemutatása áll, ezek elemzése során a téma részletkérdéseinek összegzésére törekedtem.

A québeci függetlenség a magyar szakirodalomban nem kapott komoly figyelmet, mindössze egy könyv jelent meg róla magyar nyelven, holott a nemzetközi szakirodalomban és sajtóban megjelent írások nagy számát tekintve a kanadai francia nyelvű kisebbség az egyik legkutatottabb nemzeti kisebbségnek tekinthető, és Québec függetlenedése jelentős hatást gyakorolhat a világ országaira.

A dolgozat első része a québeci függetlenségi törekvések történetével és a kanadai alkotmány honosításának körülményeivel foglalkozik. Ezt követően dolgozatomban a magyar szakirodalom által elhanyagolt témakörre, Québec Franciaországhoz fűződő viszonyára szeretném felhívni a figyelmet, az egyes franciaországi politikai pártok hozzáállására is kitérve, nagy hangsúlyt fektetve az 1976 és 1985 közötti időszakra.

A québeci politikai élet legfrissebb eseményeinek áttekintését követően azt vizsgálom, milyen gazdasági, politikai és jogi következményekkel járna a tartomány kiválása Kanadából, rámutatva arra, hogy Kanadát és Québecet földrajzi elhelyezkedésük és gazdasági-politikai rendszerük összefonódása további együttműködésre kényszeríti egy független Québec létrejötte után is. A dolgozat a Québec függetlenné válásával kapcsolatos nyitott kérdések, lehetséges problémák bemutatásával zárul.

TÖMÖRY MIKLÓS TAMÁS

nemzetközi tanulmányok BSc szak, 6. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Csicsmann László
adjunktus, BCE TK

Az asszír identitás Irakban

Dolgozatomban jelen helyzetük tükrében szeretném megvizsgálni, hogy hogyan változott Irakban az asszír (nesztoriánus, káldeus, illetve szír ortodox keresztény) identitás a huszadik században, és milyen elemekből épül fel ez az önazonosság. A nyugati hatalmak megjelenésével a régióban, a modernkori Irak megszületésével (a millet-rendszer eltűnésével) felmerült az igény, hogy a modern identitáspolitikák kialakulásával párhuzamosan, azokra reflektálva az Irakban élő keresztények is újradefiniálják identitásukat. Írásomban ezt a folyamatot, a múlt értelmezésével kapcsolatos szimbolikus törekvéseket veszem górcső alá. Külön figyelmet szentelek a közösség politikai reprezentációjának, a Nyugattal, a diaszpórával, valamint az iraki többséggel fenntartott viszonyának (különös tekintettel a Szaddám Huszein-rezsim törekvéseire és a politikai vákuumban - így az elmúlt időben is - megjelenő „bűnbakszerepre”, az asszírok zaklatására, üldözésére, melynek következtében a közösség nagy része menekülni kényszerül).

VERBA DÁNIEL

nemzetközi tanulmányok BA szak, 3. félév
Széchenyi István Egyetem, Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Szabó Róbert Zoltán
egyetemi docens, SZE GK

Oroszország, Abházia, Dél-Oszétia és Grúzia konfliktusai a Szovjetunió felbomlása után napjainkig

Fontosnak tartom ezt a területet, hiszen rengeteg olyan konfliktus övezte a térséget az elmúlt két évtizedben, amely nagyban befolyásolta a világpolitika alakulását. Sajnos nem beszélhetünk békés térségről, mivel nagyon sok etnikai csoport, nemzetiség, felekezet tartozik a régióba. (Azonban, az évszázadok során, mindig egy egységként tekintettek a Kaukázusra. Az egység a kétpólusú világ megdőntésével bomlott fel, és habár újra vannak integrációs gondolatok a térségre vonatkozóan, nagyon bonyolult lenne összehozni.) Rengeteg kisebb nagyobb fegyveres konfliktus vagy éppen háború zajlott itt le - különösen a Szovjetunió felbomlása utáni időktől – és odáig fajultak az események, hogy 2008-ban az Amerikai Egyesült Államok és Oroszország hidegháborúra emlékeztető viszonyba kerültek. Miért? Miben befolyásolhatja egy esetleges konfliktus a mi országunkat és Európát? Miért lenne érdemes nekünk jobban odafigyelni az itteni eseményekre? Milyen alternatívák és lehetőségei vannak a Kaukázusnak? Ezekre a kérdésekre szeretném elsősorban megtalálni a választ. Ebben a tanulmányban csak a 20. századtól kísérem figyelemmel az etnikai konfliktusok okait, következményeit.

Az első, és véleményem szerint a legnagyobb probléma ebben a régióban a nyelv. A térség – mint korábban említettem számtalan különböző nyelvből és nyelvcsaládból tevődik össze - elsődleges és globális nyelve az orosz. Orosz források nélkül úgy gondolom értelmetlen írni ebben a témában. (Célom azonban a terület kétoldalú vizsgálata, bemutatása, ezért az ellenoldalon – angol, francia – íródott forrásokat is áttekintettem). A második problémát a térség komplexitása és sok nemzetisége jellemzi, hiszen több mint 23 etnikum él ezen a kis helyen. Ezek közül csak az abházokat, a dél-oszétokat, a grúzokat és az oroszokat vettem górcső alá. Úgy vélem, ez a négy nép határozta meg a főirányvonalat a Kaukázusban, de nem szabad megfeledkezni a többi népcsoportról sem, hiszen ők is szerves tagjai a kaukázusi közösségnek, mint például az azeriek, csecsenek, dagesztánok, örmények és még sokan mások.

Tapasztalataim alapján, Magyarországon kevés, ebben a témában kutató ember van, így dolgozatom kisszámú magyar forrásra tud támaszkodni. Kutatásomra ez ösztönzőleg hatott. A témaválasztásban sokat segített az a tény, hogy a térség rendkívüli módon befolyásolhatja hazánk jövőjét több szempontból is, legfőképpen a Nabucco gázvezeték, amely tulajdonképpen a Kaukázuson keresztül szállítja majd 2017-től Magyarország számára a földgázt.

Témavezető:

Szalai Anikó
adjunktus, PhD, SZTE ÁJK

Roma kisebbség perspektívái napjaink Európájában, avagy mi történt a hagyományos kisebbségvédelemmel?

A vizsgálat témája: A kisebbségvédelem, mint olyan, már az 1660-as évekre visszanyúl, bár akkor még csak vallási alapon történő kisebbségvédelemről beszélhetünk. A hagyományos értelemben vett kisebbségvédelem a mai napig működőképes és rengeteg, államokon belüli kisebbségi csoport számára nyújt segítséget, ad jogokat és tartja fenn őket, leginkább kulturális téren. Európa kisebbségei igen különbözőek, gyakorlatilag mind másként, más történelmi és etnikai háttérrel keletkeztek. Kialakulásuk során szükségessé vált a védelmezésük és ennek kapcsán alakult ki a mai kisebbségvédelmi rendszer, amely sok regionális szabályozásból áll, azonban komplex európai kisebbségvédelemről eddig nem beszélhettünk.

Amikor a kisebbségvédelem szóba kerül, többnyire az alapjogvédelmi aspektusok a relevánsak, ezen belül is az első generációs emberi jogok. Munkám során arra próbálok választ adni, hogy az uniós politikák és a kisebbségvédelem összefonódásának eredményeként mivé lett a hagyományos értelemben vett kisebbségvédelem. Már nem csak alapjogi, hanem gazdasági, szociális és versenyképességi vetületek is tárgyalandóak. Mindezek legmegfelelőbb szemléltető példája a magyar Uniós elnökség ideje alatt megszületett, és azóta továbbfejlődött Nemzeti Roma Integrációs Stratégiák halmaza.

Vizsgált csoport: Így válik dolgozatom egyik fő, vizsgált csoportjává az európai romaság, amelynek kapcsán szeretném bemutatni, hogy mennyire újszerű ez a fajta kisebbségi problémakezelés.

Vizsgálat kérdései: Általánosságban el lehet mondani az európai kisebbségekről, hogy rengeteg kulturális, nyelvi, vallási, képviselői jog biztosítva van számukra, és ha csak nincsenek autonóm törekvései az adott csoportnak, akkor az államnak több dolga, nem akad, minthogy az adott kisebbség jogait tiszteletben tartsa és biztosítsa. Az integrálás, furcsamód, azzal valószínűleg meg, hogy tulajdonképpen különálló elemeik (nyelv, kultúra stb.) fennmaradását biztosítják. Annyi bizonyos, hogy a romaság esetében a társadalmi kirekesztettség túl nagy erejű, amely esetében az alapjogvédelem már nem elégséges, és politikai szintre kell terelni a megoldáskeresést. A romaság olyan mélyszegénységben él, és iskoláztatás terén oly mértékben le van maradva, hogy ez már az országok, és így az integráció gazdasági-szociális és versenyképességi területeire is kihat.

Dolgozatomban szeretném bebizonyítani, hogy a Nemzeti Roma Integrációs Stratégiák a kisebbségvédelem olyan területeit érintik, amelyek már európai szinten kezelendők, és a jogi védelmen felül már más integrációs feladatokat is ellátnak a végrehajtás során, tehát már nem csupán kisebbségvédelemről, hanem kisebbségi politikáról beszélhetünk uniós szinten.

15. Társadalomtudományi Szekció

Politikatudomány

ANTAL KRISTÓF

nemzetközi tanulmányok BA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Balogh László
egyetemi docens, ELTE TÁTK

Egy nemzet, két országban, 41 évig. Az NSZK és az NDK viszonya, az utazás kérdése az NDK-ban

A dolgozat alapvetően Németország második világháború utáni történelmének politikai, gazdasági, társadalmi és jogi helyzetéről kíván utólag, de a kor viszonyait tükrözően széleskörű elemzést nyújtani. Részletesen feltárja, s komplex folyamatként értelmezi a Németország kettéváláshoz vezető utat: az így összefűzött okok és okozatok ugyanis érthetőbbé, és áttekinthetőbbé teszik az önmagában bonyolult, sokoldalú problémát. Emellett a dolgozat célja az is, hogy megmutassa a világpolitika felsőbbrendűségét a nemzetállami politikával szemben e szélsőséges példán: a világpolitika, s azon belül is a formálódó hidegháborús szembenállás ugyanis erőteljesen közrejátszott Németország kettészakadásában. A kettészakadt Németország korában a tanulmány nagy hangsúlyt helyez a két állam egymással való viszonyára, azok világpolitikai súlyára, s nemzetközi rendszerben való szerepére. Ennek eszközéül például német nyelvű alkotmány-és törvényszövegek vizsgálatát és értelmezését választja, de a politikai döntések, és gesztusok ok-okozati vizsgálata sem marad el. A dolgozat az egymáshoz való viszony mellett a párhuzamos lét problematikáját is vizsgálja, s kísérletet tesz a párhuzamos német állami lét kérdéseinek feltárására, melyek sajátos nehézségeket hoztak a két állam számára. Ezek vizsgálata után a tanulmány az NDK belpolitikai viszonyaira helyezi át a hangsúlyt. Ennek oka egyszerű: hisz míg az NSZK „nyugati”, kapitalista berendezkedésű, demokratikus jogállam lett, addig az NDK egy szovjet mintájú, tervgazdálkodású, egypártrendszerű, antidemokratikus állammá vált, mely az alapvető emberi jogokat is semmibe vette. Érdekes a kettő kontrasztja egy nemzetre értelmezve. Az NDK-ban élő németeket ért jogi sérelmek feltárásához törvényszövegek értelmezése nyújt segítséget; a dolgozat számos, kirívó esetet elemez. Emellett a dolgozat bemutatja a „német-német viszony” merevvé válását, s a „belnémet határ” kiépülését is. A hitelesség jegyében a tanulmány nagy mennyiségű német nyelvű forrást használt fel. Bár témájában és forrásaiban a kutatás a múltba tekint, eredményei és felvetései napjainkban nyernek értelmet. Számos olyan probléma merül fel benne ugyanis, mely a mai, regionalizálódó politikai rendszerben és a demokratikus jogállam keretei között az emberek számára érthetetlen. A két Németország hatásai ugyanis a mai német társadalomban is érezhetőek, s a társadalom egyik legszignifikánsabb törését jelentik. A kutatás e törésre vonatkozóan megkísérli forrásának felkutatását.

ANTÓS JUDIT

társadalmi tanulmányok BA szak, 6. félév
Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Kiss Mária Rita
főiskolai docens, SZTE

Nők a közjogi méltóságok imázs-stratégiájában

A modern politika imázsok harca, amely harc során egyre fontosabbá válik a közszereplők magánélete, mivel a privát élet elemeinek beemelésével nyerik el a választók bizalmát. Ennek a civil életnek része a nő, amely alakot szimbólumként használják a politikusok imázsának formálásában.

Dolgozatomban azt vizsgáltam, hogy az Amerikai Egyesült Államokban és Magyarországon a politikai vezetők feleségei milyen hatással voltak illetve vannak férjük imázsára. Más politikai berendezkedés tapasztalható a két országban, azonban az USA tekinthető a politikai imázs-stratégiák kiinduló műhelyének, így ezért választottam ezt a hazánktól több tekintetben is eltérő országot az összehasonlító elemzéshez. Az eltérés fő oka a politikai kultúra különbségeiben keresendő, amelyeket a politikai antropológia módszereivel ragadtam meg.

Kutatásom középpontjában az amerikai és a magyar legnagyobb közjogi méltóságok feleségeinek politikai nyilvánosságban betöltött szerepe, illetve annak szimbolikája áll. Amíg Magyarországon az előbb említett hivatali pozíciókat betöltő személyek feleségei alig szerepelnek a médiában, addig az Amerikai Egyesült Államokban a közjogi méltóságok feleségeitől elvárják a közszereplést.

Az összehasonlítás során három amerikai és három magyar közjogi méltóság feleségének tevékenységét vizsgáltam és arra a következtetésre jutottam, hogy a politikus feleségektől elvárt szerepként a hagyományos női szerepek dominálnak mindkét politikai kultúrában annak ellenére, hogy az előbbi nyitottabb, az utóbbi pedig zártabb gondolkodású társadalom.

A továbbiakban pedig arra kerestem a választ, hogy mi okozza a két ország esetében a közjogi méltóságok feleségeinek eltérő médiareprezentációját. A kérdés megválaszolásához a kiemelt politikusfeleségek közszereplését esettanulmányokon keresztül mutattam be és hasonlítottam össze az általam kialakított szempontrendszer alapján. Forrásaim újságcikkek, honlapok, közösségi portálokon kialakított profiloldalak voltak. Ezen túl pedig a Hofstede által kialakított értékdimenziók alapján vizsgáltam a politikus feleségek reprezentációját eltérő mértékben biztosító szocio-kulturális közegek közötti eltérést.

Összefoglalásként elmondható, hogy a két politikai kultúra közötti ellentét- miszerint eltérő mértékben reprezentálják a nőket- abban áll, hogy amíg az amerikai társadalom inkább maskulin jegyekkel bír, a magyar pedig inkább feminin, mégis, az amerikai az, amely sokkal nagyobb szerepet biztosít a nőnek a politikai imázs harcban.

BÁNKI ANDRÁS

Politológia BA szak, 5. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Szabó Szilárd
egyetemi tanársegéd, DE BTK

Pethő Sándor és a szociális népkirályság eszméje

Dolgozatom témája a szociális népkirályság eszméjének megjelenése Pethő Sándor publicisztikájában. A Magyar Nemzet alapító főszerkesztője hatalmas mértékű közírói életművet hagyott hátra, amelyet áthatnak a legitimista és monarchikus eszmék. A két világháború között a királyság államformájának teljes restaurálását, azaz a trón tényleges betöltését több monarchikus mozgalom, eszme céljának tekintette.

Munkám elején ezeket a különböző mozgalmakat vizsgálom meg, azzal a céllal, hogy később összehasonlíthatóvá tegyem őket a Pethő Sándor által vallott koncepcióval. Az 1930-as évekre kristályosodott ki Pethő koncepciója, az, hogy ő pontosan miként képzelte el a kívánatos új államformát és az államot. Az eszmét Griger Miklós nevezte el, és igyekezett politikai téren megvalósítani, míg Pethő publikációiban foglalkozott vele. Dolgozatom alapvetően néhány, a téma szempontjából releváns publikációjának elemzését tartalmazza, megvizsgálva, elemelve, hogy milyen jellegzetességei, elemei voltak Pethő szociális népkirályság eszméjének. Koncepciójában megjelentek a szociális jogok, a társadalmi reformok, és tulajdonképpen a restauráció is a revízió érdekében szükséges feltételek.

Dolgozatom végén a szociális népkirályság eszméjét hasonlítom össze a többi monarchikus eszmével. Megállapítom, hogy a Pethő által vallott eszme különbözött mindegyiktől, hiszen a trón betöltése, és maga a királyság intézménye koncepciójában nem cél, csupán egy eszköz volt a magyarság önrendelkezésének biztosításához. Ezzel pedig élesen elüt korának legitimizmusától, ahogyan koncepciójának kompromisszumképessége is.

BÁNTÓ BÍBORKA

nemzetközi kapcsolatok és európai tanulmányok, BA szak, 2. félév
Sapientia-Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Természettudományi és Művészeti Kar

Témavezető:

Székely Tünde
gyakornok, EMTE TMK

Finnország és Magyarország diákhitel rendszereinek közpolitikai elemzése

Dolgozatom témájaként a diákhitel mint kiegyenlítő társadalmi és gazdasági eszköz közpolitikai elemzését választottam. A hallgatói hitelrendszer optimális modelljének kialakítása számos országban aktuális téma. Vannak országok, ahol ez már évek óta jól működő rendszernek bizonyult, viszont vannak olyan államok is, ahol jelen pillanatban is még a megfelelő modell kialakításán folyik a vita.

Dolgozatom célja felvázolni a hallgatói hitelrendszer jelenlegi helyzetét Romániában, valamint ismertetni azt, hogy néhány országban hogyan működik a diákhitel rendszer gyakorlati alkalmazása.

Kutatásom során különböző esettanulmányokat elemeztem különböző államok diákhitel rendszerére vonatkozóan. Ezen esettanulmányok segítségemre váltak abban, hogy javaslatokat fogalmazzak meg egy sikeresen működő hitelpolitikai rendszer kialakításában, amelynek kialakítására Romániában is lehetőség lenne, akár rövid távon is.

Úgy gondolom, hogy ennek kialakítása fontos lenne, hiszen a hallgatói hitelrendszer célja többek között az, hogy a román állam hosszú távon is biztosítsa az általánosan hozzáférhető, tömeges és minőségi felsőoktatás fenntarthatóságának feltételeit a román gazdaság fejlesztése érdekében, valamint többek között ilyen feltételnek tartom a hallgatói hitelrendszernek működőképes kiegyenlítő társadalmi és gazdasági eszközként bevezetését is.

BARKÓCZI CSABA

politológia MA szak, 1. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Gál Zoltánné Schmidt Andrea
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Társadalmi törésvonalak Pakson

Az 1960-as évek végén dőlt el (szovjet javaslatra), hogy Pakson épüljön meg az első magyar atomerőmű. Hosszas előkészületek után, 1975-ben volt az alapkőletétel, majd megindultak az építkezések. A kivitelezés előtt arra azonban még senki nem gondolt, hogy milyen hatással lesz ez - az addig Magyarországon teljesen ismeretlen nagyipari beruházástípus - a paksi társadalomra, milyen konfliktusokat fog szülni helyben a társadalomszerkezet mesterséges megváltoztatása.

BARTOS PÉTER

politológia BA szak, 5. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Glied Viktor
egyetemi tanársegéd, PTE BTK

Magyarország és az energiabiztonság

Európában Magyarország kivételes helyzetben van az energiaellátás szempontjából. Hazánk energiafelhasználásában több mint 60%-os a földgáz részesedése miközben mindennek csak 30%-át tudjuk saját forrásokból ellátni. Látható tehát, kevés földgázkészlettel rendelkezünk, miközben a gáz a legfontosabb energiahordozóvá vált hazánkban.

A XX. században világossá vált, hogy a biztonságpolitika területén az energiabiztonságnak komoly súlya van. Az 1956-os szuezi válság, majd az 1973-as olajárrobbanás világossá tette, hogy a biztonságpolitikának már nem csak klasszikus értelmezésének van helye. A biztonság fogalma túllép a katonai biztonságon, mert az ország életképességét és szuverenitását már nem csak katonai erővel lehet veszélyeztetni. Az említett példa világosan rámutat arra, hogy Magyarországnak komoly problémával kell szembenéznie ebben a században.

BERECZKI VIKTOR

politológus BA szak, 6. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezető:

Hubai László
főiskolai tanár, ZSKF

Politikai rendszerek Európa mikroállamaiban

Kontinensünk legtöbb állama gyakran válik politológiai vizsgálódás és elemzés tárgyává, van azonban néhány olyan európai ország, melyek rendre elkerülik a legtöbb kutató figyelmét. Ezen mikroállamok politikai berendezkedésének irodalma magyar és angol nyelven egyaránt szegényesnek mondható, s ez az az űr, melyet szakdolgozatommal kitölteni szándékoztam.

Dolgozatomban alapvetően két kérdéssel foglalkozom. Elsőként megkísérlek rendet tenni a mikroállamiság különböző tudományágakból kölcsönzött definícióinak káoszában, s megalkotni azt a definíciót, mely leginkább alkalmazható politológiai tárgyú vizsgálódások esetében. Másodszor pedig a négy tárgyalt ország politikai rendszerét hasonlítom össze, kitérve a hatalmi ágak viszonyára, a választási- és pártrendszerre, illetve minden olyan különleges megoldásra, melynek létrejöttét és hatékony működését ezen államok extrém módon alacsony lakosságszáma tesz lehetővé. E kérdés vizsgálata közben külön figyelmet fordítottam azon közvélekedés igazságtartalmának megállapítására, hogy az alacsonyabb lakosságszám hasonló körülmények között valóban demokratikusabb berendezkedéshez vezet-e.

BORBÉLY ZOLTÁN

politikatudomány MA szak, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Állam- és Jogtudományi Kar

ILLÉS GÁBOR

politikatudomány MA szak, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

G. Fodor Gábor
egyetemi docens, ELTE ÁJK

Válságkonstrukciók

Dolgozatunk azzal a napjainkban közkeletű elképzeléssel szemben íródott, amely szerint a 2008 óta tartó gazdasági világválsággal kapcsolatos politikai megnyilatkozások értelmezése lehetséges egy mindenható magyarázó nyelv (pl. a közgazdaságtan nyelve) segítségével; e nyelv pedig az elképzelést vallók szerint alkalmas a politikusok besorolására a „szakértő” vagy „dilettáns” kategóriákba. Ezzel szemben amelletts kíséreltünk meg érvelni, hogy amennyiben a politikusok megértése a célunk, a politikai valóságot sokkal inkább diszkurzív univerzumként kell felfognunk, amelyben az egyes politikai diskurzusok küzdenek a „válság” értelmének meghatározásáért.

Elméleti háttérként elsősorban a diszkurzív politikatudomány megközelítésmódjára és a késői Wittgenstein nyelvjáték-konceptiójára támaszkodtunk.

Fentebb ismertetett elképzeléseink szemléltetéséhez empirikus anyagként a 2008 óta tartó gazdasági válság két eltérő politikusi értelmezése szolgált: két miniszterelnök, Bajnai Gordon és Orbán Viktor válságértelmezését hasonlítottuk össze a kvalitatív beszédelemzés módszerével. Úgy találtuk: a két politikus eltérő politikai nyelveken beszél, eltérő kérdéseket tesz fel, és így a gazdasági válság természete, feltételezett okai és megoldása is gyökeresen eltérő a két értelmezésben.

Dolgozatunk végén empirikus vizsgálataink eredményei alapján igyekeztünk következtetéseket levonni a válságról való beszéd általános jellemzőit illetően; valamint, tágabb értelemben, azzal kapcsolatban, hogyan is használják a politikusok a nyelvi eszközöket.

CSIRI ADRIÁN

nemzetközi tanulmányok BA szak, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Balogh László
tanszékvezető egyetemi docens, ELTE TÁTK

Szociáldemokrácia Magyarországon

Dolgozatom alapvető célja a magyar szociáldemokrácia történetének bemutatása volt, a hangsúlyt az 1989 és 2012 közötti eseményekre fektetve. Hipotézisem szerint 1989 után a Magyar Szocialista Párton kívül is létezik jelentős történelmi múltú szociáldemokrácia Magyarországon.

Annak érdekében, hogy a vizsgálatnak megfelelő kiindulópontot adjak, módszeremben először az európai szociáldemokrácia eszmefejlődésének főbb csomópontjait és három európai országot (Svédország, Németország és Nagy-Britannia) vettem alapul. E három ország jó példaként szolgált arra, hogy a szociáldemokrácia fejlődése milyen formákat ölthetett Nyugat-Európában, s hogy a politikában miként jelentek meg a demokratikus szocialista értékek akkor, amikor Magyarországon a szocializmus szovjet típusú modellje érvényesült.

Ily módon sikerült megfelelő kitekintést végezni, de a hipotézis kifejtése előtt még számba kellett venni a hazai szociáldemokrácia korábbi történetét is. E tekintetben sem törekedtem teljességre, s mint korábban is, kizárólag szakmai szempontokat követtem, a pártatlanságot tartva szem előtt. A párttörténetet az ún. „létező szocializmusig” vezettem le, de ez utóbbit nem kívántam részletezni, ennek elemzése önálló munka részét képezhetné.

A részletes alapvetés után megkezdtem az 1989 utáni történelmi áttekintést, fő irányvonalam az egyes parlamenti választások eredményének értékelése, valamint a Magyar Szocialista Párt kormányzati teljesítmények kifejtése volt. De, mivel története alapján a Magyarországi Szociáldemokrata Párt a legősibb szociáldemokrata párt hazánkban, s korábban az ő fejlődésüket, történetüket vettem alapul, így e párt szerepét is hangsúlyoznom kellett 1989 után, ezzel a hipotézisemet is bizonyítva.

A szociáldemokrácia mai, aktuális helyzetének megértése és mozgásterének vizsgálata érdekében fontosnak tartottam, hogy felmérjem, a mai magyar baloldal egyes pártjaiban miként jelennek meg a szociáldemokrata értékek. Épp ezért interjúkat készítettem baloldali pártvezetőkkel, illetve baloldali érzelmű személyiségekkel.

Ezeknek és a kutatás többi részének köszönhetően számos olyan szempont jelent meg, amelyek új kérdéseket és kutatási területeket vetettek fel. A dolgozat fő célját, vagyis a Magyar Szocialista Párton kívüli szociáldemokrácia vizsgálatát teljesítettem, bizonyítottam, hogy létezik még a nagy történelmi hagyományokkal rendelkező Magyarországi Szociáldemokrata Párt is, bár lehetőségei jelentősen függenek az egykori állampárttól.

DECZKY DÁVID

politológia BA szak, 5. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Berényi Zoltán
egyetemi docens, DE BTK

Európai Unió monetáris válságkezelési tendenciái

A politikatudomány számára kiemelt prioritásnak kell lennie azon szakpolitikai ágaknak, ami a pénzrendszert határozza meg. Minden tranzakcióra, az értéket közvetítő jelre – pénzre – van szükség. Ezáltal, a pénz értékét, és az azzal történő műveleteket döntően befolyásoló szakpolitikának elemi szerepe van a politikai rendszer demokratikusságának kérdésében, s az adott szakpolitika – monetáris politika – demokratikusságának kérdésében is.

Fontos elem, hogy az európai integrációs politikában felmerülő, nem legitim politikai vezetők mellett, a teljes monetáris politika nem rendelkezik legitimitással.

A hipotézisem; a monetáris válságkezelés föderatív jellegű kihívásainak leterheltsége beigazolódott, továbbá a válság aszimmetrikus sokkjai [1] miatt irányítani képtelen eszköznek bizonyult a közös monetáris irányítás. Az EU ideális valutaövezeti státusza megkérdőjelezhető, s monetáris központosodás politikailag sem racionális, mivel mind a gazdasági tények, mind a választópolgárok növekvő elégedetlensége nem támasztja ezt alá. A hipotézisem a demokratikusság és elszámoltathatóság kérdéseire irányította a felvetéseim azt igazolták, hogy nagyobb súlyú a demokratikus politikai monetáris irányítás, mint a technokrata elitek szerepvállalása.

A jegybanki függetlenség kérdése pusztán elméleti szempontból aggályos, mivel a demokrácia alapköve a növekvő hatáskörökkel párhuzamosan növekvő felelősség és elszámoltathatóság; a demokratikus intézményrendszer védelme érdekében.

„A jegybanki függetlenség első látásra racionálisnak és egyértelműnek tűnő dogmája rengeteg átgondolást igényel.”[2]

A fenti tények tükrében kijelenthető, hogy a monetáris rendszert hibásan kiemelte az alkotmányok összessége a demokratikus intézmények sorából, így nem teljesülhetnek a demokratikus elvek a pénzrendszer intézményeiben.

[1] Robert Mundell: A Theory of Optimum Currency Areas, The American Economic Review 1961, Ronald I. McKinnon: Optimum Currency Areas, The American Economic Review, 1963, Vol. 53. Paul De Grauwe: Economics of Monetary Union, Oxford ; New York : Oxford University Press, 2009

[2] Pogátsa Zoltán: Létezik-e független jegybank? http://pogi.blog.fn.hu/index.php?view=bejegyzes_oldal&bejid=153405&bejcim=Letezike_fuggetlen_jegybank&todo=/letoltas 2012. 12. 23.

FEHÉR JÁNOS ZOLTÁN

Kisebbségpolitika MA szak, 2. félév
Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Kiss Mária Rita
főiskolai docens, SZTE JGYPK

Piros-fehér-zöld. Nemzet és magyarság az LMP politikai gondolkodásában

Dolgozatomban az LMP viszonyát vizsgáltam a nemzeti tematika elemeihez, melyek nem szerves részei az ökopártok értékrendjének, retorikájának.

Komplex vizsgálatom során elsőként az alapidokumentumokat és a 2010-es választási programot elemeztem, majd J. Géza szóhasználat-gyakorisági vizsgálatának másod-, valamint a parlamenti napló tartalomelemzésével az egy. vitákat vizsgáltam, majd a tagságot kerestem meg kérdőíves kutatással, a 2003-évi ISSP kutatás, a Csepeli-féle interetnikus kutatás és a jobboldali nemzeti retorika elemeinek beemelésével. Végül két parlamenti képviselő, Dorosz Dávid és Mile Lajos szakmai interjújával csatoltam vissza.

A párt egyoldalú kommunikációja során nem élt a nemzeti tematikával, a parlamentben felrötták a baloldali pártok felelősségét a nemzethez való érzéketlenségben és egy befogadó, Európához kötődő nemzetípust állítottak fel, melynek részei a határon túli magyarok. A párt depolitizálná a nemzeti traumákat és feltárná a diktatúrák bűneit. A magasán kvalifikált tagság közel érezte magához a nemzetiségeket és a reformkor személyeit, szimbólumait, viszont a radikális politika elemeitől nagy távolságot érzett. A pártban három irányzatot véltem felfedezni, baloldaliakat, SZDSZ-közeliakat, valamint helyi értékeket valló lokálpatriótákat. Dorosz Dávid szolidaritás-alapú kultúrnemzet-képet vázolt a magyar szimbólumok felhasználásával, Mile Lajos pedig egy nemzeti liberális alapokra épülő politika felett álló nemzetet. Elmondható, hogy az LMP befogadó kultúrnemzetre épít, de ennek tartalmáról még nem folyt érdemi diskurzus.

GARAMVÖLGYI BENCE

nemzetközi tanulmányok MA szak, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Löffler Tibor
egyetemi docens, SZTE ÁJK

A közép-kelet-európai radikális, jobboldali pártok támogatottsága az etnikai- és nemzeti kisebbségek függvényében

Közép-Kelet-Európában a rendszerváltások után eltelt két évtizedben új típusú, kisebbségellenes, radikális, jobboldali pártok emelkedtek fel. Ezek a nacionalista alakulatok néhol meghatározó politikai erővé váltak, máshol pedig marginális pozícióban maradtak. A támogatottságbeli különbségek azonban nem csak az államok között jelentkeznek, hanem az országos szint alatti közigazgatási egységekben is. A radikalizmus kutatás szakirodalmában nincs egyetértés abban a tekintetben, hogy a közép-kelet-európai radikális jobboldali pártok eltérő országos és regionális szintű társadalmi támogatottsága milyen okokra vezethető vissza.

A statisztikai adatokra építő kutatás négy jelentősebb roma lakossággal rendelkező poszt-kommunista közép-kelet-európai ország (Bulgária, Magyarország, Románia és Szlovákia) öt radikális jobboldali pártjának (ATAKA, Jobbik, L'S NS, PRM, SNS) országgyűlési választásokon elért eredményein keresztül vizsgálja azok társadalmi támogatottságát. A fő hipotézis szerint van kapcsolat a roma népesség és bizonyos, nagy arányszámban jelenlévő nemzeti kisebbségek regionális számaránya és a kirekesztő, kisebbségellenes ideológiával rendelkező pártok választási sikerei között. A gondolatmenet értelmében a középpontba helyezett független változók, az etnikai és nemzeti kisebbségek területi számaránya mellett egy gazdasági jellegű köztes változó, az egy főre jutó GDP-n és a munkanélküliségi ráták átlagán keresztül mért gazdasági fejlettség befolyásolja a vizsgált nacionalista pártok területi támogatottságát. A felhasznált statisztikai adatok a 2000-től 2012-ig terjedő időszakra vonatkoznak.

A kutatás eredményei azt támasztják alá, hogy csak a vizsgált nemzeti kisebbségek esetében lehet egyértelmű kapcsolatról beszélni. Az alapján, hogy az etnikai kisebbségre vonatkozó előzetes várakozások beigazolódtak-e, három csoportba lettek besorolva a radikális jobboldali pártok. Az első csoport kifejezetten romaellenes retorikával rendelkező pártjai (Jobbik, L'SNS) számára előnyt jelentett a romák területi arányszámának növekedése és a gazdasági körülmények romlása, míg a második csoport nagy múltú alakulatai (PRM, SNS) esetében ennek ellentette volt tapasztalható. A harmadik csoportot egyedül alkotó Ataka nem illeszkedett egyértelműen az előző csoportokba, mivel annak esetében a támogatottság és a területi etnikai homogenitás értékei között lehetett kapcsolatot felfedezni.

GYÖRFI ISTVÁN

politológia BA szak, 7. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezető:

Hubai László
főiskolai tanár, ZSKF

Kandidálási Cenzusok - avagy a passzív választójog korlátozásai

A dolgozat arra a kutatói kérdésre keresi a választ, hogy egy olyan értékközösségen belül, mint az Európai Unió (EU) egy olyan politikai alapjog, mint a passzív választójog, hogyan jelenik meg? Milyen hasonlóságok és milyen különbségek fedezhetőek fel az egyes tagállami szabályozások közt?

A tudományos értekezésem első felében azt vizsgáltam meg, hogy a cenzusok hogyan és miképpen, milyen belső logika mentén jelennek meg a választásokban. A dolgozat második felében pedig az egyes cenzus fajtákat vetettem alá egy komparatív vizsgálatnak. Ezzel párhuzamosan bemutatásra kerülnek a hazánkban is érvényben lévő cenzusok, amelyeket így európai szinten lehet összehasonlítani. A dolgozatban bemutatásra kerülnek az elmúlt magyar korok kandidálási cenzusai is.

A dolgozat nem csak bemutatja, de értékeli is az egyes cenzusokat is, aszerint hogy azok mennyire demokratikusak vagy elfogadhatóak a mai világunkban. Mint látható lesz az arányos választási rendszerek antidemokratikusabbak, mint az egyéni választási rendszerek.

Végezetül pedig a szerző konklúzióját lehet olvasni, hogy milyen következtetéseket vont le a vizsgálat során, melyek lehetnek a jövőben a követendő példák és melyek azok a sablonok, amelyeket kerülni kellene egy új passzív választójog megalkotásánál.

HAJDÚ ANDRÁS

politikatudomány MSc szak, 2. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Polgár Tamás
PhD-hallgató, BCE TK

Jobbra tolódó Skandinávia

Az 1960-as és ,70-es évek változásai jelentős átalakulást indítottak el a skandináv pártrendszerben. A gazdasági és társadalmi változások a pártok hagyományos osztály alapú szavazótáborainak felbomlásához vezettek. Ez a változás először az évtizedek óta kormányzó szociáldemokrata pártok ellenébe kerülésén és új pártok megjelenésén keresztül vált érzékelhetővé. Bár a szociáldemokraták később visszaszerezték kormányzati pozícióikat, azonban már nem tudtak olyan domináns helyzetbe kerülni, mint amilyenben az 1970-es éveket megelőzően voltak. Az ezredforduló után a térségben zajló jobboldali fordulat nem csupán a hagyományos jobboldali pártok kormányra kerülésében vált érzékelhetővé, hanem a bevándorlás-ellenes radikális jobboldali pártok megerősödése is a korábbi erőviszonyok megváltozását jelezte. A mögöttünk hagyott évtized során Dániában a Dán Néppárt a liberális-konzervatív koalíció stabil támogatójává vált, Norvégiában pedig a jobboldal legerősebb pártjává emelkedett a Haladás Párt. Dolgozatomban arra keresem a választ, hogyan alkalmazkodtak a jobboldali radikálisok a megváltozott körülményekhez, miként tudtak a skandináv államok politikai életének meghatározó, egyes esetekben kulcspozícióba kerülő szereplőivé válni. Írásomban azt is áttekintem, hogy a radikálisokat mennyire tekinti és kezeli partnerként a többi párt, illetve azt a kérdést is megvizsgálom, hogy tekinthető-e a tárgyalat pártok csoportja önálló „minipártcsaládnak” a radikális jobboldal rendkívül heterogén, és sok esetben kérdésekkel terhelt pártcsaládján belül. A tanulmány végén megvizsgálom, hogy a jobboldali blokkon belül a mérsékelt jobboldali és a radikális pártok közötti együttműködésnek létezik olyan formája, amelyet egységesen követni próbálnak a régió radikális jobboldali pártjai.

HEGEDŰS MÁRK

politológia BA szak, 6. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezető:

Hubai László
főiskolai tanár, ZSKF

Újrapiócionálás . A pártmegújulás eszközei és hatékonyságának feltételei a Magyar Szocialista Párt tükrében

A dolgozat a gyakorlatban is alkalmazható politikatudomány eddig kevésbé kutatott részével, a pártok megújulásának sajátosságaival és részleteivel foglalkozik, azt a kérdést helyezve középpontba, hogy melyek az újrapiócionálás legfontosabb eszközei és hatékonyságának feltételei. A dolgozat menetét meghatározó, a pártmegújulás eszközeiből felállított szempontrendszer hét, korábban újrapiócionálást végrehajtó és később a választásokon sikeresen abszolváló párt történetének vizsgálatából fakad, kiemelten figyelve a pártok cselekvéssorozatainak hasonló tényezőit.

Az értekezés egyik célja, hogy rendszerbe szedje azokat a politikai eszközöket, amelyeket az újrapiócionálás szerves részeként kell kezelni, hogy ezzel segítséget nyújtson azoknak a pártoknak, amelyek határozott szándékot mutatnak arra, hogy megújítsák profiljukat. A másik célja pedig, hogy a pártmegújulás jellegzetességeinek vizsgálatán keresztül véleményt alkosson a jelenlegi magyar politika legerősebb ellenzéki pártja, a Magyar Szocialista Párt kívánatos megújulásával kapcsolatban. A meglátások és az ajánlások mindig két elvet vesznek figyelembe: a hatékonyságot és a racionalitást. Kutatja, hogy melyek azok a jelenlegi körülmények között nagy valószínűséggel kivitelezhető technikák és lépések, amelyeknek köszönhetően a szocialisták a lehető legnagyobb népszerűség-növekedést tudják elérni.

Az így megfogalmazott tanácsok és javaslatok segítségével a dolgozat szintézisében kísérlet tesz arra, hogy felállítsak egy lehetséges forgatókönyvet, amely ötvözi magában az arculatváltás javasolt módozatait, illetve az időpontokat és a szükséges tennivalókat.

JÁSZBERÉNYI MÁTYÁS ÁRON

nemzetközi tanulmányok BA szak, 6. félév
Eszterházy Károly Főiskola, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Zsebéné Dobó Marianna
adjunktus, EKF GTK

A magyar önkormányzati reformtervezet elemző összehasonlítása nyugat-európai példákkal

A magyar önkormányzati reformok markáns változást jelentenek az ország jelenlegi közigazgatási életében. Hazánkon kívül a közelmúltban még több más európai országban is hasonló folyamatok zajlottak le az elmúlt tíz évben. A legtöbb ezek közül a skandináv államokat érintette. Svédország és Dánia már befejezte, Finnország viszont még a küszöbén áll a helyi igazgatás viszonyai rendezésének. A dolgozat ezeket a skandináv gyakorlatokat hasonlítja össze a magyar elképzelésekkel. Érintőlegesen ugyan, de áttekinti az országok közigazgatásának történelmi állomásait, mint kiindulópontokat, majd ezek után részletesebb taglalással bemutatja azok jelenlegi szerkezetét, amely a reformfolyamatok után jött létre. Kitér a vizsgált országok közigazgatásának földrajzi, vagyis a NUTS rendszer szerinti tagolására, a működésükhöz szükséges jogi háttérre, a feladataikra, valamint a finansziális háttéreikre. A dolgozat ezután egy saját véleményt megfogalmazó összeggel zárul.

KÁLLAI PÉTER

nemzetközi tanulmányok MA szak, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Halmai Gábor
egyetemi tanár, ELTE TÁTK

Nemzeti és etnikai kisebbségek parlamenti képviselete. Az elmélettől a magyarországi szabályzásig

A dolgozat a nemzeti és etnikai kisebbségek parlamenti részvételével foglalkozik. A témához kapcsolódó kérdéseket a kisebbségek és a nemzetállam viszonyát feldolgozó elméletek mentén teszi fel, méghozzá oly módon, hogy a liberális multinacionalizmus elméletére nagyban támaszkodva igyekszik a különböző elméletek szintéziséből egy átfogó megközelítést kiragadni, majd ebből levezetni, hogy a globalizált világ államainak, és különösképpen Magyarországnak, milyen teendői vannak kisebbségeik védelme, teljes (politikai) egyenlősége érdekében. A dolgozat hangsúlyozottan a kisebbségek politikai részvételi jogával foglalkozik, a nyelvi vagy éppen kulturális jogokat csak annyiban érinti, amennyiben azok természetesen összefonódnak a politikai részvétel vagy az autonómia kérdéseivel. A dolgozat megállapítja, hogy a kisebbségi önkormányzatok révén a párhuzamos intézményrendszer kiépítése, minden kiküszöbölendő hibája ellenére, megfelel a liberális multinacionalizmus elméleti kívánalmainak, valamint az alkotmányos követelményeknek is. E két szempontú logikát követve az országgyűlési képviselet tervezett megvalósulása is üdvözlendő lépés, valamint segítheti az alkotmányos patriotizmus kialakulását. Ezt a tendenciát azonban keresztülhúzza a külön fejezetekben, részletesen elemzett etnicizáló alkotmányozás, a határon túli magyaroknak adott választójog, illetve ezzel összefüggésben a nemzetfogalom használatának eltolódása a politikai nemzet fogalmától a kulturális nemzetfogalom irányába.

A fő konklúzió az, hogy a vitathatatlanul pozitív lépések ellenére, a gyakorlatban nem érződik a kormány elköteleződése nemzeti és etnikai kisebbségek asszimilációjának valódi megfékezésére.

KEMÉNY ZSUZSA

politikatudomány MA szak, 1. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Fekete Sándor
egyetemi tanársegéd, ME BTK

A politikai nevelés szerepe a civil társadalom kifejlődésében és a vezetők rekrutációjában Magyarországon a rendszerváltozás után

Dolgozatom témája a politikai nevelés szerepének értelmezése a rendszerváltozás utáni Magyarországon, illetve a Német Szövetségi Köztársaságban 1945 és 1989 között, annak tükrében, hogy hogyan fejlődött a civil társadalom, illetve mennyiben befolyásolta/befolyásolta-e a civil társadalom és a politikai kultúra fejlődését a tudatos politikai nevelés.

A politikai nevelés fontos diszciplína a politikatudományon belül, bár kutatása — különösen a harmadik hullámban demokratizálódott országokban — meglehetősen alulreprezentált. Ezzel szemben Nyugat-Európa országaiban, s az Amerika Egyesült Államokban hagyományosan fontos szerepet tölt be, a demokratizálódás magatartási aspektusainak vizsgálata szempontjából.

Előfeltevésem az, hogy Magyarországon nem beszélhetünk ténylegesen tudatos demokráciára nevelésről. Ez abból adódik, hogy a szovjet blokk egyik államaként nyugati beavatkozás, segítség nélkül ment végbe hazánkban a rendszerváltozás, s a vezetők figyelme elsősorban a demokratikus intézményrendszerek kiépítésére vetődött. A rendszerváltozás elsődleges feladata az intézmények átalakítása volt, hiszen a szocialista rendszerekben minden hatalom az állampárt kezében összpontosult, s így olyan alapvető demokratikus lépéseket kellett megtenni, mint a hatalmi ágak elválasztása, a bírói hatalom függetlenségének megteremtése, a szabad pártverseny engedélyezése, a választási rendszer átalakítása, stb.. Így elterelődött a hangsúly arról, hogy az embereket megtanítsák arra, hogy hogyan vegyenek részt ezen intézmények hatékony működtetésében.

Dolgozatomban azt kívánom részletesebben feltérképezni, hogy ennek ellenére érezhető-e mégis a kialakulóban lévő civil társadalom aktív tagjainál a tudatos demokratikus értékrendkövetés, vagyis pótolta-e a demokráciára nevelésben az állam hiányosságait egy-egy szervezet, írás vagy egyéb.

KISPÁL RICHÁRD

politológia BA szak, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Löffler Tibor
egyetemi docens, SZTE ÁJK

Esterházy János értékelése a rendszerváltástól napjainkig politikai, ideológiai és jogi aspektusokban

Dolgozatomban gróf Esterházy Jánost mint történelmi személyiséget elemzem jogi, politikai és ideológiai aspektusok tükrében. Személye megosztó, mind a magyar, mind pedig a cseh és szlovák politikai életben és közvéleményben egyaránt. Értelmezése nem csak jogi és politikai indíttatású, hanem a magyarság tekintetében erkölcsi és morális eredetű is. A rendszerváltás után elindult rehabilitációs törekvések számos 1945 előtti időszakban aktív közéleti szerepet betöltő személyt, politikust és értelmiségit érintettek, kiket a népbíróságok vitatható vádak alapján ítélték el a világháború után. Bár a mai napig indulnak Esterházy rehabilitálására kísérletek, mégsem sikerült a politikai elitnek konszenzusra jutnia, s ennek okai a történelmi és társadalmi problémák tisztázatlanságára is visszavezethetők. Kutatásomban hangsúlyt fektetek az Esterházyt ért XX. századi vádak feldolgozására, illetve a korszellem bemutatására, mely alapján a felvidéki politikus személye és életműve objektíven megítélhető.

A magyarországi rehabilitáció problematikájával párhuzamosan fontos a cseh és szlovák politika Esterházyhoz, a felvidéki magyarsághoz és a közös történelemhez való viszonya. Történelmi szerepének értékelése egészen a politika legfelsőbb szintjéig jutott, amikor a szlovák államfő, Gasparovic Esterházyt fasisztának bélyegezte, kiobbantva ezzel az úgy nevezett Gasparovic-Schmitt ügyet. A két államfő nézeteltérése a különböző magyar- és szlovák történelemfelfogásra is visszavezethető, ugyanakkor bizonyítja, hogy a két nemzet viszonya máig ellentmondásokkal terhelt, mind a kisebbségpolitikában, mind pedig a közös európai együttműködésben. A vita Esterházyról személyes ügy is egyben, mely a családját és utódait érinti, azonban kollektív kérdés is, mivel a kárpát-medencei magyarság emblematikus személye is egyben. Külön értelmezésre szorul a felvidéki magyar kisebbség értelmiségi és politikai (MKP, Híd-Most pártok) szintű reakciója, illetve a szlovák szemlélet a vita kapcsán, valamint az 1994 utáni rehabilitációs politikájuk saját történelmi személyiségeiket illetően (Tuka, Tiso).

Kutatásomnak motivációja a vita aktualitásában, illetve példaértékűségében rejlik, mely nem csak a magyar politikai élet dimenziójában vagy ideológiák szembenállásában vizsgálható, hanem felhívja a figyelmet olyan társadalmi, jogi és morális problémákra, melyek máig konszenzus hiányában tisztázatlanok.

KOMORÓCZKI NOÉMI

politikatudomány MA szak, 1. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Fekete Sándor
egyetemi tanársegéd, ME BTK

A 2010-es önkormányzati választások

Dolgozatomban a 2010. évi októberi helyhatósági választásokkal foglalkoztam. Azért választottam ezt a témát, mert településemen jelöltem magam képviselőnek, így személyesen is érintett voltam az ügyben. Sajnos nem sikerült bejutnom a képviselőtestületbe, és többek közt arra is kerestem a választ, hogy ez miért alakult így. Ez a következő kérdéseket vetette fel.

Valóban igaz-e, hogy egy községben más szempontok alapján választanak az állampolgárok, mint egy városban. Ugyanis lakóhelyemen elmondható az a kialakult végeredmény alapján, hogy nem a kampányra, és a pártokra helyeződik a fő hangsúly, hanem a jelöltek személyére, azok személyes ismertségére. Mivel én nem vagyok tősgyökeres lakos, mert csak kilenc éve költöztünk erre a településre, ezért előfordulhat, hogy az emberek nem ismernek annyira, mint azt, akinek már a nagyszülei, szülei is itt éltek. Ezzel szemben egy városban az emberek általában nem ismerik személyesen azt, akire voksolnak, maximum csak plakátokról, szórólapokról, és innen tájékozódnak arról, hogy melyik jelölt mit szeretne megvalósítani. Ezzel szemben egy községben a szóbeszédnek van a legnagyobb szerepe a kampány ideje alatt, mivel több a független jelölt, mint egy városban, és nincs annyi lehetőségük rendezvényt, fórumot tartani, mint egy párt jelöltjeinek. Hogy ez valóban így van-e, arra dolgozatom végén szeretném megadni a választ.

KOVÁCS MIHÁLY-LEVENTE

politikatudományok MA szak, 10. félév

Babes Bolyai Tudományegyetem, Politika- Közigazgatás- és Kommunikációtudományi Kar

Témavezető:

Szász Alpár Zoltán

egyetemi tanársegéd, BBTE

A politikai pártok a posztmodern világban

Dolgozatom tárgya a politikai pártok helyzete a posztmodern értékek világában. Kutatásom alapkérdése: a XX. század politikai pártjai, politikai szervezetei fennmaradnak-e. E kérdés megalapozott tanulmányozása érdekében elengedhetetlenül szükséges a politikai pártok fejlődéstörténetének és funkcióinak a rövid áttekintése, valamint azoknak az elméleteknek a bemutatása, amelyek a politikai pártok válságát hirdetik. Azokat a tényezőket kell görcső alá venni, amelyek a politikai pártok válságjelenségeire utalnak. Dolgozatomban különböző kutatási adatokat is felhasználok, amelyek alátámasztják azt, vagy ellentmondanak annak, hogy a politikai pártok folyamatosan alkalmazkodtak és átalakultak. Előzetes elvárásom az, hogy tanulmányom végére arra következtetésre jutok, hogy a politikai pártok és politikai szervezetek válságban vannak, és ezek helyét valamilyen más mozgalmak vehetik át. Olyan mozgalmak, amelyek bár különböznek a politikai pártoktól, mégis képesek megjeleníteni a társadalomban felmerülő igényeket, problémákat.

KOVÁCS RITA

politikatudomány MA szak, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Cs. Kiss Lajos
egyetemi tanár, ELTE ÁJK

A politika konfliktusos természete. Carl Schmitt és a liberalizmus

Carl Schmitt kétségkívül a politikatudomány fekete báránya: közjogásként megvetette a filozófusokat, tabudöntőgető kijelentései és a nemzetiszocializmushoz fűződő, máig tisztázatlan viszonya révén veszélyes, sőt esetenként nemkívánatos személynek tekintik. Munkássága azonban megkerülhetetlen része a XX. század politikai gondolkodásának, s vonzereje talán épp veszélyességében, a fennálló megkérdőjelezésében ragadható meg.

A dolgozat Schmitt liberalizmus-kritikáját kísérli meg a politikai fogalmak tágabb kontextusába helyezve értelmezni. A cél annak bizonyítása, hogy Schmitt liberalizmus-kritikája, a maga mélységében, csak akkor érthető meg, ha bevonjuk az elemzésbe a politika sajátos megkülönböztetését (barát/ellenség), s ezzel a politika lényegileg konfliktusos természetének Schmitt-i leírását; éppen ezért az elemzés kiindulópontjaként elsősorban a politikai fogalma című írása szolgál. Ennek egyik oka, hogy úgy véljük, a liberalizmussal való alapvető szembenállása is a politika természetéről alkotott felfogásának elemzésével ragadható meg legteljesebben. Schmitt meg van ugyanis arról győződve, hogy a liberalizmus elméletileg képtelen megfelelően leírni és kezelni a politikában szükségszerű, alapvető egzisztenciális megkülönböztetéseken nyugvó ellentéteket.

A dolgozatnak ugyanakkor nem célja annak eldöntése, hogy a politika természetével kapcsolatos évezredek óta modern szakaszában kinek van vagy lehet „igaza”. Mindössze arra keresi a választ, hogy egy ilyen nagyságrendű gondolkodó, mint Carl Schmitt számára vajon mi volt annyira provokatív a XX. század e meghatározó eszméaramlatában és politikai ideológiájában, valamint arra, hogy kritikai megállapításai mennyiben érvényesek a XXI. század politika megértése számára, ahol elsősorban a liberalizmustól örökölt nyelvi és gondolkodási struktúrákban beszélünk a politikáról.

MAJOR STELLA

nemzetközi tanulmányok MA szak, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Merkovity Norbert
meghívott előadó, SZTE ÁJK

Euro-atlanti törésvonal a politikusok e-mail használatában

Egy XXI. századi politikussal szemben elvárás, hogy elérhető legyen az interneten. Az emberek – politikai viszonylatban pedig a választópolgárok – párbeszédre törekszenek a közösségi médiumokon keresztül is.

Egy nemzetközi kutatócsoport tagjaként azt vizsgálom, hogy különböző országok – Ausztrália, Észtország, Horvátország, Írország, Kanada, Lettország, Litvánia, Magyarország, Montenegró, Nagy-Britannia és Új-Zéland – politikusai milyen válaszolási hajlandóságot mutatnak, egy olyan évben, amelyben nincs választás, és ha bevallottan kutatóként, emailben keressük meg őket hivatalos e-mail címükön. A kérdések: „Mit kellene tenni azért, véleménye szerint, hogy csökkenjen a dohányzók száma az Ön választókerületében vagy térségében? Fontos kérdés ez az Ön politikai döntéshozatalában?” A válaszokat két hétig fogadtuk.

Dolgozatomban abból a feltevéseből indulok ki, hogy a nyugati liberális, parlamentáris rendszerek politikusai inkább a párbeszéd hívei, mint közép-kelet-európai társaik, ezért az elsőként említett térségből érkezik több válasz. Arra keresem a választ, megfigyelhető-e törésvonal a különböző régiók, országok politikusai között az e-mail használat tekintetében, befolyásolja-e a válaszolási hajlandóságot az adott parlament átlagéletkora, a vizsgált ország politikai kultúrája.

Az eredményekből kiderül, az észak-atlanti országok (Írország: 6,02%, Kanada: 2,93% és Nagy-Britannia: 2,62%) parlamentjének válaszolási hajlandósága alacsony. Náluk a legtöbb a későn érkező levelek aránya. Ausztrália, Kanada és Nagy-Britannia esetében kérnek a képviselők postai levelező címet, arra ígérve a választ. Kelet-Közép-Európa bizonyul a legszínesebb térségnek, a vizsgált, volt szocialista országok közül, a balti államok politikusai küldték a legtöbb választ: Észtország: 10%, Lettország: 8,08% és Litvánia: 5,76%. Magyarország 5,18%-os eredményével zárja a sort. Ígérettel, egyetlen ország politikusa sem élt a térségből, sőt a határidőn túli levelek aránya is jóval alacsonyabb, mint nyugati társaiké. A balkáni térségből Horvátország 2,67%-ot, Montenegró 1,19%-ot ért el. Földrajzi elhelyezkedésük miatt külön kategóriaként vizsgálom Ausztráliát és Új-Zélandot. A térségre szintén jellemző az észak-atlanti országok esetében megfigyelt jelenség, jelentős a késve érkező válaszok száma, az ígéretek pedig túlszárnyalják a tényleges válaszokat: Ausztráliából 3,54% válaszlével, és 10,17% ígéretet tartalmazó email jött. Új-Zélandról 10,43% tényleges válasz és ugyanennyi ígéret.

MARTOS ANNA BORBÁLA

nemzetközi tanulmányok MA szak, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Majtényi Balázs
egyetemi docens, ELTE TÁTK

A roma gyerekek oktatási szegregációja és a civil szervezetek szerepe

Dolgozatomban a roma gyerekek oktatási szegregációjával foglalkozom. A romák integrációjának kérdése mára európai szintű kérdéssé vált, 2011 óta uniós stratégia igyekszik koordinálni a tagállamoknak a roma integrációt célzó tevékenységét. A stratégia kiemeli az oktatás szerepét mint kulcsfontosságú területet a romák beilleszkedéséhez a többségi társadalomba, és azon készségek elsajátításához, amelyekkel később lehetőségük lesz érvényesülni a munkaerőpiacon. Az oktatás kiemelt szerepe ellenére számos európai országban, köztünk hazánkban is, e területen diszfunkciókkal találjuk szembe magunkat: a roma gyerekek nagy része szegregált oktatásban vesz részt. A diszkrimináció elleni küzdelemben jelentős szerep hárul a civil jogvédőkre, akik felléphetnek magánszemélyek képviselőként is, sőt akár nemzetközi szinten is érvényt szerezhetnek jogaiknak.

Dolgozatomban egy civil szervezet munkáján keresztül ismertetem, hogyan próbálhat egy jogvédő szervezet az állami diszfunkciókra rámutatni, és az ezekből fakadó jogsérelmet orvosolni; valamint, hogy ennek milyen szerepe lehet a rendszerszintű problémák megoldásában, mennyivel járulhatnak hozzá a romák sikeres integrációjához.

Először ismertetem azokat a nemzetközi szerződéseket, amelyek egyrészt a diszkrimináció tilalmával és az oktatáshoz való joggal foglalkoznak, másrészt lehetővé teszik ilyen ügyekben a civil szervezetek fellépését és nemzetközi fórumhoz fordulását. Bemutatom a magyarországi romák helyzetét, rámutatva a foglalkoztatás és az oktatás közötti szoros összefüggésre, majd elemzem a roma gyerekeket érő oktatási szegregációs gyakorlatot, részletezve a hatásait tekintve talán legsúlyosabb típusát, a félrediagnosticsztizálást. Bemutatom az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány munkásságát, amely ma az egyedüli olyan civil szervezet hazánkban, amely tevékenységének középpontjában a roma gyerekek oktatási szegregációja elleni küzdelem áll. A jelenleg a strasbourgi Emberi Jogi Bíróság előtt lévő, félrediagnosticsztizálással foglalkozó ügyüket kiemelten elemzem, rámutatva azokra a strukturális problémákra és diszkriminatív gyakorlatokra, amelyekkel a romáknak hazánkban szembe kell nézniük.

MÁTYUS ÁKOS

politológia BA szak, 6. félév
Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Löffler Tibor
egyetemi docens, SZTE ÁJK

Kék lobogó árnyékában – avagy kisebbségvédelem az Egyesült Nemzetek Szervezetében

Korunk államainak lakossági mutatóit szemügyre véve csupán elvétve találunk olyan országokat, amelyek etnikailag homogén képet mutatnak. Túlnyomó többségükben nyelvük, kultúrájuk vagy egyéb ismertetőjegyeik révén egymástól erősen különböző embercsoportok kényszerülnek együtt élni.

A helyzet természetszerű velejárója egy közösség dominanciájának kialakulása, mely adott esetben nyílt vagy hallgatóságos konfrontációhoz vezethet. A folyamatok békés, bizalomteljes mederben tartása érdekében szükség van a köztük lévő viszonyrendszer jogi szabályozására. Az államok e tekintetben rendkívül változatos képet mutatnak, mely skála a széleskörű alkotmányos védelemtől, egészen a kisebbségek létének tagadásáig terjed. Összességében azonban elmondható, hogy a legtöbb helyen a mai napig sem sikerült megnyugtatóan rendezni a kérdést. Ennél fogva égető szükség mutatkozik a helyzet nemzetközi szintű javítására, ami enyhén szólva is vontatottan halad.

A második világhéget követően – a jelen dolgozat tárgyát is képező – az Egyesült Nemzetek Szervezetének kérdéshez való hozzáállása, vagy sokkal inkább hozzá nem állása vált meghatározóvá a témakörben. A két világháború közti időszak minden hiányossága ellenére is, egyértelmű visszalépést jelentett a kisebbségi jogok az emberi jogokba történő „beolvasztása”. Az elmúlt évtizedekben már történtek előrelépések az intézményben, mely időközben a világ legtekintélyesebb nemzetközi szervezetévé nőtte ki magát. Utóbbi változásokat igyekeztem számba venni, és azok hatását megvizsgálni. Módszertanilag az individuális, illetve kollektív jogok megjelenésére helyeztem a hangsúlyt, valamint hogy önállóan vagy az emberi jogok részeként vannak-e jelen az adott dokumentumban. Figyelemmel kísértem továbbá az autonómia jellegével párhuzamba vonható joganyagot.

Hipotézisem szerint a világsszervezet a jövőben jelentős előremozdítója lesz a határon túli magyar kérdés megnyugtató rendezésének.

MEZEI JÓZSEF

társadalmi tanulmányok BA szak, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Kiss Mária Rita
főiskolai docens, SZTE JGYPK

A köztársasági elnökválasztások Magyarországon (1990-2012)

Munkám során a rendszerváltás utáni hat köztársasági elnökválasztással foglalkoztam. Magyarországon a köztársasági elnököt a parlament választja. Az elmúlt 22 év során azonban számtalan alkalommal felmerült a közvetlen választás lehetősége. Dolgozatom első részében a közvetlen köztársasági elnökválasztásról szóló gondolatokat, kezdeményezéseket gyűjtöttem össze. A következő részben a 2012 előtti és utáni választási procedúrát vázoltam fel. Ezt követően az egyes választások részletes elemzésével foglalkoztam, két fő elemzési szempont alapján. Az első elemzési szempontként az elnökjelöltek kiválasztásának körülményeit választottam. Ennek kapcsán megvizsgáltam, hogy az egyes személyek hogyan válhattak potenciális elnökjelöltté. A másik szempont az elnökválasztások során leadott szavazatok elemzése, értékelése. A választási procedúra azt sugallja, hogy a kormány és az ellenzék konszenzusosan megállapodjon a jelölt személyéről. A dolgozatomban pedig az vizsgáltam, hogy a gyakorlatban ez ténylegesen megvalósul-e.

A munkám fontos megállapítása, hogy a kormányon lévő párt vagy pártok a kétharmados többség birtokában nem konzultálnak az ellenzékkel a jelölt személyéről. Elmondható, hogy a legtöbb esetben a kormány jelöltje lesz a köztársasági elnök, hiszen egyedül 2005-ben nyert az ellenzék jelöltje. Ennek következtében az országgyűlési választások kimenetele nagymértékben befolyásolja a köztársasági elnök személyét. Dolgozatom legfontosabb megállapítása, hogy az eddigi hat választás során mindössze egy alkalommal, 1990-ben alakult ki konszenzus a kormány és az ellenzék között.

MIHÁLYKÓ ÁGNES

nemzetközi tanulmányok MA szak, 2. félév
Pannon Egyetem, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Molnár Anna
egyetemi docens, PE MFTK

Tangentopoli: egy korrupciós botrány története

1992. február 25. Az Olasz Szocialista Párt egyik középvezetőjét, Mario Chiesát kenőpénz átvétele közben rajtakapták. A választási előkészületek izgalmai közepette az eset szinte fel sem tűnt. Azt azonban senki sem gondolta volna, hogy ez a látszólag jelentéktelen ügy fél éven belül heves parlamenti viták kiváltója lesz, és következményei a leleplezött, Antonio Di Pietro ügyészt pedig az ország legismertebb és legnépszerűbb személyei közé emelik. Arról nem is beszélve, hogy a sajtóban Tangentopoli, „Kenőpénzváros” néven elhíresült botrány tönkre fogja tenni a kereszténydemokraták és szocialisták megdönthetetlennek vélt uralmát, és a politikai elit cseréjéhez jelentősen hozzájárulva megteremti a feltételeket annak létrejöttéhez, amit ma Második Olasz Köztársaságnak nevezünk.

Pályamunkámban az Olaszország politikai viszonyaira máig kiható botrány elemzését kíséreltem meg az olasz, angol és francia nyelvű szakirodalom, az olasz sajtó és a közzétett peranyagok alapján. A dolgozatban összefoglaltam a hazai politika szempontjából is tanulságos korrupciós botrány történetét, hiszen magyar nyelven nincsen az eseménytörténet részleteiben bemutató mű. A történet elemzéséhez egy olyan sémát alkottam, amely a politikai botrányok három fázisát különbözteti meg: a botrányos tény nyilvánosságra kerülését, a közfelháborodás megjelenését és a politikai következményeket. Bár ez nem minden botrányra jellemző, a Tangentopoli esetében mind a három fázis bekövetkezett, így elemzésemhez ezek a fázisok adták az elemzési keretet, amelyen belül a botrány eseményeit, azok kiváltó okait és következményeit ismertettem. A botrányt politikai és társadalmi kontextusába helyezve vizsgáltam, bemutattam a közvetlen politikai előzményeket, valamint magát a botrányos tény, és az olasz korrupció jellegzetességeit is.

A pályamunkában továbbá kísérletet tettem arra, hogy az olasz korrupció résztvevőit a feltárt kapcsolatok alapján a hálózat kutatás segítségével elemezzem. Bár arra nem volt lehetőségem, hogy a hálózat pontos adatait összegyűjtsem, topológiáját felvázoljam, és kvantitatív módon elemezzem, néhány sejtést a fontosabb események ismeretében is meg lehetett fogalmazni. A hálózat kutatás modelljei kiváló modelleknek bizonyultak az események leírásához. A korrupciós hálózatot skálafüggetlen hálózatként lehet leírni, míg a vizsgálat lefolyása egy ilyen hálózaton belül terjedő vírushoz hasonlítható. A korrupciós hálózat kvantitatív elemzése azonban még további érdekes eredményeket tartogathat.

MORDAVSZKY ELVIRA

közszolgálati BA szak, 1. félév
Általános Vállalkozási Főiskola

Témavezető:

Bilecz Endre
főiskolai docens, ÁVF

A magyarországi ukrán kisebbségi szervezetek működése

Dolgozatom megismerteti a mai kisebbségek, azon belül is az ukrán kisebbség szervezeteinek működését, azokat az anyagi feltételeket, melyekkel a magyar állam biztosítja e szervezetek fennállását. Továbbá elemzem azt, hogy a rendszerváltást követően a kisebbségek érdekeinek érvényesülését biztosító jogi garanciák elégségesek-e, biztosítják-e ezen érdekek megvalósulását. A dolgozatomban részletesen bemutatom a kisebbségi törvény előkészületét, megszületését és módosításait. Az általános leírást követően a kisebbségi önkormányzatok számának alakulásával foglalkozom 1994-től napjainkig. Feldolgozom a kisebbségi önkormányzatok finanszírozásának rendszerét, az állami költségvetés normatív és pályázati eszközeit, melyek segítségével az állam alapvetően hozzájárul az önkormányzati működéshez szükséges pénzügyi feltételek megteremtéséhez. Továbbá kifejtem, hogy az önkormányzatok e pénzügyi támogatások segítségével milyen aktivitásokat fejtenek ki.

NAGY ALÍZ

nemzetközi tanulmányok MA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Majtényi Balázs
egyetemi docens, ELTE TÁTK

Kettős állampolgárság, civil és politikai élet Erdélyben

Dolgozatomban az erdélyi magyar kisebbség helyzetét vizsgálom, hangsúlyt fektetve a kedvezményes honosítás rendszerére, civil és politikai életükre. A témát fontosnak tartom, hiszen Erdélyben él a legnagyobb számú magyar kisebbség, mely a történelem folyamán nagy hatással volt a magyar politikára, valamint a nemzetpolitikai váltásnak köszönhetően még relevánsabbá vált.

Kutatásaim során a kettős állampolgárság intézményrendszerével foglalkoztam Erdélyben. Olvastam a téma szakirodalmát, megismertem a Kolozsváron működő intézményeket, mint a Demokrácia Központ, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács és az Erdélyi Magyar Néppárt. Interjúkat készítettem a Demokrácia Központ legtöbb jelenlegi és korábbi alkalmazottjával, majd az Erdélyi Nemzeti Tanács elnökségével és a Néppárt munkatársaival. Elsősorban azt vizsgáltam, hogyan végzik a kedvezményes honosítási eljárással kapcsolatos teendőket, és milyen összefüggés van a Nemzeti Tanács és az Erdélyi Magyar Néppárt között. Végeztem egy összehasonlítást a kettős állampolgárság és a státusztörvény intézményrendszere között, valamint megvizsgáltam a román szabályozásokat a határon túli román közösségeket illetően.

Az erdélyi magyar politikai életre nagy hatással volt a magyar nemzetpolitikai váltás. A magyar kormány eltávolodott az Erdélyben vezető szerepet játszó magyar párttól, az RMDSZ-től. Ennek következménye, hogy nem bízta a Szövetségre a kedvezményes honosítás lebonyolítását. Bár véleményem szerint figyelembe véve múltját, és azt, hogy az emberek ismerik ezt a szervezetet, mernek hozzá fordulni praktikusabb lett volna a kedvezményes honosításnál az RMDSZ meglévő intézményi struktúráját felhasználni. Nincs semmilyen hivatalos érv, ami megmagyarázná, hogy egy már létező, és tíz éve működő intézményrendszerre miért ne lehetne támaszkodni.

Összességében azt gondolom, hogy az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanáccsal való kapcsolat és az Erdélyi Magyar Néppárt létrehozatala egy politikai döntés volt. A magyar kormány felhasználja ezt az új, kis politikai csoportosulást érdekei érvényesítésére Erdélyben, valamint pont ellenkezőleg is ez történik, a magyar kormány nemzetstratégiája lehetővé tesz az erdélyi magyarság számára egy új, szorosabb együttműködést Magyarországgal. A kedvezményes honosítási eljárásban segítségre volt szükség, így adott volt a lehetőség, hogy az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács, ezáltal az Erdélyi Magyar Néppárt is közelebb kerüljön a magyar vezetéshez.

PÁLI KATA

nemzetközi tanulmányok MA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Unger Anna
egyetemi tanársegéd, ELTE TÁTK

A gondnokság alá helyezés és a választójog elvesztésének problémája a szellemi sérültek esetében Magyarországon

Dolgozatomban a gondnokság alá helyezés és a választójog elvesztésének, illetve korlátozásának problémáját vizsgáltam a szellemi sérültek esetében. A dolgozat hipotézise, hogy az alapvető eljárási hibákat és jogsértő mechanizmusokat többnyire a választójoggal kapcsolatos hiányos ismeretek és szabályozások okozzák. Az ez által generált felelősség-elhárítás pedig felületes eljárásokat és hibás döntéseket von maga után, melyek nem felelnek meg a szükségesség és arányosság elvének.

A szellemi sérült emberek régi és jelenkori társadalmi helyzetét felvázolva jutottam el a mai kor, ezen belül a magyarországi szabályozáshoz és annak problémáihoz.

Elsőként pár alapfogalmat tisztáztam, majd bemutatom a gondnokság alá helyezés folyamatát és annak jogi szabályozását.

Ezután a választójoggal kapcsolatos kialakulását és jelentőségét mutattam be, a demokratikus jogrendszerek legitimitásában. Vázoltam a választójog nemzetközi és magyar szabályozásának történetét, különös tekintettel a Polgári Törvénykönyv szabályrendszerére és változásaira.

Ezek után tértem rá dolgozatom fő részére, a bírósági eljárás, a szereplők és a konkrét bírói döntés elemzésére. Az alperes, az orvosszakértő és a bíró szemszögéből vizsgáltam meg az eljárást, illetve itt mutattam be, milyen szabályozási hiányosságok merülnek fel, mind a magyar, mindig pedig a nemzetközi jogban, és hogy a választójog elvétele, az eljárás folyamán hogyan válik mechanikussá. Ebben a részben azt szerettem volna bemutatni, hogy a hiányos szabályozások ellehetetlenítik az eljárások szereplőit, és döntésképtelen védekező álláspontba kényszerítik mind az orvosszakértőt, mind pedig a bírót.

A dolgozat végén megállapítottam, hogy a jogi szabályozás javítása nélkül nem látok esélyt a változásra, majd kiegészítésként megvizsgáltam a választójog korlátozásának az előzetes regisztrációval kapcsolatos 2013-as Alkotmánybírósági határozatot.

Ezek után levontam a következtetéseket és, felvázoltam, hogy a jövőben milyen irányba lehetne elindulni a téma további vizsgálata kapcsán.

PANDULA KÁSZON

igazgatásszervező BA szak, 7. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatás-tudományi Kar

Témavezető:

Szentpéteri Nagy Richárd
tanársegéd, NKE KTK

A közvetlen demokrácia fejlődése, az e-demokrácia lehetőségei

Dolgozatom alapját a közvetett hatalomgyakorlás születésének a körülményei adja, miszerint jelenleg az országok többségében használt modell kényszerből született, az akkori technikai lehetőségeknek megfelelően. Az Amerikai Egyesült Államok alapításánál egy közvetlen demokrácia létrehozása volt a cél, azonban az akkori technikai lehetőségek erősen korlátozottak voltak, így köztes megoldásként lett kitalálva a képviselői demokrácia modell. A kérdés az, hogyha akkoriban a technikai fejlettség ott állt volna ahol napjainkban, akkor megszületett volna-e a világ első olyan országa, ahol a közvetlen demokrácia legalább olyan szinten megvalósul, mint a közvetett. Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy vajon egy országban, ha van igény a közvetlen hatalomgyakorlásra, akkor hol kellene meghúzni a határt a közvetlen és a közvetett demokrácia lehetőségei között. Melyek azok az érvek és ellenérvek, amelyek az emberek nagyobb befolyását a politikában firtatják. Vajon közvetlen demokráciát mint fogalmat nem lenne-e érdemes újragondolni a technika páratlan sebességű fejlődése miatt, hisz a két elem közötti kapcsolat nem vitatható. Dolgozatom célja ennek az arany középútnak a megtalálása, amely mind a képviselői, mind a közvetlen demokráciának az előnyeit magában tudná hordozni. A közvetlen hatalomgyakorlás kiteljesedését szeretném bemutatni a technikai fejlődés tükrében, amely megadhatja a választ a jelenlegi demokráciát támadó érvekre és segíthet az embereknek a demokráciában való hitük megőrzésében.

PATKÓS VERONIKA

politikatudomány MSc szak, 4. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Papp Zsófia
egyetemi tanársegéd, BCE TK

Délen a helyzet változatlan

A dolgozat Dél-Olaszország gazdasági, társadalmi és kulturális elmaradottságát, és e jellemzők politikai kulturális hatásait vizsgálja. A dolgozat kiindulási pontja az, hogy Dél-Olaszország elmaradottságának okai olyan összetettek, hogy azokat csak egymással összefüggésben érdemes elemezni. Ezeknek megfelelően részletesen ismerteti a déli társadalom jellegzetességeit, és bemutatja, hogyan jelennek meg ezek a társadalmi-kulturális sajátosságok a déli társadalom politikai kultúrájában. Feltételezi, hogy a két makrorégió politikai kulturális értelemben is elkülönül egymástól, és hogy az eltéréseket nagymértékben a déli nők alacsonyabb társadalmi bevonódottsága okozza. Feltételezései igazolására teljes körű makroadatok és közvélemény-kutatási eredmények területi megoszlásait hasonlítja össze. A dolgozat eredményei szerint a dél-olasz politikai kultúra az északonál valóban bizalmatlanabb, elidegenedettebb és kevésbé részvételi jellegű, és ebben komoly szerepe van a déli társadalomban erős patriarchális nemi szerep felfogásnak.

PATKÓS VERONIKA

politológia MSc szak, 4. félév
Budapesti Corvinus Egyetem,
Társadalomtudományi Kar

VAY-FARKAS ESZTER

survey-statisztika MSc szak, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Papp Zsófia
egyetemi tanársegéd, BCE TK

Boldogíthat a politika?

A dolgozat azt vizsgálja, hogyan hat a politika az emberek személyes boldogságára. A dolgozat hipotézise szerint a kormánypártra szavazás szignifikánsan befolyásolja az egyének boldogságát. A hipotézist 2002 és 2010 között öt hullámban felmért magyarországi közvélemény-kutatási adatokon teszteli, többváltozós lineáris regressziós modell segítségével. Az empirikus adatelemzés során a dolgozat igazolja, hogy a kormánypártra szavazás pozitív irányú összefüggésben áll az egyéni boldogságszinttel. Az eredmények szerint a vizsgált időszakban az idő múlásával egyre erősebb hatása volt a kormánypártra szavazásnak az egyéni boldogságszintre. A dolgozat ezek alapján felhívja a figyelmet a napjainkban divatos expresszív szavazási elméleteknek azon hiányosságára, hogy csak a szavazás során bekövetkező hasznokat vizsgálják. Ezzel szemben úgy tűnik, a szavazás végeredménye évekkal később is képes befolyásolni az egyének szubjektív jóllétét.

PETROV BOGLÁRKA

politológia MA szak, 7. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Fekete Sándor
egyetemi tanársegéd, ME BTK

A szuverenitás négy dimenziója, avagy mi a gond az Európai Unióval?

A 2010-es kormányváltást követő politikai–gazdasági intézkedések során központi helyen szerepelt és szerepel még ma is az ország szuverenitásának kérdése az Európai Unión belül, arról viszont már megoszlanak a vélemények, hogy ezen szuverenitást ki hogyan értelmezi és használja a mindennapi életben.

Jelen dolgozat hipotézise, hogy a szuverenitás fogalmának vizsgálatakor nem hagyatkozhatunk pusztán a szakirodalomban megtalálható, alapvető definíció-értelmezésre, mivel a társadalmi élet egyes szintjein jelentősen eltér a fent említett fogalom használata, így magával az Európai Unióval kapcsolatos problematikák is, részben ezekből az értelmezési ellentmondásokból fakadnak.

Ezért dolgozatom során egyesével veszem sorra a szuverenitás definíciójának értelmezésekor az egyén, a civil társadalom, az állam belső és külső szuverenitásának felfogását, illetve hogy ezen értelmezések milyen viszonyban állnak, állhatnak az Európai Unió intézményével.

REICH JENŐ

politikatudomány MSc szak, 5. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Róna Dániel
egyetemi tanársegéd, BCE TK

A kötődés szerepe. Érzelmileg bevonódott emberek politikai nézetei a veszprémi tragédia után

A Jobbik felfutása 2009-ben többek között az ügybirtoklással volt magyarázható. A romákkal kapcsolatos ügyek nagyon erősen uralták a napirendet, és ez találkozott a lakosság romaellenes prediszpozíciójával. Valamiért azonban a Jobbik térhódítása inkább sporadikus módon történik a társadalomban. Erre persze több magyarázat is létezhet. Ez az esettanulmány most azt a kérdést próbálja körbejárni, hogy vajon az ügyekben való érzelmi érintettség összefüggésbe hozható-e a Jobbik szereplésével? Ezt a feltevést a Marian Cozma-ügy kapcsán vizsgálom. A dolgozatban prezentált primer kutatásba olyan személyeket vontam be, akik érzelmileg kötődnek a veszprémi kézilabda-csaphoz. Az ő politikai attitűdjeiket hasonlítottam össze olyan alanyokéval, akik kevésbé érdeklődnek az együttes iránt. Úgy tűnik, az ügyben való érzelmi érintettség számít, de a hatása komplex módon jelentkezik. Az egyénen belül sporadikus folyamatok zajlanak le, és ez a pártpreferenciák szempontjából sem indifferens.

RIGÓ VANECSZA

igazgatásszervező BA szak, 5. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatás-tudományi Kar

Témavezető:

Horváth Attila
tanársegéd, NKE KTK

Vétó mint államfői jogkör összehasonlítása Közép-Európában

Az országok államfői széles jogkörrel rendelkeznek, s ha ezeket görcső alá vesszük, minden hatalmi ág között fellelhetünk legalább egy összekötetési pontot, egy olyan kapcsolatot, mely valamely szempontból meghatározhatja a köztársasági elnök szerepét akár hivatalából adódóan, akár a hatalmi ágak ellensúlyozásaként.

Az igazságszolgáltatás terén a bírák kinevezése, a végrehajtás esetében a miniszterek kinevezése, a díjak és kitüntetések adományozása, míg a törvényhozással a vétó intézménye lehet a kapocs.

Véleményem szerint ez utóbbi jelentősen befolyásolhatja az elnök erősségének behatárolását, ugyanis a vétó alkalmazása során közvetlenül belefolyhat a jogalkotás folyamatába, ütközési pontja lehet, és akár meg is akadályozhatja az adott jogszabály létrejöttét, így lényegében kontrollt gyakorol a jogalkotás felett, mely növeli hatalmának intenzitását. Ezen intézmény jelenléte tehát kibillentheti az elnököt reprezentatív szerepköréből.

Mivel az államfői jogkörök nagyon széles skálán mozognak, dolgozatomban arra vállalkoztam, hogy mindössze egy szeletét, az államfői vétót emeljem ki, és járjam körül több, általam meghatározott szempont alapján. Mindezt jelentősebb szemléltetésként nem csupán Magyarország keretein belül tettem, hanem próbáltam kitekinteni a határokon túlra is, és megvizsgálni a vétó intézményét Csehországban, Lengyelországban, Szlovákiában és Németországban, nem csupán elméletben, hanem a gyakorlatban is. A vizsgálat során megmutatkozik, hogy a jogalkotási folyamat kulcsszereplőjeként aktív kontrollt gyakorol, ellenőrzést végez a törvényhozó hatalom felett.

A vétó gyakorlatban történő megjelenéseinek eseteiben megfigyelhető, hogy az elnök nem csupán hivatalából adódó egyik legfontosabb jogkörével él, hanem a politikai élet színterének aktív szereplőjévé válik. Mindezek során felmerülhet a kérdés: megkérdőjelezheti-e köztársasági elnök neutralitását a vétó intézményének gyakori alkalmazása? Befolyásolhatja-e aktivitását megválasztásának módja? Lehet-e semlegesíteni az államfői vétót?

A történetileg visszavezethető uralkodói jogkör ma a demokratikus működés fő garanciája-ként funkcionálhat, szerepe elengedhetetlen a törvények megalkotása esetén akár alkotmányos szűrő, akár tartalmi, formai megvitatás szempontjából.

SZABÓ DÁNIEL

nemzetközi tanulmányok BA szak, 7. félév
Ötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dessewffy Tibor
egyetemi docens, ELTE TÁTK

A „Romney brand”, a branding koncepció relevanciája a 2012-es amerikai elnökválasztási kampányban

A modern választási kampányok során egyre jelentősebb szerephez jut egy viszonylag új megközelítés, mely két jelentős, ám látszólag egymástól távolálló diszciplína, a politikatudomány és a marketingelmélet módszereit ötvözve törekszik a politikai folyamatok mélyebb megértésére. A politikai marketingről van szó, mely mára a választási siker elengedhetetlen kellékévé vált. A jelöltek már nem ideológiai alapú programokat hirdetnek, hanem előzetes piackutatást végeznek. Az állampolgári igényeket kívánják marketingeszközökkel, hogy aztán programjukat a szükségletekhez igazítsák. Dolgozatomban ezt az egyre erősödő tendenciát – a marketing beszivárgását a politikába – kívánom igazolni, szem előtt tartva az elmélet korlátait, és azt a tényt, hogy a terület a politikatudományt kiegészítve a módszertani pluralizmust hivatott elősegíteni.

A dolgozat másik célja a Mitt Romney republikánus elnökjelölt köré épített márka rekonstrukciója a jelölt hivatalos weboldalán található reklámok és a PBS csatorna által készített The Choice című dokumentumfilm alapján. Ezzel azt kívánom igazolni, hogy nem csupán pártok, hanem személyek, azaz maguk a jelöltek is alkalmazzák a branding koncepciót választási kampányaik során. Ezzel a technikával átláthatóbbá teszik a politikai folyamatot, hiszen a szakpolitikák útvesztőiben a szavazók gyakran elvesznek, illetve többen közülük nem érdeklődnek a részletek iránt. A brand egyszerű választást kínál, és emellett egyfajta érzelmi viszonyt alakít ki a jelölt és az elektorátus között. A branding kritikusai szerint azonban túlzottan leegyszerűsíti a politikát, kizárólag feketén és fehéren láttatja a folyamatokat, ezáltal félrevezetve az állampolgárokat.

Dolgozatom módszertanát egy elméleti modell alkalmazása adja, mely a „Mi tesz egy márkát megkülönböztethetővé?” kérdésre keresi a választ, és öt dimenzióban vizsgálja a jelöltet. Ezek alapján a vizsgált anyagokból egyértelműen kidomborodik a Romney kampány gazdasági fókusza, a jelölt nagyban épít a privát szférában elért sikereire. A dolgozat arra a következtetésre jut, hogy Obama kihívója olyan politikusként pozicionálja magát, aki képes helyreállítani az amerikai gazdaságot, és konszenzusteremtő képessége segítségével elő tudja mozdítani a kétpárti együttműködést, mely Washington hatékony működésének kulcsa. A dolgozat röviden kitér a márka esetleges buktatóira is, hiszen Romney politikai karaktere gyakran ellenmondásokat szül, és a demokrata is gyakran él a negatív kampány eszközeivel.

TATÁR SZILVIA

nemzetközi tanulmányok BA szak, 5. félév
Pannon Egyetem, Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Gergó Zsuzsanna
egyetemi docens, PE MFTK

Görögország válaszúton

A nemzetközi média jó ideje hangos a görögországi eseményektől. Hol a lehetséges államcsőd, hol a monetáris unióból való kilépés/kiléptetés, hol a görög választások tartják izgalomban az európai közvéleményt.

Vajon ezek a média által „feltupírozott” hírek csupán, vagy a mediterrán ország régóta felszín alatt húzóódó, s a pénzügyi-gazdasági válság hatására nyíltan a felszínre törő valós problémái? Milyen korábbi okokra vezethető vissza a görög gazdaság instabilitása, és melyek az elmúlt két-három év aktuális kihívásai? A dolgozat ennek a kérdéskörnek az áttekintésére és a válságkezelési forgatókönyvek felvázolására törekszik.

A dolgozat bevezető része röviden áttekinti a görög társulási/csatlakozási folyamat sajátosságait, különös figyelemmel a felzárkózás szempontjából leginkább problematikus területekre. Bemutatja a Görögország és a közösség között rendszeresen fellépő feszültségforrásokat, majd ezt követően 2009-től folyamatosan mélyülő válság fő összetevőit. A dolgozat a Görögország jövőjével kapcsolatos viták, forgatókönyvek, reformkoncepciók összehasonlító elemzésével zárul.

A görög eset jól szemlélteti az Európai Unió és az euróövezet jövőjével kapcsolatos problémákat csakúgy, mint az unión belüli „mag” – és „periféria”országok közötti érdekkonfliktusokat. Sikeres megoldása arra is választ adhat, milyen integrációs modell (két-, három-, többsebességes) lehet a jövő Európai Uniójának útja.

A dolgozat megállapításai a hazai és nemzetközi szakirodalom elemzéséből levont tanulságokra, valamint a görög egyetemisták által kitöltött kérdőívek elemzésére támaszkodnak.

Témavezető:Fejes Zsuzsanna
egyetemi docens, SZTE ÁJK

„Az európai álmom”- avagy az Európai Egyesült Államok létrejöttének lehetséges dilemmái

Az Európai Unió államisága nagyon aktuális és fontos kérdés napjainkban. Egy, a világon egyedülálló gazdasági és politikai csoportosulásról van szó, melynek jelenleg 27 európai állam a tagja. Az elmúlt években kibontakozó permanens gazdasági válság és ennek következményei éreztetik hatásukat. Különböző válságkezelési megoldások sorának kidolgozása történt már meg, és most úgy látszik, megvan a megoldás. 2012. szeptember 12-én Strasbourgban José Manuel Barroso az európai nemzetállamok föderációjáról beszélt, mely akár előírhatja az Európai Egyesült Államok megvalósítását is.

Görögország, Spanyolország és Írország szépen lassan a csőd szélére sodródott az elmúlt évek során, és kialakult az eurózóna válsága, mellyel meg kell küzdeniük nemcsak a zóna tagjainak, de ugyanígy az egész Európai Uniónak is. A németek fiskális mentőcsomagokkal próbálták a válságot kezelni, azonban mindez eredménytelennek bizonyult.

Vannak, akik szerint az eurózóna válsága, ez a fajta pénzügyi válság és a tagállamok kormányainak adósságszpirálba való kerülése tarthatatlanná válik. A megoldás csak az eurózóna megszüntetése, vagy akár az Unió felbomlása lehet? A terv szerint a közös politikai unió elérése a cél, vagyis az európai föderáció megeremtetése. A gyógyszer Európa bajára a föderáció lehet, de számos nagyon nehéz kérdés, kétely és következmény merül fel ezzel kapcsolatban.

Van Rompuy, Barroso, Mario Draghi és Jean-Claude Juncker rakták a tanács asztalára a tervet, melynek célja az eurózóna elmozdítása föderatív irányba. A terv körvonalazódik, de még nem végleges, viszont a közös pénzzel fizető országok, vagyis az eurózóna tagjai közös gazdaságpolitikát, azt követően közös költségvetést, majd közös politikai uniót hoznának létre. A fő kérdés a nemzeti kormányokkal szemben az, hogy képesek-e feladni szuverenitásukat még nagyobb mértékben?

Dolgozatomban több kérdést vázok fel, és keresem a választ ezekre. Módszertanilag kitérek az Unió történetiségére, de csak dióhéjban. A fő tengely, ami mentén a téma vizsgálata releváns, az a mostani terv pontjainak elemzése, illetve ezek esetleges megvalósítása esetén a lehetségesen felmerülő következmények értékelése.

Mindig is fontos kérdés volt, hogy minek tekinthető az EU. A föderáció létrejötte esetén azonban már számos más kérdés válik kikerülhetetlenné a téma tárgyalása során: nemzetállamok szuverenitása, választójog, pártok és bürokrácia működése, döntéshozatal, intézményrendszer reformja és közös külpolitika. Megoldható-e, hogy egy sokszínű Európából, melyben annyira eltérők a kulturális, társadalmi és nemzeti sajátosságok, létrehozható legyen egy föderatív állam? Képes-e hosszú távon működőképes entitássá válni az Unió, úgy mint Európai Egyesült Államok?

Politikai unió, közös hadsereg, új alapszerződés és adósságválság kezelése is szerepel a listán. A téma nagyon releváns és aktuális, illetve hatással van mindennapjainkra. Mindenképpen érdemes végiggondolni és megválaszolni a megválaszolható kérdéseket, és verifikálni vagy éppen megcáfolni az adott hipotézist. Én is erre teszek kísérletet a dolgozat keretein belül.

TÓTH ADRIENN

politikatudomány MSc szak, 2. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Várnagy Réka
tanársegéd, BCE TK

Igen vagy nem. A helyi népszavazások magyarországi gyakorlata (1999-2011)

Dolgozatomban az 1999 és 2011 között kiírt helyi népszavazásokkal foglalkozom. Mivel az eddigi kutatások elsősorban az országos szintű referendumokra fókuszáltak, és ehhez képest csak csekély arányban születtek elemzések a helyi szintű alkalmazásával kapcsolatban, ezért fontosnak tartom ezek vizsgálatát. A népszavazás intézménye a közvetlen demokrácia és a helyi önkormányzathoz való jog egyik legfontosabb eszköze, mivel lehetővé teszi, hogy a lakosok befolyásolhassák közvetlen környezetük változását, kinyilváníthassák véleményüket az egyes ügyekkel kapcsolatban a választások közötti időszakban is. Ezzel kapcsolatban a legfontosabb elem, hogy elsődlegesen az állampolgárok lehetnek a fő kezdeményezők, illetve a „tiltott témákat” leszámítva (pl. költségvetés, helyi adózás), bármilyen kérdés kiírásában mobilizálhatják a lakosságot, hogy saját maguk és ne a helyi kormányzat dönthessen a település sorsáról.

A magyar gyakorlat vizsgálata mellett áttekintem a Visegrádi Négyek három másik országának helyi népszavazással kapcsolatos szabályozásait is. Így láthatóvá válik, hogy vannak-e hasonlóságok az egyes államok között, hol mekkora teret engednek az intézmény használatára, mennyire segítik elő, vagy éppen nehezítik meg a kezdeményezést vagy a referendum sikerességét az adott ország rendelkezései.

A hazai referendumokkal kapcsolatban az elsődleges kérdés, melyre választ keresek, hogy ezzel az intézménnyel valóban a lakosság él-e, és ez nem csak egy újabb eszköz a felsőbb hatalom, jelen esetben az önkormányzatok kezében. További kérdés a helyi népszavazások mobilizáló ereje; ezek leginkább preferált/leggyakoribb témái; területi megoszlásuk, tehát, hogy az ország mely részein, milyen típusú és kis vagy nagy lélekszámú településein kezdeményeznek inkább referendumokat. A magyar gyakorlatot szemléltető két helyi népszavazást is bemutatok írásomban. Az egyik a 2007-es pécsi referendum, melyet a NATO katonai radar elleni lakossági tiltakozás hatására tűztek ki; a másik pedig a 2010-es szerencsi népszavazás, ahol az iparfejlesztéssel összefüggő munkahelyteremtés és a világörökséghez való tartozás közti választás adta a konfliktus magját.

ÜVEGES ANITA

nemzetközi igazgatási BA szak, 3. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatás-tudományi Kar

Témavezető:

P. Szabó Sándor
egyetemi docens, NKE KTK

A Kínai Népköztársaság államberendezkedésének vizsgálata

A Tudományos Diákköri Konferenciára készített dolgozatomban a Kínai Népköztársaság államberendezkedését vizsgálom, továbbá ezzel kapcsolatban felmerült kérdéseket próbálok megválaszolni a Kínai Népköztársaság alkotmányának elemzése és a vonatkozó szakirodalom feldolgozása által.

Dolgozatom első részében röviden bemutatom a Kínai Népköztársaság kialakulását, és az ország alkotmányának fejlődését, ezt követően rátérek a Kínai Népköztársaság államberendezkedésének vizsgálatára, felvázolom az államigazgatási szervek felépítését és működését.

Az állami szervek bemutatása után rátérek a Kínai Népköztársaság pártrendszerének és választási rendszerének vizsgálatára, ezen belül részletesen foglalkozom a Kínai Kommunista Párttal.

Dolgozatomban alapvetően három fő kérdésre keresem a választ. Ezek az alábbiak:

1. Milyen politikai erő irányítja a Kínai Népköztársaságot, milyen társadalmi csoport kezében összpontosul a kormányzó hatalom?
2. A kormányzó erő milyen eszközökkel, milyen államberendezkedés segítségével, milyen kormányzati módszerek révén végzi az ország irányítását?
3. A Kínai Népköztársaságban a kormányzás, az államigazgatás az alkotmányában foglaltaknak megfelelően, alkotmányos keretek között folyik-e?

VÁLENT VIKTÓRIA

politikatudomány MA szak, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

Témavezető:

Pesti Sándor

egyetemi docens, ELTE ÁJK

Kölcsönös ellenségképek a szlovák és magyar történelem tankönyvekben

Az ellenségképzés kutatása a mai politikatudomány egyik leginkább innovatív területe. Ennek jegyében munkámban a szlovák és a magyar történelemtankönyvek összehasonlító elemzését az ellenségképzés szempontjából végeztem el. A kutatás során arra voltam kíváncsi, hogy a magyar illetve a szlovák gyerekek általános iskolai tanulmányuk során milyen képet kapnak a szomszédos nemzetről, s ez mennyiben jellemezhető az ellenségkép fogalmával.

Az imagológia módszerét felhasználva a nemzetképekhez (imago-típiákhoz) tapadt elemeket kíséreltem meg lefejtetni, és ezeket megpróbáljam egy kész keretben értelmezni, ez pedig a Kosellecki tipológia. Reinhart Koselleck az aszimmetrikus ellenfogalom-párok három archetípusát különíti el. A hellén-barbár, a keresztény-pogány és az übermensch-untermensch ellentétpár azonban nemcsak abban a korban érhető tetten, amikor ezek megjelennek, de ezek az archetípusok más elnevezésekkel, más történelmi körülmények között is megtalálhatóak.

Erre alapozva a szlovákok magyarságképeinek a következő, ezen archetípusokhoz kapcsolódó elemei voltak megfigyelhetőek: a magyarok más életmódot élnek; álnok, ravasz jellemvonással rendelkeznek, antidemokratikus attitűddel rendelkeznek (vagyis barbárok), magyarosító tevékenységük a kereszties hadjáratok logikájára épül. Ugyanígy a szlovákokról a magyar tankönyvekből megtudhatjuk, hogy alacsonyabb fejlettségűek, szintén hajlamosak álnokságra, képtelenek külső támogatás nélkül államalapításra. Reszlovakizációs tevékenységük pedig ugyancsak a keresztény-pogány archetípus struktúrájának sajátosságait hordozza magán.

Dolgozatomban ezeknek a jegyeknek a részletes jellemzésére, a szlovák és magyar történetírásban való helyének azonosítására teszek kísérletet.

VARGA TAMÁS OTTÓ

társadalmi tanulmányok BA szak, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Kiss Mária Rita
főiskolai docens, SZTE JGYPK

Hallgatói érdekvédelmi politika a Facebookon

Kutatásom témája a Facebook mint politikai kommunikációs csatorna. Ezt a közösségi oldalt elsősorban a hallgatói önkormányzatok érdekvédelmi politikájának eszközeként vizsgáltam. Kézenfekvő következtetésnek látszik, hogy a mai egyetemi hallgatókat - az Y generáció tagjait – a legkönnyebben ezen az úton lehet elérni és szükség szerint érdekvédelmi célok érdekében mozgósítani. Kérdés azonban, hogy mennyiben képesek a gyakorlatban a hallgatói önkormányzatok élni ezzel a lehetőséggel. Vizsgálatom középpontjában az SZTE hallgatók 2011 őszi tandíjellenes tiltakozó akciója állt, amit a szegedi HÖK Facebook kommunikációjának általános jellemzése és más magyar egyetemek példája egészít ki.

Szükségesnek látom jelezni, hogy az érdekvédelmi Facebook kommunikáció vizsgálatának gondolata és maga a kutatómunka már a 2011-es diákmegmozdulások után elindult. A 2012. decemberi események tovább növelték ennek a területnek a politikai kommunikációs relevanciáját. Úgy véltem, hogy a végleges változatban reflektálnom kell ezekre is.

VAY-FARKAS ESZTER

survey-statisztika MA szak, 3. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Papp Zsófia

egyetemi tanársegéd, BCE TK

Orbán Viktor hatása a bizonytalan szavazókra

Dolgozatomban annak becslésére teszek kísérletet, milyen hatással van a bizonytalan szavazók egyes pártok iránti szimpátiájára az a tény, hogy a bizonytalan szavazó kedveli Orbán Viktort, avagy sem. A pártra szavazás valószínűségét mérő változó együtthatóit az ordinális logisztikus modell egy speciális változatának alkalmazásával becsültem. Azzal az előzetes várakozással kezdtem bele a kutatásba, hogy egy ilyen típusú elemzés segítségével beazonosíthatóvá válhatnak a látens ellenzéki szavazók a bizonytalanok között. Kutatási eredményeim azonban azt mutatják, hogy azok a szavazók, akik önmagukat bizonytalanoknak vallják, és nem szimpatizálnak a jelenlegi miniszterelnökkel, minden ellenzéki pártot nagyobb valószínűséggel utasítanak el a bizonytalan, ámde Orbán Viktort kedvelő válaszadókhöz képest.

15. Társadalomtudományi Szekció
Szociális munka, szociálpolitika

BALLA LÁSZLÓ

szociológia MA szak, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

LA-TORRE KRISZTINA

szociológia MA szak, 4. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Vajda Júlia
tudományos főmunkatárs, ELTE TÁTK

Peremvidék. Ápoló-sorsok a hazai értelmi fogyatékosokat ellátó intézményekben

Magyarország több jogi és törvényi kötelezettséget (1998. évi XXVI. törvény és a 2007. évi XCII. törvényben ratifikált ENSZ Egyezmény) is vállalt a fogyatékkal élő személyeket ellátó intézmények modernizálására. Ez a modernizálás a többségében elterjedt, totális intézmények terminológiájával illelhető intézményi rendszer kiscsoportos lakóotthonok normájára történő átszervezését jelenti. Az említett kötelezettségek ellenére nem történt jelentékeny változás a „kitagolás” folyamatában.

A totális intézmények története Magyarország szocialista időszakának centralizált és paternalista szociálpolitikáján keresztül érthető meg. A rendszerváltást követően azonban csak továbbépültek azok a funkcionális függőségek, amelyek mind az ott dolgozókat, mind a nagyobb intézményeket „mozdíthatatlanná” teszik. A probléma több szemponton keresztül érthető meg: a szociálpolitikai, szociológiai, szervezetszociológiai és jogi értelmezések egyaránt fontosak.

Jelen dolgozat célja, hogy egy újabb nézőpontot adjon a problémához: egy eddig keveset használt interjú módszert, a narratív interjú módszerét alkalmazva szeretnénk mélyebb betekintést nyújtani a témába. Két ápolóval készítettünk narratív életútinterjút, amelyeket biográfiai elemzéssel vizsgáltunk. A kutatásunk azt mutatja, hogy egy ilyen elemzésen keresztül közelebbi képet kaphatunk az intézményi függőségek egyéni szinten létező formáiról és a kisebbségi lét megélésén keresztül kialakuló toleranciáról. A dolgozat első részében a „kitagolás” folyamatának kontextusát vizsgáljuk, utána az alkalmazott módszert mutatjuk be, végül pedig az interjúk elemzése található.

BARI DÓRA

szociálpolitika MA szak, 9. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Csoba Judit
egyetemi docens, DE BTK

Egyetemisták munkával kapcsolatos elvárásai

Dolgozatom elméleti kiindulópontja az, hogy a XXI. századra megváltoztak a foglalkozás körülményei, valamint a diplomások foglalkoztathatóságának kérdése is jelentősen változott, ártértékelődött az utóbbi évtizedekben. Empirikus kutatásom során arra kerestem a választ, hogy a felsőoktatási képzésben részt vevő hallgatók milyen elvárásokat támasztanak leendő munkájukkal, állásukkal szemben. Annak érdekében, hogy átfogóbb képet kapjak a hallgatók munkával kapcsolatos elvárásairól vizsgáltam még a továbbtanulási döntéshozatalukat befolyásoló tényezőket, a felsőfokú tanulmányaik melletti munkavállalásukat, munkájuk és tanulmányaik kapcsolódását, külföldi munkatapasztalatukat is. Valamint vizsgáltam azt, hogy a hallgatók munkával kapcsolatos elvárásaira mennyire van hatással társadalmi tőkéjük. Eredményeim szerint a hallgatók kevésbé tudnak azonosulni a XXI. század megváltozott munkakörülményeivel: a szociális biztonság kategóriájába csoportosítható munkaértékeket preferálják leginkább, míg a siker/karrier, a felelősség/önmegvalósítás, a presztízs/biztonság, valamint a teljesítmény kategóriájába sorolható értékeket legkevésbé. Az anyagi biztonsághoz és a humánuszhoz/ szolgálathoz köthető elvárások középen helyezkednek el a rangsorban, azonban átlagosan ezeket is csupán a hallgatók kevesebb mint 50%-a tartja számára nagyon fontos elvárásnak.

BENE VIKTÓRIA

szociális munka BA szak, 3. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Czibere Ibolya
egyetemi adjunktus, DE BTK

Farkas Attila
külső konzulens, DE BTK

Leendő szociális szakemberek romaképe

A kutatásom alapja, hogy az emberekben előítéletes, általánosító és intoleráns képek alakulnak ki a roma emberekkel kapcsolatban. Kutatásomban kísérletet tettem feltárni a Debreceni Egyetem szociális munka (BA) szakon tanuló hallgatók romaképét. Ennek a témának a vizsgálatát azért tartom fontosnak, mert a szociális munka szakos hallgatók leendő munkájuk során nagy eséllyel kerülhetnek olyan munkakörbe, ahol roma emberekkel kell foglalkozniuk. A szociális szférában dolgozóknak az a feladatuk, hogy az esélyegyenlőséget elősegítsék, és az előítéletesség ellen küzdjenek. Egyfajta kapcsolattartó szerepet kell betölteniük a romák és a többségi társadalom között. Viszont ha a szociális szférában elhelyezkedni kívánó hallgatókban tévhit alakul ki a roma emberekkel kapcsolatban, akkor a kapcsolattartó szerep betöltésére nem lesznek alkalmasak, és az ebből fakadó kudarcélmények kiégéshez vezethetnek. A dolgozatomban forrásul használtam a már elvégzett előítélet-kutatásokat, illetve a saját kutatásomban interjú módszerrel tártam fel a hallgatók romaképét.

BERNÁTH ANIKÓ

szociális munka BSc szak, 7. félév
Debreceni Egyetem, Egészségügyi Kar

Témavezető:

Kósa Zsigmond
főiskolai tanár, tanszékvezető, DE EK

Helyzetkép Bodrogkeresztúr lakosságának egészségi és szociális állapotáról

Dolgozatomban Bodrogkeresztúr lakosságának egészségi és szociális állapotát kívántam bemutatni. Kutatásomban kérdőíves technikát alkalmaztam, így széles körben nyertem adatokat a lakosság valamennyi tagjától. 54 kérdést tartalmazó kérdőívem kitöltésekor egyszerű, véletlen mintavételei eljárást alkalmaztam. 175 értékelhető kérdőívet dolgoztam fel, a válaszadókat 10 évenkénti korcsoportokra bontottam.

Céлом az volt, hogy adatot gyűjtssek a lakosság egészségéről, szociális háttéréről és ezek kölcsönhatásáról. A kérdések között szerepeltek az egészségi állapotra vonatkozó kérdések, melyek szubjektív, valamint objektív véleményen alapultak. Az egészségügyi ellátás igénybe vételére is irányultak kérdések, hiszen többek között kíváncsi voltam, milyen esetekben és gyakorisággal fordulnak orvoshoz a megkérdezettek. Kutatásomban igyekeztem nyomon követni a fizikai aktivitást, táplálkozást, valamint az alkoholfogyasztási és dohányzási szokásokat. Próbáltam feltárni a szociális problémákat, megismerni az egyén természetes és mesterséges védőhálóját, valamint megítélését a segélyezés rendszeréről. Vizsgálatom során felmértem az egyének, illetve családok társadalmi és gazdasági helyzetét.

Végül azt az eredményt kaptam, hogy a válaszadók rendszeresen járnak orvosi vizsgálatokra, figyelemmel követik egészségi állapotuk változását. Statisztikailag igazoltam, hogy az egészségi állapot megítélése az életkor előrehaladtával romlik. Szociális problémák tekintetében elsősorban a természetes támogatórendszerükre számítanak az egyének, legtöbb esetben mentális segítségben részesültek. A lakosok megítélése szerint környezetükben élnek olyan személyek, akik jogosultak lennének segélyre, de különféle okok miatt nem veszik igénybe. A lakhatással kapcsolatos kiadások a háztartások 90%-ának jelentenek komoly problémát. A korábbi évekhez viszonyítva jelentősen megváltoztak a jövedelmi viszonyok, a családok helyzete egyértelműen rosszabb lett. Kutatásomból kiderült, hogy a jövedelmi helyzet változása független az iskolai végzettségtől, azaz a gazdasági válság a társadalom valamennyi tagját negatívan érintette.

BOTHÁZI RENÁTA

teológia és szociális munka BA szak, 6. félév
Babes-Bolyai Tudományegyetem, Római Katolikus Teológia Kar

Témavezető:

Dégi László Csaba
adjunktus, BBTE

Család mint befolyásoló tényező a függőség kialakulásánál

Dolgozatom célja az volt, hogy a szakirodalom alapján meghatározzam azokat a családi tényezőket, amelyek befolyással bírnak a szerfüggőség kialakulásánál. Ennek érdekében a család szerepeit és funkcióit határoztam meg, említést tettem az egészséges és diszfunkcionális családokról, majd a drogos családok speciális jellemzőit soroltam fel. Emellett néhány szót ejtettem a gyermek és felnőtt kötődési magatartásairól is, hiszen a téma tárgyalásánál elengedhetetlen. Tavalay (2011) alkalmam nyílt három hónapot eltölteni egy rehabilitációs központban, ahol az ott tartózkodó lányok életében felismerhetővé vált a szülő befolyásoló szerepe szerfüggőségük kialakulásában. Az ott szerzett észrevételeimet mutatom be a továbbiakban. Ennek érdekében a központban lévő kliensek életútját mutattam be, kiemelve azokat a családi jellemzőket, amelyek jókora befolyással lehetnek önpusztító magatartásuk kialakulásában.

Dolgozatomból világossá válik, hogy ha a család nem képes funkcióit ellátni, akkor a gyermek veszélyeztetettsége megnő, és a család mint befolyásoló tényező fog részt venni a függőség kialakulásában.

CZÖVEK GABRIELLA

szociológia BA szak, 5. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Szabó-Tóth Kinga
egyetemi docens, ME BTK

Családon belüli erőszak, a bántalmazott nők és gyerekek helyzete

A családon belüli erőszak napjainkban is létező társadalmi jelenség, mely mindig jelen volt a nyugati kultúrában, de az 1960-as évekig a rejtve maradt. A feminista mozgalmak hívták fel a figyelmet a családon belüli brutalitásra úgy, hogy a nők végre érvényt akartak szerezni jogaiknak. A lelkiileg és fizikailag megalázott nők és gyerekek segélykiáltásai lassan eljutottak a közvéleményhez, és a családon belüli erőszak általános rosszállását vonta maga után. Az ilyenfajta bántalmazások elsődleges áldozatai a nők, valamint a gyerekek. Statisztikai adatok szerint az esetek 95%-ban a férfi az elkövető, a nő az áldozat. Minden ötödik nőt bántalmaz a férje vagy partnere, illetve a nyugati és a magyar adatok is azt mutatják, hogy ugyanennyi nő él át, vagy valaha élt át rendszeres testi bántalmazást, de ennél sokkal magasabb a lelki erőszakot átélő vagy átélő nők száma. Rendőrségi becslések szerint hazánkban a családon belüli erőszak hetente legalább egy nő életét követeli, ennek megfelelően a vázolt probléma gyakori jelenség Magyarországon. A problematikája főként abban áll, hogy az erőszakos események elszigeteltek, hiszen többségében a négy fal között történik a bántalmazás. A gyerekek, nők és a gyengébbek bántalmazása számos családban a napi „rutin” részét képezi.

A kutatásom elsődleges célja, hogy egy esettanulmány során rávilágítson arra, hogy a családon belüli erőszak milyen társadalmi hatással van az áldozatokra. Vagyis az áldozatok sokkal nehezebben bíznak meg az ellenkező neműekben, így nehezebb egy új párkapcsolatot kialakítaniuk. Továbbá dolgozatomban célokom, hogy felderítsem annak okát, hogy az esetek többségében miért nem mernek segítséget kérni az áldozatok, valamint hogy mikor jön el az a pont, amikor elhatározzák, hogy ki mernek lépni az adott kapcsolatból, hogy tovább éljék normális keretek között az életüket. Vizsgálódásom során mélyinterjút készítettem egy 21 éves lánnyal, akit édesapja bántalmazott. Az ő esete azért érdekes, mivel a családja tovább tudott lépni, és ki tudott szakadni a bántalmazó környezetből. Valamint felkerestem Miskolcon a Családsegítő Központot, ahol interjút készítettem az intézmény vezetőjével.

DÉS FANNI

társadalmi tanulmányok BA szak, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

FÓTI ORSOLYA

társadalmi tanulmányok BA szak, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

V. SZABÓ JÚLIA

szociológia BA szak, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Oblath Márton
tudományos segédmunkatárs, BCE TK

Az alkotó, a megvalósító és a befogadó. A Gyerekesély Program szécsényi alkalmazási kísérlete résztvevő önkéntesek szemszögéből

Dolgozatunk alapjául a Szécsényi Gyerekesély Program önkénteseiként szerzett élmények szolgáltak. Három hónapon át végeztünk settlement önkéntes munkát a kistérségben, a program munkatársainak munkáját segítve. Ez a fajta kapcsolódás teszi lehetővé, hogy egyedülálló nézőpontból lássuk és láttassuk az MTA GyEP-et. Bemutatjuk és értékeljük a Magyarországon mindeddig egyedülálló fejlesztő programot. Célunk annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy lehet-e kívülről, a lokális társadalomnak nem részeként helybeni társadalmi változást előidézni. Elemezzük, hogy a fejlesztés, beavatkozás formája hogyan befolyásolja a helyi társadalmat, és a különböző formák mennyire eredményesek. Vizsgáljuk, hogy a SzGyep felépítése, struktúrája milyen gyakorlati nehézségeket eredményez. Módszerünket illetően résztvevő megfigyelői pozíciókból tett megfigyeléseinket egészítettük ki azzal a huszonegy interjúval, amit a program különböző szintjein dolgozókkal és a helyi vezetéssel készítettünk; ezen túl saját terepnaplóinkat elemeztük, melyet három hónapos kistérségi jelenlétünk során vezettünk. Vizsgáltuk a program elméleti alapjait, struktúráját, a dolgozók közti formális és informális viszonyokat. Elemeztük a gyakorlati működést, a program viszonyát a helyi vezetéssel, az érintettekre gyakorolt hatást. Elemeztük azt is, hogy a program különböző szintjein dolgozók programértelmezéseiben vannak-e eltérések, meg tud-e valósulni az ő és a települések vezetőinek együttműködése. Mindezen elemzések alapján kirajzolódott, hogy a program különböző szintjei nem működnek együtt megfelelően. A beavatkozás tárgyát képező helyiek a struktúra megbontásának kísérletére adott reakciója sokszor elutasítás. Ennek okaként azt találtuk, hogy az MTA Gyep-féle fejlesztési kísérlet felülről építkezik, ahelyett, hogy a beavatkozás folyamata a helyi struktúrára épülne, így pedig nem lehet társadalmi változást előidézni. Dolgozatunk jelentőségét abban látjuk, hogy a szerep, amely számunkra egyszerre biztosított külső, objektív, és belső, a viszonyokat jól ismerő rálátást a programra, egyedülálló helyzet, melyben megtapasztaltuk, hogy hogyan valósítható meg egy elméleti elgondolás, lokálisan, a gyakorlatban. Ilyen módon az általunk megfogalmazott észrevételek és kritikák nagy jelentőséggel bírhatnak. Az MTA Gyep és a szécsényi megvalósítási kísérlet nehézségei és erősségei pedig a későbbi fejlesztési programoknak szolgálhatnak fontos tanulsággal.

EGRI GERGELY

szociálpolitika MA szak, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Tausz Katalin

egyetemi docens, ELTE TÁTK

Önkormányzati szociálpolitika a gyakorlatban. Belváros-Lipótváros segélyezési rendszere, különös tekintettel a lakhatással kapcsolatos ellátásokra

Budapest V. kerülete, Belváros-Lipótváros számos tekintetben a főváros, illetve Magyarország közigazgatási, hivatali, kereskedelmi és turisztikai központja. Az impozáns, fényűző paloták mélyén/mellett azonban sokszor igen kiszolgáltatott, szociálisan hátrányos helyzetű személyek tengetik keserű mindennapjaikat. Erről a jelenségről pedig – sajnos – jóval kevesebb szó esik. A dolgozat ezt a hiányosságot kísérli meg pótolni, amennyiben az önkormányzat segélyezési rendszerét tárja fel, különös tekintettel a lakhatással kapcsolatos ellátásokra. Vajon hogyan néz ki egy szociális ügyekkel foglalkozó szervezet jellegzetes világa? Mi történik egy „átlagos” napon? Milyen – törvény által előírt és önként vállalt – feladatokat lát el az önkormányzat? Vajon „bőkezűnek” mondható? (Ellátásainak színvonala összehangban van-e kiemelkedő gazdasági pozíciójával?) Az írás nemcsak a fenti kérdésekre kínál választ, hanem – az anomáliákra rámutatva – egyben kritikai reflexiókat, illetve javaslatokat is megfogalmaz a segélyezési rendszer egészével, valamint annak helyi vetületével kapcsolatban.

FERENCI ORSOLYA

szociális munka BA szak, 5. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Márton Sándor
tudományos segédmunkatárs, DE BTK

A válás és a gyermek

A hagyományos családstruktúra kialakulása során jellemző, hogy a szülőknek alacsony a frusztrációs tűrésük, nem tudják megfelelő mederben tartani életüket, ha az bármilyen akadályba ütközik. A családról kialakult kép és a megtartó szociális háló harmóniája mellett ugyanis minden házasságban ott van a válás lehetősége, mely a megfelelő szakemberek bevonásával felszínre hozható, megelőzhető és – a tényleges különváláskor – világos, átlátható képet mutat.

Szociális munkásként leginkább a gyermek-és ifjúságvédelem áll hozzám a legközelebb. Kutatásom célja ezért részben az, hogy megfelelően körbejárjam a válás hatásainak egész problémakörét, mind az igénybe vehető segítség, mind pedig az érintettek szemszögéből.

Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy a szakembereknek milyen feladatuk van a válás során; azt fogom vizsgálni, mi tartozik a szociális munkás, a pszichológus, a mentálhigiénés, illetve a mediátorok tevékenységi körébe a házasságbomlás folyamatában ahhoz, hogy a gyermek szocializációja törésmentes legyen.

Választásom azért esett erre a témakörre, mert véleményem szerint a gyermeknek van a legnagyobb szüksége arra, hogy támogató, biztonságot nyújtó környezetben nevelkedjen fel, amelyben kialakulhat saját identitása, értékrendszere és a társadalomhoz fűződő viszonya is. Ez a kiegyensúlyozott állapot azonban könnyen felbomolhat egy válási krízis következtében.

Kutatási módszerem az interjú, melynek segítségével átfogó képet tudok mutatni a mediátorok, segítő és mentálhigiénés szakemberek munkájáról, valamint külön áttekintem a pszichológusok és szociális munkások feladatai közötti hasonlóságokat, különbségeket. A válás komplex folyamat, ezért véleményem szerint meg kell vizsgálni az érintett felek hajlandóságát is; mennyire tudnak együtt működni a szakemberekkel; szorongásukkal, kétségbeesésükkel kihez fordulnak leginkább; miért ők gondolják a legalkalmasabbnak az adott helyzetben, illetve mennyire tudják felhasználni a kapott segítséget a lezárás folyamatához.

A szakirodalmak és az interjúk alapján alátámasztom a hipotéziseimet, melyek a következők:

- Az elvált szülők gyermekeit egész életükön végigkísérik a szülők válásának következményei.
- A házassági, gyermeknevelési és egyéb családi problémák szakemberrel történő megbeszélése a család összes tagjának a fejlődését eredményezi.
- A szakemberek közötti partnerkapcsolat kialakulásával könnyebben átvészélhető a válás hatásai.

GALÁN ANITA

szociálpolitika MA szak, 11. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Csoba Judit
egyetemi docens, DE BTK

Internetfüggőség a debreceni iskolákban

A kutatás célja, hogy feltárja és bemutassa a Debrecenben tanuló, 12. osztályos diákok internetezési szokásait, valamint az internetfüggőség előfordulását a körükben. Korábbi elemzések azt jelzik, hogy folyamatosan nő hazánkban az internetelérések száma, emellett nyolcszorosára emelkedett az az óraszám, amit a magyarok internetezéssel töltenek, növelve ezzel az internetfüggőség kialakulásának veszélyét. Az elmúlt évtizedek társadalmi változásai – az individualizáció, a fiatalokat közvetlenül kontrolláló intézmények, lokális közösségek gyengülése, a hálózatiság terjedése – tovább erősítik ezeket a folyamatokat.

Más kutatások szerint az internetfüggőség prevalenciája magasabb a fiatalabb korosztály körében, akik azon túl, hogy számítógép-használatra szocializálódnak, életkori sajátosságaik miatt még nagyobb veszélynek vannak kitéve. Az önmagukat kereső, kortársaiknak megfelelni akaró tizenéves generáció számára kedvez az internet nyújtotta anonimitás, a közösségi oldalak, a számítógépes játékok konstruálta világ, amelyben olyan személyiségjegyeket vehetnek fel, amelyekkel az életben nem rendelkeznek, és az ismerkedéstől való szorongásuk is csökkenhet.

Dolgozatomban megvizsgálom, hogy mekkora a dependens internethasználók aránya a mai végzős korosztályban, lehet-e közöttük trendeket leírni, vannak-e olyan szociodemográfiai változók, amelyek mentén az internetfüggőség körvonalazódhat. Ezen túl ábrázolom a fiatalok internetezési szokásait is, bemutatom, hogy átlagosan mennyi időt töltenek a képernyő előtt, és milyen oldalakat látogatnak, milyen tevékenységeket űznek ott.

Kutatásom eredményei azt jelzik, hogy a diákok kb. ötödének jelent problémát az internet megfelelő kontroll alatt tartása, 7,4%-uk pedig függő. További eredmény, hogy bizonyos szociodemográfiai változók tekintetében éles különbségek lehetnek az addiktív internethasználók között. Problémás internethasználatra leginkább a közösségi oldalak hajlamosítanak, amiket a fiatalok három negyede használ.

GORDOS MELINDA VERONIKA

igazgatásszervező BA szak, 3. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatás-tudományi Kar

Témavezető:

Buskó Tibor László
adjunktus, NKE KTK

Egy út a munkához – a Nemzeti Közfoglalkoztatási Program jelene Nógrád megye példáján bemutatva

Napjaink egyik legvitatottabb kérdését, a közfoglalkoztatás szervezését és annak eredményeit vizsgáltam dolgozatomban. Sikerességének megítéléséhez lehetséges irányokat igyekeztem bemutatni mennyiségi és minőségi változók függvényében. A Nemzeti Közfoglalkoztatási Programon túl megvizsgáltam az „Út a munkához” programot és a Széll Kálmán Terv közfoglalkoztatásra vonatkozó irányelveit is.

A vonatkozó szakirodalom tanulmányozása mellett folyóiratok, jogszabályok és statisztikai adatok álltak rendelkezésemre. A kistérségekre lebontott információk megszerzése érdekében készítettem interjút a Nógrád Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Salgótarjáni Ki-
rendeltségének igazgatóhelyettesével.

A hátrányos helyzetű Nógrád megyei térség adatainak elemzésekor nagyarányú csökkenést figyeltem meg egy, a közfoglalkoztatásba belépők számában, melynek oka a jogszabályi változásokban is kereshető: a közhasznú és közcélú foglalkoztatás, a közmunka egységesen a közfoglalkoztatás keretein belül valósul meg.

A közfoglalkoztatási programokat elemezve egyértelműen kitűnik, hogy a programok megszervezéséhez szükséges források biztosítva vannak, csupán az elnyerésükhöz kívánt pályázatokot kell megfelelővé tenni. Átgondolt, igényes tervek hiányára vezettem vissza azt a Nógrád megyében állandósult jelenséget, amely a közfoglalkoztatási programok megszervezése iránti érdektelenséget tükrözi.

Dolgozatomban kitértem még a START mintaprogramok nyújtotta lehetőségekre, melyek a közfoglalkoztatás megszervezésének alapkövét is jelenhetik a hátrányos térségekben. Ez azonban csak egy újabb kiaknázatlan lehetőség, melyhez kreatív, megvalósítható ötletekre lenne szükség. Fontosnak tartom kiemelni a képzések rendszerét, mely a TÁMOP programokon belül valósulhat meg. Ez kiszélesíti az állástalanok látókörét azáltal, hogy adott szakma elsajátításához szükséges ismereteket ad, ami nagy valószínűséggel nagyobb esélyeket eredményez az elsődleges munkaerő-piacra való visszatérésre.

HERMANN ZSÓFIA

szociális munka MSc szak, 3. félév
Semmelweis Egyetem, Egészségügyi Közzszolgálati Kar

Témavezető:

Dávid Beáta
habilitált egyetemi docens, SE EKK

Tanulás? Karrier? Család? Barátok? Melyik utat járom 10 év múlva?

Jelen munkahelyemen, a Csillagpor Alapítványnál szerzett ifjúságsegítői tapasztalatok arra ösztönöztek, hogy értékrend-vizsgálatot készítssek Szolnokon a mai fiatalok jövőképét illetően. Közösségfejlesztéssel foglalkozó szociális munkásként nagyon fontos volt számomra, hogy helyileg aktívan működő ifjúsági közösségek tagjait érjem el kutatásommal.

A kutatás célja a Szolnokon működő ifjúsági szervezetekben részt vevő 14–19 éves fiatalok jövőképének feltárása és megismerése azok értékrendje szempontjából. A kutatáshoz használt módszer önkitöltős kérdőív. A kérdőív legfontosabb része a H. Sas Judit által az 1980-as évek elején kitalált, majd 1999-ben újra megismételt „Egy napom 10 év múlva” projektív teszt alkalmazása. Ennek lényege, hogy a fiatalok szöveges formában leírják, hogy hogyan képzelik el egy napjukat 10 év múlva felébredéstől elalvásig.

A kutatás adatai meglepő módon sokkal pozitívabb képet mutatnak, mint amire az elején számítottam. A fiatalok válaszai azt mutatják, hogy hagyománykövetők, 24–28 éves koruk körül házasságban gondolkodnak, és családot, sőt nemcsak 1, akár 2 gyermeket is szeretnének. Fontos számukra, hogy továbbtanulás révén szakmához jussanak és munkát végezzenek. Egy részük elsősorban önmegvalósítása részeként, más részük pedig családjá eltartásához. Jelentős különbségek vannak az egyes szervezetekhez tartozó diákok válaszaiban, már maguk a válaszok hosszúságában, kidolgozottságában is. Jellemző tendencia, hogy sokan „külföldön” ébrednek. A szabadidő hasznos eltöltése nagy hangsúlyt kap az írásokban. A barátokkal való rendszeres kapcsolattartás szintén fontos számukra.

A kutatás azt mutatja, hogy a fiatalok számára napjainkban még mindig nagyon fontos a családalapítás. A dolgozatok részletessége az elmúlt két kutatáshoz képest kevésbé kidolgozott. Míg korábban részletes elképzeléseik voltak a párjukat és családi életüket illetően, most inkább a közös szabadidő-eltöltés az, ami sokszor inkább előtérbe kerül. A munkahely és a szakképzettség, amit el szeretnének érni, gyakran homályos vagy bizonytalanul megfogalmazott. Ami most „sláger” tendencia, az a külföldön való átmeneti vagy végleges letelepedés. Az írásokból az érezhető, hogy a fiatalok jelen pillanatban nem érzik azt, hogy elképzeléseiket Szolnokon, vagy akár az országban meg tudnák valósítani.

HÓS GÁBOR

szociálpedagógia osztatlan képzés, 7. félév
Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Mészáros Katalin
óraadó, SZTE JGYPK

Transzszexuális fiatalok Magyarországon

A transzszexuális emberek társadalomtudományi megközelítésű kutatásának kevés előzménye van Magyarországon. Kiemelten a témában érintett fiatalok megszólítására pedig egyáltalán nem volt még példa a hazai tudományos életben. Ezt a hiányosságot felismerve készült el egy 47 kérdésből álló online kérdőíves felmérés a Transzszexuálisok társadalmi integráltsága Magyarországon szociálpedagógiai megközelítésből című szakdolgozatom részeként. Az előadásban ennek az átfogó kutatásnak az eredményeiből emelem ki azokat a momentumokat, amelyek a szociálpedagógia területeivel érintkezhetnek a szakma gyakorlata során. Azaz a fiatalok évekre koncentrálva mutatom be a kutatásban részt vevők tapasztalatait a társadalmi beilleszkedésük szempontjából releváns életterületek mentén, elsősorban a gyermek- és ifjúkor élményeit megidézve. A 4 dimenzióra (nemi identitás, nem kifejezése, biológiai nem, szexuális irányultság) tagolt nemiség modelljén keresztül világítok rá a nemváltoztatási motiváció jellegzetes aspektusaira. A transzszexuálisok múltjában a nemi szocializáció kulcsfontosságú pontjait is érintem. Így az első élmény idejét a másik nemhez tartozásban, a pedagógiai környezet erre adott reakcióit, az iskolai években a kortárshatásból is adódó belső küzdelmet, akadályokat, segítségeket és – a szociálpedagógia szakmát is behívva – éppen ezek hiányosságait, következményeit. Kitérek a gyermekkori családszerkezet és a szülői nemi szerepminták hatására, a család transzszexuális fiatallal kapcsolatos attitűdjének szerepére. Végül bemutatom néhány, a szociálpedagógia kompetenciakörébe tartozó szolgáltatás igényfelmérésének eredményét, amit az érintettek körében végeztem. Felvázolom, hogy a jövőben milyen lépések megtétele célszerű a szakma részéről a témával kapcsolatban. Az is kiderül, hogy vajon indokolt-e egyáltalán szociálpedagógiai célcsoportról beszélnünk transzszexuális fiatalok esetén.

KASSAI SZILVIA

társadalmi tanulmányok BA szak, 5. félév
Szegei Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Laki Ildikó
adjunktus, SZTE JGYPK

Fiatal felnőttek droghasználata

Napjainkban társadalmi szinten is egyre nagyobb problémát okoz a fiatalok körében tért hódító különféle szenvedélybetegségek, különösen a droghasználat. Vajon mi ennek az oka és vajon megelőzhető-e? Az első droghasználat életkort tekintve már középiskolában megtörténik. Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy a fiatal felnőtt korban hogyan jelenik meg mindez, mi jellemzi a droghasználókat, a csoporthoz részben vagy egészében tartozókat. Feltételezésem, hogy gyakoribb a droghasználat a kortárs csoportok kohéziójában, és nagyban befolyásolja a családi háttér. A mikroközösség diszfunkcionális működése új érték keresésére ösztönzi a fiatalt, melyet szerfogyasztó csoportban megtalálva válik maga is használóvá. Dolgozatom célja tehát rámutatni arra, hogy a szülő és az oktatási intézmény a helyes értékek mutatóásával, szoros, személyes kapcsolatokkal tudja legyőzni a devianciának teret engedő anómiát. De ennek feltérképezése nagyon nehéz, hiszen esetenként más képet mutat. Ennek megismerése tehát örök folyamat.

Empirikus vizsgálatom egy részét adja a Szegei Tudományegyetem néhány hallgatója körében készült fókuszcsoporthoz vizsgálat, melynek célja megismerni a hallgatók attitűdjét a szerhasználattal kapcsolatban. A megkérdezettek szerint a család szilárd értékrendszere meghatározza az autonómmá váló fiatal hozzáállását a droghasználathoz, így nem minden esetben hat rá a kortárscsoport. Ugyancsak egy interjú során beszélgettem Csabival, a Dr. Farkasinszky Terézia Ifjúsági Drogcentrum rehabilitációs részlegén kezelt fiatallal. A jelenleg huszonnyolc éves fiatal tizennégy éves korától szerhasználó volt, melyet nagyban meghatározott a szülők addiktív magatartása. A családi értékek devalválódása miatt a droghasználó baráti kör jelentett számára stabil közösséget.

A dolgozat utolsó egységében bemutatom a prevenciók tevékenységeket, amelyek olykor hatékonyak, olykor pedig éppen az ellenkező hatást váltják ki a menekülő fiatalok csoportjában.

KISS PÉTER

szociálpedagógia BSc szak, 3. félév
Apor Vilmos Katolikus Főiskola

Témavezető:

Flaskár Melinda
főiskolai tanársegéd, AVKF

A hajléktalan emberek szociális háttere Szentendrén, Százhalombattán és Budakalászon

Dolgozatom témája a hajléktalan emberek helyzete Magyarországon. Immáron hat éve dolgozom hajléktalan ellátásban, ezért is választottam ezt a témát. Beszélek a hajléktalanná válásról, az ezt kiváltó okokról, funkionalista és konfliktuselméleti megközelítés, illetve a saját szakmai tapasztalatom alapján is. Bemutatom a hajléktalanellátó rendszer diszfunkciót, illetve kérdőíves vizsgálattal kutatómunkát végzek a Magyar Vöröskereszt három Pest megyei intézményében: Szentendrén, Százhalombattán valamint Budakalászon, éjjeli menedékhelyeken élő hajléktalan emberek körében. A kérdőívben szereplő kérdésekre adott válaszokat elemezve feltárom a kliensek szociológiai jellemzőit, jelenlegi és korábbi szociális helyzetüket és hajléktalanná válásuknak okait.

KISS SZILÁRD

szociális munka MA szak, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Erdős Márta
egyetemi docens, PTE BTK

A mikrokörnyezet szerepe a szenvedélybetegek visszaesésében

Célom, hogy dolgozatomban feltárjam azokat a mikrokörnyezet okozta faktorokat, melyek közrejátszanak egy szenvedélybetegséggel küzdő egyén visszaesésében. Mint szociális munkás hallgató, az emberi problémákat tágabb kontextusukban vizsgálom: egy adott probléma megoldásához nem elég csak egy tényezőt figyelembe venni. A szenvedélybetegség esetében szerepet játszanak külső és belső tényezők.

Dolgozatom két részből áll, elméleti fejezetekből és empirikus kutatásból. Az elméleti részben a szakirodalmi háttérrel ismertetem. Külön fejezet szól az emberi kapcsolatok fontosságáról. Bővebben tárgyalom a kodependencia kérdéseit. Ismertetek egy Magyarországon jelenleg még nem elterjedt irányzatot, a kapcsolathálózati szociális munkát. Az önszegítő csoportok és a terápiás módszerek bemutatása zárja az elméleti részt.

Kutatásom során két csoporttal készítettem interjúkat: felépülőben lévő szenvedélybetegekkel, valamint kodependens személyekkel. Ezen felül kitölttettem velük egy kapcsolathálózati térképet, mely a kapcsolathálózati szociális munkában használatos. Az interjú készítésével az emberi kapcsolatok változását igyekeztem megfigyelni a függőség előtti és utáni időszakot összehasonlítva.

Hiszem, hogy kutatásom eredményei hozzájárulhatnak a visszaesés veszélyének csökkentéséhez, hiszen ez az egyik legnagyobb probléma a szenvedélybetegek életében.

KLEIBER KATALIN

kulturális antropológia MSc szak, 7. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Török Zsuzsanna
egyetemi tanársegéd, ME BTK

Segély helyett munka

Kétség sem fér hozzá, hogy kevés olyan problémát találunk a 21. századi Magyarországon, amelynek megoldása olyannyira sürgető lenne, mint a foglalkoztatásé. Hiszen, hogyan is várhatnánk munka és főként pénzalapú társadalmunktól, hogy teljes értékű tagjaként fogadja be azokat a személyeket, akik pont ezekkel a létfontosságú eszközökkel nem rendelkeznek ahhoz, hogy betagozódjanak a társadalomba? Vagy miért is várjuk el, hogy társadalmunk „hasznos” tagjai egyenértékű félként kezeljék a szociális ellátórendszer kegyeltjeit, akik látszólag mindent ingyen kézhez kapnak?

A foglalkoztatás széles körű kiterjesztésre, hatékony problémakezelésre, modernizációra vár. Ezen belül is kiemelten kell foglalkozni az alacsony iskolai végzettségű, halmozottan hátrányos helyzetű, szociálisan rászorult egyének foglalkoztatásával, amely – tekintve, hogy egyelőre nincs más lehetőség – a közfoglalkoztatás berkein belül valósul meg.

Dolgozatom egyike azoknak a munkáknak, amik ezeknek fontosságát hangsúlyozzák, miközben bemutatnak egy lokális megoldási kísérletet, amely Balmazújvárosban a munkanélküliség, a túlfoglalkoztatás és a válság leküzdésére született.

A balmazújvárosi önkormányzat alternatív foglalkoztatási rendszerét vizsgáltam, közép-pontba helyezve a roma foglalkoztatás kérdéskörét, valamint azt, hogy a program mennyiben nyúlik túl a közfoglalkoztatás átlagos gyakorlatán. Egy jól működő foglalkoztatási rendszer képes-e bizonyos fokig átalakítani a lokális társadalom struktúráját? Kiemelt célom volt, hogy interjútechnikák alkalmazásával vizsgáljam – főképp a hátrányos helyzetű roma – foglalkoztatottak véleményét a programmal kapcsolatban, figyelembe véve a foglalkoztatatók vélekedését is.

Végül kitérek a foglalkoztatási rendszer hiányosságaira, valamint megoldási javaslatokat fogalmazok meg a rentábilisabb működés érdekében.

LUCINÉ TERÁZ LILLA

ápoló BSc szak, 5. félév
Debreceni Egyetem, Egészségügyi Kar

Témavezető:

Kiss János
főiskolai docens, DE EK

Az organikus hangulatzavarban szenvedő idős betegek rehabilitációs lehetőségei és a társadalomba való reszocializáció segítése

Az organikus hangulatzavarban szenvedő idős betegek rehabilitációs lehetőségeinek kutatása során arra a kérdésre kerestem a választ, hogy vajon hol lehetnek az ellátórendszeren belül azok a rések, amelyek miatt a betegek nem jutnak megfelelő terápiához, utógondozáshoz, illetve hogyan tudna leghatékonyabban beilleszkedni egy diplomás ápoló a pszichiátriai ellátásba. Kutatásom során egyéni mélyinterjú formájában beszélgettem a szakellátás résztvevőivel: háziorvossal, pszichiáter szakorvossal, szociális gondozóval és mentálhigiénikussal. Azt szerettem volna megvizsgálni, hogy mennyire van összhangban a szociális és az egészségügyi ellátórendszer a mentális zavarok gyógyítása terén. A kutatás Nyíregyházán történt, az interjúalanyok kiválasztása randomizált módszerrel valósult meg. A vizsgálat eredményei sokszínű képet festenek a rehabilitációs lehetőségek megvalósulásának mértékéről és annak okairól. A kutatás során bebizonyosodott, hogy a háziorvosi praxisban a beteg megkapja a megfelelő információt az igénybe vehető lehetőségekről, azonban sok esetben visszautasítja szorongás vagy bizalmatlanság miatt. Ekkor természetesen addig próbálkoznak a szakgondozók felkínálni a segítséget a betegnek, amíg be nem látja, hogy szüksége van felügyeletre, amely megbeszélés alapján, igény szerinti intervallumban történik. A depresszióban szenvedő idős betegek rehabilitációja szempontjából egyik létfontosságú elem a közösség, a társas interakciók elősegítése. Ez történhet idősek klubjában, vagy egyéb közösségekben. A kutatás egyik érdekes eredménye a diplomás ápolók szakképzettségére, munkájára való fokozott igény a háziorvosi és a szakellátásban egyaránt. Társadalmunkban erősen hangsúlyossá válik az idősek helyzete, nemcsak a korosztály megnövekedett száma, hanem az egyre több betegséggel küzdő idős egészségügyre nehezedő terhe miatt is, ezért indokoltnak érzem az (időskorban igen gyakori) mentális zavarokkal kapcsolatos kutatást, amely során igyekeztem feltárni az ellátás során felmerülő nehézségek okait, valamint a leghatékonyabb rehabilitációs lehetőségek megvalósulását az idős betegek körében.

MARTON NÓRA

szociálpedagógia BA szak, 5. félév
Nyugat-magyarországi Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Témavezető:

Bodnár Gabriella
habilitált egyetemi docens, NYME BPK

Férfiak ellen elkövetett erőszak

A dolgozata a szakirodalom áttekintésével, az erőszak fogalmának tisztázásával kezdődik, ezt a családon belüli erőszak előfordulása, megjelenési formája követi. Részletesen kidolgoztam az erőszak megjelenéseinek formáit: a fizikai, lelki és a szexuális bántalmazást, valamint az elhanyagolást. Az ezt követő részben az „erősebb nem”, a férfiak elleni erőszakról írtam. A következő részben az ehhez kapcsolódó kutatásomat mutatom be.

Első hipotézisem az volt, hogy a Zala megyei lakosok nem tudnak lényeges információkat a családon belüli erőszakról, ezen belül a férfiak ellen elkövetett bűncselekményekről.

A másik feltételezésem, hogy a családban megjelenő erőszak és a vallásosság között szoros összefüggés van. A vallásos családokban kevesebb a megjelenő erőszak, mint a hívők körében.

Harmadik feltételezésem az, hogy válaszadóim többségében úgy vélik, hogy a családon belül elkövetett erőszak áldozatai főként nők.

Negyedik feltételezésem az, hogy az iskolai végzettség és a családon belüli erőszak szoros összefüggésben van. Az alacsonyabb iskolai végzettségűek körében gyakrabban fordul elő családon belüli erőszak, mint a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőknél.

Hipotézisemet önkitöltős és lekérdezéses kérdőívvel igazoltam. Statisztikai eljárásokat, százalékszámítást és diagramokat is felhasználtam az eredmények szemléltetésére. A minta nagysága 150 fő, 16–75 éves korú, Zala megye különböző településeiről, városaiból, községeiből tevődött össze.

MOHÁCSI ADRIENN

szociális munka BA szak, 3. félév

Szent István Egyetem, Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Kar

Témavezető:

Tóth János

főiskolai tanár, SZIE ABPK

A szülői attitűd vizsgálata a „Maci” Alapítványi Óvoda, Fejlesztő Iskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat intézményében

A dolgozatom tárgya a szülők, az integrált nevelésről alkotott nézeteik és ezek tanulmányozása. Igyekszem a szülők pozitív hozzáállását, tapasztalatait fókuszba állítani, mert meggyőződésem, hogy az integrált nevelés-oktatás előnyei ismertebbek a körükben. Kutatom, mennyire vannak tisztában az intézménybe járó sajátos nevelési igényű gyermekek betegségeivel, és mely típusú fogyatékoság elfogadottabb a szülők körében. Vizsgálom, hogy önmagán és gyermekén milyen változást vél felfedezni a szülő, valamint hosszabb távon milyen előnyt, esetleg hátrányt tapasztalja az integrált nevelésnek. Szakirodalom segítségével bemutatom a nevelés e formájának jogi háttérét, elméletét és néhány alappillért. Foglalkozom az attitűddel és az előítéletességgel mint napjainkat meghatározó fogalmakkal, valamint a témában elismert kutatások eredményeit is számba veszem. Kutatásomat kvantitatív módszerrel végzem, kérdőíves felméréssel. Fontosnak tartom a kérdőív kitöltésének körülményeit is figyelembe venni. A kutatás alanyainak körét leszűkítettem a „Maci” óvodába járó gyerekekre és szüleire, érte ez alatt mind az ép, mind a sajátos nevelési igényű gyerekeket.

Kutatásom csupán részkutatás; a kapott eredményeket a későbbiekben szélesebb populációban is meg akarom ismételni, illetve felhasználni a kapott eredményeket.

MOLNÁR ANNA

szociális munka MA szak, 2. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

B. Erdős Márta
habilitált egyetemi docens, PTE BTK

Az önkéntesség tapasztalatai PÉCS2010 Európa Kulturális Fővárosa évében

A közösségi munka a szociális munka azon módszere, amely kilép az intézményi keretek közül, képes a problémák helyi, lokális szintű kezelésére, és amelyben a közösség tagjai épp oly fontos szerepet játszanak, mint a szakember (Harkai, 2006). 2010-ben Pécs volt Európa Kulturális Fővárosa. A programsorozat számos eleme hordozta a társadalmi részvétel, közös cselekvés erejét, az együtt-fejlődés élményét, mely mind a közösségfejlesztés részét képezi (Knyihár, 2010).

Dolgozatomban a Pécs2010 Európa Kulturális Fővárosa (EKF) önkéntes programját vizsgálom. Az empirikus kutatás célja bemutatni a program erősségét, gyengeségét. Az önkéntesek közössége nagyban hozzájárult az EKF programok megvalósulásához, lebonyolításához, melynek én is részese lehettem. Dolgozatomban arra keresem a választ, hogy a „2010-ig kettőezer-tízen” önkéntes program tagjai, illetve az önkénteseket kérő és fogadó szervezetek miképp vélekednek az önkéntes tevékenységről, a programról, annak sikeréről. Az önkéntesek száma és a közös cél, hogy Pécs városa könnyebben vegye az EKF címmel járó megpróbáltatásokat, példaértékű felelősségvállalásról tett tanúbizonyságot.

A vizsgálat tárgyát az önkéntességen belül a pécsi Európa Kulturális Fővárosa projektet segítő önkéntes program képezi. Az közösségi munka, önkéntes munka, az EKF és annak pécsi vonatkozása, maga az önkéntes program, valamint a kutatói kérdések megválaszolása alkotják dolgozatom főbb pilléreit.

NAGY EDITH

szociális munka szak MA szak, 2. félév

Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Szociológia és Szociális Munka Kar

Témavezető:

Müller-Fábián Andrea

egyetemi docens, BBTE

Rejtélyes világ...

Általánosan tapasztalható, hogy az alkalmazkodás szükségszerűen jelen van az emberek életében, mint egyéni szocializáció, melynek folyamatát számos környezeti és személyiségbeli jellemző befolyásolja. Ennek minél behatóbb tanulmányozása végett kutatási munkát folytattam a Szamosújvári Maximális Biztonságú Szigorított Börtön Kolozsvári Külső Szekcióján, ahol fogvatartott nőkkel foglalkoztam.

Dolgozatom általános célja: bemutatni a börtönvilág keretén belül az elítéltek alkalmazkodó viselkedését és börtönadaptációjukat. A bemutatás mögött hármas tapasztalat áll: egyrészt egy két évet felölelő kutatómunka, másrészt pedig egy három hónapos rendszeres kutatás, mely 12 csoportos foglalkozást és x személy esetében x egyéni konzultációt (tanácsadás) jelentett.

Specifikus célok: információszerzés az alkalmazkodás folyamatáról, az alkalmazkodási módszerek és az alkalmazkodásban tapasztalt nehézségek feltárása, az önismeret szerepére való rávilágítás, valamint az adaptációs minták felismerése.

Az elért eredményeket négy esettanulmányra alapozva fogom bemutatni: két, börtönben levő (21, 48 éves) nő börtönadaptációját és alkalmazkodását párhuzamba állítva két, azonos korú, nőnek a kinti világhoz való adaptációjával, alkalmazkodásával.

Konklúziók: a csoport ereje, a csoporttagok egymásra való hatása erősíti az egyént, segít a túlélésben. Alkalmazkodási kihívások, nehézségek mind a börtönön belül, mind pedig a börtönfalakon kívül léteznek, azonban a szabad választás lehetősége rányomja bélyegét a kinti világhoz való adaptáció folyamatára. Az alkalmazkodó viselkedés a társadalomban szükségszerűen fellelhető és ezt az alkalmazkodást egyaránt befolyásolják a környezeti és pszichológiai tényezők.

NÉMETH RITA

gyógypedagógia BA szak, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Témavezető:

Papp Gabriella

főiskolai tanár, ELTE BGGYK

Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek és a társadalmi integráció

Herczog Mária szerint a gyermekotthonban folyó szakmai, pedagógiai munkáról nagyon kevés ismeretünk van (Herczog, 2003). TDK-munkámban a gyermekvédelmi szakellátás hatáskörébe tartozó különleges lakásotthonokban élő, enyhén értelmi fogyatékos gyermekeket nevelő-gondozó szakemberek társadalmi integrációval kapcsolatos véleményét kívántam megismerni, Magyarország egy megyéjére koncentrálva. Ezt különböző dimenziók mentén vizsgáltam: társadalmi szerepvállalás, önállóság, pályaválasztás és továbbtanulás, munkavállalás, társas kapcsolatok, lakhatás, életvitel. Azt is fontosnak tartottam megismerni, hogy az érintettek kapnak-e szakmai segítséget munkájuk során, és hogy mennyire és miben tartják jónak saját munkájukat és az intézményüket a gyermekek társadalmi integrációjának elősegítése szempontjából.

Témaválasztásomban döntő tényező volt személyes motivációm. Vizsgálatomhoz kérdőíves módszert választottam.

Eredményeim azt mutatják, hogy az intézmények sok szempontból reprodukálják a gyermek családi helyzetét. Sok esetben a különleges lakásotthonok nem tudják azt a többletet biztosítani (a családdhoz képest), mint amire hivatottak lennének. A dolgozók véleménye alapján a különleges lakásotthon nem tud esélyt nyújtani a gyermekeknek a jövőre nézve: sem az önállóságot, sem a társadalmi szerepvállalást, sem az egészséges életvitelt, sem a lakhatást, sem a munkavállalást nem tudja segíteni, támogatni. Szakmai segítséget az érintettek leginkább gyermekvédelmi szervektől kapnak (néhány helyen azonban ez is hiányzik), tágabb értelemben vett kapcsolattartás (külső szakemberekkel, intézményekkel) nem jellemző. A dolgozók kiemelt szerepet tulajdonítanak saját munkájuknak a gyermekek jövőjével kapcsolatban.

Bár vizsgálatom során számos korlátozó tényezővel is találkoztam, mégis remélem, vizsgálatom eléri célját: felhívja a figyelmet az ezen intézményekben élő enyhén értelmi fogyatékos gyermekekre.

ORBÁN TÍMEA

kulturális antropológia MA szak, 9. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezetők:

Kotics József
egyetemi docens, ME BTK

Osgyáni Gábor
óraadó oktató, ME BTK

A mélyszegénységben élő cigány tanulók iskolai motivációja alapítványi úton létrehozott intézményekben

A dolgozatban vizsgált téma problematikája abban áll, hogy a mélyszegénységben élő cigány tanulók iskolai sikertelenségei hozzájárulnak ahhoz, hogy nem tudnak sikeresen beilleszkedni az adott közösségekbe, majd ennek eredményeképpen a társadalom egészébe, illetve nehezíti munkaerő-piaci elhelyezkedésüket is. Hipotézisem szerint a mélyszegénységben élő cigány tanulók oktatásához a hagyományos oktatási rendszer módszereitől eltérő oktatásra van szükség. Ennek oka a vizsgált csoport szociokulturális háttérében fellépő sajátosságokban keresendő. A pályázati úton támogatott projektek hatékonyabb motivációs eszközöket képesek alkalmazni, és elérik a felzárkóztatást azzal, hogy nagyobb figyelmet fordítanak az egyéni igényekre illetve a tehetséggondozásra. Kutatásom során a sajkóközi Dr. Ámbédkár Gimnázium és a Szendrőben működő Kincses Sziget Tanoda Hálózat által létrehozott tanodát vizsgáltam.

Célkítűzésem, hogy bemutassam az említett szocializációs sajátosságokat és az ezekből fakadó tanulás iránti motiválatlanság okait. Ezek a sajátosságok főként a mélyszegénység problematikájához köthetők. Dolgozatomban többek között Forray R. Katalin és Hegedűs T. András tanulmánya került elemzésre, mely a sajkóközi és a szendrői településhez hasonló lokális közösségekben élő cigány családokat vizsgálja Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom, Nógrád és Fejér megyében. További céloom, a vizsgált projektek által létrehozott intézményekben a tanulók motiváltságának, és a két intézmény motiváló eszközeinek bemutatása. A Dr. Ámbédkár Gimnázium egy „második esély” gimnázium, amely az oktatási rendszerből kipergett, középiskolás korú diákoknak kínálja fel az érettségi megszerzésének lehetőségét. A Szendrőben működő tanoda fő célja a felzárkóztatás és tehetséggondozás az egyéni fejlődés segítségével.

Módszereim között szerepelt a félig strukturált interjúk készítése, a kérdőíves vizsgálat, illetve a résztvevéses megfigyelés. Az így kapott eredmények elemzésével vontam le következtetéseimet a hipotézisre vonatkozóan.

RÓKUSFALVY ORSOLYA

tanító BA szak, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Tanító- és Óvóképző Kar

Témavezető:

Lehmann Miklós

adjunktus, ELTE TÓK

Mozgáskorlátozottak helyzete a felsőoktatásban

A fogyatékkal élők vagy valamilyen szempontból akadályozott emberekkel kapcsolatos kutatások iránti igény már a II. világháború után felmerült, ám a fogalmat az ENSZ csak az 1990-es években deklarálta. Az elnevezések folyamatosan változtak, évről évre, törvényről törvényre, ám ezek tartalma nagyjából változatlan maradt. Ennek következtében lépett fel az utóbbi időben nagyobb hangsúlyt kapott esélyegyenlőség meghatározása is, ami az esélyek egyenlőségének maximális megteremtését kell, hogy jelentse, és nem pozitív diszkriminációt. Ám ez közel sem könnyű feladat. Törvények és jogszabályok által próbálják meg biztosítani ezt az érintettek számára, ám a társadalmi elfogadás talán még ennél is fontosabb lenne.

A felsőoktatási intézménynek biztosítania kellene a törvény által meghatározott speciális eszközöket (mint például lift, rámpa, dönthető pad), ám kutatásaim során azt tapasztaltam, hogy ez nem valósult meg teljes mértékben, így a fogyatékkal élők bizonyos mértékben korlátozva vannak felsőfokú tanulmányaik elvégzésében. Ezen intézmények épületeiben azonban ezeken az eszközökön kívül is meg kellene teremteni a hétköznapi élethez és a szabad mozgáshoz szükséges feltételeket, például a mozgássérült mosdóhoz való eljutást, megfelelő méretű liftet, esetleges tűz esetén egy könnyen megközelíthető kijáratot stb.

Megfigyeléseim alapján az egyetemeken működő koordinátorok nagyon jól felkészültek, ezzel igencsak megkönnyítve az akadályozott hallgatók mindennapjait.

A felsőbb szintű szabályozásokból tehát nincs hiány, csak a kivitelezésre kellene nagyobb hangsúlyt fektetni, aminek segítségével valóban egyenlő esélyekkel vehetnének részt a tanulásban.

SALAMON KITTI

szociális munka BA szak, 6. félév
Kodolányi János Főiskola

Témavezető:

Jankó Judit
főiskolai adjunktus, KJF

A valóság iskolája

A Magyarországi Iskolai Szociális Munkások Egyesülete (MISZME) és a Kodolányi János Főiskola együttműködésével az iskolai szociális szolgáltatásra specializálódott hallgatóként reprezentatív kutatásban vettem részt. A kutatómunka 2012 februárjában kezdődött, amelynek terepet adott a székesfehérvári Árpád SZKIK Szent István Szakképző Iskolája. A kutatás középpontjában az a feltételezés állt, hogy a tanárok és a diákok az iskolában előforduló problémákról jelentős mértékben eltérően vélekednek, ami az iskolában előforduló konfliktusok okozója lehet.

A kutatás fő célja feltárni, hogy a felállított problémalistából melyek vannak jelen az iskolában, és ezeket a pedagógusok és a diákok milyen mértékben tartják jellemzőnek. Megvizsgáltam azt, hogy az iskolai szociális szolgáltatás szükségességét fontosnak érzik-e, illetve mennyire ismerik az iskolában dolgozó szakembereket.

A kutatás felkeltette az érdeklődésem az iskola iránt, és ezáltal mélyebb betekintést kaphattam falakkal elzárt világába. Úgy gondolom, leendő iskolai szociális munkásként jelentős mértékben tudom hasznosítani a kutatásból megszerzett információkat. A kutatásból nyert adatokat a saját kompetencia-határomnak megfelelően dolgoztam fel – különösen a diákokra és a tanárookra fókuszálva.

A dolgozatom első részében szeretném bemutatni, melyek azok a tényezők, amelyek indokolják az iskolai szociális munka bevezetését, valamint azt, hogy annak mi a célja, feladata, beavatkozási modelljei. Bemutatom továbbá a tanárok és az iskolai szociális munkások tevékenységét, valamint a diákok és a pedagógusok szerepkörét is.

A munkám második részében a vizsgált iskola legfontosabb jellemzőit szeretném bemutatni, illetve górcső alá venni az iskolai szociális munka specializáció és a MISZME keretén belül végzett kutatást, különös tekintettel a pedagógusok és a tanulók kérdőíveinek az eredményeire. A hangsúlyt a szakemberek iskolai jelenlétére és az adott problémák megjelölésére, valamint a megkérdezettek saját véleményére szeretném helyezni, továbbá arra, mennyire tartják fontosnak az iskolai szociális szolgáltatás jelentését az iskolájukban. Ezáltal az iskola vezetősége egyfajta elégedettségi visszacsatolást is kap az iskola közösségétől.

SÁNDOR ANIKÓ

gyógypedagógiai terápia MA szak, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Témavezető:

Könczei György

egyetemi tanár, ELTE BGGYK

A támogatott döntéshozatali modell gyakorlati magvalósulása intellektuális fogyatékossgal élő személyek esetében. Egy németországi vizsgálat eredményei

A dolgozat témája a jelenlegi gondnoksági rendszer alternatívájának, a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményben meghatározott elvek szerint működő, támogatott döntéshozatali modellnek a vizsgálata. A kutatás egy német gondnoksági egyesület példáján keresztül mutatja be a modell megvalósulását. Megszólaltatja a folyamatban részt vevő személyeket, így a gondnokolt személyeket és a gondnokaikat is, különös gondot fordítva arra, hogy a fogyatékossgal élő kutatási partnerek bevonása a lehető legnagyobb mértékben megvalósulhasson. Legfontosabb kérdésfeltevése: lehet-e ebben a szervezeti kontextusban sikeres a koncepció, továbbá célja annak feltárása, hogy melyek azok a tényezők, amelyek ezt befolyásolják. Az elemzés 18 intellektuális fogyatékossgal élő személy kérdőívének és 6 gondnok interjúanyagának kvalitatív feldolgozása alapján történik.

A kutatás eredményei bizonyítják, hogy a választott egyesületben zajló munka legtöbb eleme megfelel az elméletben foglalt alapelveknek, így kijelenthető, hogy itt a támogatott döntéshozatalhoz nagyon közel álló gyakorlat valósul meg. A feltárt nehézségek és válaszra váró kérdések kijelölhetik újabb kutatások témáját és irányultságát.

SOMOGYI ILDIKÓ

szociálpolitika MA szak, 9. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Csoba Judit
egyetemi docens, DE BTK

Szerepkonfliktusok vizsgálata a gyermek- és ifjúságvédelemben

Napjainkban egyre többször hallhatunk arról, hogy az oktatási intézményekben sok probléma merül fel a gyermekekkel kapcsolatosan, ami miatt az iskola nem tudja ellátni megfelelően az alapfunkcióját. A problémák enyhítésében, megoldásában gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök segítik a pedagógusok munkáját, szerencsésebb esetben iskolai szociális munkások is bekapcsolódnak ebbe a tevékenységbe.

A segítő szakma átalakulóban van. Új szakmai területek, technikák, elvárások és stratégiák jelennek meg a változó valósággal és a szakma számára megfogalmazott megrendelésekkel kapcsolatban. Vajon az átalakulás következtében hogyan változik a szakmakép, milyen identitással lépnek ki a szakemberek a képzésből? Milyen szakmai szocializáció mentén fejlődik, a szakemberek milyen sémákat visznek magukkal, s ez mennyire felel meg a környezeti elvárásoknak?

Az oktatási intézményekben egyre több helyen találkozhatunk egy új szolgáltatással, az iskolai szociális munkával. Az iskolai szociális munkának a segítő szakmák közé történő integrációjával kapcsolatban fölmerülnek olyan gondolatok, amelyek az új szakma születésének alapkérdéseit vetik fel.

A dolgozat az új szolgáltatás rendszerintegrációjának egy szegmensére, a segítő szerepekre helyezi a hangsúlyt. Fontos megvizsgálni, hogy a segítővel szemben milyen szerepelvárások érkeznek, melyekre reagálnia kell. A sikeres rendszerintegráció alapját az képezi, ha a szolgáltatást nyújtók figyelembe veszik a kliens igényeit, s erre alapozva tevékenykednek. Az elsődleges tapasztalatok azt mutatják, hogy a segítő szolgáltatással kapcsolatos szerepelvárások az utóbbi években alapvetően átalakultak, s a segítő szerepével kapcsolatban egy új, sok tekintetben az eddigiekhez képest eltérő szerepelvárás fogalmazódik meg, melynek elemeit a szolgáltatást igénye vevők társadalmi státusza jelentősen befolyásolja. A kutatás eddigi eredményét elemezve arra keressük a választ, hogy a segítő szakemberrel szemben milyen szerepelvárások fogalmazódnak meg, és a segítő szakmákkal kapcsolatban megfogalmazott igények mögött milyen egyéni, társadalmi okok, értékmintázatok húzódnak meg. A dolgozat hipotéziseinek felállításának alapját a gyermek- és ifjúságvédelemmel, iskolai szociális munkával, a szerepekkel, szerepdimenziókkal, segítői szerepekkel kapcsolatos szakirodalmi áttekintések és a korábbi években az iskolai szociális munkás szerepben eltöltött gyakorlati tapasztalatok adják.

SZABÓ ANITA

szociálpolitika MA szak, 9. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Czibere Ibolya
egyetemi adjunktus, DE BTK

Bűnelkövetés

A szegénységgel összefüggő megélhetési bűnelkövetés – avagy ahogyan a szociális munkások és a rendőrök látják

A téma aktualitását mi sem bizonyítja jobban, hogy manapság nap mint nap hallhatunk a médiában és a különböző írott sajtóban az egyre több embert érintő szegénységi élethelyzetekről, valamint az egyre gyakoribbá váló bűncselekmények jelenlétéről. Úgy vélem, hogy szoros kapcsolatban állnak egymással a vázolt problémák, ezért ennek megismerése érdekében választottam témának a szegénységgel összefüggő megélhetési bűnelkövetést.

A kutatás empirikus része két tiszántúli településen zajlott le. Ez azt a célt hivatott szolgálni, hogy feltárjam a megélhetési bűnelkövetés okait, valamint hogy megismerjem a rendőrök és szociális munkások véleményét az adott témát illetően, és felmérjem együttműködési képességüket.

Az általam felállított és vizsgált hipotézisek igazolódtak a kutatási eredmények alapján. A rendőrök a szegénységgel összefüggő megélhetési bűnelkövetés esetén a jogszabályok és előírások mentén végzik feladatukat, kevés figyelmet fordítva az ok-okozati folyamatok megismerésére. A szociális munkások szociális érzékenysükből és hivatásukból kifolyólag elsősorban nem a szegénységgel összefüggő megélhetési bűnelkövetés súlyát mérik fel, hanem a bűnelkövetés háttérének megismerésére fordítanak figyelmet. Feltételezem, hogy a bűnelkövető személyek kilátástalan élethelyzetük miatt követik el a szegénységgel összefüggő megélhetési bűnelkövetéseket. A két szakma nézetei, nézőpontjai és megítélése időnként eltér egymástól, azonban úgy vélem, képesek a hatékony együttműködésre.

A kutatási eredmények alapján a két legfontosabb momentuma a vizsgálatnak egyrészt az, hogy a szegénység és a megélhetési bűnelkövetés szoros kapcsolatban állnak egymásban, azonban nem lehet azt állítani, hogy a szegények potenciális bűnözők lennének. Másrészt bebizonyosodott, hogy a két vizsgált célcsoport – a rendőrök és a szociális munkások – hatékony és eredményes problémamegoldásra képesek.

SZÁSZ NÓRA TÜNDE

szociális munka BA szak, 7. félév

Szent István Egyetem, Gazdasági, Agrár- és Egészségtudományi Kar

Témavezető:

Homoki Andrea

adjunktus, SZIE GK

A bűnözés, mint deviancia, valamint a büntetés- végrehajtás világa és a szociális munka kapcsolata

Tudományos diákköri dolgozatom célja a bűnelkövetők életének, családi körülményeinek, problémáik feltérképezésének a feltárása, valamint annak vizsgálata, hogy az elítéltek milyen ismeretekkel rendelkeznek a szociális munkáról.

Dolgozatom témája a bűnözés mint deviancia, valamint a büntetés-végrehajtás világa és a szociális munka kapcsolata. Először a témám szempontjából legfontosabb fogalmakat - mint a bűn, a bűn megelőzése, a büntetés és annak célja, majd a szabadságvesztés büntetés - jártam körül.

A legfontosabb fogalmak áttekintése után a deviancia kérdéskörét vizsgáltam meg. E témában ismertettem annak funkcióit, diszfunkcióit, áttekintettem Lombroso biológiai elméletét, ezt követően érintettem a pszichológiai elméletet, a racionális elméletet, a kulturális elméletet, az anómia és a minősítési elméleteket. A következő nagyobb témakör dolgozatomban a büntetés-végrehajtás világát mutatja be, ezen belül kérdőíves kutatásom helyszínét a Szegedi Fegyház és Börtönt. A soron következő fejezetek a szociális munkát mutatják be általánosságban, és annak megjelenéséről szólnak a büntetés-végrehajtás világában.

Kutatási módszeremet kérdőíves felmérés formájában valósítottam meg, melyre a Szegedi Fegyház és Börtönben került sor 2012 szeptemberében. A harminchat kérdésből álló kérdőívem célja, hogy megvizsgáljam a fogvatartottak lakhelyét, életkorát, iskolai végzettségét, családi körülményeit, a külső kapcsolattartás jellegét, valamint minőségét, ismeretüket a szociális munkáról. A szegedi látogatásom alkalmával betekintést nyertem 50 fő fogvatartott életébe. A területi megosztás alapján elmondható, hogy a Szegedi Fegyház és Börtönben lévő fogvatartottaknak legnagyobb arányban a Tiszántúlon van az állandó lakhelye. A fogvatartottak életkorának kiértékelése alapján megállapítom, hogy legtöbbször 22-31 év közöttiek vannak. A fogvatartottak legtöbbször magyar nemzetiségűnek vallották magukat. Legnagyobb arányban a nőtlen állapotú elítéltek találhatók a fegyházban. Az elítéltek több mint fele olyan családból származik, ahol volt már bűnelkövetés. Az elítéltek döntő többsége hallott már a szociális munkáról.

Kutatásom során megtanultam, hogy a fogvatartottaknak szükségük van egy segítőre a külvilágból, aki segít nekik beilleszkedni a társadalomba, hogy megtalálják az utat a kinti életbe.

TÓTH TÍMEA

szociálpedagógia BA szak, 7. félév
Nyugat-magyarországi Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Témavezető:

Závoti Józsefné
egyetemi docens, NYME BPK

Elhárított kézfogás? Dilemmák a hospice-ellátásban

Pályamunkámban a hospice-ellátásban tapasztalható dilemmák, etikai konfliktusok és tévhitek kérdését járom körül. A szakirodalmi áttekintésben górcső alá veszem a legfontosabb külföldi és hazai szakemberek írásait, annak céljából, hogy minél több nézőpontból bemutathassam a témát. Vajon miért félünk ennyire a haláltól? Miért nem akarunk tudomást venni róla, hogyan lett belőle társadalmi szintű tabu? Ez most érint bennünket egyáltalán? Vagy csak egy távlati probléma, ami mindig csak másokkal történik? Kitérek arra, hogy mi is az a hospice-ellátás és milyen téves elképzelések élnek róla a köztudatban. Részletesen foglalkozom a kérdéssel, hogy egy súlyos betegség milyen sokrétűen érinti a beteget és a hozzátartozóit. Vizsgálom továbbá a másik oldalt is: nevezetesen azt, hogy milyen nehézségei adódnak a hospice-okban dolgozó szakembereknek, és ezek a problémák hogyan hathatnak vissza az érintettekre.

Országos szintű primer kutatásomban végzős szociálpedagógus hallgatókat kerestem meg online kérdőíves vizsgálat segítségével annak céljából, hogy felmérjem, körükben milyen mértékben lelhető fel a téma hárítása és a téves információk jelenléte a hospice-ellátásról. Felmérésemben vizsgáltam, hogy akik korábban kapcsolatba kerültek a hospice-filozófiával/ellátással vajon hatékonyabban birkóznak-e meg a halál kérdésével, mint azok, akiknek egyáltalán nincs ilyen irányú tapasztalatuk. A kérdőíves felmérésem eredményeinek további árnyalása szempontjából megkérdeztem három hospice-ellátásban meglehetősen régóta tevékenykedő szakembert is. A kutatásom során arra a végső következtetésre jutottam, hogy még mindig nincs benne a hospice-ellátás kellőképpen sem a köztudatban, sem pedig az oktatásban, pedig igény és szükség kétségtelenül lenne rá. Kutatásommal szeretnék rámutatni annak fontosságára, hogy a szociális professzióknak – így a szociálpedagógus szakmának is – nagyon fontos eleme kellene, hogy legyen a hospice-ellátás tárgyalása.

VÁGÁSI JÚLIA

gyógypedagógia MA szak, 4. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Pszichológia és neveléstudományok

Témavezető:

Dégi László Csaba

adjunktus, BBTE

„Fény az út végén”, avagy daganatos betegek utánkövetése

Kutatásomban a Diakónia Keresztény Alapítvány (Kolozsvár) és a Román Rákellenes Egyesület – Közös Sorsok csoportjának munkatársaival (Marosvásárhely) dolgozom együtt, pontosabban a programjukban szereplő daganatos betegekhez irányítanak, aminek segítségével lehetőségem adódik kérdőívvel felmérni őket, valamint a kérdőíves módszert mélyinterjú-technikával kiegészíteni. A mélyinterjúban használt kérdéseket a Dr. Ellen L. Csikai (School of Social Work, The University of Alabama, Tuscaloosa, Alabama, U.S.) Magyarországon folytatott kutatásában szereplő interjúkérdések segítségével állítottam össze.

Kutatásom felméri a daganatos betegek bio-pszichoszociális és kommunikációs szükségleteit; mindehhez egy betegség-specifikus (FACT-G 4.0- Functional Assessment of Cancer Therapy-General) életminőség-skálát és BDI (Beck Depression Inventory) depresszió-skálát használtam.

A kutatás során 110 kérdőívet dolgoztam fel, melyből nem értékelhető 10 kérdőív. A megkérdezett személyek kor szerinti eloszlását tekintve az átlagéletkor a Diakóniánál 67,53 év, míg a Román Rákellenes Szövetségnél 59,93. A depresszió és életminőség szempontjából eltérő adatok születtek, mely sok érdekes dolgot tartalmaz.

Eredményeim alapján ajánlom minden fiatal számára, hogy figyeljen ezekre az emberekre, mert egy jó szó is nagyon jól esik nekik, továbbá Kolozsváron léteznek olyan intézetek, amelyek segítséget próbálnak nyújtani a daganatos betegségben szenvedőknek, de ez még távolról sem elegendő; gyors léptekben kell gyarapítani és fejleszteni őket ahhoz, hogy meggátoljuk a megbetegedés és elhalálozás növekvő tendenciáit.

VAJDA KINGA

szociális munka MSc szak, 3. félév
Semmelweis Egyetem, Egészségügyi Közzszolgálati Kar

Témavezető:

Dávid Beáta
habilitált egyetemi docens, SE EKK

A személyes kapcsolatok jelentősége fiatal roma értelmiségek körében

Bevezetés: Kutatásom a budapesti jezsuita roma szakkollégium 2011-ben indult évfolyamát vizsgálja: a 22 fős évfolyamból 18 diák adatai állnak rendelkezésre. Dolgozatomban a network napló módszerének bemutatását követően a tavaly indult panelvizsgálat első hullámának eredményeit közlöm. Megvizsgálom, hogy a kapcsolathálózati struktúra tekintetében van-e különbség a főiskolát/egyetemet most kezdők és azok között, akik már régebb óta jelen vannak a felsőoktatási rendszerben. Az említett szakkollégiumi évfolyamból ugyanis nem mindenki 2011-ben kezdte meg felsőfokú tanulmányait, néhányan már egy vagy több éve a felsőoktatásban tanulnak. Célkitűzés: Céloom, hogy megvizsgáljam vajon van-e bármilyen tudatosság abban, ahogy a hallgatók „kapcsolati tőkéjük”-et alakítják. Milyen irányba változik (ha változik) a diákok kapcsolathálózati struktúrája? Szeretném bemutatni, hogy a kezdeti kulturális akadályok mennyiben nehezítik meg e speciális helyzetben lévő roma fiatalok felzárkózását, illetve javaslatot tenni, hogy mivel lehetne csökkenteni a kezdeti különbségeket. Ezenkívül megvizsgálom azt is, hogy a meglévő kapcsolati hálójuk leginkább fontos tagjai (pl.: szűk család) mit szólnak ezekhez a változásokhoz, mennyire támogatják, vagy épp akadályozzák a kutatásban vizsgált személyeket.

Módszer: Az elsődleges módszer, melyet a kutatásom során alkalmazok a viszonylag újnak és ritkának számító ún. network napló (contact diary) módszer. A naplók mellett felhasználom a diákokkal készített mélyinterjúkat is, ezek ugyanis nagyon sok háttér információval szolgálnak, és jól kiegészítik a naplók eredményeit. Továbbá a diákokkal végzett értékkutatás eredményeit is áttekintem.

Eredmények: Az első hullám előzetes eredményei alapján elmondható, hogy azok a diákok, akik régebb óta vesznek részt egyetemi vagy főiskolai képzésben, kiterjedtebb kapcsolathálózattal rendelkeznek, mint azok a társaik, akik 2011 szeptemberében kezdték meg felsőfokú tanulmányaikat. Az is elmondható, hogy a szakkollégiumban élő diákok kapcsolathálózata nem azonos módon változik, azok a diákok, akik 2011 előtt is egyetemre jártak sokkal kiterjedtebb és heterogénebb kapcsolati hálóval rendelkeznek.

Következtetések: Úgy gondolom, hogy azok a szakkollégisták, akik egyetemi, főiskolai éveik alatt részt vesznek a szakkollégium életébe, és tanulmányaikat is megfelelően végzik, olyan kapcsolati tőkére tehetnek szert, amit a későbbiekben is nagyon jól tudnak hasznosítani, és ami a sikeres beilleszkedésüket is segíti.

15. Társadalomtudományi Szekció

Szociológia

ACHS MÁRTA

emberi erőforrások BA szak, 5. félév
Eszterházy Károly Főiskola, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Maticscsákné Lizák Marianna
adjunktus, EKF GTK

A romák szociális helyzete és kilátásai az oktatást illetően

A mai Magyarország egyik legnagyobb problémája a mélyszegénységben élő, főként romákból álló, jelentős létszámú réteg kilátástalansága, reménytelensége. Bár léteznek állami programok is, hatékonyságuk korlátozott. Szükség van a helyi kezdeményezésekre és a helyi viszonyok ismeretéből kiinduló megoldásokra is.

Köztudott, hogy az iskoláztatás nagyon nagy mértékben meghatározza a gyermek jövőjét, ezért az egyik út az lehetne, hogy ezen réteg gyermekeit kiemelten hatékony oktatási-nevelési lehetőségekkel kínálja meg a társadalom. Ezen szép eszme hatékonyságát lerontja az a tény, hogy a családi, társadalmi környezet átalakítása nélkül a legjobb oktatási módszerek is sokszor sikertelenek.

Dolgozatomban igyekszem rávilágítani a romák általános társadalmi helyzetére, különösen fókuszálva az iskolai lehetőségekre. Munkámban bemutatok egy kistérségi kísérletet, ahol a gyerekek művészeti oktatását kiegészíti a családokkal, a lakóközösség életlehetőségeivel törődő munka is. Megfigyelhető, hogy még ezzel a komplex hozzáállással is csak igen kicsi lépésekben lehet előrehaladni. Másrészt a saját lakóhelyemen végzett felmérés segítségével próbálok rávilágítani a romák szociális helyzete és iskoláztatása közötti összefüggésekre.

Módszerként a szakirodalom tanulmányozását, a szakértőkkel való konzultációt, a helyszínen való tapasztalatszerzést, az érintettekkel való kapcsolatteremtést és a kérdőívezést választottam.

Tudományos megalapozásként elsősorban a Pearson-féle korrelációs számítást és a leíró statisztika elemét alkalmaztam.

Dolgozatomból néha nem tudtam kizárni az érzelmi megközelítést, ezt az erre utaló mondatok mellett a szöveghez mellékelt fényképek illusztrálják.

Az elvégzett háttér munka legnagyobb tanulsága számomra az, hogy ezt a súlyos társadalmi kérdést csakis nagyon alapos, nagyon tudatos és erős elhatározással bíró munkával, hosszú-hosszú idő alatt lehet megoldani.

BALÁZSI RENÁTA

szociális menedzser BSc szak, 3. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Gyukits György
egyetemi adjunktus, ME BTK

A szociális helyzet és a mentális állapot kapcsolata

A mentális megbetegedések magyarországi helyzetéről elmondható, hogy az elmúlt években számuk megtöbbszöröződött.

Ez a jelenség számos problémát is felvet, hiszen a pszichiátriai intézmények befogadóképessége csökkent, továbbá elmondható, hogy a gyógykezelésekre fordított idő és pénz sem elegendő mértékű a problémához képest.

Dolgozatomban a klasszikus megállapításokon túl, melyek a megbetegedések genetikai-környezeti okait taglalják, azt kívánom vizsgálni, hogy a szociális helyzet, valamint az abból fakadó létbizonytalanság, a lakhatási körülmények milyen mértékben hozzájárulói a lélek megbetegedéseinek.

Interjúmat a nyékládházi Zárt-kert területén, egy egyedülálló édesanyával készítettem. A terület már önmagában is speciális, mivel ezen a külterületi részen az underclass jegyeivel rendelkező személyek, családok élnek. Lakhatási körülményeik igen szerények, javarészt mezőgazdasági célra kialakított kunyhókban laknak.

Ebben a többszörösen nehéz léthelyzetben az anya és gyermeke életén keresztül szeretném vizsgálni a szociális helyzet–mentális állapot kapcsolatát.

BARANYAI ZSOLT

szociológia MA szak, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Csanádi Gábor

egyetemi docens, ELTE TÁTK

Kiskereskedelem és városrehabilitáció

Budapesten, elsősorban annak belső kerületeiben jól látható, a politikai és a társadalmi közbeszédet egyaránt jelentősen foglalkoztató kérdés a város fizikai állapota. Ez legtöbbször az épületállomány karbantartási hiányosságaira vonatkozik, bővebb értelmezésben ehhez kapcsolható azonban minden olyan további társadalmi és városépítészeti probléma is, amelyet a „rehabilitáció” gyűjtőnéven emlegetett beavatkozásokkal szokás megoldani próbálni.

Az egyes beavatkozási módozatok más és más eredményeket ígérnek, illetve – az előbbieikkel nem feltétlenül megegyező módon – idéznek elő, amelyek nagyban befolyásolják az ott és a környéken lakók, az ott dolgozók, egyéb okokból oda járók tömegeit, de a város egyéb részeit is, a terület percepciójában előidézett változások révén. A különféle hatásterületek közül a dolgozat egyet, a kiskereskedelmi szféra szerkezetét, sűrűségét és minőségét érintő oldalt kívánja bemutatni, a 2009. év végi állapotok pillanatképeiből indulva ki. A cél annak megfigyelése, milyen jellegzetességek figyelhetők meg a lezárult, a zajló és az elkezdés küszöbén álló projektek kiskereskedelmében, illetve hogy a különbségek mennyiben magyarázhatóak az egyes területek eltérő városökológiai pozícióival, illetve mennyiben fakadnak a beavatkozásokból magukból.

A vizsgálat első számú tanulsága, hogy a vállalkozások helyválasztása elsősorban egy igen általános, a hagyományos, központi elhelyezkedést és nagy áthaladó forgalmat szem előtt tartó szempontrendszer mentén történik. Az ettől eltérő, rehabilitációs hatást feltételező kivételek közül három emelhető ki: a Belső-Józsefvárosnak a közterületek megújításával a várhatóán jelentősebb több éttermet bevonzani. A cukrászdák és a kávézók ugyan a hagyományos szempontrendszer alapján hajlamosak letelepedni, ám a tömegközlekedési útvonalak által nem érintett – nem szem előtt lévő – helyiségek egytől egyig megújított közterületeken állnak. A galériák és luxus-lakberendezési áruházak sűrűségét általában az adott terület státusza befolyásolja, ám elrendezésükön belül mégis találni egy csomópontot: a két kerület által közösen felújított Király utcát.

Összefoglalva: a városrehabilitáció lehet eszköz a kereskedelmi háló formálására, elsősorban közterület-megújításokon keresztül. Az összefüggés ugyanakkor nem feltétlenül közvetlen: a dzsentifikációra, kedvezőbb szociális összetételű lakosság vonzására törekedő beruházás is képes, az igények indirekt alakítása révén, változtatni a kereskedelem belső szerkezetén.

BÉKI ORSOLYA

Szociológia MA szak, 11. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Balog Iván
egyetemi docens, SZTE BTK

A serdülőkori gyermekvállalás lehetséges okai egy cigánytelepen

Miközben a többségi társadalom nőtagjai napjainkban átlagosan 28 évesen vállalnak először gyermeket, a roma nőkkel esetén ugyanez az érték 7-8 évvel kevesebb. Az anyaság bekövetkezésének eltolódása jórészt annak tudható be, hogy leginkább a közép és felsőfokú végzettségű nők a rendszerváltás óta állásukat féltve nehezen tudják család és karrier terveiket összeegyeztetni, így egyre később és egyre kevesebb gyermeket vállalnak. A mélyszegénységben élő társadalmi rétegek számára azonban ez a kérdésfeltevés irreális, hiszen az őket sújtó tartós munkanélküliség okán életükben ez a fajta választási kényszer fel sem merül. Tudjuk, hogy a rossz szociális helyzetben lévő, szegény családok általában korábban és több gyermeket vállalnak, de e tekintetben meghatározó tényező a roma származás is. A szakirodalomban különböző, olykor egymásnak ellentmondó magyarázatok merülnek fel a tekintetben, hogy miért magas a tinédzserkorban gyermeket vállaló nők körében a romák aránya.

Dolgozatomban egyfajta társadalmi magyarázat mellett érvelek. A kirekesztettség, szegregáció, szegénység és az ezzel együtt járó egészen más életforma hatására az egyén életében a többségi társadalom számára elérhető sikerességi útvonalak jóval korlátozottabbak. Ezért választják az önmegvalósítás egyetlen viszonylag biztosan elérhető módját, az anyaságot már egészen fiatal korban. Másrészt egyes esetekben egyéni sajátosságok is meghatározhatják a fiatalkori gyermekvállalást, mint például az iskolai sikerek motivációja, fogamzásgátlási módszerek ismerete és alkalmazása, az abortuszhoz való hozzáállás.

Egy szegény/cigánytelep tinédzserkorú lányait szólaltatom meg mélyinterjúk formájában a fiatalkori gyermekvállalás lehetséges magyarázatai után kutatva, hogy élethelyzetüket részletesen megismerve érvelhessek álláspontom mellett, és hogy életszerű, valós magyarázatokat kapjak arra, hogy milyen lehetőségeik adódnak az életben az önbecsülés elérésére, és kilábalni a nyomorból, amiben felnőttek.

BIHARI SÁRA

szociológia MA szak, 7. félév
Debreceni Egyetem,
Bölcsészettudományi Kar

SZEDER DÓRA VALÉRIA

szociálpolitika MA szak, 7. félév
Debreceni Egyetem,
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Valuch Tibor

egyetemi tanár, Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszék

Az ózdi gyári munkásság életmódja

A kutatás célja, hogy az ózdi gyári munkások hétköznapi életét bemutassa. Egy korábbi tanulmányunkban a gyári munkát, jelen dolgozatban pedig a munkások gyáron kívüli életét dolgozzuk fel, az egykori gyári munkásokkal készített életútinterjúk alapján.

A kutatás legfőbb pontjai a következők: elsőként a munkások életének főbb eseményeit dolgozzuk fel, egészen a gyerekkoruktól kezdve, az iskolai éveken, a saját család alapításán át a nyugdíjas éveikig. Kitérünk a munkások szabadidő-eltöltési szokásaira, ezen kívül hangsúlyt helyezünk a második gazdaság szerepére, vallási életükre is. Másik fő szempont, amit vizsgálunk, hogy a kijelölt történelmi korszakok (Rákosi- és Kádár-korszak) miként befolyásolták a munkások életét. Az alábbi problémákkal foglalkozunk: az interjúalanyok hogyan élték meg gyermekkorukban a családi létfenntartásba és jövedelemszerző tevékenységbe való bekapcsolódást; jellemző-e az iskolázottság szerinti mobilitás a generációk között; előfordul-e a migráció, és ha igen, milyen okokra vezethető vissza; mi jellemzi a munkások munkán kívüli időtöltését és az általuk végzett tevékenységek mennyire kötődnek a gyárhoz; a mindennapi életüket hogyan befolyásolta a politika, az erőltetett személyi kultusz a Rákosi-korszakban; a Kádár-korszak fellendülése és a kommunista párttagsághoz való viszony hogyan jelent meg a hétköznapijaikban?

A kapott eredmények azt mutatják, hogy az adott korszak sajátosságai rányomták a bélyeget a munkások mindennapi életére. A munkások már gyerekkoruktól kezdve kivették a részüket a családi jövedelemszerző tevékenységekből. A jövedelempótló elfoglaltságok szerepe az alanyok későbbi élete során is jelentős volt. Jellemző a generációk közötti iskolai mobilitás, sőt egyéni életpályán belül is előfordult. A rendszerváltást követően, a gyár bezárásával csökkent a munkalehetőségek száma, részben ez vezetett migrációhoz. A gyár nagy szerepet töltött be a szabadidős tevékenységek biztosításában. A kommunista pártpolitika befolyással volt a magánéletre – így a vallás gyakorlására is kihatott.

BORBÉLY TÍMEA

nemzetközi tanulmányok BSc szak, 4. félév
Széchenyi István Egyetem, Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Tompos Anikó
egyetemi docens, SZE GK

A férfi és a női beszéd szóhasználati és szövegalkotási jellegzetességei

Dolgozatom témájaként egy rendkívül érdekes témát választottam, nevezetesen a férfi és női kommunikációt, a „gyengébbik” és „erősebbik” nem közti nyelvhasználati különbségeket. Nap mint nap találkozunk vele, benne élünk, mégsem gondolkodunk el tudatosan azon, mit és hogyan mondunk. Dolgozatomban a szociolingvisztikától kezdve a nemek közti verbális és nonverbális eltéréseken át egészen a nyelvi norma változásáig, a diáknyelv és a nyelvi trágárság vizsgálatáig jutottam.

Dolgozatom elején bemutatom röviden a szociolingvisztikát és a gendernyelvészetet (szót ejtve a dominancia-megközelítésről és a differenciahipotézisről), hiszen a téma teljes körű megértéséhez e fogalmak tisztázása elengedhetetlen. Foglalkozom hangtani, alaktani és szó-készletbeli, illetve műfajhasználati és pragmatikai különbségekkel is, rövid, életszerű példák-kal szemlélítve azokat. Dolgozatom fontos részének tartom a feminista nyelvhasználatról szóló részt, hiszen ez a 21. század egyik egyre fontosabbá váló témája. Kitérek az eltérő verbális és nonverbális stílust magyarázó eltérő társadalmi szerepekre is, nem csupán nyelvi, de szociológiai szempontból is körbejárva a témát. Dolgozatom részét képezik a mindenki által közismert sztereotípiák rövid áttekintései is (szőke nők, ki az uralkodó a kommunikáció során, pletykálgatás, sztenderd formák használata). Röviden foglalkozom a testbeszéddel is, hiszen ez a kommunikáció egy rendkívül érdekes szelete – bár erről önmagában külön dolgozatot lehetne írni.

Dolgozatom következő részében foglalkozom a diáknyelvvvel és a nyelvi trágársággal, mint századunk egyik legalapvetőbb problémájával. Ebben a témakörben saját kutatásra is lehetőségem volt, érettségi előtt álló fiatalok körében végzett kérdőív segítségével helyenként igazolom, helyenként megcáfolom a káromkodással kapcsolatos hipotéziseimet.

BORZA BIANKA

szociológia BA szak, 5. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Krémer Balázs
egyetemi docens, DE BTK

Átmenet az iskola és a munka között

Napjainkban a felsőoktatásból a munkaerőpiacra vezető út egyre összetettebb, mert sokan dolgoznak a képzésük alatt, így egy rugalmas átmenetről beszélhetünk. Vannak olyanok, akik a diplomázás után főállásban kezdenek dolgozni, azonban sokan átkerülnek a frissdiplomás munkanélküli státuszba. Ez az átmeneti periódus egy olyan életszakasz, amikor a végzettek felméri a munkaerő-piaci helyzetüket, állást keresnek. Nagyon fontos ez az időszak, hiszen az első munka, és az odáig vezető út nagyban meghatározhatja az egyén későbbi munkaerő-piaci helyzetét. Mindemellett a fiatalokat nem készítik fel az intézmények, a család erre az időszakra, állapotra. Ők maguk pedig nem gondolnak arra, hogy ők is válhatnak néhány hónapra munkanélkülivé, ezért is éri sokukat meglepetésszerűen a munka világának viszontagságai.

Az átmeneti időszakról keveset tudunk; a különböző kutatások adataiból megtudhatjuk, hogy általában 3–4 hónapig tart az álláskeresés a frissdiplomásoknál. Illetve hogy tudományterületenként mennyire eltérő a munkába állás ideje, hogy milyen arányban vannak a képzési területek diplomásai között munkanélküliek, és hogy milyen a pályaelhagyók aránya. Azonban az, hogy ezek a fiatalok hogyan élték meg ezt az időszakot, mit gondolnak utólag róla, mit csináltak az idő alatt, arról keveset tudunk. Ezért szeretném ezt az interjú kutatással kiegészíteni, hogy szélesebb képet kaphassunk róla.

A dolgozatban a Frissdiplomás 2011 kutatás témához kapcsolódó adatait fogom bemutatni és elemezni, illetve az önálló kutatás eredményeit ismertetem. A kutatás során kilenc, a Debreceni Egyetemen végzett fiatallal készítettem interjút, olyanokkal, akik minimum három hónapot töltöttek álláskereséssel. Többféle karról, szakról és képzési szintről választottam az interjúalanyokat, hogy minél sokszínűbb legyen a minta. Első sorban azt mutatja be a dolgozat az interjúrészletek alapján, hogy az alanyok hogyan élték meg a munkanélküliséget, vajon a diákélet gondtalan folytatása, vagy kudarcokkal, visszautasításokkal teli időszakról beszélhetünk, vagy egyszerre a kettőről. Továbbá lesz szó arról is, hogy a pályaelhagyás és a jó munka esetleges időigényes kivárása mögött milyen motivációk, gondolatok rejlenek. Másrészt az előfeltevésem az volt, hogy ezeket a fiatalokat a család eltartottként kezeli sok esetben az önálló kereset hiányában, így ez megfelel a posztadoleszcens, fiatal felnőttkor életszakasznak, amit be is mutatok a dolgozat első felében.

BRECSOK ANNA ÁGNES

közigazgatási MA szak, 1. félév

Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatás-tudományi Kar

Témavezető:

Jószai Attila

tanársegéd, NKE KTK

A város peremén – Szuburbanizációs folyamatok a századelőn Dunaharaszti és Pesterzsébeten

Kutatásom tárgya Budapest szuburbanizációs folyamatainak vizsgálata az agglomerációból általam kiválasztott települések: Dunaharaszti és Pesterzsébet társadalmi, gazdasági fejlődésének bemutatásán keresztül az 1890–1945-ig terjedő időszakban. Erre a korszakra nézve a főváros urbanizációs stádiumait főképp a Központi Statisztikai Hivatal adatai tükrében ítélték meg, azonban ez nem elégséges ahhoz, hogy pontos és helytálló következtetéseket vonjunk le a folyamatra vonatkozóan. Emiatt tartom fontosnak Budapest szuburbanizációs szakaszának kutatását a lokális terek vizsgálatával kiegészíteni, nem csupán a KSH, hanem további adatok: helytörténeti, levéltári dokumentumok alapján is, erre ugyanis településtudományi szempontból még nem került sor. A települések fejlődésében a szuburbanizáció jelenségeit keresem, azon belül is elsősorban a városiasodást (gazdasági szerkezetváltás, polgárosodás, pozitív migráció egyenleg, stb.) vizsgálom elméleti-logikai kutatási módszerek: az összehasonlítás, analízis, szintézis, indukció segítségével. Hipotézisem szerint az így rekonstruált városfejlődési folyamatok igazolják majd, hogy az adott területre nézve Budapest szuburbanizációja az országos tendencia, azaz az 1970-es évekhez képest már jóval hamarabb, a századfordulót követő évtizedekben megkezdődött.

CZEGLÉDI ALEXANDRA

nemzetközi tanulmányok BA szak, 5. félév
Eszterházy Károly Főiskola, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Krasztev Péter
főiskolai docens, EKF GTK

Nők férfias munkakörben

Dolgozatomban a társadalmi nemek tanulmánya mint szubjektív tudomány biztosítja az elméleti hátteret. A nemi szerepek és nemi sztereotípiák szempontjából vizsgálom a férfias munkát végző nők munkaerő-piaci helyzetét és lehetőségeiket, valamint a nemi identitás kialakulására hatást gyakorolt társadalmi tényezőket veszem sorra.

A dolgozat három fő részre tagolható. Az első egység elméleti áttekintést nyújt, ami a társadalmi nem, a nemi identitás és a nemi sztereotípiák kérdését tárgyalja, illetve a társadalmi tényezők hatását a nemi szerepek felosztásában.

A második részben egy történeti áttekintéssel folytatom, amely a nők férfias munkakörbe való belépést tárgyalja. Nemzetközi kitekintésként a második világháború hatását értékeltem, hogy hogyan hatott a női munkavállalásra és a nemi szerepek alakulására. Ezután a hazai helyzetre koncentrálni, az államszocializmus alatti férfias munkát végző nő képét hasonlítotam össze az aktuális munkaerő-piaci helyzettel, és ugyanakkor a nemi szerepek alakulását is vizsgáltam.

A dolgozatom harmadik részében az empirikus kutatás eredményei, a narratív élettörténeti interjúk kivonata és elemzésük található. A kutatás célja az volt, hogy képet kapjak a mai társadalomban jelenlévő nemi szerepekről és sztereotípiákról, valamint a női nemi identitás kialakulásáról. Az interjúalanyok tapasztalatai alapján a mai magyarországi munkaerő-piaci esélyeket is sikerült felmérni. A kutatás során arra voltam kíváncsi, hogy a jelenlegi magyar társadalomban milyen változások mennek végbe a nemi szerepek terén, hogy milyen sztereotípiákkal kell szembenéznie egy férfias munkát választó nőnek.

A konklúzióban a hagyományos nemi szerepek, a sztereotíp kategorizálás olyan negatív hatásait értékelem, amelyek gátat szabhatnak a nemi identitás szabad fejlődésének és a nemek közötti egyenlőség megteremtésének. A nemi szerepek terén való változást a nők férfias munkavállalásában és az óvodai nevelés reformjában látom.

CZIRFUSZ DÓRA

szociológia BA szak, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

MÓZER DÁVID

survey statisztika MA szak, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Micsinai István
PhD-hallgató, ELTE TÁTK

„Kit ismerhetek”? Osztályközösségek online és offline kapcsolati hálója

A modern digitális technológiák, eszközök és a világháló megjelenésével életünk számos területén gyors változások következtek be. Nincs ez másképp emberi kapcsolataink rendszerében sem. A korai negatív feltételezések, miszerint a személyi számítógépek és az internet elterjedése destruktív módon hat személyes kapcsolatainkra, az emberek fokozatosan elszigetelődnek egymástól, és zárkóznak be gépeik magányába, egyre kevésbé tűnik megalapozottnak. Sőt, pont ellenkezőleg, a technikai vívmányok új kapukat nyitnak meg az ismerkedés és a kapcsolattartás terén. Tanulmányunkban azt a kérdést tettük fel, hogy az internet biztosította online közösségi platformokon létrejövő kapcsolatrendszerek különböznek-e a fizikai térben létrejövő kapcsolatok rendszerétől? Ennek megválaszolásával végső soron részben arra az átfogóbb kérdésre is választ kapunk, hogy az online és offline világunk között mekkora átfedés van. A két közeg egészen biztosan kapcsolatban áll, és hat egymásra, azonban tartható az a kijelentés, hogy digitális jelenlétünk, viselkedésünk és interakcióink bizonyos tekintetben különböznek a „valós” térben zajló életünk komponenseitől, a fizikai interakcióinkat meghatározó normák másképpen érvényesülnek az online világban. A kérdések megválaszolásához öt középiskolai osztály diákjainak kapcsolathálóját vizsgáltuk külön az osztályterem falain belül, a fizikai közegben, és külön a digitális térben. Mindennek vizsgálatát az osztályokban egy hagyományos és egy online szociometriai kérdőív felvételével hajtottuk végre, és az ezekből kirajzolódó kapcsolatokat és szociogramokat hasonlítottuk össze. A kapott eredményeink azt bizonyítják, hogy bár az online és offline szféra nagyban összefonódik, a két terepen létrejövő kapcsolati háló nagyon hasonló, de mégsem feleltethető meg egymásnak teljes mértékben. Habár minden feltétel adott a fizikai interakciók kiteljesedéséhez, mégis lesznek olyan baráti kapcsolatok, amelyek csak és kizárólag a világhálón keresztül valósulnak meg. Elemzéseinkből továbbá arra tudunk következtetni, hogy az online világ jellegében és normarendszerében szükségképpen eltér az offline világtól, és ez szolgáltatja az alapot a kapcsolatháló eltéréséhez. Dolgozatunk záró részében rávilágítunk az eredményeink pedagógiai értelmezésére és felhasználhatóságára.

CSÁK ANNA ERZSÉBET

szociológia BSc szak, 6. félév
Budapesti Corvinus Egyetem,
Társadalomtudományi Kar

KOMÁNDI-JÁNOSI KRISZTIÁN

közszolgálati BSc szak, 4. félév
Budapesti Corvinus Egyetem,
Közgazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Gedeon Péter
egyetemi tanár, BCE KTK

Adok-kapok – Szakkollégiumi reciprocitás az archaikus társadalmak fényében

Dolgozatunkban a Polányi Károly-féle, kölcsönösségen alapuló gazdaság nyomait kutatjuk mai közösségekben, a szakkollégiumok világában. Az alapvető méltányosságelméleti szakirodalom áttekintése után saját kutatásunkat ismertetjük. Kérdőív segítségével vetettük össze különböző egyetemi csoportosulások jellemző attitűdjeit a kölcsönösséggel kapcsolatban, ezen kívül a szívességek, kölcsönadások és kölcsönvételek rendszerében való részvételt vizsgáltuk. A szakkollégisták jövőbeli várakozásait végzett szakkollégisták véleményével és attitűdjeivel hasonlítottuk össze. Végül arra a következtetésre jutottunk, hogy a reciprocitás egyértelműen megjelenik a szakkollégiumokban, s gazdasági jelentőségű kapcsolat- és szívességrendszeré válik a munka világába való kilépés után.

DUDÁS FANNI

gyógypedagógia BA szak, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

FEHÉR KRISZTINA

gyógypedagógia MA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar

Témavezetők:

Zászkaliczky Péter
főiskolai tanár, ELTE BGGYK

Katona Vanda
tanársegéd, ELTE BGGYK

Értelmi fogyatékoság és szexualitás vizsgálata a szociális ellátórendszer intézményeiben készített interjúk tükrében

Vizsgálatunk anyagát a TÁMOP 4.2.1.B-09/1/KMR pályázat keretén belüli, Zászkaliczky Péter által vezetett, „A fogyatékos emberek iskolai és társadalmi integrációjának feltételrendszere” című kutatás interjúi képezték. Az interjúk felvétele az ország több megyéjében, különböző –felnőtt fogyatékos személyeket – ellátó intézményekben történt. Elemzésünk szempontjából kérdésként vetődött fel, hogy az egyes intézmények fenntartói jellege mekkora befolyással bír a fogyatékos személyek szexuális életére. A dolgozatban bemutatjuk, hogy a különböző fenntartású, illetve típusú intézmények hogy viszonyulnak a szexualitás, párkapcsolat kérdéséhez, valamint azt, hogy a párkapcsolatban élő értelmi fogyatékos személyekkel és hozzátartozóikkal készült interjúk alapján milyen kapcsolati típusok, valamint jövőképek (házasság, családalapítás) jelennek meg. Bővebben foglalkoztunk a magánélet, intim szféra, párkapcsolat, szexualitás témakörével is.

ECKENBERGER ZSOLTNÉ

szociálpedagógia BSc szak, 5. félév
Apor Vilmos Katolikus Főiskola

Témavezető:

Flaskár Melinda
főiskolai tanársegéd, AVKF

Nagycsaládosok Szentendrén

Dolgozatomban a nagycsalád mint a veszélyeztetett társadalmi csoport helyzetét vizsgálom. Feltételezésem szerint a Szentendrén élő nagycsaládokat a helyi civil szervezetek, az egyházak, barátok támogatják, mert az állami szociálpolitikai ellátórendszer nem ad minden esetben releváns válaszokat a problémáikra. Dolgozatomban be kívánom mutatni, hogy a Nagycsaládosok Szentendrei Egyesülete mint civil szervezet miben tud segíteni a sok gyermeket vállaló családoknak. Van-e összefüggés az „óvodai vonzáskörzet” és a baráti körön belüli segítségnyújtás között? Melyik körzetben a legmagasabb a szociális ellátás iránti igény? Kutatásom során 105 kérdőívet elemeztem. Kérdőívem 10 kérdésből állt, melyben nyitott és zárt kérdéseket is feltettem. A mintavétel módjának a nem valószínűségi kiválasztást választottam, ennek is azt a fajtáját, amikor könnyen elérhető személyekre hagyatkoztam. A kutatás eredményeként megállapíthatom, hogy a megkérdezettek elmondása szerint a nagycsalád stabil biztonságot, szeretetet, boldogságot jelent a tagoknak. A nagycsaládban élők a nehézségek idején ebből a kimeríthetetlen forrásból tudnak töltekezni, táplálkozni. A problémák közös megoldásával, egymás segítségével hamar túlléphetnek egy-egy váratlan helyzeten. A kutatás során igazoltam hipotézisem, mely szerint a szentendrei óvodába járó nagycsaládosok körében megállapítható, hogy a több gyermeket nevelő családokban a gyerekek számára az anyagi lehetőségek korlátozottsága nem jelent elviselhetetlenül nagy problémát, ha a családtagok, kiemelten a szülők szeretik egymást és őket, és lehetőségeikhez képest mindent megpróbálnak megtenni. Hipotézisem, amely szerint a családok barátoktól, egyházaktól, civil szervezetektől szerzik be a ruhát, játékokat, beigazolódott. A több gyermek vállalása így nem jelent számukra aránytalanul nagy terhet. Megállapíthatom, hogy a kutatásból kiderül, hogy a vallásosság és a magas gyermekszám között van összefüggés Szentendrén az óvodás és bölcsődés korú gyermeket nevelő nagycsaládosok körében.

GECSE PETRA

nemzetközi tanulmányok BA szak, 5. félév
Eszterházy Károly FőiskolaGazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Virág Tünde
főiskolai docens, EKF GTK

Társadalmi egyenlőtlenségek az oktatásban

Kutatásom során az oktatási rendszerben kialakult társadalmi egyenlőtlenségekkel foglalkozom. Az oktatás az egyenlőtlenségek egyik legfőbb meghatározója, ugyanis az oktatás nem mindenki számára biztosít egyenlő esélyeket. Vannak olyan gyerekek, akiknek etnikai diszkriminációval vagy szociális hátrányokkal kell szembenéznüik, melyek gátat szabhatnak iskolai útjuk során. Másrészt napjaink legfőbb problémája az iskolai szegregáció.

Dolgozatom első részében azokat az egyenlőtlenségeket meghatározó dimenziókat vizsgálom, amelyek fontosak lehetnek egy iskoláskorú gyermek életében. Elsősorban a család, az otthon és a lakóhely szerepét tartom fontosnak.

Kutatásom második részét az oktatási rendszer átalakulásának vizsgálatával folytatom. Rövid áttekintésben szemléltetem, milyen volt az oktatási rendszer a rendszerváltást megelőző időszakban. Céлом ezzel bemutatni, hogy az iskolai körzethatárok kialakításával milyen folyamatok mentek végbe. Ezt követően a rendszerváltás után időszakra összpontosítva kitérek a szabad iskolaválasztásra, valamint annak nem várt következményeire.

A harmadik részben saját kutatásomat ismertetem. Két település és annak iskolái példáján keresztül mutatom be, hogy a szülők a szabad iskolaválasztás jogával élve hogyan képesek az iskolák helyzetét befolyásolni. A vizsgált iskolák esetében, a tanulói cserék következtében az egyik egy „elit”, a másik egy „feladott” iskola lett. A kialakult helyzetet két helyi szereplő szemszögéből vizsgáltam meg.

GOÓR JUDIT

szociológia BA szak, 6. félév
Zsigmond Király Főiskola

KENÉZ ANIKÓ GIZELLA

szociológia BA szak, 5. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezetők:

Kabai Imre
főiskolai tanár, ZSKF

Krisztián Viktor
tudományos munkatárs, ZSKF

A ZSKF pályakövető modellje – szociológus szemmel

Az elmúlt évtizedek során az európai országokban a posztindusztriális társadalmak kialakulása figyelhető meg, melynek főbb tendenciái a következők (U. Beck, J. Zinnecker, F. Fukuyama és mások nyomán): tovább fejlődött az „intenzív tömegfogyasztás” rendszere, kialakultak a „szolgáltatói társadalmak”, megjelent a „tömeges flexibilis alulfoglalkoztatottság”, munkahelyek milliói szűntek meg. Mindezekkel és az „információs társadalmak” kialakulásával szoros összefüggésben figyelhető meg „a felsőoktatás expanziója”. A csökkenő munkalehetőségek következtében a frissen végzettek életét hosszú ideig a tanulás és a munka „életvilága közötti lavírozás” tölti ki („posztadoleszcens jelenségek”), ugyanakkor a munkaerőpiacon egyszerre jelenik meg bizonyos területeken a „mennyiségi túlkínálat” és a „minőségi hiány”, melynek legfőbb okai a gazdaság és a felsőoktatás közötti „kommunikációs anomáliák”. A cél tehát nem más, mint a kommunikáció, az információcsere javítása, s ennek egyik leghatékonyabb eszköze a diplomás pályakövetés.

A 2005. évi Felsőoktatási törvény kötelezően előírja minden egyetem, főiskola számára, hogy kövessék nyomon a végzett hallgatóik sorsát: kérdezzék meg őket, hogyan boldogulnak a munka világában. Ezt nevezzük Diplomás Pályakövető Rendszernek. A Zsigmond Király Főiskola továbbfejlesztette ezt a bizonyos pályakövetést, és kialakította az egyedülálló Párbeszéd modelljét.

A modell a következő részekből áll:

1. szint „a diplomás pályakövetés”: a hazai sztenderdeknek megfelelő kérdőíves kutatások az aktív és végzett hallgatók körében, helyzetük, elégedettségük és elvárásaik empirikus feltárása érdekében;
2. szint „a kompetenciák vizsgálata”: a sztenderd kutatásokon túl vizsgálja a munkaerő-piaci beváláshoz szükséges kompetenciákat abból a szempontból, hogy milyenek a munkáltatók elvárásai és ezeknek mennyiben felelnek meg a végzettek (kiterjed az aktív és végzett hallgatókra, valamint a munkáltatókra egyaránt);
3. szint a „párbeszéd a kompetenciák nyelvén”: a három kompetencia-vizsgálat eredményeinek visszacsatolása az aktív és a végzett hallgatók, a munkáltatók és az oktatók felé annak érdekében, hogy beinduljanak a „párbeszéd” az oktatók és a hallgatók, valamint a képzés résztvevői és a munkáltatók között.

A Zsigmond Király Főiskola „Párbeszéd modellje” elősegíti, hogy az aktív és a végzett hallgatók sikeresen megfeleljenek a posztindusztriális társadalmak és a munkaerőpiac radikálisan változó kihívásainak.

GÖCZŐ MELINDA

nemzetközi tanulmányok BSc szak, 4. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Sárosi Mária
adjunktus, BCE TK

A cigányság helyzete az oktatásban – Reménysugár Csepelen

Számos szociológus, illetve kutató tekinti a cigányság felemelkedését a mai magyar társadalom egyik kiemelt céljának – ennek ellenére, úgy tűnik, „mégsem történik semmi”. Dolgozatomban a roma fiatalok oktatásbeli helyzetét igyekeztem feltérképezni először országos szinten, majd kerületre lebontva, Csepelre.

A roma kisebbség iskolai kudarcának több oka van, amelyek egymást generálják. Nem elég azonban csak az oktatásra fókuszálni, ugyanakkor elmondható, hogy az egyre inkább beszűkülő munkaerőpiacra való bekerüléshez az iskolázottság ma már előfeltétel. Ez egy nagyon komplex probléma, szükséges egyben látni a felsorakoztatható tényezőket (szociális helyzet, nyelvi és óvodai nehézségek, szociokulturális másság, cigány osztályok, kiségitő) mielőtt bármilyen következtetésre jutnánk.

Természetesen már történtek a helyzet javítására irányuló kísérletek, azonban látványos előrelépés ez idáig nem következett be. A „miértekre” kerestem a választ.

Véleményem szerint a hazánkban bevett gyakorlaton változtatni kell, hogy a felnövekvő cigány gyermekek valóban egyenlő eséllyel ülhessenek be az iskolapadba.

GULYÁS ÉVA

európai és nemzetközi igazgatás MA szak, 1. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatás-tudományi Kar

Témavezetők:

Egedy Gergely
egyetemi tanár, NKE KTK

Szabó Máté Csaba
tanársegéd, NKE KTK

A bürokrácia és a holokauszt kapcsolata

Dolgozatomban arra a kérdésre kerestem a választ, hogy melyek voltak azok a főbb tényezők, amelyek a holokauszt jelenségét Magyarországon kiváltották.

Ennek megválaszolására jeles gondolkodók műveit hívtam segítségül, amelyek közül az általam vizsgált nézőpontok tekintetében – véleményem szerint – Bauman elmélete kiemelkedik. Bauman álláspontja alapján a holokausztot kiváltó legfőbb okként a bürokrácia nevezhető meg, a bürokrácia mint egyedüli főszereplő mellett érvel. Ez azonban, az én meglátásom szerint, nem állja meg a helyét a magyar eseményekre vonatkoztatva.

Kutatásomat, valamint Bauman állításának cáfolatát a vonatkozó szakirodalmak felhasználásával és a témában releváns levéltári dokumentumok és korabeli hírlapok feldolgozásával kívánom alátámasztani. Az általam vizsgált okmányok és cikkek alapján arra a megállapításra jutottam, hogy a magyarországi holokauszt legfőbb előidézőjeként nem a bürokrácia, hanem az antiszemitizmus nevezhető meg, amely részletes kifejtésre került a dolgozat vonatkozó fejezeteiben.

Véleményem szerint a holokauszt megvalósulásához vezető legjelentősebb tényező az volt, hogy Magyarország társadalma antiszemita érülettel rendelkezett, így képes volt befogadni a németek fajelméletét. Ezt pedig alátámasztja, hogy Magyarország mozgósította közigazgatási apparátusát és hivatalnoki rétegét a zsidó ügyek rendezése érdekében.

Meglátásom alapján a politika jelentős mértékben befolyásolta az 1944-es eseményeket, amelynek vezérfonalai a Magyarországon folytatott aktuálpolitikában is megtalálhatóak. A vizsgált korszakról elmondható, hogy az antiszemitizmust mint a hatalom megszerzésére alkalmas eszközt használták, amelyekkel hatalmas tömegeket voltak képesek mozgósítani. Párhuzamot abban a tekintetben látok napjaink belpolitikájával kapcsolatban, hogy a gazdasági válságot követően jelentős szerephez jutott a szélsőjobboldal, antiszemita nézeteinek propagálásával. A kirekesztő politika pedig kiváló eszközként szolgál egy közös ellenségkép kialakítására, akárcsak a holokauszt idején hazánkban, valamint az antiszemita nézeteket elfogadó államokban.

Felvetődik tehát a kérdés, hogy a radikális nézetek ilyen, kézzelfogható megnyilvánulása, mennyiben vetíti előre egy esetleges újabb holokauszt bekövetkezését.

Reményeim szerint a mai modern társadalom, attól függetlenül, hogy a politikában mennyire csalódott, képes gátat szabni a szélsőjobboldal minden olyan irányú törekvésének, amely egy újabb tragikus eseménysorozathoz vezetne.

GYENGE ANDRÁS

szociológia MA szak, 4. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Bíró Judit

habilitált egyetemi docens, ELTE TÁTK

Vándorcigányok az államszocializmusban

Ha a már letelepedett cigányok társadalmi integrációjával kapcsolatos problémákat érzékeljük, még inkább foglalkoznunk kell a hazai vándorcigányok integrálatlanságából adódó feszültségekkel. De lehet-e egyáltalán a klasszikus értelemben vett vándorcigányokról beszélni Magyarországon az államszocializmus időszakában? Ahogy erre számos, a témával foglalkozó szakirodalom is utal, ha vannak is a hazai cigányságra vonatkozó statisztikai adatok, közülük kevés megbízható. Ez nem azt jelenti, hogy egyáltalán nem használhatóak, azonban sok esetben fenntartásokkal kell kezelni az ilyen témájú kutatásokat és azok eredményeit. Ez leginkább a 1945 utáni kutatások eredményeire igaz, melyek eltérő módon próbálták mérni a cigány származásúak számát a magyar társadalmon belül, melynek következtében olyannyira eltérő eredmények születtek, hogy teljes biztonsággal nehéz pontosan megmondani, legfeljebb csak becsülni lehet a cigányok számának változását az adott korszakban. Éppen ezért kutatásom során olyan írásos forrásokhoz – MSZMP KB jelentések, esettanulmányok, kvalitatív terepmunkák stb. – fordultam, melyek révén talán pontosabb képet kaphatunk a cigányság, ezen belül is a vándorcigányok helyzetéről az adott időszakban. Ezek alapján kirajzolódni látszik egy tendencia, jelesül az, ahogyan a századfordulótól egészen a rendszerváltásig hogyan szűnik meg a vándorló életmód a magyar cigány lakosság körében. Az államszocializmus korszakában egy egészen egyedi jelenségről beszélhetünk – intézményesített, központilag irányított vándorlásról, mely véleményem szerint a korábbi vándorló életmód egyfajta meghosszabbításának is tekinthető.

HAVRANCSIK DÁNIEL

szociológia MA szak, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Felkai Gábor

habilitáltegyetemi docens, ELTE TÁTK

A félreértések dialógusa. Talcott Parsons és Alfred Schütz vitájának tanulságai

A tanulmány Talcott Parsonsnak és Alfred Schütznek az 1940-es évek elején lezajlott tudományos vitájával foglalkozik. A rövid levelezés „zátonyra futott” vitaként vonult be a szociológiai történetbe. A pályájuk korai szakaszában lévő teoretikusok álláspontjának és a mögöttük álló korai elméleti benyomásoknak a bemutatása mentén megkísérlem rekonstruálni a vita elméleti hátterét, választ keresni arra, hogy miért nem értettek szót egymással, valamint nyomon követni, miként oldódott fel a weberi megértő szociológia programja munkásságukban.

HOLB ÉVA MARIANNA

nemzetközi gazdálkodás BSc szak, 6. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástudományi Kar

Témavezető:

Néray Bálint
PhD-hallgató, BCE TK

A társadalmi tőke hatása a jövő generációinak fejlődésében

Dolgozatom során abból az empirikus tényből indulok ki, hogy Magyarországon a fejlett országokkal való összehasonlításban rendkívül erősen meghatározza a diákok családi háttere az iskolai teljesítményüket. Hazánkban az iskolák közötti teljesítménykülönbségek jóval magasabbak az iskolákon belüli különbségeknél, ami arra enged következtetni, hogy a családi háttér az iskolaválasztáson keresztül hat a diákok tanulói teljesítményére, és a hazai iskolarendszer nem képes hatékonyan biztosítani a diákok által örökölt társadalmi egyenlőtlenségek csökkentését. A társadalmi tőkével kapcsolatos elméleti megfontolások alapján a mellett érvelek, hogy a diákok társadalmi tőkéjének egy fontos része a család és az iskola interakciójából áll elő. Ez a társadalmi tőke pedig egyrészt pozitívan járul hozzá a diákok teljesítményéhez, másrésztől pedig szakpolitikai eszközökkel fejleszthető lenne. Éppen ezért dolgozatomban felvázolom a tanulói teljesítmény elméleti modelljét, amelynek legfőbb elemei: a családi háttér, az iskola és a társadalmi tőke. Majd ez alapján felállítok egy empirikus modellt, melynek segítségével feltárom ezen elemek egymással való összefüggését és a teljesítményre gyakorolt hatásuk módját. Az empirikus modellt a 2009-es PISA-adatbázis magyar mintáján tesztelem az SPSS Amos 20 nyújtotta Structural Equation Modeling módszerével.

HORVÁTH BIANKA

szociológia MA szak, 1. félév
Pécsi Tudományegyetem,
Bölcsészettudományi Kar

MATI ANDREA

szociológia MA szak, 1. félév
Pécsi Tudományegyetem,
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Péntek Eszter
egyetemi adjunktus, PTE BTK

A marketingstratégiák hatása a gyermekek nemi szocializációjára

Tanulmányunk a gyermekekre irányuló marketingstratégiák nemi szerepek differenciálódására gyakorolt hatásával foglalkozik. Bár Magyarországon az általános vélekedés a nemi szerepekkel kapcsolatban változóban van, a marketingstratégiákban ezzel ellentétes tendenciák figyelhetők meg. Kutatásunk célja, hogy megfigyelések és interjúk segítségével feltérképezzük, hogy az elmúlt évtizedek szocializációs különbségeinek csökkentésére irányuló törekvései, vagy a tradicionális nemi szerepekre építő reklámfogások hatása érvényesül-e jobban. Az elemzés érinti a legfőbb gender- és szocializációs elméleteket, illetve korábbi, gyermekmarketinggel foglalkozó kutatások eredményeit, melyek a téma mélyebb megismerésében nyújtanak segítséget. Az alapvetően szociológiai szemlélettel íródó kutatásunk során a közgazdasági elméletek segítségül hívása révén interdiszciplináris szemlélettel vizsgálódhatunk, amivel új megvilágításba helyezhetjük a gyermekek szocializációjával kapcsolatos problematikát.

HORVÁTH LÁSZLÓ

szociológia MA szak, 8. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Lencsés Gyula
egyetemi adjunktus, SZTE BTK

Beszédes profilképeink

A portréfotó reprezentációs funkcióval bír az egyént körülvevő társadalmi közeg számára. Napjainkban a fényképezés demokratizálódásával, a vizuális tartalmak jelentőségének és a közösségi hálózatok szerepének rohamos növekedésével a képek egyre fontosabb információ-hordozói társadalmi hovatartozásunknak, a társadalmi térben elfoglalt helyünknek.

Dolgozatomban az egyik legnépszerűbb internetes közösségi oldalon, a Facebookon megjelenő profilképeket vizsgálom és hasonlítom össze a felhasználók értékpreferenciáival. A Facebook társadalmi térként való értelmezésében Erving Goffman dramaturgiai elméletét hívom segítségül.

Kutatásom legfontosabb módszertani kérdése, hogy vajon található-e statisztikai összefüggés a megkérdezettek hagyományos kérdőíves eszközökkel feltérképezett értékorientációi, valamint a profilképek galériájának jellemzésére kialakított kvantitatív változók között. A dolgozatban elkülönítem az egyes felhasználói típusokat a profilkép-kategóriák mentén, rámutatok a különböző korosztályok digitális önbemutatójának különbségeire, valamint feltárom az egyes értékdimenziók és profilkép típusok közti összefüggéseket.

HORVÁTH ZOLTÁN

matematika MSc szak, 9. félév

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Természettudományi Kar

Témavezető:

Orosz Ildikó

elnök, docens, HT

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola matematika, földrajz, biológia szakon végzett hallgatók életpályájának, karrierjének alakulása

Kárpátalján a fiatal magyar pályakezdők szembesülnek azzal a ténnyel, hogy a szülőföldünkön való munkakezdéshez elengedhetetlen az államnyelv ismerete is, ami sok esetben a kárpátaljai felsőoktatásban végzett frissdiplomások körében problémát jelent, függetlenül attól, hogy tanulmányaikat milyen nyelven végezték. Különösen nehéz a helyzet abban az esetben, ha tanulmányaikat teljes mértékben magyar nyelven folytatták. Nagy előrelépés volt a kárpátaljai magyar felsőoktatás számára a Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola (továbbiakban: KMF) megalakulása, ezt bizonyítja, hogy a KMF létrejötte után megnőtt a felsőoktatásba bekerülő magyar nemzetiségű hallgatók száma. A KMF rövid története folyamán nemcsak felsőoktatási intézményként nyert létjogosultságot, hanem jelentős szerepe van a kárpátaljai magyarság szülőföldön maradásának elősegítésében, a helyi magyar tudományos utánpótlás nevelésében is, illetve nagyban hozzájárult a helyi magyar oktatási intézmények tanárhiányának megoldásához.

A munkámban ismertetem az ukrán felsőoktatási rendszert, a magyar nyelvű felsőoktatás helyzetét Kárpátalján, továbbá betekintést nyújtok a KMF történetébe, viszontagságokkal teli harcába a magyar felsőoktatás megteremtéséért. Ezen kívül bemutatom a kutatásom során a végzős matematika, földrajz és biológia szakos hallgatók körében lefolytatott fókuszcsoporthoz tartozó beszélgetések kiértékelését, valamint a munkám fő részét képező, a már diplomát szerzett matematika, földrajz és biológia szakos hallgatók életpályájának, karrierjének alakulásáról végzett kérdőíves felmérés eredményeit.

HORZSA GERGELY

szociológia MA szak, 6. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Letenyei László

egyetemi docens, BCE TK

Vigyázz, XXI. század! Egy vidéki vendéglátó-komplexum és községe kapcsolat- és viszonyrendszere

Dolgozatomban egy HHH-s kistérségben elhelyezkedő baranyai falu és az ott működő vendéglátó-komplexum kapcsolat- és viszonyrendszerét vizsgálom egy 2011-ben készített egyhetes kvalitatív terepkutatás eredményeire támaszkodva. A 800 főnél kisebb lakosságú községben 1994 óta egy négycsillagos szálloda, illetve 2010 óta egy hozzá tartozó tematikus park működik a rendszerváltáskor megszünt állami gazdaság helyén, összesen körülbelül 150 főt foglalkoztatva. A községet alkotó fő társadalmi csoportok kapcsolathálóját, illetve „viszonyrendszerét” elemezve – mely utóbbi alatt a csoportok egymásról alkotott véleményét érthetjük – kísérletet tehetünk a vállalkozás társadalmi és kulturális értelemben vett integráltóságának vizsgálatára. Hipotézisem szerint az integrációnak – amely a vállalkozás potenciális multiplikátorhatásának fontos feltétele lenne – társadalmi és kulturális akadályok vetnek gátat.

Dolgozatom főcímeként azt a feliratot választottam, amely a tematikus park kijáratánál hivatott felhívni a látogatók figyelmét arra, hogy elhagyják a középkori hangulatú, de modern tematikus parkot, és kilépnek a községbe. A felirat így egyszerre válik a két világot elválasztó fal és az őket összekötő kapu szimbólumává.

HUBER D. VANDA

andragógia BA szak, 7. félév
Kodolányi János Főiskola

Témavezető:

Szalai Katalin
főiskolai docens, KJF

Fiatalok a boldog bolygón – avagy az önsorsrontó magyarok útra kelnek

Miközben Magyarország a gazdasági válsággal küzd, a közéletben eluralkodott a gyűlölködés és a rosszindulat. Az idei évben sorra jelentek meg a magyar fiatalok kivándorlásáról szóló hírek, elindult a Határátkelő nevű internetes oldal, ahol már külföldön új életet kezdett honfitársaink szólnak az egyre növekvő olvasótáborhoz. De nemcsak a világ néz szembe a krízissel, hanem a Föld is a globális felmelegedéssel. Ilyen körülmények között nem meglepő, ha az emberek nem felhőtlenül jókedvűek. Nic Marks statisztikus célja, hogy a fenntarthatóság eszméjében növelje a népesség jól-létét, és a gazdaságot is ebbe az irányba formálja. Első lépésként felmérte, hogy a planéta milyen messze van attól, hogy Boldog Bolygó legyen: megalkotta a Boldog Bolygó Indexet, mely a boldog életéveket a környezet károsításával veti össze. Ezen a listán Magyarország fejlett országgént meglehetősen rossz helyen végzett. Feltételezem, hogy a boldogságindex alacsonyága és a fiatalok migrációs potenciálja között kapcsolat áll fenn. A Boldog Bolygó Index 2012-es riportja, illetve a TÁRKI Társadalomkutatási Intézet magyarok migrációjáról szóló felmérésének elemzése után hipotézisemet egy online kérdőívvel és egy strukturált interjúval bizonyítottam. A kérdőívet néhány nap alatt 252 fő töltötte ki. A válaszadók számára legfontosabb értékek a boldogság, a szeretet, az egészség és az önmegvalósítás, amitől a legjobban tartanak, az pedig a létbizonytalanság és a munkanélküliség. A félelmek okát a TÁRKI 2008-as adatai is megerősítik. A megkérdezettek 71 százalékát nem befolyásolja az ország boldogságindexének mozgása, saját tapasztalatuk, motivációjuk miatt utaznak el. Interjúalanyom, a Határátkelő blog szerkesztője szerint a fiatalok a pozitív jövőkép hiánya miatt ragadnak börtöndöt, külföldön a nyugalmat, megélhetést, és a kiszámíthatóságot keresik. A TÁRKI felméréséről megkérdezett szakértők, valamint interjúalanyom szerint a probléma nem a kivándorlás, hanem a haza nem térés. Ameddig viszont ilyen elkeseredett hangulat és kétségek közötti élet várja itthon a fiatalokat, nem fognak visszajönni, sőt, a migrációs potenciál további növekedése várható.

HUSZENICZA ANNA MARGIT

társadalmi tanulmányok BA szak, 5. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

KOCSI ZOLTÁN

szociológia MA szak, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

MÓZER DÁVID

survey statisztika MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

SZALONTAI ISTVÁN

survey statisztika MA, 1. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Gregor Anikó
egyetemi tanársegéd, ELTE TÁTK

„Miért bélyegeznek meg minket, könyörgöm?!“ – Magyarországi ultraszurkolók kvalitatív elemzése

A sport komplex világának elengedhetetlenül fontos elemei a szurkolók. A labdarúgás fejlődésével párhuzamosan a lelátói kultúra is megváltozott, a 20. század második felére pedig szervezett szurkolói csoportok alakultak. Magyarországon ezeknek a csoportoknak a megjelenésére egészen a rendszerváltásig kellett várni. A hazai szurkolói csoportosulások elsősorban az olasz ultramozgalom elemeit vették át, kiegészítve az angol huligánstílus néhány jegyével. Kutatásunk során azokat a formális kiscsoportokat tekintettük ultracsoportnak, amelyek feladatuknak egy adott labdarúgócsapatnak való szurkolás megszervezését és kivitelezését tekintették. Célunk az volt, hogy a média által közvetített előítéletekkel terhelt kép helyett az ultrákat tudományos módszerekkel vizsgáljuk, mivel a téma szakirodalma Magyarországon igen szegényes.

Az ultracsoportok vizsgálatának középpontjába sajátos szabályok, elvárások, és normák kerültek, amelyek együttesen a csoport ethoszát határozzák meg. Az ultracsoportok kutatása során arra a kérdésre kerestük a választ, hogy milyen elemek alkotják az ultraethoszt, az ultracsoportok tagjai milyen tényezők mentén konstruálják meg „ultraságukat”, milyen elvárásokat tartanak fontosnak. Melyek azok a társadalmi tényezők, amelyek segítségével a szervezett szurkolói szféra meghatározódik és működik, melyek azok az elemek, amelyekhez viszonyítva és amelyek által létrejön az „ultra-identitás”, amelyek segítségével az egyén definiálja önmagát a szurkolói társadalmon belül. A kutatásunk során számos, a magyar első osztályban (NB1) játszó klub ultráival készítettünk félig strukturált mélyinterjúkat, illetve végeztünk terepkutatást futballmérkőzéseken. A csoportok ethoszának elemzését, az interjúink alapján, négy fő elemzési csomóponton keresztül végeztük el: szurkolás, és szurkolói magatartás, maszkulinitás, lokális identitás, valamint a politikához és hatalomhoz fűződő viszony. Konklúzióként levonhatjuk, hogy az ultracsoportok az individualizációs folyamatok ellentétéként, a tradicionális és közösségi értékek szimbolizálják. Az ultracsoportok ethosza, értékrendszere pedig sokszínűbb és változatosabb, mint ahogy az a közvélekedésben megjelenik.

JUHÁSZ MARIANN

szociálpedagógia BA szak, 7. félév
Nyugat-magyarországi Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar

Témavezető:

Varga Szabolcs
egyetemi docens, NYME BPK

A HIV fertőzötteket érintő diszkrimináció

Dolgozatom témája a HIV fertőzötteket érintő diszkrimináció kérdésköre. Az érintetteket gyakran éri hátrányos megkülönböztetés és jogsérelem HIV pozitív státuszuk miatt. Hazánkban a fertőzés egészségügyi oldalára helyeződik a hangsúly, pedig a szociális, mentális és jogi vonatkozásai sem elhanyagolhatóak.

Hipotézisem szerint a HIV fertőzötteket érintő diszkrimináció nagyrészt a fertőzéssel kapcsolatos tájékoztatatlanságból adódik. Mivel a betegség 30 évvel ezelőtt elsősorban azokat a társadalmi csoportokat érintette, amelyek már eleve diszkriminálva és stigmatizálva voltak - így a homoszexuális férfiak, intravénás droghasználók, prostituáltak, valamint fekete népesség-, ezért a társadalom szemében kialakult egy negatív kép a fertőzöttekkel kapcsolatban. A negatív kép annak köszönhető, hogy a társadalmi normákkal a fent említett magatartásformák sok esetben nem összeegyeztethetők. A HIV vírusa azonban nemcsak a fent említett módokon terjed, hanem a normák megszegése nélkül is továbbadható. Sok új fertőzés hazánkban heteroszexuális kapcsolat következménye.

Kutatásom célja a HIV fertőzöttekkel szembeni negatív társadalmi attitűd vizsgálata, amely során arra kerestem a választ, hogy az elutasító társadalmi attitűd milyen mértéket ölt a kutatásban résztvevők körében, valamint a HIV fertőzött személyek életminőségére milyen hatással van ez az elutasítás.

Kutatásom során online felmérést készítettem. 2 kérdőív került felhasználásra. A nem fertőzöttek csoportjának véleményét 7 fokozatú Likert attitűd-skála segítségével elemeztem. A HIV fertőzöttek számára különböző egyesületeken keresztül juttattam el a kérdőívet (pl. TASZ, Plusz Egyesület, Háttér Társaság, stb.), akik továbbították az érintetteknek.

Kutatásom során beigazolódni látszott hipotézisem, miszerint a tájékoztatatlanság hozzájárul az érintettek hátrányos megkülönböztetéséhez. Az előítéletek alakulása pozitívan befolyásolható a nevelés illetve a szocializációs folyamatok során, valamint a fiatalok tájékoztatása is kulcsfontosságú a témával kapcsolatban. A jövő szociálpedagógus szakemberei mind a felvilágosításban, mind pedig az előítéletek lebontásában szerepet vállalhatnak. Tudatos felvilágosítás nélkül nem fog a fertőzöttekkel szembeni elutasító társadalmi attitűd megváltozni.

KENÉZ ANIKÓ GIZELLA

szociológia BA szak, 5. félév
Zsigmond Király Főiskola

Témavezető:

Grajczár István
főiskolai docens, ZSKF

Hierarchia- és egyenlőség-pártiság. A két világnézet vizsgálatának lehetséges módjai

A dolgozat témája a hierarchia- és egyenlőség-pártiság világnépeinek vizsgálata az ELTE Társadalmi Konfliktuskutató Központjának Konfliktus Monitor 2010 című adatbázisának újraelemzésén keresztül. Célja, hogy az első elemzéstől eltérő szempontokat is figyelembe véve a szociális dominancia-orientáció vizsgálatának területén új lehetőségeket kínáljon, és ennek kapcsán a mai magyar társadalomról részletesebb képet adjon. Bemutatja, hogy mik voltak a legjelentősebb állomások a tekintélyelvűség és a szociális dominancia-orientáltság vizsgálatának területén, hogy milyen mintázatok figyelhetők meg a mai magyar társadalomban ebből a szempontból, valamint hogy mik a magyarázó okai annak, hogy vannak, akik támogatják a különböző csoportok közötti hierarchiát, és vannak, akik a társadalmi egyenlőséget erősítik. Vizsgálja, hogy a sovinizmus, az előítéletesség és a tekintélyelvűség milyen mértékben befolyásolja a szociális dominancia-orientáltságot, valamint hogy az integráltság érzése hatással van-e a hierarchiatámogató attitűdökre.

A dolgozat legfontosabb eredménye annak bizonyítása, hogy a hierarchia támogatásának megjelenése nem jár óhatatlanul együtt a különböző hierarchia-legitimizáló mítoszokkal, amelyek ideológiai alapokon nyugszanak. A piaci verseny új normákat teremtett, amelyek kapcsán nem figyelhető meg a politikához, az államhoz, a magyar identitáshoz, a különböző etnikai vagy nemzeti kisebbségekhez fűződő, a többi csoportra jellemző, egységes képet kirajzoló értékrendszer. Mondhatjuk úgy is, hogy a piaci verseny normáit elfogadják ideológiai szempontból heterogén képet mutatnak, és azokból a szempontokból támogatják a hierarchiát, amelyeket a verseny és a gazdasági rendszer logikája szab nekik. Az adatbázis elemzése során (a korábbi eredményektől eltérően) megjelent egy olyan csoport, amelyet nem a különböző hierarchia-legitimizáló mítoszokban való gondolkodás, hanem a kiélezett piaci verseny logikája jellemez, és akik gondolkodásmódjukat tekintve nem különböző ideológiák szempontjából képviselnek egységes véleményt, hanem abban értenek egyet, hogy a társadalmat egy olyan versenytérként fogják fel, amelyet alapvető, mindenki számára ismert, ám sokszor „durván hangzó” játékszabályok működtetnek.

KISS ZSUZSANNA

szociológia MA szak, 2. félév
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Ragadics Tamás
egyetemi tanársegéd, PTE BTK

Ökofalu, a fenntarthatóbb társadalom és település találkozása

A fenntartható fejlődés paradigmája a XXI. század számára teljesen nyilvánvaló társadalmi, gazdasági és természeti kihívásokra igyekszik interdiszciplináris megközelítést alkalmazva választ találni. A dolgozat kiemelt célja, hogy bemutassa az ökofalvakat mint társadalmi berendezkedésünk alternatíváját, amelyek több tudományterület eredményeit felhasználva kínálnak egy lehetséges megoldást a korunkban megjelenő társadalmi és környezeti-települési problémákra.

A vizsgált téma kifejtését azzal indítjuk, hogy a napjainkra kialakult társadalmi környezet, az „információs társadalom” már nem tartható fenn, olyan okokra visszavezethetően, mint a fogyasztói társadalom értékrendje vagy a természeti erőforrások mértéktelen felhasználása. Szükséggé vált egy olyan új eszme kibontakozása, amelyben célként fogalmazódik meg, hogy a társadalmi egyenlőtlenségek ne termelődjenek újra; az ökológiai lábnyom csökkenjen; az általános bizalom és a társadalmi tőke növekedjen, és végezetül, de nem utolsó sorban, hogy a társadalmi felelősségvállalás nagyobb szerephez jusson. Ez a paradigma véleményünk szerint a társadalom számára nem más, mint a fenntartható társadalom ideája.

A második vizsgált, kiemelt fontosságú terület, hogy miért ideális településtípus az ökofalu egy fenntartható módon szerveződő közösség számára. A fenntartható település elmélete is összekapcsolható a fenntartható fejlődés fogalmával, azonban a dolgozat arra a megállapításra jut, hogy ezt a fejlődést csak pontos tervezés útján, a konkrét célokat szem előtt tartva lehet kivitelezni, úgy, hogy az ökológiai alapelveket és a társadalmi morált is figyelembe vesszük.

A kutatás középpontjában két magyarországi ökofalu vizsgálata áll, melyeket alapul véve összehasonlító elemzés útján mutatjuk be, hogy miért jelenthet alternatívát társadalmunk számára ez az életstílus. Az empirikus adatok alapján a dolgozat konklúziója, hogy ennek az új szemlélettel rendelkező közösségtípusnak a célja a természetben megtalálni a harmóniát, egyensúlyt; a környezet körforgásaiba becsatlakozni, nem megzavarni azt; hogy a jövő generáció számára is a természet és a társadalom virágzó, erőforrásokban gazdag maradjon, és nélkülözésmentesen élhesse életét. Az ökofalvak vizsgálatán keresztül bemutatunk egy fenntarthatóbb közösségi modellt és településtípust, amely a mai magyar társadalom számára példaértékű lehet, amennyiben képes lemondani a túlzott fogyasztás következtében kialakult szükségleteiről, és közben csökkenteni tudja igényeit.

KÓSA RITA DIÁNA

szociálpolitika MA szak, 7. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Valuch Tibor
egyetemi tanár, DE BTK

Paraszti élet Gelénesen a XX. században

Dolgozatomban Gelénes község paraszti társadalmát, paraszti életét, illetve ezek változásait vizsgáltam történeti-demográfiai megközelítésben a XX. század során. Kutatásom során egyházi és állami anyakönyveket elemeztem, és nyolc személlyel készítettem félig strukturált interjúkat, a kérdések az élet három nagy fordulópontjához, a születéshez, házasságkötéshez és az elmúláshoz kötődtek. Interjúalanyaimnak olyan különböző korú embereket választottam ki, akik Gelénesen születtek, itt nőttek fel, ma is itt élnek, és családjaik földműveléssel foglalkoztak a XX. század folyamán.

Az összefüggések kereséséhez, az eltérések magyarázatához minél több adatra és azok elemzésére volt szükségem. Én az 1900., 1910., 1920., 1930., 1940., 1950., 1960., 1970., 1980. és 1990. évi anyakönyveket vizsgáltam. Úgy gondoltam, e tíz évtized átfogó képet adhat Gelénes paraszti társadalmáról. A fennmaradt anyakönyvek a nyers adatok mellett a finomabb mutatók kiszámítására is lehetőséget kínáltak. Feltártam a termékenység, halandóság, házasságkötés, és a gyerekszám alakulásának törvényszerűségeit, azt, hogy milyen tendenciák jellemezték Gelénes község paraszti társadalmát a XX. században.

Fontos kérdés volt annak elemzése, ki kivel házasodott, volt-e példa házassági mobilitásra, voltak-e házasodási stratégiák. Hogyan változott a termékenység az általam vizsgált időszakban? Kit választottak keresztszülőnek, volt-e születésszabályozás a faluban? Hogyan változtak mindezen folyamatok a XX. század során? Nőtt vagy csökkent a születések, házasságkötések, halálozások száma?

Kutatásom összegzéseként megállapítható, hogy Gelénes népessége a XX. század folyamán hol növekedő, hol csökkenő tendenciát mutatott. Gelénes népessége 859 főről 677 főre csökkent a XX. században, annak ellenére, hogy a halandóság javult. A csökkenés hátterében az alacsony gyermekszám és a faluból elköltözők magas aránya állt.

A házasságkötések száma nagyon ingadozó volt. A férfiak általában húszas éveik második, míg a nők húszas éveik első felében kötöttek házasságot Gelénesen. A halálozásokat tekintve a haláloki struktúra átalakulása és a csecsemőhalandóság javulása volt a legszembevetőbb változás.

KOVÁCS ANNA DÓRA

szociológia MA, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem,
Bölcsészettudományi Kar

MAKAI ALEXANDRA

szociológia MA, 3. félév
Pécsi Tudományegyetem,
Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Péntek Eszter
egyetemi adjunktus, PTE BTK

Szegénynek lenni és nőnek maradni az Ormánságban

2010-ben a magyar népesség 13,8 százaléka tartozott a jövedelmi szegénységi kategóriába. Számos tartós szegénységben élő családban, ahol a férfiak elveszítik munkahelyüket, nem képesek a családfenntartó szerepüket teljesíteni, így azt a nők veszik át tőlük.

Tanulmányunkban a szegénység feminizációjának jelenségét vizsgáljuk, annak is az Ormánságban megnyilvánuló jellemzőit egy 2012 nyarán végzett empirikus kutatás alapján. Ennek során nemcsak a szegénység nemek közötti előfordulási kockázataira voltunk kíváncsiak, hanem arra is, hogy miként oszlanak meg a szegénység következményei a családon belül. Ezért helyi, kisgyermekes édesanyákat kérdeztük a családi életükről, mindennapjaikról és jövőképeükről. Arról, milyen az Ormánságban nőnek lenni, mennyire elégedettek életükkel, és ha lehetőségük lenne rá, hogyan változtatnának rajta.

Tapasztalatainkat korábbi, országos kutatásokkal is összehasonlítottuk, vizsgálva azt, hogy milyen egyedi tulajdonságok jellemzik az ormánsági nők helyzetét.

KOVÁCS KRISZTINA

nemzetközi tanulmányok BA szak, külkapcsolatok szakirány, 5. félév
Általános Vállalkozási Főiskola

Témavezető:

Kuti Éva
főiskolai tanár, ÁVF

Női önkéntesek: az egyenlőség felé. Török-magyar összehasonlítás

Dolgozatom témája az önkéntesség fiatal nőkre gyakorolt hatása, és annak vizsgálata, hogy az önkéntes tevékenység során milyen előnyöket kovácsolhatnak maguknak a benne résztvevők. Feltételezésem szerint az önkéntesség pozitív hatással van a fiatal nőkre. Olyan személyes készségek és olyan tapasztalatok megszerzését teszi lehetővé, amelyek a későbbiekben elősegíthetik a munkaerőpiacon való hatékonyabb érvényesülést, és a férfiakhoz képest mutatkozó hátrányok leküzdését. A hipotézis bizonyítása érdekében török és magyar női önkéntesekkel készítettem 8-8 interjút. Törökország és Magyarország két kultúra összehasonlítását teszi lehetővé a civil szféra és a nők helyzetének szempontjából. Dolgozatomban bemutatom a két országban jelen lévő civil társadalmat, a női egyenjogúsági törekvéseket, majd végül az interjúk eredményeit.

Válaszadóim mindegyike pozitív hatásokról számolt be az önkéntességgel kapcsolatban. Ezért arra a következtetésre jutottam az interjúalanyokkal folytatott beszélgetések eredményei alapján, hogy az önkéntes tevékenység egy reális lehetőség a fiatal nők számára, hogy a későbbiekben jól hasznosítható készségekre tegyenek szert, személyes szinten fejlődjenek és példát láthassanak női vezetőkre. Ezzel a tudással és tapasztalattal képesek lehetnek csökkenteni a munkaerőpiacon jelentkező hátrányokat a férfiakkal szemben, és áttörni az üveglapot.

MAKAI VIVIEN

szociálpolitika MA szak, 7. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Valuch Tibor
egyetemi tanár, DE BTK

A mai fiatal generáció emlékezete az 1956-os forradalomról

A kutatás célja, hogy felmérjük, milyen mértékű történelmi tudással rendelkeznek a fiatalok az 1956-os forradalom és szabadságharcral kapcsolatban. Hipotézisünk, hogy a fiataloknak nincs számottevő pontos információjuk az egyik legfontosabb magyar történelmi eseményről, noha a lehetőség adott a tájékozódásra.

A kutatás során felhasználásra került számos olyan irodalom, amely a fiatalok politikai szocializációjával és nemzeti identitástudatával foglalkozik, továbbá elemzésre került Szalai Júlia és Gábor László 1994-es tanulmánya is, amely szintén a fiatalok körében vizsgálta az 1956-os forradalom emlékezetét.

A fiatalok tudásszintjének felmérését olyan kérdőívvel igyekeztünk megoldani, amelyet három blokkra lehetett bontani: Elsőként szigorúan tárgyi tudást mérő kérdéseket kaptak, másodikán azonban úgynevezett „érdekes” kérdésekre kellett választ adniuk. A lezáró blokkban a véleményeikre, attitűdjeikre voltunk kíváncsiak a forradalommal kapcsolatban .

A mérések azt mutatják, hogy a mai 14-17 éves generáció nincs tisztában azzal, hogy mi történt 1956. őszén. Legtöbbszörben időben sem tudták betájolni az eseményt, és nem tudták, hogy Magyarországon játszódott. Arra a kérdésre, hogy mi okozza ezt a nagyfokú tudáshiányt, dolgozatunk igyekszik választ adni.

MARKOS VALÉRIA

szociológia BA szak, 5. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Fényes Hajnalka
egyetemi docens, DE BTK

Egyetemista lét és munkaerő-piaci szocializáció

Dolgozatomban kutatom az önkéntes munkát és a fizetett munkát végző hallgatók munkamotivációit; kulturális és anyagi háttérét; ez mennyiben befolyásolja a munkaválasztást; és mely önkéntesmunka-típusok rajzolódnak ki a hallgatók körében.

Kutatásomban kvalitatív, félig strukturált interjúk módszert használtam, melynek alanyai a Debreceni Egyetem önkéntes munkát és fizetett munkát végző hallgatói.

Dolgozatom újszerűsége, hogy a hazai szakirodalomban ebben a formában még nem hasonlították össze a diákok különböző típusú munkavégzését és annak motivációit. Elméleti háttértem Bourdieu tőkeelmélete és az emberi tőke elmélete (Schultz), mely alapja az önkéntes és fizetett munka hasznosulásának is.

Eredményeim szerint a jobb anyagi háttérűek inkább önkéntes munkát végeznek, a hátrányosabb helyzetűek pedig a fizetett diákmunkát választják. A fizetett munkavégzést a pénzszerzés motiválja, míg az önkéntes munkát a kapcsolati tőke bővítése, tapasztalatszerzés és az önéletrajzba való beírhatóság. Megjelenik az újfajta önkéntesség egyik új típusa, miszerint az önkéntes munkát, a szakmai gyakorlat korábbi helyszínén végzik.

MÉSZÁROS ANNA

vezetés és szervezés MA szak, 4. félév

Széchenyi István Egyetem, Kautz Gyula Gazdaságtudományi Kar

Témavezető:

Szakál Gyula

egyetemi docens, SZE GK

A külföldi tanulás motivációja

A tanulmány központi témája az Erasmus-ösztöndíjas hallgatók motivációja.

A motivációval, a tanulás és a külföldi tanulás motivációjával kapcsolatos szakirodalom, valamint a hallgatói mobilitás, az élethosszig tartó tanulás, ezen belül pedig az Erasmus-program szakirodalmi háttérének vizsgálata után három hipotézist állítottam fel. Ezek elfogadása vagy elvetése melletti döntés végett készült egy kérdőíves kutatás, melyben a Széchenyi István Egyetem 2010/2011-es tanévének kimenő és bejövő Erasmusos hallgatóit kérdeztem motivációjukról.

A kutatás eredményeire hivatkozva kijelenthető, hogy a legtöbb magyar Erasmus-ösztöndíjas hallgatót a nyelvismeret bővítése motiválja, míg a külföldiek a tapasztalatszerzésben találják meg leginkább motivációjukat. A kérdőív kérdéseire adott válaszokból kiderült, hogy a kimenő magyar hallgatók számára a pénz hiánya jelenti a legnagyobb demotivációt, ugyanakkor a külföldieket a hazájukban lévő ki nem használt munka lehetősége demotiválja. A legtöbb hallgatót motiválta annyira Erasmus-ösztöndíjuk eltöltése, hogy tervezik, a későbbiekben hazájuktól eltérő országban vállalnak munkát. A válaszok összegzése és a belőlük levont konklúziók alapján döntöttem a hipotézisek elfogadása mellett.

MOLNÁR BLANKA

társadalmi tanulmányok BA szak, 3. félév
Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Szabó Tibor
egyetemi tanár, SZTE JGYPK

Van-e élet a növekedés után? A gazdasági növekedés ellentmondásai és a „nemnövekedés” alternatívája

Jelenlegi társadalmi-gazdasági berendezkedésünk alapja, napjaink legfőbb gazdasági és politikai célkitűzése a gazdasági növekedés. A közgazdászok, politikai és gazdasági vezetők döntő többsége elsősorban a GDP növelésétől várja a társadalmi problémák rendeződését, a hosszú távú gazdasági fejlődést és az egyetemes jólét elérését. A gyors gazdasági növekedésnek köszönhetően a fejlett országok magasabb színvonalú szolgáltatást tudnak nyújtani a lakosság-nak, a fejlődő országok pedig azért küzdenek, hogy elérjék a fejlett államok jólétét.

A gazdasági növekedés azonban számos önellentmondást hordoz magában, ugyanis a gazdaság növekedése a szegénység, a népesség, az erőforrás-felhasználás és a szennyezés növekedését is maga után vonja, ráadásul egyre gyorsuló mértékben.

Kutatómunkám eredményeként arra világítok rá, hogy – az uralkodó közfelfogással ellentétben – a gazdasági növekedés nem eredményez hosszú távú gazdasági fejlődést, ugyanis a növekedés ökológiai korlátokba ütközik. A természeti erőforráskészletek végesek, az emberiség ökológiai lábnyoma már most túllépte a fenntartható szintet. A gazdasági növekedés az erőforrás-felhasználás és szennyezés mértékének rohamos növekedésével hosszú távon nem jóléthez, hanem környezeti katasztrófákhoz és társadalmi konfliktusokhoz vezet, melyekben az emberiség alapvető szükségleteinek kielégítése is kérdésessé válik. A jelenlegi rendszer fenntarthatatlan, és összeomlással fenyeget.

Dolgozatomban az ellentmondások és a fenntarthatatlanság összetevőinek bemutatásán túl, megoldási lehetőséget keresve azt vizsgálom, létezik-e más fejlődési út, mint a gazdasági növekedés útja. Ennek eredményeként vázolom fel a „nemnövekedés” alternatíváját, mely megoldást nyújthat a jelenlegi társadalmi problémákra, és kiutat jelenthet a fenyegető ökológiai válságból. E koncepció alapját képezi az értékváltás, a mértékletesség, a termelés és fogyasztás csökkentése, a gazdasági és energetikai relokalizáció, a megújuló energiaforrások használatára való áttérés, valamint az újrahasonosítás. A „nemnövekedés” egy olyan társadalmi és világgazdasági rendszer kialakításának egy lehetséges útja, melyet a természettel harmóniában élő, az erőforrásokkal bölcsen gazdálkodó kisebb közösségek alkotnak, amely élhető, és mindenekelőtt hosszú távon fenntartható.

MOLNÁR ÉVA

szociálpolitika MA szak, 9. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Czibere Ibolya
egyetemi adjunktus, DE BTK

Családalapítási stratégiák változása Családalapítási stratégiák a XXI. században Magyarországon. A kapunyitási pánik jelentősége

Az elmúlt évtizedekben végbemenő gazdasági-társadalmi változások hatására a családalapításban is rendszerváltás következett be Magyarországon, amelyet leginkább a házasságkötések és a születések számának csökkenésével, későbbi életkorban való bekövetkezésével, továbbá az élettársi kapcsolatok számának növekedésével lehet érzékelteni. A dolgozat célja a háttérben álló tényezők komplex rendszerben történő vizsgálata.

A családalapítás aktuális trendjeit alapvetően meghatározza a nők társadalmi helyzete. Azokban a történeti korokban, amikor még nem voltak a munkaerő-piac szereplői, nem rendelkeztek jövedelemmel, fontos egyéni életcél, társadalmi elvárás és gazdasági kényszer volt számukra a házasságkötés. Oktatásuk elterjedése és a munka világába való integrálódásuk azonban a női önkép és társadalmi szerepeik megváltozását hozta magával, így a párválasztás és gyermekvállalás motivációi is átalakultak.

A piacgazdaságra alapozott tudásalapú társadalmakban egyre többen végeznek felsőfokú tanulmányokat, az iskolai részvétel is elhúzódik. A tanulással töltött évek meghosszabbodásával a fiatalok legtöbbször még nem képesek a felnőttéggel járó szerepek betöltésére. A tanulmányok folytatása miatt a munkába állás ideje is kitolódik. Az önálló jövedelemmel nem rendelkező felnőtt korú személyek így jóval hosszabb ideig lakhatnak otthon - mint az előző generációk - szociális értelemben gyermeki státuszban maradva. A jelenség össztársadalmi szinten a demográfiai mutatók visszaeséséhez vezet, hiszen az otthonról való elköltözés és a munkába állás kitolódása legtöbbször a gyermekvállalás elhalasztásával is jár.

A kései serdülőkor jelensége még kevésbé kutatott téma Magyarországon, pedig mind egyéni, mind társadalmi szinten feszültségek és problémák egész sorát generálhatja. Empirikus kutatásom ezért ennek az új életszakasznak és a „kapunyitási pánik” jelentőségére irányul. A dolgozat alaphipotézise, hogy a különböző társadalmi, gazdasági környezet meghatározza az emberek családdal kapcsolatos elképzeléseit. A folyamatos változások miatt ezért más és más családmodellek voltak uralkodóak. Napjainkban a családtervezésénél egyre inkább racionális és gazdasági okok befolyásolják a fiatalok döntéseit, s ezért helytálló a családalapítási stratégia kifejezés.

MOLNÁR LEVENTE

nemzetközi tanulmányok BA szak, 4. félév
Pannon Egyetem, Modern Filológiai
és Társadalomtudományi Kar

NAGY PÉTER

nemzetközi tanulmányok BA szak, 4. félév
Pannon Egyetem, Modern Filológiai
és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Garaczi Imre
egyetemi docens, PE MFTK

Test és identitás a (poszt) modern társadalomban

Előadásunkban a test és az identitás problematikáját szeretnénk megvizsgálni, főleg a modernitás, majd a posztmodernitás időszakára tekintettel.

A test és lélek/szubjektum/identitás kapcsolatainak különböző modelljeit mutatjuk be a legkorábbi koroktól napjainkig. Megvizsgáltuk azt a folyamatot, mely során a hétköznapi, természetes megközelítés átalakult egy mesterséges, ipari normaképpé.

Pályamunkánkban nagy részben a posztmodern gondolkodók elméletei kapnak figyelmet. A fogyasztói társadalom kialakulása/kialakítása, a test fölötti hatalom megszerzése, azonosítástól való megfosztása, valamint a technológiai fejlődésének nyomán újfajta értelmezési szempontok jönnek létre, kitérítve és megváltoztatva a testről alkotott eddigi elképzeléseket. A 20. században a témával kapcsolatos diskurzusok tömkelege indikálja a test definiálására való törekvést, s paradox módon mégsem egy egységes kép kristályosodik ki előttünk, hanem egy egyre apróbb részre fragmentált emberkép.

Ezért igyekszünk több megközelítésből rámutatni, kialakítani egy – remélhetőleg – jól körüljárt test-értelmezést. Foglalkozunk a testek gyártásának kérdésével, valamint a test fölötti uralom megszerzésével.

Pályamunkánk folyamán a tudományos értekezések mellett a téma filmes adaptációinak bemutatásával is szolgálunk. Célunk továbbá a 21. századi emberek ösztönzése saját testükkel való kapcsolatuk újraértelmezésére.

OROSZI BORBÁLA

kulturális és vizuális antropológia BSc szak, 5. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Biczó Gábor
egyetemi docens, ME BTK

Egy komplex energetikai innovációs projekt alkalmazott antropológiai dilemmái: Csernely esete

Csernely község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, az ózdi kistérségben található. A Miskolci Egyetem karainak összefogásával és a helyi önkormányzat támogatásával 2011 nyarán megindult a „biomassza alapú településergetikai rendszer kidolgozása” című projekt. Ennek keretein belül a falu szociokulturális alapviszonyainak feltérképezése is elkezdődött, de a vizsgálat nem merül ki a község alapvető viszonyainak leírásában, hiszen a biomassza-projekt folyamatosan hatással van a lokális társadalom bevett kapcsolatviszonyaira ezért a kutatás célja a csernelyi társadalmi életre gyakorolt hatásainak értelmezése.

Jelentőségteljes kérdés, hogy Csernely lakossága milyen attitűdöt alakít ki a biomassza tüzelésű hőközpont tervével kapcsolatban. Ennek megismerésében fontos volt a kérdés kulturális antropológia szemléletű vizsgálata. A Kulturális és Vizuális Antropológiai Intézet, valamint a Szociológia Intézet összefogásában a település minden háztartására kiterjedő kérdőíves vizsgálat módszere mellett döntöttünk, melynek időtartalma 5 nap volt, és a háztartások közel 85%-ban sikeresen elkészült. A kérdőívek értékelése segítséget nyújt megérteni az alapvetően előregedő Csernely belső viszonyait és az arányait tekintve dinamikus növekvő cigány kisebbség szerepét a falu életében.

Kutatásomban megvizsgálom, hogy a lokális társadalom különböző csoportjai milyen kapcsolatban vannak egymással és hogyan viszonyulnak a projekt megvalósításához. Módszertanilag interjúkra, terepmunkára és résztvevő megfigyelésre alapozott kutatást végeztem. A tavalyi évben TDK-dolgozatomban ennek a kutatásnak a forrásfeltáró, alapozó szakaszáról számoltam be, idén elmélyültebben foglalkozom a felmerülő kérdésekkel és az esetleges konfliktusokkal.

PAVELKA VIVIEN

pénzügy–számvitel BA szak, 5. félév
Kaposvári Egyetem, Gazdaságtudományi Kar

Témavezetők:

Falus Orsolya
tanársegéd, KE GTK

Bertalan Péter
egyetemi docens, KE PK

Gazdasági társaság – Ipar - Kaposvári Cukorgyár - Magyar Cukor ZRt.

Dolgozatom célja a gazdasági társaságok kialakulásának bemutatása és az ország egyetlen cukorgyára történetének részletezése.

Vajon milyen jogtörténeti előzményekre vezethetők vissza a modern gazdasági társaságok? Vajon mennyire hasonlítanak a mai gazdasági társaságok a rómaiak korában kialakult szervezetekre? Egyáltalán mit nevezünk gazdasági társaságnak? S mégis hogyan lett az egykori Mezőgazdasági Ipar Részvénytársaság kaposvári cukorgyárából Magyarország egyetlen cukorgyára, a Magyar Cukor Zrt? Ezekre a kérdésekre kerestem és kaptam választ.

A dolgozatomban először a gazdasági társaságok kialakulását tárom fel az ősi Egyiptomtól kezdve napjainkig. Elsősorban arra szeretnék rámutatni, hogy milyen hasonlóságok vannak a mai modern gazdasági társaságok és a történelem hasonló formációi között. Ezután a cukorgyár történetét írom le 1894-től 1994-ig. Végül pedig a saját kutatásom következik, amelyben a cukorgyár történetének legutóbbi 18 évét mutatom be. A cukorgyár a kezdetektől fogva fontos szerepet játszott a város fejlődésében, nemcsak munkahelyet biztosított, hanem a közlekedés modernizálását is maga után vonta, éppen ezért lettem kíváncsi a cukorgyár történetére. Az elmúlt több mint egy évszázad alatt számos fontos változáson ment keresztül a gyár, ezekről a változásokról részletesen szólok a dolgozatomban.

RABI NIKOLETTA

társadalmi tanulmányok BA, 5. félév
Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Laki Ildikó
adjunktus, SZTE JGYPK

Önkéntes fiatalok – fiatal önkéntesek

TDK-munkám a 15–29 éves magyarországi fiatalok önkéntességének kérdéskörét vizsgálja. Célom, hogy feltárjam a fiatalok önkéntességhez való viszonyát, és ezáltal aktivitásukat ebben a tevékenységben.

Dolgozatom első részében bemutatom kérdőíves felmérésemet, illetve annak eredményeit, amelyet az önkéntesség megítéléséről, hasznosságáról készítettem. Ezt követően öt interjúm keresztül láttatom az intézményi szintű önkéntesség jelentőségét, társadalmi hasznosságát.

Munkám fontos megállapítása, hogy a megkérdezett fiatalok, fiatal felnőttek fontosnak és hasznosnak tartják az önkéntességet a mai magyar társadalomban, azonban nem látnak elég lehetőséget arra, hogy ilyen fajta tevékenységi formát végezzenek – legalábbis itthon. A legtöbb megkérdezett az önkéntességről már hallott, de a tartalmi jelentését nem ismeri. Ezért egységes önkéntes-definíciót kellene alkalmazni, amely összefoglalja az önkéntesség tartalmi jelentését. Olyan önkéntes rendszert kell létrehozni Magyarországon, amelybe a fiatalok időben be tudnak kapcsolódni és a megszerzett tudást, tapasztalatokat a későbbi tanulmányaik során is hasznosítani tudják. A már meglévő fogadó szervezeteket kell elérhetővé tenni a fiatalok számára.

RADÓ MÁRTA

társadalmi tanulmányok BA szak, 8. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Kapitány Balázs
tudományos titkár, Központi Statisztikai Hivatal, Népeségtudományi Kutatóintézet

A nyugdíjba vonulás önkéntessége

A tanulmányomban az Életünk Fordulópontjai longitudinális kutatás alapján vonok le következtetéseket a nyugdíjba vonulás önkéntességéről. Önkéntes nyugdíjasok azok az egyének, akik azért vonulnak nyugdíjba, mert preferálják a nyugdíjas kor által nyújtott szabadidőt a munkás évekkel szemben, nem önkéntesek pedig azok, akik munkaerő-piaci helyzetük miatt lesznek nyugdíjasok. Monostori Judit elemezte az adatbázist hasonló szempontok alapján. Ő azt emelte ki, hogy a 2001 és 2004 között nyugdíjba vonulóknak csak a 14%-a nyilatkozott úgy, hogy alapvetően a munkahely, és nem a saját döntése volt a nyugdíjba vonulás. Ennek az egy dimenzióknak a vizsgálata alapján azt a következtetést vontam le, hogy az egyének a saját preferenciákat követik, és ezért azt kell vizsgálni, hogy miért akarnak ilyen korán nyugdíjba vonulni. Jelen tanulmányomban az önkéntesség operacionalizálásakor bevonok még két dimenziót. Ezek alapján nem önkéntesnek tekintem azokat is, akik, habár saját döntésüknek tartják a nyugdíjba vonulást, de ezt a döntést egészségügyi állapotuk vagy a munkanélküliségtől való félelem miatt hozták. E szerint a definíció szerint a társadalomnak már kevesebb mint fele vonul önkéntesen nyugdíjba. Írásomban bemutatom az önkéntesség társadalmi háttereit. Itt hierarchikusan egymásra épülő modelleket vizsgálok meg logisztikus regresszióval. Általában azt mondhatjuk, hogy minél alacsonyabb valakinek a társadalmi státusza, annál valószínűbb, hogy nem önkéntesen vonul nyugdíjba. Azonban bemutatok egy ennek ellentmondó trendet is. A szakmunkások a státuszukhoz képest kiemelkedően magas arányban bizonyulnak nem önkéntes nyugdíjasoknak. Végül kitérek arra is, hogy – habár széles körben elterjedt a korai nyugdíjba vonulási szándék – ez a nem önkéntes nyugdíjasoknál az előzetes életút függvényében alakult így.

RIBÁRSZKI TAMÁS

szociológia MSc szak, 4. félév
Budapesti Corvinus Egyetem,
Társadalomtudományi Kar

VARGA KINGA

szociológia MSc szak, 2. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Pál Judit
PhD-hallgató, BCE TK

A negatív és pozitív jelölések dinamikájának vizsgálata. A Máté-effektus érvényességének tesztelése középiskolai osztályokban

Dolgozatunkban a társadalmi kapcsolatháló-elemzés segítségével azt vizsgáltuk meg, hogy a magyarországi osztályközösségekben a tanulók egyéni státusza hogyan alakítja a negatív kötések – tehát az osztálytársakkal szemben érzett ellenszenvi, utálati kapcsolatok – formálódását. Kiemelt szerepet tulajdonítottunk annak, hogy Robert Merton Máté-hatás elméletének érvényességét az osztályok hálózatainak tesztelve vizsgáljuk meg.

Kutatásunkban kérdéseink fókuszában állt az, hogy a tanulók osztályban betöltött pozíciója milyen hatással van a kialakult negatív és pozitív kötésekre. A kapcsolatháló-elemzés alkalmas lehet arra, hogy egy érvényes státuszhierarchiát alkossunk meg, hiszen az adatbázisunkban szereplő tanulók minden más osztálytársukkal szemben elmondták értékítéletüket, hogy azok milyen pozíciót foglalnak el az osztályban. A Robert Merton által az 1960-as években bevezetett fogalom, a Máté-effektus megértése a csoportokban részt vevők véleményének hatása szempontjából fontos. A bibliai eredetű metafora szerint „akinek van, annak adatik, kinek nincs, attól elvétetik”. Ezen elmélet szerint azok az egyének vagy csoportok, akik előnyösebb helyzetben vannak, idővel további előnyökhöz jutnak, míg a marginalizált helyzetűek hátrányai tovább nőnek, mivel a különböző státuszú egyének viselkedését eltérő módon értékelik. Dolgozatunkban ezen elmélet logikája szerint az előnyösebb helyzetű, tehát magasabb státusszal rendelkező középiskolások idővel több baráti, és kevesebb ellenszenvi, utálati jelölést fognak kapni osztálytársaiktól.

A Recens Kapcsolatháló- és Oktatáskutató Központ országos panelvizsgálatának „Egymásba gabalyodva” projektjeimet viselő kutatása alatt 2010 és 2013 között három adatfelvétel kerül lebonyolításra. Kutatásunkban az első és második lekérdezéséből származó adatokat elemeztük és hasonlítottuk össze. Fő hipotézisünk szerint amennyiben az osztályokban működik a Máté-effektus, akkor a különböző státuszú gyerekek a második adatfelvétel időpontjára eltérő nagyságú negatív és pozitív kapcsolatokkal fognak rendelkezni. A magas státuszú egyének az idő elteltével több pozitív és kevesebb negatív kapcsolattal fognak rendelkezni, vagyis lineáris összefüggést tapasztalunk a státusz és a pozitív jelölések között. A státusz mellett más változókat is bevontunk az elemzésbe, így azt is megvizsgáltuk, hogy a nem, az etnikum, az anyagi helyzet, esetleg a szülők iskolai végzettsége hatással van-e az osztálytársaktól származó pozitív és negatív jelölésekre.

SER ÁDÁM

szociológia MSc szak, 4. félév
Budapesti Corvinus Egyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Bartus Tamás
egyetemi docens, BCE TK

Szociodemográfiai jellemzők hatása a párkapcsolattal való elégedettségre

A huszadik század utolsó harmadában drasztikusan megváltozott a párkapcsolatok jellege, ezért vizsgálatukhoz egy új fogalmi keretre van szükség, melynek egyik legfontosabb eleme a párkapcsolatok minősége, különösen az emberek ezzel kapcsolatos szubjektív megítélése. A párkapcsolat minőségének egyik leggyakrabban használt szubjektív indikátora az elégedettség. Dolgozatomban azt vizsgálom, hogy a szociodemográfiai jellemzők hogyan befolyásolják ezt. Olyan tényezők hatását vizsgálom, mint az emberek neme, kora, saját és partnerük iskolai végzettsége, vallásossága, jövedelme, gyerekeik száma, párkapcsolatuk típusa (házasság vagy élettársi kapcsolat) és időtartama, valamint lakóhelyük típusa. Magyarországon eddig csak keresztmetszeti vizsgálatokra épülő tanulmányok születtek a témában, pedig számos változó (például a kor, a kapcsolat időtartama, gyerekek száma, a kapcsolat típusa) esetében elengedhetetlenül szükséges a paneladatok vizsgálata ahhoz, hogy hiteles eredményt kapjunk. A kutatáshoz a KSH-NKI „Életünk fordulópontjai” panelkutatásának első 2 hullámát használtam.

SZABÓ BENCE

alkalmazott közgazdaságtan BA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:

Girasek Edmond
egyetemi tanársegéd, SE EMK

Sik Endre
egyetemi tanár, ELTE TÁTK

A hallgatói migráció, és ami mögötte van

A dolgozat témája a hallgatók körében megfigyelhető migrációs potenciál és annak legfontosabb összetevői. A hallgatói korosztály migrációs potenciáljával kapcsolatban már korábbi vizsgálatok is kimagasló értékeket, illetve a társadalom más rétegeitől eltérő hatásokat mutattak ki. Azonban a fiatal felnőttek elvándorlása mára a mai magyar társadalom egyik kivételesen nagy médiavisszhangot kapó, nemzetstratégiai szempontból is fontos, mindenkit fokozottan érintő kérdésévé vált. Ezek jól indokolják a hallgatók migrációs terveinek és a ténylegesen mögöttük álló faktorok behatóbb vizsgálatának és megértésének fontosságát.

A dolgozat országos reprezentatív felmérési adatokat felhasználva keresztábrás elemzést és a parciális hatások kiszűrésére alkalmas regressziós elemzést használva vizsgálja meg a hallgatók migrációs potenciálját, mely függő változónak alapja a kérdőívben feltett két kérdés: a diploma utáni külföldre vonatkozó munka tervezésére vonatkozó és a diplomától várt előnyökre vonatkozó kérdések összekapcsolása. Ezek összefüggéséből képzett változók, az erős migrációs potenciál és gyengébb, de valószínűleg tekinthető migrációs potenciál, amelyek a parciális hatások kiszűrésénél kapnak döntő szerepet.

A vizsgálatok alapján elkülöníthetően láthatóak a különböző képzési területek, emellett a szakirodalom és a keresztábrás elemzés alapján indokolt más magyarázó változók parciális hatásai, amelyek magyarázzák az erős, illetve a gyenge migrációs potenciált. Sok eredmény mellett különösen hangsúlyozandó bizonyos képzésterületek, főleg a természettudományos és művészeti képzésterület szignifikáns pozitív parciális hatása a migrációra, illetve az orvosi képzések vegyes, összetett eredménye, amelyek a közéletben nem pontosan így jelenhetnek meg, vagy elsikkadhatnak. Az eredmények segíthetnek a kérdés szakpolitikai cselekvéseinek tisztánlátásában és káros folyamatok elleni lépések megalapozásában is. További kutatási irányokat jelent a felsőoktatás átalakítása hatásának vizsgálata, a környező országokkal való összehasonlítás, vagy a hazatérőkkel és célszágokkal kapcsolatos elemzés.

SZALMA BALÁZS

kisebbségpolitika MA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

SZŐKE TÍMEA

kisebbségpolitika MA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

TÓTH ZSÓFIA

kisebbségpolitika MA szak, 3. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem,
Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Székely Mária
tanszékvezető egyetemi tanár, ELTE TÁTK

Kapcsolatok és választások. Közösségi integráció vegyes és kettős etnikai összetételű iskolákban

A roma gyerekek oktatási rendszerben elfoglalt helyét körüljáró diskurzusok gyakran telítettek az integráció és szegregáció fogalmaival. Az alábbi kutatásban ezt a kérdéskört teszteltük olyan általános iskolákban, melyek vegyes (többetnikumú), illetve kettős (cigány-„magyar”) etnikumú településeken találhatóak, és integrált pedagógiai rendszerrel vagy annak alkalmazása nélkül működnek. Módszerünk a szociológia területén kevésbé alkalmazott szociometria, amely árnyalt elemzésekre ad lehetőséget. A tanulók mikrocsoportjainak kapcsolati struktúráját a szociometriához szervesen hozzátartozó és az eredményeket vizuálisan jól tükröző szociogramok segítségével ábrázoltuk. Kutatási hipotézisünk szerint az életkor előrehaladtával egyre nagyobb szerepet játszik az egymás közti rokonszenvi választások kialakulásában az etnikai hovatartozás kérdése. Arra is számítottunk továbbá, hogy minél színesebb egy település, illetve egy iskola etnikai palettája, annál toleránsabb és integráltabb közösségekre fogunk találni. A kutatás során öt település általános iskoláiban végeztük el a vizsgálatot, egy-egy negyedik, illetve nyolcadik osztályban, 173 fő részvételével. Az általunk kiválasztott települések a Baranya megyében található Szalánta, valamint Véménd (vegyes etnikai megoszlású települések, ahol integrált programú általános iskola működik), a Tolna megyei Bába, és a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Hejőkeresztúr (cigányok és magyarok lakta települések, integrált program szerint működő általános iskolával), illetve a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Tiszaroff (tiszántúli, kettős etnikumú, magyar-cigány összetételű község, ahol az iskolának nem szerepel az integráció a pedagógiai programjában). Eredményeink során mindegyik iskola vizsgált osztályainak esetében kitért a nem és tanulmányi eredmény domináns szerepe a gyerekek rokonszenvi választásainak motivációjában; míg általánosságban elmondható, hogy az etnikai származás fontossága háttérbe szorult.

SZANDER ÁGNES KATALIN

szociológia MA szak, 1. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Havasi Virág
egyetemi adjunktus, ME BTK

Atom – a feldobott érme

Napjainkban egyre jobban előtérbe kerül az atomenergia kérdése: hasznos, szükséges vagy „csak a baj van vele”? Sok ország ellenzi az atomenergia használatát, míg néhány országban egyre több pénzt fektet a kormány a fejlesztésekbe.

Dolgozatomban bemutatom az atomenergia történetét, az erőművek jelenlétét az országok energiatermelésében, valamint az atombalesetek hatását a társadalomra (szándékolt és véletlen atombaleseteket egyaránt). Vizsgálom az atomenergia használatának etikai kérdéseit, azt, hogy mely országok lakói támogatják, és kik ellenzik az atomenergia használatát, atomerőművek fejlesztését, valamint hogyan befolyásolja egy atombaleset a véleményeket.

Kutatásaim során beavatkozásmentes vizsgálatokat végzek, tartalomelemzés és adatok másodelemzésének módszerével.

SZANDER ÁGNES KATALIN

szociológia MA szak, 3. félév
Miskolci Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Havasi Virág
egyetemi adjunktus, ME BTK

Atomenergia – se vele, se nélküle. A nukleáris technológia társadalmi megjelenítése

Napjainkban egyre jobban előtérbe kerül az atomenergia kérdése: hasznos, szükséges vagy „csak a baj van vele”? Sok ország ellenzi az atomenergia használatát, míg néhány országban egyre több pénzt fektet a kormány a fejlesztésekbe.

Századunk egy központi kérdése az energetika problémája. Az 1950-es években beindult népességrobbanás következtében a Föld lakossága 50 év alatt több mint háromszorosára nőtt, és ez a növekedés természetesen fokozódó energiaszükségletet is jelent, amelynek ellátása egyre nagyobb nehézséget jelent (mind anyagilag, mind a természeti erőforrások kihasználásának tekintetében). Ha csak a mostani állapotokat vesszük figyelembe, akkor is a népességnövekedés akár 50%-os is lehet 2050-re, míg az energiaigény 100%-al, a villamosenergia-igény pedig 150%-kal növekedhet.

A villamosenergia előállítása több módon is lehetséges, hőerőművekkel, atomerőművekkel és megújuló energiaforrásokkal. A hőerőművek magas CO₂ kibocsátása jelentősen hozzájárul a globális felmelegedéshez, ami hosszú távon tehát már nem nyújthat megoldást az energia hatékony termeléséhez. Az alternatív energiaforrások használata általában még nagyon drága, így még egy ideig a klasszikusabb energiatermeléseket is használni kell. Az atomenergia használatát az alternatív energiaforrások fejlesztésének ellenére továbbra is szorgalmazzák, mivel sokkal olcsóbban tud villamosenergiát előállítani, mint az alternatív megoldások.

Számos kutatás próbálta feltárni az emberek véleményét a nukleáris energia használatáról, valamint azt, hogy milyen ismeretekkel rendelkeznek a témáról. A kutatások sok esetben bebizonyították, hogy a legtöbb ember nem rendelkezik kellő alapos, racionális ismeretekkel, így a tévhitek miatt félelmek alakultak ki.

A témában kérdőíves módszerrel végeztem kutatást, amiben 18 év feletti magyarok nukleáris technológiáról kialakult véleményét vizsgáltam. A kutatás felméri, mennyire vannak tisztában a technológia működésével, honnan szerzik ismereteiket és ez hogyan befolyásolja az elfogadást, illetve az elutasítást.

SZEDER DÓRA VALÉRIA

szociálpolitika MA szak, 7. félév
Debreceni Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Fényes Hajnalka
egyetemi docens, DE BTK

Munkaügyi kapcsolatok az önkéntes munka területén

A kutatás célja, hogy feltárja a szervezeti önkéntesség során jelentkező konfliktusokat. Általában az önkéntes munka során jelentős kapcsolati és kulturális tőke szerezhető. Ezek a – különösen az új típusú önkéntes munkával szerezhető – tőkék felhasználhatóak a munkakeresés és fizetett munkavégzés során. Azért fontos az önkéntes munka során adódó konfliktusok feltárása és kezelése, mert hozzájárulhat az önkéntesek és fogadószervezetek hatékony együttműködéséhez.

Egy korábbi kutatás eredményei szerint az önkéntességnek csoportképző szerepe van. Az önkéntes kapcsolatban állhat a fogadószervezettel és az adott régióért felelős Önkéntes Központtal. A konfliktusok e három szereplő közötti viszonyban, valamint az önkéntes és az adott szervezet fizetett munkatársai között is kialakulhatnak. Jelen dolgozatban a munkahelyi csoportok – ezen belül a fizetett munkatársak és az önkéntesek csoportjai – között előforduló konfliktusokat vizsgáltam. A konfliktusokat egy adott szervezet vezetőivel és önkénteseivel készített félig strukturált interjúk felhasználásával tártam fel. A dolgozat a következő kérdésekre keresi a választ: milyen formális és informális csoportok alakulhatnak ki egy olyan szervezetben, ahol önkéntesek is jelen vannak; melyek a kialakuló konfliktusok alapvető okai, és milyen típusú konfliktusok alakulhatnak ki, hogyan kezelték a jelentkező konfliktusokat és mennyire bizonyult sikeresnek a konfliktusok megoldása.

A kutatás főbb eredményei a következők: formális és informális alcsoportok szerveződhetnek az önkéntesség során szakmai szempontok, a tevékenység jellege és szimpátia alapján. A vizsgált két csoport viszonyában elsősorban rejtett konfliktusok fordultak elő, amelyek feltárására nem jut kellő figyelem. A konfliktusok hatékony kezelése fontos, mert a rossz munkahelyi légkör mellett a kezelés hiánya az önkéntes elvesztésével is járhat. A mediációs eszközök alkalmazása hatékonynak bizonyul, a hatalmi beavatkozásokkal szemben, azonban kialakulhatnak olyan helyzetek is, amikor külső szakember bevonására válik szükségessé.

SZÉKELY KINGA

közpolitikák szociológiai megalapozása MA szak, 2. félév
Babes-Bolyai Tudományegyetem, Magyar Szociológia és Szociális Munkáképző Intézet

Témavezető:

Horváth István
docens, BBTE

A romániai munkaerőpiac alakulása (1991–2011 között) és jellemzői – a statisztikai adatok tükrében

Napjainkban a munkaerőpiacon való elhelyezkedés komoly kihívást jelent az aktív életkorú lakosság számára. A '90-es évek elejétől a volt szocialista országokban, az átalakulást követően a jövedelembiztonság megszűnt létezni a polgárok számára, a teljes foglalkoztatottság felszámolásának következtében. A munkanélküliség jelensége a rendszerváltást követően válik vita tárgyává a szociálpolitikai diskurzusokban és tűzik a megoldandó feladatok listájára.

Egész Európában „munkanélküliség elleni” harc folyik, eltérő módszerekkel és eredményekkel országonként.

Jelen tanulmány keretében az elmúlt két évtizedben a romániai munkaerő-piaci mutatók értékének alakulását kívánom bemutatni, amelyre jelentős hatást gyakoroltak a gazdasági folyamatok. Illetve néhány olyan Nyugat-Európában alkalmazott megoldásra kívánok rámutatni, amelyek eredményesnek bizonyultak az adott ország területén, és amelyek kiindulópontként szolgálhatnak egy, az országunkra szabott gyakorlat kialakításában.

SZENDI ANNA

szociológia BA szak, 6. félév

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Schadt Mária

címzetes egyetemi tanár, PTE BTK

A bírói szervezet és a bírói pálya a történelmi, társadalmi átalakulások folyamatában

Dolgozatom témája a bírói pálya társadalmi helyzetének vizsgálata a 19. század végétől napjainkig. Kutatásom három nagy történelmi korszakot fog át: az első az 1869-es igazságügyi reformtól 1945-ig terjed, ezt követi az 1945–1990 közötti államszocialista időszak, végül pedig a rendszerváltás utáni helyzetet vázolom.

Kutatásom főbb szempontjai közé tartozik a bírók mobilitási jellemzőinek vizsgálata, a jellemző pályamozgások meghatározása. Vizsgálom, hogyan alakult a bírói pálya presztízse, a bírók anyagi helyzete. Kitérek arra, hogy – a jogállamiság, illetve a jogászság szerepének változásával párhuzamosan – hogyan alakult a joghallgatók és a bírói kar létszáma, illetve hogy hogyan módosult a bírói kar összetétele nem és kor tekintetében. Foglalkozom továbbá az igazságügyi szervezetet érintő változtatásokkal és átnevezésekkel is.

Kutatásom során a rendszerváltást követő időszak elemzéséhez a szakirodalmak feldolgozásán kívül kérdőíves és interjú módszer alkalmaztam. A kérdőíves kutatáshoz a mintát a Legfelsőbb Bíróságon (2012. január 1-jétől Kúrián) dolgozó bírák alkották. Az interjúalanyok pedig a Baranya Megyei Bíróságon (2012. január 1-jétől Pécsi Törvényszéken) és a Pécsi Ítéltáblán dolgozó bírák voltak.

SZLOBODA ESZTER

szociológia MA szak, 1. félév

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Papszt Miklós

óraadó tanár, PPKE BTK

Munkaerő-piaci várakozások a rangsorok tükrében

A rendszerváltás után a felsőoktatásban lezajló expanzió a felsőoktatási szektor több dimenzióját is érintette. A hallgatók számának drasztikus növekedése mellett megnövekedett a választható szakok és szakirányok száma is, valamint az országban működő felsőoktatási intézmények száma is növekedésnek indult. Ezek a jelenségek mára a felsőoktatási szektor rendkívüli sokszínűségét és összetettségét eredményezték. Az egyes szakterületek és szakok egymástól társadalmi háttérüket, előképzettségüket tekintve eltérő összetételű hallgatói csoportokat vonzanak, a különböző intézmények által meghirdetett programok rendkívül sokfélék, az oktatói apparátus intézményenkénti összetétele nagyon változó, valamint számottevő különbségek mutatkoznak az oktatás minőségében és színvonalában is az egyes intézmények között.

A kutatás fő kérdése, hogy ez az intézményi sokféleség megjelenik-e és kimutatható-e a hallgatók munkaerő-piaci várakozásaiban is. Kimutathatóak-e különbségek a hallgatók munkaerő-piaci várakozásaiban a felsőoktatási intézményük minőségének különböző szempontú értékelései szerint? Kedvezőbb esélyeket látnak-e tehát azok a hallgatók, akik bizonyos szempontok szerint jobbnak számító felsőoktatási intézményekben tanulnak?

Az elemzésben a hallgatók munkaerő-piaci elvárásai és az intézmények teljesítményének különböző értékelései kerülnek összevetésre. A hallgatóktól független értékeléseket a hivatalos Felvi-rangsorok adják, melyek egy kívülről érkező intézményi értékelést jelenítenek meg. A várakozásokkal és a hallgatók saját intézményi értékeléseivel kapcsolatos adatokat a Diplomás Pályakövető Rendszer „Hallgatói Motivációs Vizsgálat 2009” című kutatásának adatfelvétele biztosítja.

TERENYI MELINDA

kommunikáció és médiatudomány BA szak, 5. félév
Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola, Kommunikációs és Művészeti Kar

Témavezető:

Schleicher Nóra PhD
főiskolai docens, BKF KMK

Trollok támadása, avagy mi áll az online agresszorok támadásának hátterében

Dolgozatomban az agresszió egyik jelenségének, a trollkodásnak a bemutatására törekszem, a teljesség igénye nélkül. Ez egy online platformokon létrejövő, főként agresszív viselkedésforma. Azért vált kutatásom tárgyává, mert egy igen elterjedt jelenségről van szó, viszont csak manapság kezdtek el vele foglalkozni. A témának nincs jelentős szakirodalma, főként cikkek-ből, blogokból szerezhetünk róla információt. Illetve ugyanezek a helyeken szolgáltatnak magyarázatot a jelenségre és kiváltó okaira. Engem ez utóbbi kezdett el érdekelni. Dolgozatomat három fejezetre osztottam. Az elsőben bemutatom az offline agressziót és annak lehetséges kiváltó okait. A második magáról a trollkodásról szól, melynek megértését szolgálja a két általam készített interjú. Az egyik egy trollvadással, a másik egy visszavonult trollal készült. Ezek segítségével próbálom bemutatni a jelenséget, illetve az agresszió elméletével próbálom magyarázni azt. A trollkodás mechanizmusát egy általam választott példa is segíti. A harmadik fejezetben külön tárgyalom az anonimitást, mely elméletem szerint a jelenség egyik fontos oka.

TERPLÁN GYŐZŐ

szociológia BA szak, 8. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Gerő Márton

kutató, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet

Vonzónak lenni... – Az attraktivitás és más tulajdonságok együttjárásának vizsgálata szociometriai módszerek segítségével

Dolgozatomban nagyszámú szociometriai adatfelvétel segítségével azt vizsgáltam, hogy a vonzónak tartott diákokat társaik milyen más tulajdonságokkal ruházzák fel. A kutatás során, a több mint 220 csoportot tartalmazó adatbázis felhasználásával azt akartam megtudni, hogy a közösségek esetében a vonzóságra irányuló kérdésekre adott válaszok milyen más kérdésekre adott válaszokkal esnek egybe. Megpróbáltam számba venni azokat a módszereket, amelyekkel a válaszok együttjárását lehet mérni. Többek között a Mérei Ferenc által kifejlesztett, valamint a külföldi szerzők által használt módszereket is áttekintettem. A tanulmányom eredményei újabb bizonyítékkal szolgáltak a fizikai attraktivitásról szóló számos irodalom által kimutatott jelenségre, miszerint a vonzó személyeket a környezetükben lévők számos más előnyös tulajdonság hordozóiként látják.

VÁGÓ PÉTER KÁROLY

európai és nemzetközi igazgatás MA szak, 5. félév
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közigazgatás-tudományi Kar

Témavezető:

Hrubos Ildikó
egyetemi tanár, BCE TK

Ideál és valóság. A bürokratikus inercia jelenségének elemzése az ERASMUS-program példáján

Az indulásának 25. évfordulóját 2012-ben ünneplő Erasmus mobilitási programban mára a legtöbb európai felsőoktatási intézmény részt vesz: 33 ország nagyjából 4000 intézménye küld, illetve fogad hallgatókat az Európai Bizottság által finanszírozott program keretében.

A 25 éves működése alatt közel három millió európai hallgató mobilitását támogató Erasmus működése alapvetően jól szervezett elmondható, hogy a legtöbb intézmény „rutinból” vesz benne részt, küldi és fogadja a cserehallgatókat. A rendkívül népszerű Erasmus-program egyértelműen az Európai Unió egyik szimbolikus értékű „sikertörténetévé” vált. Az Erasmus működtetői azonban éppen emiatt nem igazán keresnek megoldásokat a program olyan problémáira, mint a hallgatók és oktatók körében egyre jellemzőbb „Erasmus = buli út” vélemény miatti jelentős hitel- és presztízsvesztés, illetve csökkenő munkaerő-piaci érték, vagy a szűkeltelen adminisztrációs terhek csökkentése.

A látványos sikeressége miatt „reformálhatatlan” Erasmus -rogram elemzése kiváló lehetőséget nyújt a bürokratikus inercia (a status quo fennmaradása az azzal való elégedetlenség kritikus mértékűvé válásáig) érdekes és a különböző bürokratikus szervezetek mindennapi működésében igen fontos jelenségének bemutatására.

Jelen dolgozat két fő kérdése az, hogy (1) Az Erasmus-program a jelenlegi formájában milyen valós előnyöket kínál a benne részt vevő hallgatók számára, és a program működése, „belső logikája” mennyiben segíti, vagy éppen akadályozza őket ezek megszerzésében; (2) hogyan lehetne az Erasmus-programot a fő érintettek (hallgatók és adminisztrátorok) számára a jelenleginél „felhasználóbarátabbá” tenni; milyen eszközökkel lehetne érdemben csökkenteni a programot jellemző bürokratikus inerciát.

A dolgozat szerzője korábbi Erasmus-hallgató, és gyakornokként dolgozott egy hazai egyetem nemzetközi irodájában, így az Erasmus-program bürokratikus inerciájának elemzésekor a különböző források feldolgozása mellett saját gyakorlati tapasztalataira is támaszkodni tud.

VASADI VIKTÓRIA

rekreációs szervezés és egészségfejlesztés BSc szak, 6. félév
Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Témavezető:

Pálmai Judit
tanársegéd, SZTE JGYPK

Magyar egyetemisták táplálkozási szokásainak vizsgálata

Dolgozatom témája a táplálkozás témakörét foglalja magában, azon belül is a magyar egyetemisták táplálkozási szokásait. Életmódunk és egészségi állapotunk talán egyik legfontosabb befolyásoló tényezője a táplálkozás. Egyetemi éveim alatt azt tapasztaltam, hogy kevés figyelem jut a táplálkozás módjára. Az egyetemisták nemcsak nem megfelelő tápanyagokat visznek be a szervezetükbe, de nem megfelelő körülmények között étkeznek.

Dolgozatomban nem a táplálkozás szervezetre gyakorolt élettani hatásait, a táplálkozás alapelemeit, a tápanyagok értékét és hatását szeretném bemutatni és vizsgálni, hanem azt a problémát szeretném feltárni, hogy az egészséges táplálkozás alapvető része a megfelelő módon és körülmények között lévő táplálkozás is.

A dolgozatom során egy olyan vizsgálatot mutatok be, melyet az ország több pontján tanuló egyetemisták táplálkozási szokásait vizsgálja, amely olyan problémákra keresi választ, melyeket talán egy kis odafigyeléssel és akarással, viszonylag egyszerűen meg lehet oldani, ezzel pedig pozitív irányba befolyásolni az egyetemisták életmódját, hogy belőlük és gyermekeikből is egészséges felnőttek váljanak.

A kutatás során olyan kérdésköröket jártam végig, melyekben kiderül, az egyetemisták táplálkozási szokásait mi befolyásolja leginkább, a napi időbeosztásuk lehetővé teszi-e, hogy táplálkozásuk megfelelő legyen, illetve azt is, hogy a vizsgaidőszak milyen változásokat von maga után a táplálkozási szokások területén.

Bár az egészség, az egészséges életmód és egészséges táplálkozás napjaink központi kérdése, a vizsgálatokból az derül ki, hogy a fiatal felnőtt korosztály nem tartja fontosnak a társadalom ezen törekvéseit.

VAY-FARKAS ESZTER

survey-statisztika MSc szak, 2. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezetők:

Csurgó Bernadett

tudományos segédmunkatárs, ELTE TÁTK

Megyesi Boldizsár

tudományos segédmunkatárs, ELTE TÁTK

Egy integrációs kísérlet bemutatása. Esettanulmány a 2011-es bicskei integrációs program bevezetésének okairól, következményeiről, tanulságairól

Dolgozatom a bicskei iskolaintegrációs programról végzett kutatásom eredményeit, tapasztalatait mutatja be. Az integrációs program során a bicskei önkormányzat alapjaiban változtatta meg az addig szegregáltan működő két önkormányzati általános iskola összetételét, tanulási rendjét, és felmenő rendszerű integrált oktatási rendet vezetett be a 2011-es tanévtől. Kutatásom során alapvetően három kérdésre fókuszáltam: (1) mik jelentették a legfőbb motivációt a döntéshozók számára az integrációs program bevezetésére, (2) milyen konkrét intézményi átalakításokkal járt az integráció, illetve (3) hogyan fogadták az egyes érintett csoportok – a tanárok, a diákok, illetve a szülők – az átalakításokat. A kutatás félig strukturált interjúkon, résztvevői megfigyelésen és dokumentumelemzésen alapult. A kutatás legfontosabb tapasztalatai szerint az integrációs program sikeres kivitelezése kulcsszereplőinek az iskola tanárai bizonyultak, akik számára a program egyik legfőbb akadályát a gyermekek szüleinek fenntartásai jelentették.

VÍGVÁRI ANDRÁS

társadalmi tanulmányok BA szak, 7. félév
Eötvös Loránd Tudományegyetem, Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Kovács Éva
tudományos főmunkatárs, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet

Régi és új világek harca a Beregben – egy beregi utca közösségtanulmánya

Kutatásomban egy, a Vásárosnaményi kistérségben (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) található település egyik utcájának szomszédsági viszonyait mutatom be. Egy nagyobb közösségkutatás keretében az utcában található háztartások felépítését, megélhetési stratégiáit és a közöttük levő viszonyrendszert tártuk föl, s ezek alapján rekonstruáltam a szomszédsági viszonyokat. A vizsgált utcai szomszédságból olyan modellt hoztam létre, mely nemcsak önmaga, hanem tágabb kontextusa számára is értelmezési kerettel bírhat. Dolgozatomban tehát az utcában feltárt különböző életstratégiákat, életutakat mutatom be, majd azokat a szomszédsági viszonyokba illesztem. Az utca szomszédsági viszonyát meghatározó etnikai kategorizálás értelmezéséhez Fredrik Barth és Thomas-Hylland Eriksen etnicitás-elméletét hívom segítségül. Az utcában található életstratégiák és életvilágok bemutatásán túl dolgozatom célja, hogy konklúziót vonjon le a perifériás kistérségek jelenbeli helyzetéről, jövőbeli lehetőségeiről is.

VITA EMESE

szociológia BA szak, 4. félév

Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Szociológia és Szociális Munkásképző Kar

Témavezető:

Kiss Dénes

egyetemi tanársegéd, BBTE

Kolozsvári magyar egyetemisták internet- és Facebook-felhasználási szokásai

Tanulmányunk egyetemisták internet- és Facebook-használati szokásait vizsgálja, valamint viselkedésük néhány aspektusát e hálózatok mentén, mint pl. kapcsolatépítés és -fenntartás, önbizalom-erősítés, az internethasználat formái és ezeket meghatározó tényezők. A témaválasztás időszerűsége mellett szól, hogy a megkérdezett személyek 99 %-a napi szinten használja az internetet, egyebek mellett film- és zeneletöltésre, rádióhallgatásra, tévénézésre, számlák fizetésére, és a válaszadók fele legalább 60 percet tölt el aktívan Facebook-oldalán, amit elsősorban a barátaival való kapcsolattartás és információszerzés céljával használ. A Facebook felülete további lehetőségeket nyújt az önmegjelenítésre, önreklámozásra, és a sokak által igen fontosnak ítélt társadalmi tőke építésére, viszont az általunk vizsgált populáció esetében a cybertérben való viselkedés e dimenziója nem mutatkozott hangsúlyosnak.

A felhasználók számára tehát adottak a legkülönbözőbb lehetőségek, de hogy ezek közül melyekkel élnek és melyekkel nem, abban fontos a szerepe olyan társadalmi-gazdasági szempontoknak, mint pl. a szülők iskolázottsága vagy anyagi helyzete.

Az adatgyűjtés során kérdőíves módszert használtunk, a vizsgált populációt a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen magyarul tanuló diákok képezik.

15. Társadalomtudományi Szekció

Vallástudomány

CSAPKOVICS BERTALAN

református teológus MA szak, 10. félév
Selye János Egyetem, Református Teológiai Kar

Témavezető:

Kaiser Bernhard
egyetemi tanár, SJE

A kiválasztástan és az emberi megismerés

Kutatási anyagomban először bemutatom a kiválasztástan aktualitását, problematikáját, és a vizsgált kérdés tétjét. Célom, hogy megvizsgáljam a predestináció kapcsán kialakított főbb felfogásokat, és megkeressem azt, amelyik leginkább a Biblia kijelentéseire épül.

Másodszor ismertetem azokat a tudományos módszereket, melyek – bár a teológiában újként hatnak, mégis – hatékonyan segítik a problémakör elemeinek vizsgálatát: értelmező fogalmi séma, paradoxonok fenntartása, perlokúciós aktus.

Ezt követően előveszem az eleve elrendelés tanával kapcsolatos főbb elméleteket (főleg a XVI–XVII. századig), és a korábban ismertetett módszerek segítségével elemzem őket. Vizsgálatuk során kiderítem az eltérő nézőpontok okait. Eredményül azt kapom, hogy a kiválasztást nem tanító és a kiválasztást Isten előrelátásával együtt tanító főbb állásponatok valamilyen Szentírásron kívüli tézist tettek gondolkodásuk fő tengelyévé. Értelmező fogalmi sémájuk lényege egy filozófiai igazságosság. A paradoxont nem tartották fenn, és a perlokúciós aktusuk eltér a Szentírásétól. A reformátorok értelmező fogalmi sémájuk alapján helyesen írtak a predestinációról. Krisztus, a hit és az üdvösség áll a középpontban. Ezt támasztja alá a paradoxon fenntartása is, miszerint Isten szuverén, de az ember felelős. Valamint a perlokúciós aktusuk helyesen: a hit Krisztusban és az istenfélelem. A lapsariánus nézetek értelmező fogalmi sémája Isten szuverenitására összpontosít. A paradoxont nem tartják fenn. A perlokúciós aktusuk részben éppen ellentétes a biblikus perlokúciós aktussal.

Végül, mintegy előremutatásként, felvázolok egy újszerű módszert, mely a vizsgált problémakör fölé lép, és általános dogmatikai vizsgálati módszerként való elterjedésre tart igényt.

CSOMBOR RITA

hittanár-nevelő tanár; család- és gyermekvédő tanár MA szak, 4. félév
Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola

Témavezető:

Szabó Xavér Ofm
Tanársegéd, SSZHF

„Mert minden élő egyedül az elevenre éhes”

A dolgozat nem egy alapkérdésre adott választ kutat, hanem folyamatábrázolást, folyamatba illeszkedést. Valami olyan maradandó értékre, személyes üzenetre próbál fényt deríteni, ami közkincs, ugyanakkor személyes kapcsolatból származó, egyedi értéktöbblet is. A strukturalista nyelvészet eszközeivel, módszereivel való megközelítés a szöveg immanens rétegeit célozza. A már említett folyamat ezekben a mélyrétegekben rajzolódik ki, innen forrásozik. Az LI. zsoltár minden korok emberének bűnbánatát jeleníti meg. A bibliai zsoltár és évszázadokkal későbbi, Balassi Bálint-féle parafrázisa egyformaságukban különböznek, és különbözőségükben egyek. Az összehasonlítás célja nem értékelő konklúzió levonása, nem egy előre sejtett válasz fellelése. Sokkal inkább az, hogy a szövegek elemzésének segítségével jobban előtérbe kerüljön a közös alaptapasztalat: az isteni gondviselés mindenhatósága és biztos ígérete, valamint a bűn elhatalmasodása és az ebből való kiemeltetés vágya.

DEÁK KRISZTINA

vallástudomány MA szak, 1. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Szilárdi Réka
egyetemi tanársegéd, SZTE BTK

A sámáni eksztázis elérésének vizsgálata. A tudományos megközelítés problémái és korlátai

A tanulmány a sámánikus kultúrában megjelenő eksztázis elérésének droghasználat nélküli indukciós feltételeivel és technikáival foglalkozik. Elsőként pszichológiai aspektusból ragadja meg, melyek azok a tényezők, amelyek elősegítik a tudatmódosult állapot elérését, majd az etnológiai, antropológiai leírások alapján vallástudományi megközelítésben elemzi a sámánikus kultúrában való megjelenési formáit. Betekintést enged a módosult tudatállapotok vizsgálati nehézségeibe, valamint abba a terminológiai sokszínűségbe, amely a témában megjelenik. A sámánizmus szakirodalma alapján négy fő kategóriába soroltan tárgyalja az indukciós tényezőket: a) belső tényezők – a sámán egyéni alkatának, adottságainak vizsgálata; b) külső tényezők – a szociális környezet hatásának, a hitrendszer jelentőségének elemzése; c) a sámán által használt eszközök – rituális viselet, különféle hangkeltő, zenei eszközök, tükrök szerepének feltárása; d) a sámán által használt performatikus elemek – ének, tánc, drámajáték mint indukciós faktor fókuszba helyezése. Fő kérdésként azt vizsgálja, hogy ez a fajta vallási jelenség redukálható-e egy pusztán pszichológiai jelenséggé, megfosztván azt kulturális jegyeitől.

DÉNES GABRIELLA

pasztorális tanácsadás MSc szak, 6. félév
Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Római Katolikus Teológia Kar

Témavezető:

Zamfir Korinna
egyetemi docens, BBTE

A Hasmoneus-dinasztia hatalomváltásának megítélése a korai judaizmus irodalmában

A dolgozat egy hosszabb kutatási fázis első harmadának összegzéseképp definiálható. A szerző azt vizsgálta kutatása során, hogy a hellén kultúra térhódítása ellen zsidók által folytatott eszmei és fizikai harcokból győztesen kikerült Makkabeus család uralmának kezdetén milyen megítélésben részesült az említett dinasztia. Természetesen a klánhoz való viszonyulás részleges feltárása csupán a fennmaradt korabeli (katolikus kánon alapján vett) szentírási és Szentírásen kívüli, javarészt qumráni dokumentumok vizsgálatával lehetséges.

A pályamunka elsősorban vallástudományi jellegű, tehát nem hitigazságokat szeretne igazolni vagy cáfolni, hanem egy adott jelenségre koncentrál annak szocio-kulturális kontextusát figyelembe véve.

A dolgozat első része a Hasmoneus-dinasztia felbukásának történeti előzményeit ismerteti, külön kitérve a hellenizálás folyamatára. Az előzményeket tárgyaló fejezetben bővebben is szó esik a név- és nyelvhasználatról, illetve az ehhez szorosan kapcsolódó, a kultúra legfőbb közvetítőjeként meghatározható iskolarendszerről is. A történelmi adatok ismertetését a Makkabeusok által kirobbantott felkelés rövid felvázolása zárja. Ezt követi a Hasmoneus-dinasztia hatalomra jutásának megítélésével foglalkozó fejezet, amely számba veszi a vonatkozó forrásanyagok fajsúlyosabbjait, majd kategóriákat hoz létre a szövegtípusok alapján, majd besorolásonként egy-egy közös szűzét/vázlatot alkot a szövegekből. Ezek alapján szemiotikai szempontok figyelembevételével, különböző szövegi szintű szűkítéseket végezve kitér az el-lenség-retorika alakulására és a közösségi emlékezet egy adott hatalom legitimálása érdekében történő befolyásolására is.

A vizsgálat során a szerző elsősorban a hermeneutika, illetve a szemiotikai, etnoszemiotikai szövegelemzés módszerét alkalmazza.

FARKAS GYÖNGYI

hittanár-nevelő MA szak, 1. félév
Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Témavezető:

Hodossy-Takács Előd
habilitált egyetemi docens, DRHE

A Páska ünnepe

A kutatásom célja a páska ünnep eredetének és megvalósulásának feltárása. Arra keresem a választ, hogy honnan eredeztethető, milyen hatások érték, és milyen változásokon ment keresztül. Mennyire voltak tartósak ezek a változások az ünnep továbbélése során. A változás egy folyamat; és az érdeklődésem középpontjában az áll, hogy ez a változás hogyan ment végbe, hogyan valósult meg a gyakorlatban az ünnep, és melyek voltak azok a kulturális és vallástörténeti hatások, amelyek ezt az ünnepet érték, milyen történelmi események befolyásolták. Volt-e olyan tényező, amely állandó maradt a változások közepette is, vagy az ünnep továbbélése során szerepet játszott.

Kutatásom során megnéztem, hogy mit mond erről az ünnepről a teológiai és a vallástörténeti jellegű szakirodalom. Valamint az ókor történelmének és társadalmának viszonyait is figyelembe vettem. A korabeli szomszédos népek vallásos szertartásait sem hanyagoltam, hiszen ezek is hatással voltak a páskára. Az általános kulcsfogalmakat, melyek a páskával kapcsolatosak, alaposabb vizsgálatnak vettem alá.

Mindezeket az eredményeket összegeztem, mérlegettem. A téma mélyrehatóbb vizsgálata során arra a következtetésre jutottam, hogy az ünnepeknek nagy jelentőségük van minden ember életében. Az ünnep egyaránt fontos egyénileg és kollektíven is. Egy szokás túlélhet történelmi fordulópontokat, és nyerhet új tartalmat egy adott pillanatban, de nem vesz el. A páskánál ebben a túlélésben a család központi szerepet játszott, hiszen már a nomád rítusnál jelen volt, majd a kivonulásnál is kiemelt szerepet kapott, valamint a mai zsidók gyakorlatában családi kereteken belül lelhető fel az ünnep. A családban rendszeresen gyakorolt szokások és hagyományok olyan erőteljesen maradnak meg az egyénben, hogy felnőve saját családjában is természetessé válik e hagyományok továbbadása és ápolása.

HURJA BETTINA VALÉRIA

teológus-lelkész osztatlan képzés, 9. félév
Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Témavezető:

Hodossy-Takács Előd
habilitált egyetemi docens, DRHE

Meztelenül, mégis felruházva? Párhuzamok a bűneset előtti meztelenség és a Jelenések könyvében szereplő fehér ruha szimbolikája között

Meglepőnek tartom, hogy a bibliai korban élő emberek öltözködési szokásait már több kutató is vizsgálta, viszont az öltözködés szimbolikájának bibliai teológiai jelentőségét kevesen fedezték fel. Ezért dolgozatom célja, hogy bibliai teológiai módszer segítségével mutassam be a Szentírásban található, öltözködéssel kapcsolatos szimbólumokat, különösen a bűneset előtti meztelenség és a fehér ruha szimbólumát.

Dolgozatom egyik fő kérdése, hogy honnan származik a fehér ruha szimbóluma. Erre a kérdésre keresem a választ a fehér ruha bibliai és kortörténeti megjelenési formáit kutatva. Bár a megtalált példák hozzájárultak a tiszta, fehér gyolcs jelképének létrejöttéhez, azonban mégsem ezekből eredeztethető a fehér ruha szimbólumának keletkezése. Ezért dolgozatom harmadik fejezetében felállítom hipotézisemet, miszerint a fehér ruha a bűneset előtti meztelenséggel egyenlő. Hiszen Ádám és Éva tulajdonképpen nem is voltak meztelenek, mert Isten dicsősége ragyogta be őket, így ők a dicsőség fényes ruháját viselték. Ezért volt minőségileg más a bűneset előtti meztelenség, mint a bűneset utáni. A bűneset után az első emberpár, s velük együtt minden ember elveszítette Isten dicsőségét. Ám ebben a dicsőségben újra részeseülhetünk az örökkévalóságban a fehér ruha formájában, ami a megdicsőült testet jelképezi, vagy más néven a bűneset előtti meztelenségünk helyreállítását. Így érthetővé válik az a rejtély is, hogy a Bárány menyasszonya miért visel fehér ruha helyett fényes, tiszta gyolcsot. Feltételezésem igazolásához nyelvi, bibliai és Biblián kívüli zsidó írásokból származó bizonyítékokat sorakoztatok fel. Végül pedig az őskeresztyének keresztelési gyakorlatának elemzésén keresztül mutatom be, hogy a keresztyénség hajnalán milyen hangsúlyos szerepet kapott a bűneset előtti meztelenség és a fényes vagy tiszta ruha szimbólumának párhuzama.

Dolgozatom fő eredménye az lehet, hogy felhívja a figyelmet egy elhanyagolt kutatási területre, az öltözködés szimbolikájára, valamint az Ó- és Újszövetség között húzódó párhuzamokra, a testamentumok között átvívelő kutatásra. Tézisem hasznos volta abban rejlik, hogy általa jobban megérthetjük elsősorban a bűneset történetét és az Apokalipszist, másodsorban a dicsőséggel, keresztséggel, öltözködéssel kapcsolatos bibliai szakaszokat.

KATÓ SZABOLCS FERENCZ

lelkészképző MA szak, 2. félév

Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, Református-Evangélikus Kar

Témavezető:

Balogh Csaba

egyetemi adjunktus, PTI

Képnélküli Jhvh, vagy képtelen Izrael?

A dolgozat az izraeli vallás anikonikus kultuszának eredetét vizsgálja az ikonográfikus leletek és a környező vallások fényében. A régészeti és ikonográfiai leletek egy politeista térség vallásának megfelelő képet rajzolnak az ókori Izraelről. Ezzel szöges ellentétben áll az ószövetségi képtilalom. A kutatás sokféle választ adott a diszkrepancia feloldására, melyekben a közös elem az, hogy a képtiszteletet a népi kegyesség a standardtól eltérő devianciájának tartják. Ez a feltételezés azonban az ÓSZ-i szövegek vizsgálata alapján revideálásra szorul. Az ókori Izraelben is volt ikonikus és anikonikus jahvizmus, melyek a nemzeti szintű kultusz megnyilvánulási formái voltak. A döntést mindig az uralkodó király hozta meg. Ennek megfelelően az anikonikus jahvizmus az egységes királyság nemzeti kultuszcentralizációjának kelléke volt, mely egyrészt a politikai stabilitást hivatott elősegíteni, másrészt pedig a nemzeti identitás kialakítását célzó program része volt.

KOVÁCS TAMÁS LÁSZLÓ

judaisztika BA szak, 1. félév
Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem

Témavezető:

Gádor György
óraadó tanár, OR-ZSE

Zsidó szimbólumok grafikai megjelenítése (a Páva utcai körzet emblémáján keresztül)

A grafikai elemek pontos részletezése és a kapcsolatuk a Tórával.

A világ zsidóságát a tanulás és a közös ima köti össze.

A hagyomány láncolata.

A véges és a végtelen találkozása.

Születésünktől halálunkig végigkísér minket a 10-es szám.

Munkánkat, életünket kísérfje a szépség,támogasson az erő, vezessen utunkon a bölcsesség!

KÖVÉR BALÁZS

buddhista tanító MA szak, 7. félév
A Tan Kapuja Buddhista Főiskola

Témavezető:

Szathmári Botond
főiskolai adjunktus, TKBF

A vándorló táltos

Dolgozatom, amint az a címéből is kiderül, a magyar táltos hiedelemkört kívánja vizsgálat tárgyává tenni. A témában ez úton az általam vizsgált irodalmak szerint, a burját és az altai sámánizmus jelenségével foglalkozom, pontosabban magára a sámánra és a köré helyeződött hiedelem vizsgálatára irányul a figyelmem. A téma egy hosszabbra tervezett munka kisebb részeként kíván itt és most betekintést engedni az általam vizsgált táltos hiedelemvilággal kapcsolatosan.

A témával való foglalkozásom elindítója Diószegi Vilmos munkássága, ami azt hiszem, rajtam kívül is méltán teljes joggal nyűgözheti le a téma iránt érdeklődő közönséget. Továbbá a magyar tudományos életben erről a témáról íródott irodalom egyaránt inspirált ennek a munkának az elkezdésére - amellyel még ennél is részletesebben és sokkal nagyobb dimenzióban szeretnék további munkám során foglalkozni.

Diószegi Vilmos munkássága tehát ösztönzően hatott eddigi érdeklődésemre a téma iránt, hiszen szakdolgozatomat is ebben a témában írtam. Abban azonban az obi-ugor népek, az osztjások, és a vogulok hiedelemvilágának összevetésére tettem kísérletet a táltos hiedelemmel. Továbbá már szakdolgozatomban is foglalkoztatott a sámánizmus problematikájának kérdése, és már annak megírása során is próbáltam egy általam felvázolt kisebb vallásfilozófiai kitekintést tenni. Ezt ebben a dolgozomban is igyekeztem tovább fejleszteni, és részletesebben bemutatni azokat a különbségeket, amelyek például megkülönböztethetik a sámánizmust a világvallások olyan szigorúan, precízen beágyazott sajtóságos érték-, és ítéletrendszereitől. Próbáltam egy sajátos nézetet felvázolni ebben a témában. Úgy gondolom, ezen nézőpont egyre részletesebbé válása által jobban megismerhetem a sámánizmust mint jelenséget, és ezáltal mélyebben megérthetővé válik a magyarság egykori filozófiai értékrendszere.

NAGY ATTILA

teológia osztatlan képzés, 3. félév
Szent Pál Akadémia

Témavezető:

Ruff Tibor
főiskolai docens, SZPA

Izrael helye a keresztény teológiában

Izrael, Isten kiválasztott népe elutasította Jézus, mint Messiást és a vele érkező új szövetséget. A Messiás megfeszítését követően Isten várt még mintegy negyven évet arra, talán Izrael vezetői belátják történelmi hibájukat, és megtérnek az apostolok igehirdetésére, de nem így történt. Az ezt követő évtizedekben egyik csapás a másik után érte Izrael népét, aminek során elvesztették fővárosukat, országukat és szétszórattak a nemzetek közzé.

Ezeket a történelmi eseményeket látva a kereszténység a 4. század közepére egyértelműen arra az álláspontra helyezkedett, hogy Isten Izraelt végleg elvetette. Ez az úgynevezett szubsztitúciós nézet, noha a korabeli történelmi események kétségtelenül alátámasztani látszóttak, szemben áll az Újszövetség tanításával. Azon túl, hogy a Rómaiakhoz írt levél explicit módon is kijelenti ennek az állításnak az ellenkezőjét, az Apostolok cselekedetei, valamint az apostoli levelek által írásban rögzített kora keresztény írásmagyarázat és prófécia-értelmezés is szemben áll a szubsztitúciós teológia állításaival. A Rómaiakhoz írt levél alapján ugyanis Izraelt maga Isten tartja vissza attól, hogy felismerje Jézusban a Messiást. Ez az állapot azonban nem végleges: az újszövetségi írások szerint Izrael és az Egyház között olyan különbség van, amelyet a jelenlegi üdvtörténelmi korszak végéig fenn kell tartani, sőt ez a különbség az Egyházon belülről hatol: zsidó- és pogány-keresztény a megigazulást tekintve ugyan azonos platformon áll (mindkettő kizárólag hit által üdvözülhet), a Törvényhez való viszonyuk alapján azonban egyértelmű különbség van közöttük, az Egyházon belül is. Ez az elkülönülés, és annak Isten akaratából történő fenntartása csak úgy értelmezhető, ha Izrael és a zsidóság számára van üdvtörténelmi folytonosság, ha elvettetésük nem végleges. Ezt támasztja alá az apostolok prófécia-értelmezése, amelyben a dávidi és a mózesi sátor történelmi példájaként látták Izraelt és az Egyházat, együtt, egymás mellett. Egy zsidó számára a mózesi Törvény továbbra is érvényben van, míg egy nem zsidó hívőnek tilos a Törvény alá menni, mert ezzel éppen hitetlenségét árulja el, amikor a megigazulást cselekedetek által akarja elnyerni.

Az Egyház rendszeres teológiájából még hiányzó Izrael-teológiát a fenti alapok mentén kell kialakítani, amely szükségessé teheti a rendszeres teológia egyéb érintett területeinek átgondolását, szükség szerint átdolgozását is.

NÉMETH CSABA

teológia – lelkész osztatlan képzés, 5. félév
Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Témavezető:

Hodossy-Takács Előd
habilitált egyetemi docens, DRHE

Jéhu puccsa és következményei

A dolgozatomban Jéhu puccsával és következményeivel foglalkoztam, részletesen kitértem a Tel – Dán sztélére, valamint Jéhu megítélésére a deuteronomista történeti mű, és Hóseás 1:4 alapján. Az A. Biran és J. Naveh által rekonstruált szöveg szerint Hazaél ölte meg Jórámot és Ahazját, de ez ellentmond a 2Kir 9:16-29-ben dokumentált, egyébként hiteles beszámolóknak tűnő hagyománynak. Dolgozatom egyik fő kérdése tehát egy elkésett nyomozásként is felfogható: ha ketten is büszkélkednek azzal, hogy ők ölték meg Izrael királyát, akkor ki lehet valóban felelős haláláért?

A Tel – Dán sztélé Hazaélt nevezi meg gyilkosként, ezt én úgy értelmezem, hogy Jéhu külső segítséget kapott, és ez a segítség Hazaéltól jött, ezért mutatja be a Tel – Dán sztélé gyilkosként Hazaélt. A Jéhu puccsáról szóló beszámoló összeállítója röviddel a történetek után írhatott, erre következtek a leírás részletességéből; beszámolóját hitelesnek tekintem. Feltűnő az objektivitás mellett a legendás elemek hiánya is. Mindezek alapján a legtöbb kritikus nagymértékben bízik a szöveg alapvető pontosságában.

Véleményem szerint a Jéhu-féle puccs nagyban hozzájárult Izrael későbbi bukásához. A meggondolatlan, vagy épp nagyon is tudatos öldöklés közvetlenül és rövid idő alatt egy politikailag meggyengült, a korábbi (Jórám és Ahazjá idejében fennálló) szövetségi viszonyt felrúgó országot eredményezett.

SINKOVICS EDIT

szabad bölcsész BA szak, 3. félév

Károli Gáspár Református Egyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Fábián Zoltán Imre

egyetemi docens, KRE BTK

Az ókori egyiptomi és római kori Ízisz-kultusz összehasonlítása

A dolgozatomban, amely az ókori világ egyik legikonikusabb istennőjével foglalkozik, a vizsgáldás két területre összpontosul. Időrendben haladva először az egyiptomi, majd a római Ízisz-kultusz sajátosságaival foglalkozom, bemutatva többek között röviden a kort és a valóságokhoz való viszonyulást, valamint egy-egy mű felhasználásával – Plutarkhosz: Iszisz és Oszirisz, valamint Apuleius: Aranyszamár – az Ozirisz-mítoszt, illetve a beavatás szerepét vizsgálom meg tüzetesebben a hitéleti elemek mellett.

Felvázolva mindkét irányzat egyéni jegyeit, dolgozatom végén különböző szempontok szerint összefoglalom azokat, amiket megőriztek az idők folyamán és azokat, amelyek változtak. Rövid részt szentelek közben a pannóniai Ízisz-kultusznak és a misztérium továbbélésének.

SCHWEIGERT PATRIK

középiskolai hallgató
Bornemisza Péter Gimnázium

Témavezető:

Kulcsár Árpád
főiskolai docens, SZPA

Smith Wigglesworth élete

A huszadik század beköszöntével indult el a pünkösdi mozgalom, melynek célja a bibliai alapigazságok helyreállítása volt. Ebbe a munkába állt be Smith Wigglesworth gyógyító evangélista, aki maradandó értékeket hagyott hátra és tevékenységeinek gyümölcsei mai napig sok ember életére kihatással vannak (anélkül hogy sokan ezt tudnák).

Dolgozatomban tehát a pünkösdi mozgalom nagyhatású alakjának, Smith Wigglesworthnek az életét és tevékenységét kívánom bemutatni.

Wigglesworth nagyon szegény családban nőtt fel, és vízvezeték-szerelő volt egészen addig, amíg tömegek nem kezdtek el igényt tartani inkább a bibliai tanításaira, mint a szerelési munkájára. (Mindkettőt magas színvonalon és kitűnően végezte.) Jelleme nem volt kifinomultnak mondható, azonban őszinte és egyben nagyon közvetlen személyiségnek bizonyult. A dolgot nem bonyolította túl, hanem egyszerűen látta. Huszonhat éves koráig nem tudott se írni, se olvasni, azonban miután felesége megtanította őt, a Biblia mindig nála volt, és állandóan azt olvasta. Mivel a Szentírást komolyan vette, és elhitte annak igazságát, így megtapasztalta személyes életében, hogy Isten ma is tud csodákat tenni és szeretne is. Wigglesworth által sokan nyerték el üdvösségüket, és így tömegeknek változott meg az életük. Szolgálatát általánosan gyógyulás történt, és Isten több embert is feltámasztott a halálból általa. Sok országba ellátogatott, ahová elvitte Isten üzenetét, és sok csoda követte tevékenységét, amerre csak járt. Olykor egy-két nap alatt tízezrek ismerték meg őt és tartottak igényt az ott tartózkodására.

Smith Wigglesworth – „a hit apostola”, ahogy sokan nevezték őt – nemcsak egy bizonyos rétegnek hirdette a Bibliát, és nem csupán egy bizonyos réteget gyógyított meg Isten őáltala, hanem mindenkit, aki igényt tartott erre. Céлом, hogy ugyanígy ne csak szűk keresztény közegekben ismerjék tanításait, csodáit és munkásságát, hanem széles tömegek is megismerjék őt, neve beépüljön a köztudatba, hiszen fontos része a kereszténység történetének.

TAKÁCS GÁBOR

vallástudomány MA szak, 4. félév
Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:

Szilárdi Réka
egyetemi tanársegéd, SZTE BTK

Fikción alapuló vallásosság

A vallást a közgondolkodás hajlamos valamilyen örök, a hétköznapi élettől elkülönülő szféraként kezelni, valójában azonban az emberi kultúra dinamikusan fejlődő eleme. Ahogyan hat más színtereken (például művészet vagy politika), ugyanúgy érik különböző hatások is. Egy vallás vagy vallási jelenség vizsgálatából következtetéseket tehetünk az adott korszakra. Természetesen azonban más területek is árulkodnak az adott korról, mint például a populáris kultúra. Ez a csupán pár évszázados múltra visszatekintő „színtér” szerves részét képezi a mindennapjainknak, a tudományos diskurzus pedig igyekszik mélyrehatóan tanulmányozni. Ebből a diskurzusból kitűnik, hogy a populáris kultúra, ami más szegmensekből használ fel elemeket, a vallást is forrásnak tekinti. A filmek, televíziós sorozatok, sikerkönyvek stb. mind bőven merítenek belőle.

Dolgozatomban azonban én ennek a két kulturális szférának egy egészen másfajta kapcsolatát vizsgálom meg, mégpedig a populáris kultúra hatását a vallásra, ezen belül is az ún. fikciós alapú vallásosságot. A XX. század második felében, összeforrvá a hatvanas évek új vallási mozgalmával, sorra jelentek meg olyan közösségek és hitrendszerek, amelyeknél felfedezhető, hogy a populáris kultúra körébe tartozó fikciós művek elemeit használják fel. Ez a jelenség természetesen szorosan összekapcsolódik a populáris kultúra vallási „telítettségével”, de ugyanígy fontos a szekularizációnak, az ún. invented traditionnek és magának a populáris kultúrának a hatásmechanizmusát is megvizsgálni. A dolgozatban igyekszem felvázolni ezeket a témákat, valamint a kortárs vallástudományi elméletek közül bemutatni azokat – „invented religion”, „fiction-based religion”, „hyper-real religion” –, amelyek használhatóak ennek a jelenségnek a vizsgálatához, továbbá azokat, amelyek tartalmazhatnak megfontolásra érdemes elképzeléseket. A jelenség vizsgálata során röviden bemutatom a legfontosabb ilyen fikciós alapú csoportokat is, kiemelve szűkebb kutatási témámat, a lovecrafti vallási jelenséget mint szemléletes példát, amelyet tanulmányaim során behatóbban is tanulmányozok.

Névmutató

A

ACHS MÁRTA 278
ANDRÁS HANGA 98
ANTALI MÁTÉ 48
ANTAL KRISTÓF 198
ANTÓS JUDIT 199
ÁVÉD KRISZTINA 154

B

BAKÓ TIBOR 155
BALÁZSI RENÁTA 279
BALÁZS JÁNOS LÁSZLÓ 99
BALÁZS KATALIN 49
BALLA LÁSZLÓ 244
BALOGH DÁVID 50
BALOGH NÓRA 156
BÁNKI ANDRÁS 200
BÁNTÓ BÍBORKA 201
BARANYAI ZSOLT 280
BÁRÁNYOS EDIT 51
BÁRDOS DÁNIEL 52
BARI DÓRA 245
BARKÓCZI CSABA 202
BARTHA DÁVID 53
BARTOS PÉTER 203
BATKA MÁTÉ 34
BÉKÉS MÁRTON 157
BÉKI ORSOLYA 281
BENE BÁLINT 35
BENE VIKTÓRIA 246
BENKHARD ÁGOST MIKLÓS 100
BERECKI BEÁTA HAJNALKA 101
BERECZKI VIKTOR 204
BERNÁTH ANIKÓ 247
BIHARI SÁRA 282
BIRTALAN ORSOLYA 102
B. KIS ANNA 158
BORBELJ ÉVA 20
BORBÉLY TÍMEA 283
BORBÉLY ZOLTÁN 205
BOROS ANNABELLA 159
BOROS ATTILA 144
BOROS BENCE 36
BORZA BIANKA 284
BOTHÁZI RENÁTA 248
BOZSIK ALEXANDRA 54
BRECSOK ANNA ÁGNES 285
BUDA GERGELY 160
BUDAI MIHÁLY EGON 161

C

CHIKÁN BALÁZS 162
CORSANO DÁNIEL 55
CZEGLÉDI ALEXANDRA 286
CZERVAN ANDREA 103
CZINKÓCZI SÁNDOR 165
CZIRFUSZ DÓRA 287
CZÖVEK GABRIELLA 249
CSÁK ANNA ERZSÉBET 288
CSÁNYI EDINA 104
CSAPKOVICS BERTALAN 338
CSÁSZÁR ANDREA MÁRIA 37
CSEKE BENCE 163
CSÉMI ALEXANDRA 145
CSETNYÁK DÁVID 164
CSIRI ADRIÁN 206
CSOMBOR RITA 339
CSORDÁS HÉDI VIRÁG 105
CSUKA BOTOND 21

D

DANCS KRISZTINA 146
DEÁK KRISZTINA 340
DECZKY DÁVID 207
DÉNES GABRIELLA 341
DÉS FANNI 250
DUDÁS FANNI 289
DURBÁK ESZTER 56

E

ECKENBERGER ZSOLTNÉ 290
ECSENYI ÁRON 57
EGRI GERGELY 251
EGRI PETRA 106
ERDEI BOGLÁRKA 102
ERDEI LILLA 38
ERDÉLYI BETTINA 107
ERDÉLYI KATALIN 166
ÉRSEK KLÁRA 167

F

FARKAS GYÖNGYI 342
FARKAS PÉTER 108
FAUST ZITA 74
FEHÉR JÁNOS ZOLTÁN 208
FEHÉR KRISZTINA 289
FEJES PÉTER 58
FERENCI ORSOLYA 252
FODOR ZSÓFIA 109
FÓRIZS ANDRÁS 110
FÓTI ORSOLYA 250
FÖLDESI ORSOLYA 147
FÖLDVÁRI BARBARA 75

G

GAÁL BETTINA 168
GALÁN ANITA 253
GARAI TÍMEA 111
GARAMVÖLGYI BENCE 209
GECSE PETRA 291
GOÓR JUDIT 292
GORDOS MELINDA VERONIKA 254
GOTHÁR EMMA 169
GÖCZŐ MELINDA 293
GÖNCZŐ LEVENTE 170
GÖNDÖR OTTÓ 76
GUBA MAGDOLNA 145
GULYÁS BARBARA 171
GULYÁS ÉVA 294
GYENGE ANDRÁS 295
GYIMESI ZOLTÁN 59
GYÖRFI ISTVÁN 210

H

HADI BARBARA 22
HAJDÚ ANDRÁS 211
HALÁSZ KINGA 112
HARANGOZÓ NOÉMI 148
HAVRANCSIK DÁNIEL 296
HEGEDŰS MÁRK 212
HERCZEG ADRIENN 172
HERCZEG MÁTÉ 60
HERMANN ZSÓFIA 255
HÓDI ADRIENN DÓRA 149
HOLB ÉVA MARIANNA 297
HORSCH CECÍLIA 113
HORVÁTH BIANKA 298
HORVÁTH FRUZZSINA 77
HORVÁTH LÁSZLÓ 299
HORVÁTH ZOLTÁN 300
HORVÁTH ZSÓFIA 23
HORZSA GERGELY 301
HÓS GÁBOR 256
HUBER D. VANDA 302
HURJA BETTINA VALÉRIA 343
HUSZENICZA ANNA MARGIT 303

I

ILLÉS GÁBOR 205

J

JÁSZBERÉNYI MÁTYÁS ÁRON 213
JUHÁSZ GERGELY 114
JUHÁSZ MARIANN 304

K

KAKNICS ANNA 78
KÁLLAI PÉTER 214
KAPELNER ZSOLT 61
KASSAI SZILVIA 257
KATÓ SZABOLCS FERENCZ 344
KECZER IBOLYA 79
KEMÉNY ZSUZSA 215
KENÉZ ANIKÓ GIZELLA 292, 305
KHALIFA ALI HASAN 173
KIS ISTVÁN 174
KISPÁL RICHÁRD 216
KISS NIKOLETT 159
KISS PÉTER 258
KISS SZILÁRD 259
KISS ZSUZSANNA 306
KLEIBER KATALIN 260
KOCSISKA ALEKSZANDRA 175
KOCSIS ANDREA 116
KOCSI ZOLTÁN 303
KOMÁNDI-JÁNOSI KRISZTIÁN 288
KOMÁR ZITA 115
KOMORÓCZKI NOÉMI 217
KÓNYA NIKOLETT 150
KÓSA RITA DIÁNA 307
KOVÁCS ANNA DÓRA 308
KOVÁCS KRISZTINA 309
KOVÁCS MIHÁLY-LEVENTE 218
KOVÁCS RITA 219
KOVÁCS TAMÁS LÁSZLÓ 345
KÖHEGYI ÁDÁM 177
KÖVÉR BALÁZS 346
KRAJČÍR LUKÁCS 176
KUNDEL ADRIENN 178

L

LABORCZI DÓRA 80
LACI RENÁTA 179
LAMPERT ÉVA 151
LÁSZLÓ LAURA 24
LA-TORRE KRISZTINA 244
LÉNÁRT NIKOLETTA 180
LIPS ADRIÁN 109
LUCINÉ TERÁZ LILLA 261

M

MAJOR STELLA 220
MAKAI ALEXANDRA 308
MAKAI BEÁTA 25
MAKAI VIVIEN 310
MAKKAI JÚLIA ANNA 117
MÁNFAI MARCELL ZOLTÁN 181
MÁRJÁNOVICS DIÁNA 26
MARKÓ ANITA 118
MÁRKÓ RENÁTA 182
MARKOS KATALIN 119
MARKOS VALÉRIA 311
MAROSI RÉKA 120
MARÓTI NOÉMI 121
MARTON NÓRA 262
MARTOS ANNA BORBÁLA 221
MATI ANDREA 298
MÁTYUS ÁKOS 222
MÉSZÁROS ANNA 312
MÉSZÁROS PÉTER 122
MEZEI JÓZSEF 223
MIHÁLYKÓ ÁGNES 224
MIKES HANNA 81
MISKOVICS ANNA 39
MOHÁCSI ADRIENN 263
MOLNÁR ANNA 264
MOLNÁR BIANKA 82
MOLNÁR BLANKA 313
MOLNÁR ÉVA 314
MOLNÁR LEVENTE 315
MOLNÁR MARIANNA MÁRIA 83
MORDAVSZKY ELVIRA 225
MÓZER DÁVID 287, 303
MUKA ESZTER 183

N

NÁDASI ESZTER 85
NÁDASI NÓRA 123
NAGY ALÍZ 226
NAGY ATTILA 347
NAGY EDITH 265
NAGY GABRIELLA 184
NAGY ENIKŐ ORSOLYA 124
NAGY PÉTER 315
NAGY ZSÓFIA 84
NÉMETH CSABA 348
NÉMETH RÉKA 125
NÉMETH RITA 266
NYÁRI IZABELLA 126

O

ORBÁN TÍMEA 267
OROSZI BORBÁLA 316
OSGYÁNI-KOVÁCS KITTI 40, 86

P

PÁL DOMINIKÁ 127
PÁLI KATA 227
PÁL ZSUZSANNA 185
PANDULA KÁSZON 228
PÁSZTORNÉ PINTÉR LÍVIA 128
PATKÓS VERONIKA 229, 230
PAVELKA VIVIEN 317
PERNECKER DÁVID 129
PETROV BOGLÁRKA 231
PINTÉR DÁNIEL GERGŐ 130
PINTÉR NOÉMI 152
POCSAI RÉKA 27
POLGÁR TEKLA 186
PÖRTL JÁNOS 62
PROKK BALÁZS 63

R

RAÁB NÓRA 28
RABI NIKOLETTA 318
RADÓCZ CSABA 131
RADÓ MÁRTA 319
RAJNAI GERGELY 64
REICH JENŐ 232
RÉKASI ESZTER RÉKA 187
RÉTVÁRI MÁRTON GERGELY 132
RIBÁRSZKI TAMÁS 320
RIGÓ VANESSZA 233
RÓKUSFALVY ORSOLYA 268
RUSZÁK MIKLÓS 87

S

SALAMON KITTI 269
SÁNDOR ANIKÓ 270
SÁNTA MÁRIA 133
SCHWEIGERT PATRIK 350
SER ÁDÁM 321
SEREGI RENÁTA 188
SINKOVICS EDIT 349
SMRCZ ÁDÁM 65
SOMODY KRISTÓF 134
SOMOGYI ILDIKÓ 271
SOÓS LÍVIA 88
SÓTI ANETT 102
SVEDA ENIKŐ KITTI 41
SZABADOS GABRIELLA 135
SZABÓ ANITA 272
SZABÓ BENCE 322
SZABÓ DÁNIEL 136, 234

SZABÓ KITTI 127
SZABOLCS PÉTER 89
SZAKÁL DÓRA ANDREA 29
SZAKOLCZAI ZSÓFIA 90
SZALMA BALÁZS 323
SZALONTAI ISTVÁN 303
SZANDER ÁGNES KATALIN 324, 325
SZÁSZ ISTVÁN SZILÁRD 91
SZÁSZI ZOLTÁN 189
SZÁSZ NÓRA TÜNDE 273
SZEDER DÓRA VALÉRIA 282, 326
SZEDLÁK ILONA 66
SZÉKELY DÁVID 42
SZÉKELY KINGA 327
SZELEI MENYHÉRT 190
SZEKENYEI ZOLTÁN 191
SZENDI ANNA 328
SZILÁGYI ÁRON 30
SZLAMKA ZSÓFIA 137
SZLOBODA ESZTER 329
SZONTAGH VERONIKA ANNA 192
SZÓKE TÍMEA 323

T

TAKÁCS GÁBOR 138, 351
TAKÓ FERENC 67
TALUM FRUZSINA 139
TATÁR SZILVIA 235
TERENYI MELINDA 330
TERPLÁN GYÓZÓ 331
TIKÁSZ GÁSPÁR BENEDEGÚZ 68
TISÓCZKI FLÓRA 236
TÓBIK BENCE BARNABÁS 43
TÓTH ADRIENN 237
TÓTH ÁGNES 140
TÓTH ANNAMÁRIA 193
TÓTH LORETTA 141
TÓTH LUCA 44
TÓTH OLIVÉR ISTVÁN 69
TÓTH TÍMEA 274
TÓTH VIVIEN 92
TÓTH ZSÓFIA 323
TÖMÖRY MIKLÓS TAMÁS 194
TUBOLY ÁDÁM 70

U

UJHELYI ANNA 142
URBÁN ANIKÓ 31
ÜVEGES ANITA 238

V

VÁGÁSI JÚLIA 275
VÁGÓ PÉTER KÁROLY 332
VAJDA KINGA 276
VÁLENT VIKTÓRIA 239
VARGA KINGA 320
VARGA RENÁTA 71
VARGA TAMÁS OTTÓ 240
VÁRVIZI MÁRTA LAURA 72
VASADI VIKTÓRIA 333
VÁSÁRHELYI ÁGNES 93
VASS KITTI 94
VAY-FARKAS ESZTER 230, 241, 334
VERBA DÁNIEL 195
VÍGVÁRI ANDRÁS 335
VINCZE GABRIELLA 95
VITA EMESE 336
V. SZABÓ JÚLIA 250

W

WESSENAUER VESZNA 196

Z

ZEMANKÓ ANIKÓ 45